

Informazioni su questo libro

Si tratta della copia digitale di un libro che per generazioni è stato conservata negli scaffali di una biblioteca prima di essere digitalizzato da Google nell'ambito del progetto volto a rendere disponibili online i libri di tutto il mondo.

Ha sopravvissuto abbastanza per non essere più protetto dai diritti di copyright e diventare di pubblico dominio. Un libro di pubblico dominio è un libro che non è mai stato protetto dal copyright o i cui termini legali di copyright sono scaduti. La classificazione di un libro come di pubblico dominio può variare da paese a paese. I libri di pubblico dominio sono l'anello di congiunzione con il passato, rappresentano un patrimonio storico, culturale e di conoscenza spesso difficile da scoprire.

Commenti, note e altre annotazioni a margine presenti nel volume originale compariranno in questo file, come testimonianza del lungo viaggio percorso dal libro, dall'editore originale alla biblioteca, per giungere fino a te.

Linee guide per l'utilizzo

Google è orgoglioso di essere il partner delle biblioteche per digitalizzare i materiali di pubblico dominio e renderli universalmente disponibili. I libri di pubblico dominio appartengono al pubblico e noi ne siamo solamente i custodi. Tuttavia questo lavoro è oneroso, pertanto, per poter continuare ad offrire questo servizio abbiamo preso alcune iniziative per impedire l'utilizzo illecito da parte di soggetti commerciali, compresa l'imposizione di restrizioni sull'invio di query automatizzate.

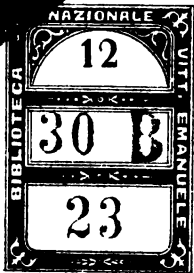
Inoltre ti chiediamo di:

- + *Non fare un uso commerciale di questi file* Abbiamo concepito Google Ricerca Libri per l'uso da parte dei singoli utenti privati e ti chiediamo di utilizzare questi file per uso personale e non a fini commerciali.
- + *Non inviare query automatizzate* Non inviare a Google query automatizzate di alcun tipo. Se stai effettuando delle ricerche nel campo della traduzione automatica, del riconoscimento ottico dei caratteri (OCR) o in altri campi dove necessiti di utilizzare grandi quantità di testo, ti invitiamo a contattarci. Incoraggiamo l'uso dei materiali di pubblico dominio per questi scopi e potremmo esserti di aiuto.
- + *Conserva la filigrana* La "filigrana" (watermark) di Google che compare in ciascun file è essenziale per informare gli utenti su questo progetto e aiutarli a trovare materiali aggiuntivi tramite Google Ricerca Libri. Non rimuoverla.
- + *Fanne un uso legale* Indipendentemente dall'utilizzo che ne farai, ricordati che è tua responsabilità accertarti di farne un uso legale. Non dare per scontato che, poiché un libro è di pubblico dominio per gli utenti degli Stati Uniti, sia di pubblico dominio anche per gli utenti di altri paesi. I criteri che stabiliscono se un libro è protetto da copyright variano da Paese a Paese e non possiamo offrire indicazioni se un determinato uso del libro è consentito. Non dare per scontato che poiché un libro compare in Google Ricerca Libri ciò significhi che può essere utilizzato in qualsiasi modo e in qualsiasi Paese del mondo. Le sanzioni per le violazioni del copyright possono essere molto severe.

Informazioni su Google Ricerca Libri

La missione di Google è organizzare le informazioni a livello mondiale e renderle universalmente accessibili e fruibili. Google Ricerca Libri aiuta i lettori a scoprire i libri di tutto il mondo e consente ad autori ed editori di raggiungere un pubblico più ampio. Puoi effettuare una ricerca sul Web nell'intero testo di questo libro da <http://books.google.com>

M.

In illo tpe Dixit Ihus dis. s. par. hanc.
 Homo quidam erat dives q̄ habebat
 Villicū. Et hic diffamatus ē apud
 dissipasset bona illius. Et Reliqua. Om. August.
 Quis est homo dives nisi Chrus? Villicus aut
 est oīs xianus, q̄ in bap^{te} uillicatōm accepit suū
 et p̄xi. Chrianus. n̄ unusq̄sq̄ nō tm̄ sui cā uiuit
 s̄ et p̄xi. et nō tm̄ redditurus ē rōnem pro aīa
 sua, s̄ et p̄ eius cū q̄ uiuit in hac uita exercens
 se corpore et animo, et adiuuās p̄xi^m documēt.
 et exemplo. Nectm̄ querens q̄ sua s̄, s̄ et q̄ aliē
 Hęc ē Chrianorū cura, et nobilis uillicid et sctā
 Hinc ē iudiciū Chri tremēdū, et futura exactō
 Et hic diffamatus ē apud illū quasi dissipass
 bona illius] Quotidie diffamam apud de
 um. qz angeli nr̄i semp uident faciē pr̄is, et nu
 ciant ei om̄ia opa nr̄a. Quid ergo faciemus.
 Vbi abscondemur. Illy nos diffamāt q̄ nr̄a in
 teriora uident, Non est obstaclm̄, nō
 tenebra q̄bus impediuntur uidere om̄ia
 nr̄a. qz diuinū lumē q̄ illuminant p̄netrat
 om̄ia. Quia lux in tenebris. lucet, et nox sicut
 dies illuīabit. Quis oīa tradita sibi bona
 br̄i dispēsāt in om̄ibus? Quis nō aliqñ dor-

mittat. Quia ^{bo} dormitat Homerus. Et
in multis offendimus omnes [Et uocauit illum et
ait illi. Quid hoc audio de te] Quotidie nos uo-
cat dominus. Venite filij audite me. Venite ad
me qui laboratis et onerati estis. O Viri ad nos
clamo et uox mea ad filios hominum. Sapi. 8.
Quotidie loquitur uobis. Loquitur per prophetas, loquitur per
apostolos, loquitur per seipsum in Euangelio, loquitur per doctores
res, loquitur in conscientia [Quid hoc audio de te] In-
crepat male cogitantes, increpat male loquen-
tes, increpat prauae agentes, increpat male
uidentes [Redde rationem uillicationis tuae]
Quid apud te: quid apud proximum: quid cogi-
tes in corde: quale proferas uerbum. Bona mea
dissipas, bonis meis male uteris, bona mea
das extraneis. Uoce et non respondes, porri-
go manum et non respicis. [Iam non poteris uili-
care] Cito hinc abiturus, cito moriturus
es. [Ait autem uillicus intra] Quid faciam
Quia dominus meus auferat a me uillicationem
[Felix qui de fine cogitat, felix qui quotidie cogi-
tat moriturum, quia Melior est finis orationis
principium] Et sancti dum firmiter in seculo
sunt in caelesti sede perpetui quibus finis uite
uicendi incium confert [Fidere non ualeo]
Quia ibi non est pauperes recreare, in firmos
uigilare uigiliis sanctis et orationibus insistere.

Handwritten text on the left margin, including characters like 'a', 'b', 'c', 'd', 'e', 'f', 'g', 'h', 'i', 'j', 'k', 'l', 'm', 'n', 'o', 'p', 'q', 'r', 's', 't', 'u', 'v', 'w', 'x', 'y', 'z'.

Main body of the page containing extremely faint and illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Ne quidquam aqas inconsulto decete

Si vitare uanos labores Iro tandē
Et quicq; incommoda uelis.

Uil tuo credens capiti da cōsilijs fidem.

Atq; et enim possunt mltā cōsulerē rēte.

Et unus sibi ipsi parum pdesse pōt.

exptus crede, quid sit uagari p mām

hac nō omi uēto mentē q tuam agitat

Credeas, s; firmos is animo, si uis esse qetus

Tene quoduis certū derelinque incertum.

Fallimur saepe malis q sunt sub specie boni.

Ne contra aquā uitaris ne deficias cito

Media semper elige haud non eris tutus.

Non inuentur sapientia

In hominibus neq; prudentia

Quoniam omnes facile erramus Nil iu-

uāq; libri neq; scientia, si nō accesserit diuina

sapientia In omnibus ergo solus infallibilis

us est Deus

Quæsiu; dñm Et inueni;

CLIMAX IOANNIS SCHO

*lastici ab Ambrosio monacho Ca-
maldulensi e' graco in lati-
num conuersus, et nunc
primum editus.*

M D X X X I.

P. Rainondo

Bas.

Mepovi

Agolini.

*Non sine priuilegio, multa ꝛ pecuniaria,
et excom. pœna, ut in priu. cont.*

12
30
33

REVERENDO D. ANDREAE LIPO-
MANO S. TRINIT. VEN. PRIO-
RI OPTIMO IO. ANT. ET
FRATRES SABIENS.
S. P. D.

LIBELLVS Ioannis Scholastici , cui titulus est
Climax , utilisissimus ad institutionem uitæ chri-
stianæ semper est habitus. sed is, qui passim legi-
tur, ad latinos interpretis insciti a corruptissimus
peruenit, deinde librariorum uitio tam deforma-
tus est, uix ut possit intelligi. Itaq; cū audissemus,
hoc opusculum ab Ambrosio Camaldulēsi com-
mode cōuersum, dedimus enixe operam, ut lucu-
brationem uiri doctissimi inuestigaremus, & in-
uentam e' latebris in uulgus emēdatissimā ede-
remus, nam cū res christiana eo' iam redacta sit,
ut pleriq; omnes opibus, ambitione, ac foedis uo-
luptatibus summum bonum metiantur, eo nobis
impensius enitendū est, ne, si qua pars etiamnum
sincera est, pestiferæ opinionis contagione cor-
rumpatur. quod quidē nulla re nos facilius posse
consequi uidemur, quā' in edendis sanctorum ui-
rorum monumentis, ut eorum frequenti lectione
discant homines, umbras rerum terrenarū asper-
nari, & ad ueram felicitatem, quæ in dei contem-
platione sita est, totis uiribus aspirare. Hunc uero
libellum ad te potissimum misimus Lipomane
Venerande, tum ut amorem in te nostrum atque
obseruātiā hoc saltem munere testaremur, tum
quod auspiciis uiri religiosissimi qualē te esse per-
spicuum est: uiri item religiosissimi ac sanctissimi
præcepta in lucem prodire debuerunt. Vale.

INDEX HVIVS OPERIS.

Proœmium.	carte.	3
Vita Ioannis scholastici.		9
Epistola Ioanis abbatis Raithu ad Io. Abbatē Mōtis Sinai Scholasticū nuncupatū.		13
Sermo primus de ianis vitæ abrenūtiatiōe.		16
De vacuitate affectionū. Sermo. II.		22
De peregrinatione. Sermo. III.		25
De Somniis quæ rudes adhuc sequi solēt.		28
De Beata semper'q; memorabili obedientia Sermo. IIII.		29
De acurata & sollicita pœnitentia. V.		56
De memoria mortis. Græ. VI.		65
De luctu gaudii opifice. Græ. VII.		68
De iræ vacuitate & māsuetudine. G. VIII.		76
De memoria iniuriarum. Græ. IX.		80
De detractiōe. Græ. X.		81
De loquacitate. Græ. XI.		83
De mendacio. Græ. XII.		84
De accidia. Græ. XIII.		85
De famosissima ac neq; dña gula. gr. xiiii.		87
De incorruptibili pudicitia & castitate, quam mortales atq; corruptibiles laboribus sibi ac sudoribus quærunr. Græ. xv.		91
De auaritia, vbi & de nuditate rerum omnium. Græ. xvi.		103
De nuditate.		104
De insensibilitate videlicet mortificatiōe aiæ & morte mētis añ mortē corpis. gr. xvii.		105
De somno & oratione & psalmodia in conuentu. Græ. xviii.		107

I N D E X

De corporalibus vigiliis qualiter arripiendæ & exercendę sint.	Grę. xix. 108
De ignava formidine.	Grę. xx. 110
De multiformi cenodoxia	Grę. xxi. 111
De superbia.	Grę. xxii. 115
De ineffabilibus cogitationibus blasphemię.	Grę. xxiii. 118
De mansuetudine & innocentia quęsitis non naturalibus & de nequitia.	Grę. xxiiii. 120
De victrice passionum omnium altissima humilitate.	Grę. xxv. 122
De discretiõe cogi, vitiorũq; vit.	Grę. xxvi. 130
De discretionẽ ad discernendum facili.	142
Cõpẽdiosa supradictõũõũ; recapitulatio.	152
De sacra corpis & aię quiete.	Grę. xxvii. 155
De differentia, & discretionẽ quietis.	158
De sacra & virtutum matre beata oratione vt'q; in ea intellectualiter ac sensibiliter assistatur.	Grę. xxviii. 165
De terrestri cœlo beata tranquillitate, & perfectione & resurrectione animę ante cõmunem resurrectionem.	Grę. xxix. 171
De vinculo trium principalium virtutũ fidei spei & charitatis.	Grę. xxx. 174
Eiusdẽ ad pastorẽ sermo, in quo docetur qualis esse debeat rationaliũ ouĩũ pastor.	178
Cõmẽdatio eiusdẽ Ioãnis Scholastici libri'q; a' se editi a' Ioanne Abbate Raithensis monasterii, vbi liber fere' totus breuiffime ac mystice exponitur laudatur'q; scribẽs.	189

3

3

CLIMAX IOANNIS SCHOLASTICI, qui ab eloquentissimo ac modestissimo fratre Ambrosio monacho & generali ordinis Camaldulensis e græco in latinum traductus est.

DOMINO AMANTISSIMO ET MERITO venerabili patri Matthæo Ambrosius.

hORTATVS es domine amantissime, & merito venerabilis pater, vt fratrum nostrorum cōmodis consulens, beatissimi viri Ioannis, cui ob insignem putor eruditionem scholastici cognomen fuit: opus illud egregium, in quo totius monasticę perfectionis norma rectissime traditur: meo labore, & studio in latinum noua traductione conuerterē. Aiebas enim priorem illam interpretationem tibi parum satisfacere: videri'q; ad intelligendum difficillimā difficultatis ipsius causam prudētissimē coniciens: quod is scilicet, qui prior transtulit: quicumq; tandem ille fuerit (nam temere id definire non audeo) nimium inhæsisset literæ: atq; contra veterum eruditorum præcepta de verbo ad verbum transtulisset. Expetebas'q; a me:

me: vt sensum illius viri apertius, atq; lucidius
 promerem. Id ego negocium, & si præterquã
 quod erat laboriosum, plurimorum etiam pa
 tere moribus non ignorabam: (neq; enim
 deerunt, qui me superfluũ quendam, & quod
 grauius sonat, arrogantem & temerarium in
 simulēt: qui post priorem illum interpretem,
 quem afflatum sancto spiritu id opus transu
 lisse, pertinacius fortasse, quã'm consideratus
 asseuerabunt: denuo transferre ausus sim) ne
 tamen diu reluctando criminis in te fierem
 reus: neu fratrum nostrorum, qui id tecũ au
 dissime expetebant, qui q; mihi vita mea cario
 res sunt: votis deessent: fretus oratiõibus: atq;
 auctoritate tua, me totum ad obtemperan
 dum contuli: ipsum q; opus ex integro con
 uerti: prioris illius interpretis vestigia omnino
 deserens, sensum q; lucide, quantum pro inge
 nii tenuitate licuit, exprimere conatus. Sane
 istiusmodi hominibus, qui laborem hunc no
 strum, siue charitate instincti, mihi q; a vanita
 te metuentes, siue stomacho suo seruietes,
 inutilem, & minime necessarium dicturi sunt:
 pro me ipse respondebis. Acquissimũ enim
 meo quidem iudicio videtur: vt tibi curam
 hanc totam respondendi permittam: qui me
 ad id opus vel iubētis imperio, vel affectu biã
 dientis hortatus es: vt scelus maximum existi
 marem votis tuis diutius reluctari. Sciunt ta
 men

men qui erunt ad vituperandum proniores: me non sine ratione hoc fecisse. Cum enim sim, quod ingenue ac libenter confiteor: iuris tui: quid mihi minus integrum esse potius: quam, non dicam iussioni, sed vel voluntati tuę contradicere? Aut igitur isti quid sit virtus obedientię, ignorant: aut calumniari irrationabiliter videntur. Præterea translationem illam esse obscurissimam, ne ipsi quidem negabunt. Quod ergo crimen meum est: si quod ille obscurius transtulit: apertius ipse, & aliquanto etiã latinus conuertere conatus sum? porro quã fuerit interpretes ipse eruditus: quid attinet dicere? Contendant isti peritissimum illum in vtraq; lingua extitisse. ego ab illis longe dissentiens, in neutra satis plenum fuisse veraciter asseuerabo. Nam græca pleraque non recte intellexisse, cuiuslibet eius linguę vel mediocriter perito facile ostabit: & latina erudite posuisse qui affirmat: sese imperitissimũ esse, haud obscure significat. Sanctissimum illum virum fuisse asserant: facile ac perlubẽter consentiam: non tamen, quia sanctus fuerit: eruditum etiam fuisse sequitur: atq; idoneum ad transferendum. Aliud enim sanctitas est: atq; aliud eruditio. Immo vero, si sanctus fuit: ne id quidem tentare debuit, quod commode implere non posset: neq; id onus subire, quod virium suarum excederet modum. Fa-

cit enim iniuriam doctissimo viro: qui illum imperite, ac rustice loquētem reddit. Sed hæc fortasse liberius, quàm verecundiæ meæ conueniebat, necessario tamen (vt reor) a' me dicta sunt: ne sine causa me transtulisse homines existiment. Habes pater optime quid huiusmodi hominibus, quantum ego arbitror: rite respondere possis. tibi enim (vt dixi) curam istam delegavi. Reliquum est: vt nos sicut verbis instruis: ita orationibus iuues, quo pelagus istius seculi vndosum, ac procellis seuientibus inuium precum tuarum remigio tuto' traicere possimus. Sanctâ, venerandam q̄ canitiem tuam CHRISTVS dominus noſter quo longiore tranquillam tueatur, domine venerabilis, ac merito desiderabilis pater.

Vita

VITA IOANNIS SCHO
LASTICI

q VAENAM hunc diuinum
virum ciuitas tulerit : atque
ante cœlestis militiæ glorio-
sam exercitationem educaue-
rit : non facile dixerim : cum
id mihi non satis diligenter
exploratum sit . quænam vero modo ipsum
ferat : æternis'q; & immortalibus delitiis pa-
scat : longe ante nos beatus Paulus expressit.
Est enim & ipse penitus cœlestis illius Hieru-
salem effectus municeps . in qua ecclesia primi-
tiorum est . quorum , inquit , conuersatio in
cœlis est . ubi sensu purgatissimo , atque ab o-
mni materia remoto , diuina insatiabiliter hau-
riens , pulchritudines'q; inuisibiles contem-
plans , digna sudorum præmia recipit : labo-
rum'q; mercedem quietissimam refert . Nam
cœlestis regni hæreditate potitus cū illis iam
in æternum tripudiat : iungit'q; lætitiæ : quo-
rum spes stetit in directo . Quoniam veto mo-
do beatitudinem istam sibi cōparauerit : iam
dicere instituiam . Hic , cum per ætatem corpo-
ream XVI ferme esset annorum : seipsum
obtulit CHRISTO sacrificium gratum ,
atque acceptabile : monasticæ vitæ iugo col-
la subiiciens ,

la subiiciens, in monte Sina: eo puto consilio
 vt ipsa visibilis loci commoratione admoni-
 tus, ad inuisibilem Deum facile dirigeretur, &
 aptius perduceretur. Atq; peregrinationem,
 vt intellectualium adolescentularum magi-
 stram, imprimis adamauit: per quam turpi, &
 noxia confidentia omni reiecta, humilitate q;
 honestissima assumpta, daemone illum, a
 quo nonnunquam vt nobis ipsis placeamus,
 nobis q; cōfidamus inducimur: ab se penitus
 eliminans, ipso quoq; cordis adito coërcuit.
 Inclinans vero ceruicem, & confidens in do-
 mino, ac ei, qui se susceperat, patri veluti opti-
 mo cuidam gubernatori se totum permittēs,
 altissimos, atq; sequissimos vitæ præsentis flu-
 ctus sine periculo traiciebat. A deo vero perfe-
 cto mundo, propriis q; voluntatibus mortuus
 erati vt expertem rationis, ac voluntatis ani-
 mam quandam habere videretur, atq; pro-
 prietate naturali omnino liberatā. Id q; cum
 ante hanc coelestem simplicitatem mundanę
 sapientiæ fuerit non imperitus, quod sanè mi-
 rabilius est, Philosophiæ enim tumor a Chri-
 sti humilitate, vt aliā plurima, longissime re-
 motus est. Decem igitur & nouem annis ita
 conuersatus, ac beatae subiectionis exemplat
 omnibus factus, cum iam is, qui se exercuerat,
 sanctus senior, migrasset ad Christum: & ipse
 ad vitę solitarię stadium egreditur, illius ora-
 tionibus

tionibus vt armis potentissimis fretus ad destructionem munitionum sathanae. Quinto autem ab ecclesia lapide palestra suae domicilium constituit, loco, cui Tholas nomen est: ibi q; quadraginta annos summa animi magnitudine, & alacritate transegit, ardentissimo amore, ac diuinæ charitatis igne semper æstuans. Iam vero quis possit quãtos illic per tulit labores, digne aut verbis, aut plausibus prosequi? Quomodo enim afferri illud in lucem poterit: cū omnis eius labor clam, & sine arbitris exactus sit? Veruntamen ex primitiis quibusdam, & veluti patuis occasionibus beatissimi viri sanctum institutū audiamus. Edebat quidem ex oībus, quæ sibi per professionis suæ votum edere licebat: sed modice omnino: vt & ex hoc factum, atq; elationis cornu sapientissime deiceret; breuitate quidem vitus insanam gulæ rabiem penitus affligens, atq; illi per inediam clamans, tace, obmutesce: & ex omnibus modice gustado tyrannidem inanis glorię sub iugum mittens. Solitudine præterea, & raro hominum ingressu, fornacis huius flammam, luxuriam scilicet, adeo extinxit: vt omnino obstructa sedaretur: nullas q; iam sibi molestias irrogaret. Cupiditatem vero, quam idolorum veneratio, nē apostolus esse diffiniuit; misericordia dei, rerum q; necessariarum exiguitate fortissime for

b 2 tis iste

tis iste superavit. Accidiam vero, defidiam'q;
 animi, quam merito iugem animæ mortem
 dixerim: mortis memoria, iugi'que pietatis
 exercitatione deuitavit. Cum'q; nullius mor-
 talis rei affectione teneretur: æternorum'q;
 solum sensu pasceretur: noxiæ tristitiæ vin-
 culis liber euasit. Iracundiæ vero tyrannidē
 in seipso per obedientiæ gladium occiderat.
 Raro præterea processu corporis, rariore'que
 sermonis inanis gloriæ sanguisugam araneæ
 simillimam mortificauit. Quid octaui uiti sit
 premam, diligentissimam'q; emundationem
 superbiæ scilicet prosequar: quā cepit quidem
 per obedientiæ mansuetudinem nouus hic
 Beseleel: perfecit vero cœlestis Hierusalem do-
 minus præsentia sua adueniēs: humilitatem'q;
 aduersus illam exaltans: qua sine diabolum,
 eius'q; conformem classem destrui possibile
 non est. Vbi vero in huius coronæ conte-
 xtu ponam lachrimarum illius fontem? Rem
 quidem raram, & quę in multis non facile in-
 uenitur: quarum hodie quoq; superest secre-
 ta officina, spelunca breuissima in extremitate
 quadam ad radices montis posita: tantum'q;
 ab illius, atq; omni alia cellula remota: quan-
 tum ad obstruendas gloriæ inanis aures satis
 esse videbatur. Ad cœlum vero vsque gemit-
 tibus, suspiriis, singultibus, precibus'q;, & eius
 modi reliquis, quæ ab iis fieri solent, qui gla-
 dius,

diis, caeterisq; punguntur: & quibus effodiuntur oculi: pertingens. somni quidē tantum capiebat: quantum sufficere posse arbitrabatur ad seruandam intellectus, animique substantiam: ne per enormitatem vigiliarū contabesceret. Ante somnum vero vt plurimum orationibus vacans, libellos etiam cōscribere solitus erat: quo solo opere accidia langorem ab se fugabat. Porro cursus eius omnis perpetua erat oratio, amorq; incomparabilis ad Deum. Hunc enim die, noctuque mundissimo in castitatis speculo intuens, fatietatem ullam capere nolebat: immo vero (vt magis proprie eloquar) non poterat. Huius aliquando diui patris vitam imitari cupiens, eiusq; disciplinis imbui, atq; ab eo verę philosophiæ elementa percipere quidam ex iis, qui vitam solitariam delegerant: Moses nomine, plerosq; sanctorum patrum precatores exhibuit: per quos illum vt se in discipulum susciperet, summis precibus orauit. Igitur illorum precibus frētus, a sancto viro vt optauerat susceptus est. Huic aliquando pater sanctus p̄ceperat: vt quodam ex loco pinguis glebę materiā cōueheret pro lētiori hortuli, olerumq; cultura. Perueniens igitur Moses ad denotatum sibi locum, quod iussus fuerat, impigre exequabatur. Sed cum iam meridianum tempus adesset: & Solis incendio fornacis in mo

tem locus ille ignesceret (erat enim mēsis Augustus) victus Moses, & ex transuersione fatigatus aliquantula requie sibi opus esse decreuit. Atq; sub imanis saxi vmbra seipsum demittens obdormire cepit. Sed clementissimus deus fideles seruos suos in nullo contritari permittēs, cū iam iam periclitaretur Moses: consueta illum misericordia hoc modo præoccupat. Magnus hic pater noster Ioannes, cum in cellula sua degeret: sibi ipsi, & deo vt consueuerat vacans, in somnum quēdam tenuissimum incidit: vidit q; per visum virum quendam augustiore facie, & habitu se excitantem: somnos q; sibi exprobrantem, ac dicentem: Tu ne Ioānes ita secure obdormis: & Moses periculo proximus est? Citius itaq; euigilans, oratione statim armatur, intentissime pro discipulo supplicans. Quem postmodum ad vesperam reuertentem interrogat: num aliquid sibi aduersum, atq; insperatum contigisset? Tum ille Saxum, inquit, mirę magnitudinis parum abfuit, quin me demoliret, & penitus conteteret: cum sub illo profunde obdormirem: nisi vocem tuam audire me existimans, ex loco concitus saltu timore pleno defilissem. Quo facto, continuo saxū illud rēpe euulsum, ac terrę affixum conspexi. Quo audito vir dei vere mente humilis, nihil ex iis, quæ viderat, discipulo annuncians, occultis, clamoribus,

nis clamoribus, & intimæ charitatis vocibus hymnum dicens, gratias vberrimas retulit deo: Erat etiam vir sanctus occultorum vulnenum medicus. Monachus enim qdam Isaac nomine, cum aliquando graui carnis æstua- ret incendio: cursu ad illum peruenit, vndiq; mcerore circûfusus: intestinum'q; bellum, sin- gultibus & lacrimis vtens, patefecit. Eius itaq; fidem, & humilitatem vir dei admira- tus, blande illum iis vocibus consolabatur, dicens. Stemus, inquit, ambo ad orationem fili: & omnino clemens ac misericors domi- nus preces non despiciet nostras. quod cum factum fuisset: nec dum oratione completa, adhuc prono in faciem infirmo fratre pro- strato, voluntatem serui sui dominus fecit: vt ex hoc prophetam suum vera dixisse osten- deret: serpens'q; carnis effugit flagellis inten- tissime orationis edomitus. Porro is, qui ha- ctenus fuerat æger, liberatum se ægritudine conspiciens, omniq; iam eiusmodi perturba- tione curatû obstupuit valde: deoq; & illius inclyto famulo gratias retulit.

Vm vero præterea venerandus hic
 c pater verbo gratiæ ad se venientes af-
 fatim exsatiaret: ac doctrinæ fluentia
 largissime profunderet: maligni quidam ho-
 mines inuidiæ facibus inflâmati, tantam'q;
 frugem, quanta ex illius doctrina gignebatur,

b 4 cohibere

cohibere molientes, loquacem illum, ac ruga-
 cem dicere coeperunt. quod ille animadu-
 tens, cuncta'q; in eo, qui se cōfortabat, C H R I
 S T O posse edoctus, nec solum per sermonis
 exhortationem eos, qui ad se vtilitatis suę cau-
 sa veniebāt, erudire volens, sed multo potius
 per silētium, & per operum philosophiam: vt
 (sicut scriptum est) abscinderet occasionē que
 rentium: vsq; ad certum tempus tacere in-
 stituit: mellifluum'q; doctrinæ fluium cō-
 pescere satius esse, & melius existimans hoc in-
 terim detrimento affici studiosos bonorum
 amatores: quibus fortasse per silentium am-
 plius profuturus erat: quā ingratos illos iu-
 dices amplius irritari; ne vltius eorum ma-
 litia, & malevolentia excurreret. Quocirca
 & illi reueriti humilitatem, ac modestiam vi-
 ri, conscii'que sibi, quod eiusmodi vtilitatis
 fontem obrurauerant: quanti'q; detrimenti
 causa omnibus extiterant: ad virum suppli-
 ces adueniunt: doctrinæ'q; sermonem com-
 muni voto cum aliis exposcunt. Cessit igitur
 statim: vt qui contradicere non norat: & de-
 nuo prioris status arripuit normā. Cum igi-
 tur ita bonis omnibus excelleret: vt similis il-
 li inueniri non posset: vno simul omnes vo-
 to, vno'q; affectu, tanquam nouum quēdam
 Mosen inuitum illum ad fratrum magisteriū,
 & regimen assumpserunt: lucernam (vt ita di-
 xerim

xerim) super principatus candelabrum eleuantes: optimi sane taliu iudices, nec spe sua frustrati sunt. Ascendit enim & ipse ad motem, sacratam q; caliginem subiens, dei manibus conscriptam legem suscipit: deque contemplatione fruens, & intellectualibus gradibus scandens, verbo dei aperuit os suum: & spiritum attrahens, eructauit verbu bonum de bono thesauro cordis sui. Sic igitur impleuit finem visibilis vitæ in principatu Israelitarum monachoru: in hoc solum a Mose differens: quod supernam Hierusalem summa facilitate conscendit. Ille enim nescio quo modo etiam terrena frustratus est. Attestantur autem iis, quæ diximus, quotquot per eum spiritus sancti eloquiis, & gratia potiti sunt: plurimi que ex iis eius doctrina saluati sunt: hodie q; saluantur. Testis optimus sapientis huius salutis, simul q; sapientiæ nouus Dauid. Testis ite & pastor noster optimus Ioannes: a quo magnus ille exoratus de Sinai monte descendens, veluti nouus alius dei speculator suas a deo inscriptas tabulas ostendit nobis, extrinsecus quidem actiuæ vitæ, intrinsecus vero contemplatiuæ doctrinas continentes.

Epistola

**EPISTOLA IOANNIS ABBATIS
Raithu ad Ioannem Abbatem Montis
Sinai Scholasticum nūcupatum.**

**DOMINO SINGVLARITER MI-
rabili, æquali angelis, patri patrum, & doctori
eximio Ioāni abbati montis Sinai Ioānes pec-
cator abbas Raithu in Dño Salutem.**

G N O S C E N T E S nos a' perfe-
ctiōne longius remoti tuam di-
fussionis gnaram, singularem'q;
ac virtutibus cæteris ornatā obe-
dientiam, in ea præfertim parte, in qua te cum
talento tibi a' deo tradito lucrari conuenit:
huiusmodi supplicatione vtimur, prophetici
illius dicti memores. Interroga patrem tuum:
& annuntiabit tibi: seniores tuos: & dicent
tibi: Quocirca tibi veluti communi omnium
patri, cunctis'q; in exercitationis lucta senio-
ri, mentis'q; acumine ac virtutibus omnibus
& perfectione doctrinæ prædito, per nostras
litteras procidimus: virtutumq; tuarum cul-
men exoramus: vt nobis imperitis, & rudibus
ea perscribas, quæ in diuina speculatione, sicut
ille olim Moses, in hoc ipso monte vidisti:
ac veluti tabulas quasdā diuinitus scriptas li-
brum ad nos a' te dimittas: atq; in doctrina
nouo Israeli proponas: eis scilicet, qui perfecte
atq; integre de spiritali Aegypto, atq; vitæ hu-
ius mari

ius mari exierunt . Sicut igitur deiloqua lingua instar virgę frētus mirabilia in mari gessisti : ita nunc quoq; exoratus , ne quæsimus declines monasticę perfectioni conuenientia , vt reuera summus magister impigre simul , summa'q; cum moderatione describere in salutem , & cōsolationem omnium , qui sanctam hanc atq; angelicam conuersationem elegerunt . Neq; assentādi gratia istud a nobis dici arbitreris : nosti quippe o' sanctū caput istiusmodi adulationes alienissimas esse a proposito atq; instituto nostro : sed illud nos dicere existima , quod certissime omnes & vident , & intelligunt , & dicunt . Idcirco confidimus in domino cito suscipere , atq; complecti quos speramus , inscultos tabulis generandos apices : quibus ii veraciter ducantur , qui sine errore sequi eos cupiunt : ac veluti quandam scalam vsq; ad coeli ianuas erectam , eos'q; , qui cupiunt ascendere , innocuos , illæsos'q; perducētem transcendentē libere , & absq; vllō impedimento spiritalia nequitie , & mundi rectores tenebrarū , & principes aëris . Nempe enim si Iacob ille , pastor ouium cum esset : adeo terribilem in scala visionem conspexit : multo pfecto' magis rationalium pecorū magister non visione solū , sed veritate quoq; ascensum ad deū tutū , & errore omni liberum ostēdet .
Vale in dño charissime , ac nimiū venerāde p̄f .
Ioannes

C L I
I O A N N E S I O A N N I
S A L V T E M

Ccepi cōueniētissimam honestissimo
a tuo, atq; impassibili instituto, mūdo'q;
& humili cordi, quā ad nos pauperes
& virtutibus inopes scripsisti venerandā epi-
stolam tuam: immo vero præceptū, ac vires
nostras excedentem iussionem. Tuum enim
erat reuera tuum, tuæ'q; sanctæ animæ pro-
prium, a' nobis rudibus, verbo'q; & opere im-
peritissimis doctrinæ, atq; correptionis præce-
pta requirere. familiare enim tibi semper fuit,
nobis per teipsum pponere humilitatis exem-
pla. Sed nos, ut id fateamur, quod uerissi-
mum est: nisi metus, atq; ingens periculum
esset, iugum sanctæ obedientiæ, quæ virtu-
tum omnium mater est, a' nobis excutere, nū-
quam profecto' ea, quæ supra vires nostras
sunt, tentare ausi fuisset. Oportebat enim
o' admirabilis pater, cōueniens'q; erat, hæc te
ab illis potius quærere, qui ea iam dudum
coluissent. nos enim in discipulorum adhuc
ordine, adnumerandi sumus. Quoniam vero
deiferi patres nostri, veracis'q; scientiæ magi-
stri obedientiam diffiniunt in eis rebus, quæ
supra vires sunt, nihil discernendo obtempe-
rare præcipientibus: imbecillitatem nostram
obliti, ea, quæ supra nos sunt, audacter tentare
aggressi

aggressi sumus: non quidem vt aliquid, quod tibi profuturum sit, nos dicturos putemus: aut certe explanaturos illud, quod ipse longe melius noris qua'm nos, o' diuum sacruq; caput: (mihi enim persuasum est, puto autem quod & prudentium singulis, mundissimum tuæ mentis oculum ab omni terrena & tenebrosa tenebrificarum perturbationum conspersione libere, & absq; vllius obicis retardatione diuinam intueri lucem: atq; ab ipsa omnino illustrari) cæteri (vt dixi) inobedientia mortem reformidans, & veluti metu ad obediendum impulsus, timore simul atq; desiderio tuæ sanctæ iussioni obtemperare institui: vt gratus, obediens, ac pictoris optimi inutilis filius exili, & admodum tenui sciëntia mea, graciliq; oblatione, solo atramento simpliciter viuientia eloquia adubrans. tibi vero iam relinquens o' magistrorū summe, & congregationis princeps, ista & ornare, & clarius disserere: atq; ea, quæ defunt, implere tanquā seruatori spiritalis legis. Hunc tamen sane conatum nostrum nō ideo misimus ad te, tanquā tibi futurum emolumento: (absit id penitus. Hoc enim esset extremæ demētia: cum ipse in CHRISTO idoneus sis non solum alios, verum & nos ipsos moribus sacris, & doctrinis erudire) sed illum conuocata a deo congregationi, quæ vna nobis cum abs te doctorum

rum

rum optime instituitur: transmissimus: quorum precibus quasi quibusdam spei intellectualibus manibus imperitiæ mole leuigatus, iamq; calami velum explicans, atq; optimo gubernatori CHRISTO verbi gubernacula permittens, votis omnibus frētus iussione tua, huius ad illos sermonis iam initium facio. Obsecro autem omnes, quorum in manus liber iste venerit: vt si quid in illo vtile fortassis inuenerint: id optimi præceptoris nostri esse, non ingrate intelligāt: nobis vero solius conatus remunerationem à deo donari intentissima oratione deprecant: non iis, quæ dicuntur, incendentes (sunt enim re vera vilissima, atq; omni ignoratione & simplicitate plena) sed propositum, & alacritatem, vt illius ex euangelio viduæ suscipientes. Neq; enim munus, & laborum multitudini deus mercedem reddit: sed alacri proposito, & feruentissima voluntati.

Sermo

12

I O S C H O L   16
S E R M O P R I M V S D E I N A N I S
V I T A E A B R E N V N
T I A T I O N E

simus: quo
spei intelle
ble lenigatus,
atq; optimo
oi guberna
fretus inflio
m initium fa
oram in ma
in illo vti
præceptoris
nobis vero
deo donati
non iis, quæ
re vera vi
simplicitate
m, vt illius
Neq; enim
deus met
& feruen

Sermo

V M summæ incomprehensibi
lis, atq; incircumsriptæ bonita
tis Deus noster rex (est enim cō
uenientissimum, vt ad Dei ser
uos loqui instituētes, a' Deo ipso
summam orationis exordium) cunctas ab
se conditas rationales creaturas liberi arbitrii
dignitate honorauerit: alii quidē amici illius
sunt: alii vero fideles, ac legitimi serui: qui
dam penitus inutiles: alii vero ab illo profus
alieni: nonnulli, quamuis imbecilles, tamen
aduersarii, & amicos quidem dei proprie, o' sa
ctum caput, nos rusticiores esse arbitramur
eas, quæ circa illum sunt, intellectuales, incor
poreas q; substantias: Fideles autem seruos,
eos, qui sanctissime illius voluntati obtempe
rauerunt: & impigre, atq; infatigabiliter ob
temperant. Potro inutiles seruos, quotquot
baptismate dignati pacta & conuenta cum
illo legitime non seruauerunt. Alienos vero
a' Deo, atq; inimicos intelligimus, quoscunq;
a' recta fide deuasse cernimus. Hostes autem
sunt ii, qui præcepta Dei non solum repu
lerunt: atq; a' semetipsis abiecerunt: verum
eos quoque validissime oppugnant: qui ea
perficere

A' Libim

perficere contendunt. Quoniam igitur eorum singulis, quos modo memorauimus: proprius, & peculiaris debetur sermo: nobis vero imperitis ad præsens de omnibus prosequi vtile non est: age iam age ad eos, qui nos pie violentissimo charitatis iure subegerunt: & fideliter coegerunt: fidelissimos famulos dei indignam manum nostram per obedientiam indiscussam extendentes, & ab illorum scientia susceptum verbi calamum subtristi, & perlucidæ humilitati intingentes, hunc q̄ in illorum lenibus, & candidissimis cordibus, velut in chartis quibusdam: immo vero spiritualibus tabulis cōdentes, diuina q̄ eloquia pingentes, hoc orationis nostræ initium summamus. Omnibus, qui voluntate, & libero arbitrio vtuntur: deus cōmuni

gradus
 ter proponitur: omnibus vita: omnibus salus: Fidelibus, infidelibus, iustis, iniquis, piis, impiis, vitiosis, vitis carentibus, secularibus, monachis, sapientibus, rudibus, sanis, imbecillibus, iuuenibus, profectionibus, non aliter quàm infusio lucis, & Solis aspectus, temporum q̄ vicissitudines. Neq̄ enim est personarum acceptio apud deum. Impius est rationalis mortalis q̄ natura sponte uitam fugiens, creatorem q̄ suum, qui semper est, veluti non esse existimans. Iniquus est, qui legem dei ad intellectum suum malum violenter intorquet:

am igitur eo-
 emorauimus :
 sermo : nobis
 omnibus pro-
 ge ad eos , qui
 is iure subege-
 lissimos famu-
 tram per obe-
 tes , & ab illo
 calammum sub-
 imingentes ,
 candidissimis
 usdam : immo-
 tes , diuina q̄
 is nostræ inu-
 us , qui volun-
 deus cõmuni
 omnibus sa-
 , iniquis , piis,
 , secularibus,
 fanis , imbe-
 us , non aliter
 ctus , tempo-
 est persona
 us est rationa-
 tam fugiens,
 t, veluti non
 egem dei ad
 enter intor-
 quet:

quet: & cum sit contrarie hereseos, Deo se cre-
 dere putat. Christianus est, q̄ CHR I S T V M,
 quantum homini possibile est, imitari nititur
 verbis, & operibus, & tota intentione animi:
 in sanctam Trinitatem recte, atq; incompre-
 hensibiliter credens. Dei amator est, qui natu-
 ralium omnium rerum, & earum, quæ per le-
 ges sine peccato permittuntur, particeps, bona,
 quæ potest operari, non negligit. Continens
 est, qui in medio tentationum, & laqueorum
 versatur: mores q̄ tranquillos, turbis q̄ ac tu-
 multibus liberos viribus omnibus imitari, &
 assequi contendit. Monachus est ordo & sta-
 tus angelicus in corpore materiali & sordido
 consumatus. Monachus est, qui solû ad deum
 acie mentis intentus, illû semper orat in omni
 tempore, & loco, & re. Monachus est perpetua
 naturæ violentia, sensuum q̄ vigilantissima
 & indefessa custodia. Monachus est castifica-
 tum corpus, expiatum os, animus que diuino
 semper lumine irradiatus. Monachus est affli-
 ctus & mœrens animus: qui iugi mortis me-
 moria, siue vigilans, siue obdormiens, seipsum
 semper exercet. Mûdi derelictio est sponta-
 neum odium, abnegatio q̄ naturæ ex deside-
 rio fruendi eis rebus, quæ supra naturam sunt,
 tanquam ex sua stirpe progenita. Quicumq;
 vitæ presentis cõmoda sponte alacriter q̄ re-
 linquunt: prorsus aut futuri regni gratia, aut
 c ex peccator;

ex peccatorum multitudinis memoria, aut sola diuine charitatis causa istud faciunt. Porro si quis nulla ex prædictis intentionibus duce id fecit: huius irrationabilis est renunciatio. Veruntamen finem cursus, qualemcumque inuenit, Agonitheta noster optimus approbat. Imitetur is, qui peccatorum suorum onus deponere festinat: eos, qui extra ciuitatem ante sepulchra sedent: nec desistat effunderè feruidas, & igneas lacrimarum guttas, cordisque tacitos mugitus, quoad ipse quoque venientem videat I E S V M, lapidemque cecitatis a corde remouentem, & Lazarum, animum scilicet nostrum, peccatorum vinculis liberantem, ministrisque angelis iubentem. Soluite illum vitiorum nodis: & finite ad beatam, placidamque tranquillitatem ire. Sin uero alias fecerit: nihil omnino proficiet. Quicumque ex Aegypto egredi, Pharaonemque cupimus effugere: prorsus Mose aliquo ad deum, ac post deum mediatore nobis opus est: qui pro nobis medius inter actionem, & contemplationem stans, manus extendat ad deum: ut hoc duce directi, peccatorum traiciamus mare, atque Amalec vitiorum principem fugemus. Seducti igitur sunt, qui sibiipsis confidentes, nullo sibi duce opus esse arbitrati sunt. Et illi quidem, qui ex Aegypto egressi sunt: Mosen; qui uero ex Sodomis fugerunt: angelum dei habuere ducem.

cem. Atq; ii quidem, qui ex Aegypto profecti sunt: eos significat, qui animarum suarum morbos per medicorum curam, & diligētiam sanare cupiunt. qui vero ex Sodomis fugerēt illos designant, qui miseri immunditiam corporis exuere votis omnibus desiderant. quocirca angelis etiam videlicet æquali (vt ita dixerim) adiutore homine opus habent. Nam secundum vulnere putredinem peritissimo etiam artifice, & medico egemus. Summa re vera violentia, indefessisq; & iugibus laboribus illis opus est, qui in cœlum ascendere cum corpore nituntur: idq; maxime in principiis renūciationis suæ: donec mores nostri assueti voluptatibus, & cor nostrum hactenus sine doloris sensu in amorem dei, castitatisq; sanctificationem per intentissimum luctum conuertantur. Labor enim re uera, & ingēs labor, summaq; amaritudo proponitur: atq; eis maxime, qui negligentius sunt affecti: quoad macello, & voracitati assuetū canem nostrum, animum scilicet, speculationis & castitatis studiosum efficiamus per simplicitatem, & profundam iræ extinctionem, cautissimamq; diligentiam. Confidamus tamen, quotquot vitiis pulsamur: etiam si nōdum satis virium contra hæc adepti sumus: fideq; firmissima infirmitatem nostram, & animæ langorem

C H R I S T O . supplici confessione offeramus:

c 2 mus:

mus: & omnino ipsius adiutorium vltra me-
 rita nostra reportabimus: si tamen nos met
 ipsos iugiter in humilitatis profundum deie-
 cerimus. Non ignorēt, qui ad honestissimum
 istud, durum q̄ & arduum, sed leue certamen
 accedunt: quod in ignem insulire pergunt: si
 quidem in diuini amoris ignem in seipsis ha-
 bitare cupiunt. Probet vero seipsum vnus-
 quisq̄: & sic de pane illius cum amaritudini-
 bus comedat: & de calice illius cum lacri-
 mis bibat: ne ad iudicium sibi ipsi militet. Si
 non omnis, qui baptisma consequitur, saluus
 est. Silebo reliqua: cuncta abnegabunt: omnia
 despicient: omnia irridebunt. vniuersa excu-
 tiant, qui fundamētum optimum iactare per-
 gunt. Porro fundamentum optimum triplex
 est: tribus q̄ columnis fulcitur: Innocentia,
 Ieiunio, & Pudicitia. Omnes, qui in C H R I-
 S T O infantes sunt: ab iis tribus incipiant:
 atq̄ infantes per ætatem sibi ad exemplum
 sumant. Nihil in illis inuenitur callidum: ni-
 hil durum: nihil simulatum. non auiditas in-
 satiabilis: non venter inexplebilis: non ar-
 dens in corpore libidinis cōmotio. Caterum
 secundum escarum incrementa fere etiam li-
 bidinis incentiua subcrescunt. Odiosum
 sane, periculi q̄ plenissimum est: ab ipso sta-
 tim conflictus ingressu, laceffere luctantem.
 Est enim id futuræ, necis non obscurum ar-
 gumentum.

Paul. 1. p. 10

gumentum. Erit nobis omnino perutile: forte, & validum renunciationis initium accipere: etiam si postmodum mollescere contingat. Anima enim, quę viriliter pugnare coeperit: rursum quę debilitata cesserit: antiquę virtutis, & studii memoria quasi stimulo quodam & flagello vulneratur. Atque ex hoc nonnunquam plurimę pristinum vigorem receperunt: priores quę pennas resumpserunt. Quoties igitur anima seipsam prodiderit: calorem quę illum amabilem, ac beatissimum amiserit: inquirat diligenter quā ex causa id sibi contigent: atque aduersus illum bellum omne, ac studium summis viribus resumat. neque enim poterit per aliam portam illum reuocare, nisi per quam egressus est. Qui ex timore initium renunciationis accepit: thymiamati ardenti similis fortasse videatur: quod initio quidem ab odoris suauitate coepit: postmodum vero in fenum desit. Qui vero ob mercedis spem: mola asinaria profecto est: quę semper similiter mouetur. Qui autem ex diuina charitate seculo abrenunciavit: ab ipsis statim initiis ignem promeruit: qui fortassis in syluam iniectus, rogam semper vehementiorem ulterius exfufcit. Sunt nonnulli, qui supra lapides lateres edificant. Sunt item alii, qui super terram columnas erigunt. Et sunt alii, qui cum modicum itineris pedibus fece-

rint: cōcalectis iam artibus, & peruis, ocyus
 postmodum proficiscuntur. Qui legit, intel-
 ligat, quid sermo iste significet. Tanquam a
Deo, & rege nostro vocati curramus alacri-
ter: ne, si forte pauco tempore vixerimus: in
die mortis infructuosi inueniamur: & fame
pereamus. Ita deo, & domino nostro placere
fatagamus: vt regi suo milites. Nam post mi-
litiā tūc demum a nobis diligentissima fer-
uitus requiritur. Metuamus dominum: sicut
facimus bestias. Vidi enim viros furari cu-
piētes: qui, cum Dei metu a scelere non re-
uocarentur: caurū latratibus perterriti, statim
reuerſi sunt: quod q̄ Dei timor non fecerat: id
canum metus effecit. Diligamus dominum:
sicut amicos colimus. Vidi enim sepe non-
nullos: qui, cum Deum suis sceleribus ad tri-
ſtitiam prouocassent: nullam reconciliationis
curam habuerunt. Cum vero caros suos in
aliqua vel leuissima re irritauissent: omni in-
dustria, omni intentione animi, omni affli-
ctione, omni confessione delicti, per seipſos,
per amicos, per cognatos, per munerum lat-
gitionem cuncta moliti sunt: vt illos in anti-
quam charitatem reuocarent. Proſus vero in
ipsis abrenunciationis initiis non sine labore,
& violentia, & amaritudine virtutes opera-
mur. Cum autem iam proficere cœperimus:
sine mœrore, vel certe cum minimo mœrore
in ipsis

in ipsis exercemur. At vero cum mortalis sensus noster penitus fuerit absorptus, atq; ab alacritate nostra superatus: tunc iam eas cū omni gaudio, & studio, & desiderio, & diuinæ charitatis flamma perficimus. Quanto sunt laudibus dignissimi: qui ab ipsis confessim initiis cum gaudio & alacritate summa virtutes omnes accipiunt: & Dei mandata perficiunt: tanto sunt miserabiles existimandi, qui cum in hac exercitatione diutius vixerunt: agere adhuc, & cum labore illas subeunt: si tamen vel tandem subeant. Ne illa quidem renunciationum genera vituperemus, aut condemnemus, quæ casu fiunt. Vidi enim quosdā fugientes, cum procedenti regi inuicem occurrissent: repente in illius obsequium, atq; inter illius milites adscribi: regiamq; vna' ingredi: atq; inter illius conuiuas numerari. Vidi femina in terram de agricolæ manu negligenter lapsum fructum lætissimum, ac plurimum tulisse. Sicut etiam econtra vidi nonnunquam in tabernam medicorum quendam alterius cuiuspiam necessitatis causa aduenisse: ibi quæ medici solertia, & comitate deprehensum, luminibus etiam suis iniectam amisisse caliginem. Sicq; fit vt in plerisq; ea & firmiora sint, & magis rata, quæ inuitis accidunt: quàm quæ illis ex sententia proueniunt. Nemo pondus, multitudinemq; peccatorum obtédens,

Exempla

c 4 indignum

tis
 el
 n a'
 cu
 : in
 ame
 acere
 t m'
 a fer
 : sicut
 ri cu
 non re
 i, statim
 cerat: id
 minimum
 pe non
 as ad tr
 iliationis
 s suos in
 omni in
 omni affli
 per seipfos,
 nerum lat
 los in anti
 rus vero in
 sine labore,
 rutes opera
 ceperimus
 imo mætor
 in ipsis

indignum se monastica professione dicat: nec se ita decipiat: vt seipsum humilem existimet: si, vt fruatur voluptatibus, arduam virtutis semitam ingredi detrectat, pretendens occasiones in peccatis. Nam vbi putredinis plurimum est: ibi maxima medicorum arte opus est: vt ea putredo omnis depuretur. qui enim sani sunt: medicorum tabernas non adeunt. Si vocante nos terreno, & mortali rege, & infamum obsequium coram se militare iubente, nihil moraremur: neq; occasiones quaeremus: sed omnibus dimissis, illi summa alacritate paremus: attendamus nobis ipsis: caueamus q; diligenter: ne forte rege regum, & domino dominantium, & deo deorum vocante nos ad coelestem hunc ordinem, per nostram desidiam, & negligentiam obtemperate recusemus: & postmodu ante tribunal illud horrendum inexcusabiles inueniamur. Fieri quidem potest vt is, qui saeculi negociis, & ferreis curis se deuinxit: incedat: sed tamen non libere. Nam & ii, quorum pedes ferro compediti sunt: saepe incedunt: & semp offendunt: vulnera q; suscipiunt. Is quide, qui sine vxore in mundo degit, solis negociis obligatus: ei similis est: cui ferreis nexibus manus circūligate sūt. ideo q; si ad solitariam, vel monasticam vitam currere voluerit: nō prohibetur. Qui vero vxori coniunctus est: ei, qui vinctos habet pedes,

e dicat: nec
 existimet:
 m virtutis
 dens occa-
 dinis pluri-
 n arte opus
 r. qui enim
 on ademit.
 i rege, & in
 re iubente,
 s quarete.
 nma alacri-
 i ipfis: canea
 gum, & do-
 um vocante
 per nostram
 perate recu-
 l illud bot-
 r. Fieri qui-
 iis, & ferreis.
 en non libe-
 o compediti
 dunt: vulne
 core in man-
 s: ei similit
 tiligatę sūt.
 affricam vi-
 tur. Qui ve-
 inctos habet
 pedes,

pedes, & manus: similitis videtur. Audiui ego
 quosdam in mūdo negligentēs, cum dicerent
 ad me. Quomodo possumus conjugibus vna
 cohabitantes, curisq; reipub. circumuallati, vi
 tam monasticam arripere? Ad quos ego, O
 mnia in quā bona, quæ facere potestis, facite:
 maledicta in nullum iaciatis. nemini mentia-
 mini. furo abstinete. contra nullum eleuemi-
 ni. neminem odoritis. ecclesias, & collectas fre-
 quentate. indigentibus misericordiam præsta-
 te. neminem scādalizetis. alienæ parti ne pro-
 pinquetis. contenti q; estote vxorum vestra-
 rum stipendiis. Ista si feceritis: non longe eri-
 tis a regno cœlorum. Cum gaudio, & metu
 ad egregium istud certamen accingamur, ini-
 micos nostros nulla ratione formidantes. In-
 tuentur enim illi, & si non videantur a nobis:
 animarum nostrarum vultus: & si illos vīde-
 rint formidine contrahi, vel immutari: con-
 tra nos acerbius atmantur. Intelligunt enim
 versutissimi timorem nostrum, magno igitur
 animo aduersus illos arma capiamus. ei enim,
 qui alacriter pugnat: nullus oppugnando præ-
 ualet. Mira dispensatione dominus rudibus
 adhuc militibus suis bella temperauit: ne ini-
 tio statim prælii magnitudine deteriti ad sa-
 culum redirent. Quocirca gaudete in do-
 mino semper omnes serui Dei. hoc in vobis.
 primum signum supernæ aduersum vos pie-
 tatis.

tatis, & charitatis, quod q̄ ille vos vocauit,
 agnoscentes. Et hoc item facere Deus sapius
 agnoscitur. Cum enim fortes animas viderit
 ab exordiis: statim bello illas vehementiore
 pulsari permisit; eas celeriter coronare cupiēs.
Abcondit dominus a seularibus stadii diffi-
cultatem: imo vero facilitatem. Si enim hanc
 nouissent: nunquam profecto abrenunciasset
 omnis caro. Da labores iuētutis tuæ **CH R I**
S T O: & in senectute gaudebis super pacatis-
 simæ quietis opibus. Ea, quæ in iuuentute con-
gregauerimus: cum ex senectute postmodum
debiles facti fuerimus: nos nutriunt, & conso-
lantur. Laboremus iuuenes ardentem: curra-
mus sobrie, & vigilanter. Mors enim incerta
horis omnibus imminet. Hoffes re uera ne-
quissimos habemus, acerrimos, versutos, cal-
idos, validissimos, nunquam dormientes, in-
uisibiles, omni materię impedimento liberos,
ignem in manibus tenentes, templum q̄ Dei
per flammam, quæ in eis est, incendere omni
studio desiderantes. Nemo, cum iuuenis est,
inimicos suos demones audiat, dicentes: noli
carnem tuam ita atterere, ne morbos, & egri-
tudines incurras. Vix enim reperietur, hac præ-
cipue ætate, qui hanc mortificare delegerit:
etiam si se multis, & lautioribus cibus priua-
uerit. Hęc enim sanè est demonis astutia: id q̄
nisi omnibus contendit: vt ingressum cer-
 taminis

Ad Iouem
 mēta
 bonis

max

taminis nostri mollem, & negligentię plenif-
 simum faciat: finem q̄ postmodũ initio con-
 sentientem. Ante omnia istud & inquirent, & *Hor.*
 faciant diligentissime ii, qui CHRISTO ser-
 uire fideliter cupiunt: vt loca, mores, sessio-
 nes, ac studia, quæ sibi ex patrum spiritualium
 sententia, & ex cognitione propria competere
 peruiderint: eligant. Neq̄ enim omnium est,
 in cœnobiis degere: atq̄ eorum maxime, qui
 gulę illecebris pulsantur: neq̄ rursus omnium
 est, vitæ solitariae quietem sequi: & eorum in
 primis, qui ad iracundiam procliuiores sunt.
 Vnusquisque diligenter inspiciat, cui statui a-
 ptior sit. In tribus maxime principalibus sta-
 tibus monastica omnis continetur vita. In a-
 nachoreseos, vel secessionis certamine, & soli-
 tudine. In vnus, vel duorum contubernio in
 solitudine, in cœnobia cum tollerantia cōmo-
 ratione. Ne declines, inquit Ecclesiastes, ad de-
 xteram, vel ad sinistram: sed via regia ingre-
 dere. Medius enim prædictorum statuum
 aptissimus plurimis fuit. Ve enim soli, in-
 quit, quoniam si in accidiam ceciderit, aut so-
 mnium, aut desidiam, aut desperationem: non
 est in hominibus qui illum erigat. Vbi vero *Sua. reg.*
 sunt cōgregati duo, vel tres in nomine meo:
 ibi sum in medio eorum: ait dominus. Quis
 est ergo fidelis & prudens monachus: qui fer-
 uorem suum semauit inextinguibilem: &
 in dies

in dies vsq; ad finem vitæ suæ ignem igni
 & adicere, feruorem feruori, desiderium desi-
 derio, ac studium studio nunquam desuit:

De Vacuitate Affectionum. S E R M O II

q Vi deum in veritate diligit: qui fu-
 turo regno perfrui veraciter querit:
 qui p peccatis suis veraciter dolet:
 qui reuera supplicii, futuri q; iudicii
 memoria tãgitur: qui se vera metũ mortis as-
 sumpsit: nihil iam in p̄senti sæculo diligit:
 nullius rei curis angetur: non pecuniarum: nō
 p̄diorũ: non parentũ: non mũdanæ glorię:
 non amicorum: non fratrum: non vilius o-
 mnino terrenæ, ac mortalis rei: sed omnem
 huiusmodi affectũ, omnem harum rerum cu-
 ram ab se excutiens, & execrans, p̄terea & car-
 nem suam odio habens, nudus, securus, impi-
 ger C H R I S T V M sequitur, in cœlum sem-
 per adspiciens, atq; inde adiutorium expectãs,
 secundum Dauid verba dicentis: Adhęsit ani-
 ma mea post te: Alterius q; memorabilis vi-
 ri sententiam: qui dixit: Ego autem non
 laboravi te sequens: & diem, aut requiem ho-
 minis non desideravi domine. Confusio fa-
 ne maxima est, iis omnibus, q̄ p̄dicta sunt,
 omissis post vocationem, qua non homo, sed
 dominus vocavit: nos alicuius alterius rei cu-
 ram gerere: quæ nobis in hora vltimę neces-
 sitatis,

sitatis, & obitus prodesse nō possit. hoc enim
 est, quod dixit dominus: Conuertere retro: nec
 inueniri aptum in regno cœlorum: nō igno-
 rās dominus lubricum nostri tyrocini: vt q̄
 facile, si sæcularium contubernio, & familiari
 congressu vtamur: rursus ad sæculum cōuer-
 timur. Ad quendam, qui sibi dixerat, permit-
 te mihi, vt abeam: & sepeliam patrem meū:
 ait. Sine mortuos vt sepeliant mortuos suos.
 Solent dæmones, cum iam sæculo abrenun-
 ciauerimus: nobis misericordes, ac pios ex sæ-
 cularibus proponere; atq; vt illos beatos, nos
 contra miseros existimemus, ingerere: qui o-
 mni eiusmodi virtute destituti sumus. Ea vtq;
 intentione inimici nobis hæc suggerunt: vt
 per adulteram humilitatem nos aut ad sæcu-
 lum reuocent: aut, si permanserimus mona-
 chi: in desperationem præcipitent. Sunt qui
 sæculares homines elationis causa despiciāt:
 & nihili existiment. Sunt item qui vt despe-
 rationis prærupta diffugiant: & spem amplo-
 rem sibi acquirant: absentes eos similiter con-
 temnūt. Audiamus quid adolescenti illi, qui
 cuncta fere' mandata impleuerat: dixerit do-
 minus. Vnum tibi deest. Vade: & vende
 omnia bona tua: & da pauperibus: & te ipsū
 pauperem constitue: aliena q; misericordia
 indigentem. Si prompte, & celeriter currere
 volumus: intentius inspiciamus: quomodo
 omnes

omnes in sæculo morantes & viuentes mortuos dominus dixerit, dicens ad quendam . Sine sæculares mortuos sepelire corporaliter mortuos . Nihil adolescentem illum, quominus baptisma fusciperet, impediere diuitiæ . quæ in igitur inanes sunt, qui dicunt: quod baptismatis gratia dominus illi diuitias vendere præceperat. Sufficiat nobis, vt gloriam professionis nostræ certius nouerimus, huiusce testimonium . Qui in mundo degunt: vigiliis'q;, & ieiuniis, & laboribus, aliis'q; afflictionibus seipfos conterunt: cum ad vitam monachorum, veluti ad quandam probationis officinam, vel stadium secedunt: priorem exercitationem suam vt adulteram, & fictam non arripiunt . Vidi plurima, varia'q; virtutum germina ab iis, qui in sæculo degunt, plantari: & ex inani gloria, tanquam ex cloaca, & cœno irrigari; & ex ostentatione circumfodi: atq; ex laudibus humanis stercoreari. Quæ tamen trās lata postmodum in desertum solum, atq; sæculi hominibus inuium, omni'q; inanis gloriæ coenulenta aqua vacuum: confestim exsiccata sunt . Neq; enim solent aquis proximæ arbores inclusis, & in aquosis exercitationum locis fructum afferre . Siquis mundum omnino odit: hic tristitiam effugit: porro si quis qualibet affectione visibilium rerū mordetur: tristitia nondū liberatus est. Quomodo enim nō contristabitur:

contristabitur: si eo, quod diligit, priuetur. In
 omnibus quidem grandi nobis vigilantia, &
 sobrietate opus est. sed hoc ante omnia vigi-
 lantissime attendere & cauere debemus. Pluri-
 mos in sæculo aspexi præ sollicitudinibus, &
 curis, occupationibusq; & vigiliis mundanis
 proprii corporis insanos motus effugisse: eos
 ipsos tamen, cum exuti curis omnibus ad mo-
 nasticam vitam conuolassent: turpiter, ac mi-
 serabiliter corporis cōmotione sordidatos.
 Attendamus nobis ipsis: ne forte, dum angu-
 stam & arduam viam nos pergere asserimus:
 latam, & spatiosam teneamus: nosq; ipsos se-
 ducamus. Angustam viam tibi indicat ven-
 tris afflictio, pernoctatio stabilis, aquæ men-
 sura, panis inedia, ignominie salubre & purga-
 tium poculum, subsannationes, irrisiones, lu-
 dibria, abscissiones propriarum voluntatum,
 offensionum tollerantia, contemptus nostri,
 sine murmuratione tolleratio, vim sibi in tol-
 lerando contumelias inferre, iniurias fortiter
 perpeti, detrahentibus non indignari, conte-
 mnentibus non succensere, condemnantibus
 humilitatem exhibere. Beati, qui prædi-
 ctam viam pergunt: quoniam ipsorum est re-
 gnum cœlorum. Nemo in cœlestem thala-
 mum coronatus ingreditur: nisi qui primā,
 & secūdā, & tertiam abrenunciationem im-
 plexerit: vt scilicet primo abrenunciet rebus
 omnibus,

omnibus, & hominibus, & parentibus: Secūdo voluntati proprię: tertio inani glorię, quę solet obedientiam subsequi. Exite de medio eorum, & separamini: & immunditiam sæculi nolite tangere: dicit dominus. Quis enim apud illos miracula vnquam fecit: quis mortuos suscitauit: quis dæmones expulit: profecto nullus. Hęc enim sunt monachorum insignia: quę mundus capere non potest. nam si posset: superflua esset exercitatio: videlicet cessio. Quoties post abrenunciationem nostram dæmones parentum, aut fratrum memoria corda nostra importune concalefacere cœperint: tunc maxime aduersus eos orationis arma capiamus: atq; sempiterni ignis memoria nos ipsos incendamus: vt huius consideratione improbum, importunumq; cordis ignem extinguamus. Siquis eius rei nulla se affectione tangi putat, cuius priuatione tristatur: huiusmodi perfecte decipitur. Quicūq; iuuenes corporum amoribus, & delitiis infane addicti, postmodū vitam monasticam adire cupiunt: tota intentione animi, omniq; vigilantia se ipsos exercere studeant: sibiq; delitiis omnibus, & vitiis abstinendum persuadeant: ne forte fiant illorum nouissima deteriora prioribus. Portus enim & salutis, & periculorum causa est. atque hoc nouerunt, qui intellectuale istud mare nauigant. Miserabile sane!

sane¹ spectaculum : eos in portu naufragium
passos adspicere : qui in mari saluati fuerant.

DE PEREGRINATIONE Sermo III

Peregrinatio est omnium, quæ sunt
in patria, constantissima desertio ;
quibus a pietatis destinatione atq;
exercitatione impedimur . Peregrina-
tio est omni cōfidentia noxia vacuus affe-
ctus, ignota sapientia, publicum fugiens, pru-
dentia secreta, vita inuisibilis, destinatio oc-
cultæ, cogitatio vilitatis, appetitus angustia,
desiderium diuini affectus, argumentum, amo-
ris copia, inanis gloriæ abnegatio, silentii pro-
fundum . Solet fere & ista vitæ ratio in initiis
sedulo ac vehemēter perturbare amatores do-
mini, veluti in diuino igne, videlicet elonga-
tio a patria & suis, intentione persequendæ vi-
lilitatis, atq; afflictionis prouocans huiusmodi
boni amatores . Veruntamen quanto ea ma-
ior est, & laudibus dignior : tanto discernen-
da cautius est . Neq; enim omnis peregrina-
tio, si summis (vt ita dixerim) labiis fiat : pro-
babilis est . Nam si omnis propheta sine ho-
nore est in patria sua : vt ait dominus : cauea-
mus ne forte peregrinatio fiat nobis inanis glo-
riæ occasio . Peregrinatio enim vera est oīum
prorsus rerum separatio, ea ratiōe suscepta : vt
nunquam cogitatio nostra a deo separetur .

d Peregrinus

ntibus : Secti-
ani gloriæ, quæ
xite de medio
nditiam facu-
is . Quis enim
cit : quis mor-
xpulit : profu-
achorum infi-
potest, nam si
o : videlicet se-
iationem no-
ratrum memo-
calefacere co-
eos orationis
ni ignis memo-
uius confide-
um q; cordis i-
us rei nulla se-
atione trista-
tur . Quicūq;
delitiis infa-
onasticam adi-
ni, omni q; vi-
nt : sibi q; de-
ndum persuas-
uissima dete-
salutis, & pe-
nouerunt, qui
nt . Miserabile
sane¹

Peregrinus est luctus perpetui, & peritus in memoria conditi amator. Peregrinus est; qui omnem suorum, alienorumq; affectum ac memoriam fugit. Cum ad peregrinationem, vel ad solitudinem properas: noli expectare, dum tecum pertrahas affixas sæculo animas. fur enim ex improviso subrepat. Multi quippe, cum negligentes quosq; & desidiosos secum seruare molirentur: cum illis vna periere: extincto iam ex diuturnitate diuini amoris igne. Statim vt susceperis flammam, curre. nescis enim vtrum breui extinguenda sit: ne forte in tenebris te deserat. Seruare alios, nõ omnes exigimur: Ait enim sanctus apostolus. Itaq; vnusquisq; nostrum fratres pro se ipso rationem deo reddet. Et iterum. qui doces alium: teipsum non doces. tanquam dicat. De aliis quidem nescio. Se ipsos autem omnino norunt omnes. Qui peregrinationem amplecti instituis: caue girovagum, & studiosum voluptatis dæmonem. solet enim peregrinatio ei præbere occasionem. Præclarum est: nullis rerum mortalium affici. sed huius virtutis peregrinatio mater est. Qui propter dominum peregrinatur: habitus omnes, affectusq; sæculi deponat: ne perturbationibus ludibrio sit. Qui a sæculo peregrinatur: mundum iam nullatenus attingat. Solent enim diu sopita vitia facillime reuiuiscere.

Eua

Eva paradiso inuita exulat. Monachus patria
 sua sponte se abdicat. Illa enim rursus ad cō-
 cupiscendum inobedienciæ lignum pettracta
 fuisse. hic autem periculum profecto a car-
 nalibus propinquis sustinuisse. fuge non se-
 gnus quā in infestissimum flagellum ruinae,
 proxima loca. eius enim fructus, qui nō adest,
 nō vsque adeo desiderio mouemur. Neq; hic
 fallaciæ furum modus te velim lateat. Sug-
 gerunt plerunq; nobis, vt a saecularibus nō se
 paremur: mercedem inde maximam nos cō-
 secuturos asserentes: si videntes foeminas,
 nos ipsos cōtineamus: ac reluctando concu-
 piscentiā superemus. quibus minime parē-
 dum est. immo vero contra omnino facien-
 dum. Cū annos aliquot remoti a patria ege-
 rimus: parumq; aliquid religionis, vel com-
 punctionis, vel continentiae nobis ipsis acqui-
 sierimus: tunc iam cogitationes vanitatis a-
 crius incumbunt. vtq; iam reuertamur in pa-
 triam, importune suggerunt, ad aedificationē,
 formamq; & vtilitatem plurimorū: qui actus
 nostros, & opera illicita nouerūt, quod siquā
 dicendi facultatem, aut tenem scientiam fue-
 rimus adepti: tunc iam vt seruatores anima-
 rum, & magistros, ad saeculum redire persua-
 dent: vt quæ in portu bene congregata sunt,
 pessime in pelago dispergant. Non vxorem
 Loth, sed ipsum imitari studeamus. Anima
 d 2 quippe,

quippe, quæ illuc, vnde exierat, conuersa fuerit : vt sal infatuabitur : iam'q; immobilis manebit . Fuge Aegyptum : atq; ita fuge: vt nunquam illuc reuertaris . Corda enim, quæ illuc reuersa sunt: pacatissimam, quietissimam'q; terram Hierusalem nō aspexerunt . Illicitum tamen nō est vt ii, qui initio conuersionis obtinendam spiritalem infantiam sua omnia, patriam'q; reliquerūt : cum perfecte purgati fuerint : ad eam vtiliter redeant: ea scilicet intentione : vt, cum ipsi salute potiti fuerint: nonnullis etiam salutis causa fiant . Siquidem & Moses ille, qui deum viderat: ad salutem gentis suæ a deo missus, plurima in Aegypto pericula, videlicet in mūdo tenebras pertulit . Vt lius est parentes mœrore afficere : quā m. dominum . Ille enim nos formauit simul, & redemit . Illi vero, quos dilexerunt : non nunquā perdididerunt : suppliciis'q; sempiternis tradiderunt . Peregrinus ille est, qui veluti alterius lingue inter ignotæ sibi linguæ homines in sui agnitione secū habitat: non quo propinquos nostros, & patrios agros oderimus : idcirco ab illis secedimus : absit id penitus: sed vt detrimētum, quod ab illis in nos manare solet : fugiamus . Qua in re, sicut fere in omnibus aliis, dominus noster magister, & documentū est : qui & ipse sæpenumero parentes reliquit se deprehenditur : & cum a quibusdam audisset : Ecce

set : Ecce mater tua, & fratres tui quærent te. Mox præceptor noster optimus impassibile nobis odium insinuauit, dicens. Mater mea & fratres mei sunt ii, qui faciunt voluntatem patris mei, qui in cœlis est. Ille tibi pater sit : qui ad deponendam peccatorum farcinam conlaborare tibi & potest, & vult. Mater vero compunctio sacra : quæ te possit sordibus abluere. frater autem is : qui tecum ad cœlestem cursum perficiendum laborat, & certat. Sociam tibi, & vxorem quære, quæ nunquam a te separetur, memoriã mortis. porro filii tibi amantissimi sint gemitus cordis, seruum posside corpus tuum. Amicos vero sanctas virtutes angelicas : quæ tibi exitus tui tempore auxiliari poterunt : si eas modo tibi amicas familiaritius feceris. Hæc est sane generatio quæ renuntium dominum. Affectus dei parentum excludit affectum, qui vero vtrūq; se habere dicit : ipse se decipit : cum audiat dominum dicentem. Non potestis duobus dominis seruire. & reliqua. Non veni, inquit dominus, pacem mittere : sed gladium, & pugnam. Separare enim veni amatores dei ab amatoribus sæculi : terrenos & materiales ab iis, qui terrena omnia, omnemq; materiã superauerunt : gloriæ avidos ab humilibus. lætatur enim dominus in hac contentione, & separatione : dum fit propter illius charitatem. Caue obsecro :

d 3 ne forte

ne forte cuncta aquarū tibi plena esse videantur: si propinquorum affectu & amore tenearis: atq; diluuiο amoris sæculi vnā cum eis pereas. Noli miserari parentum, aut amicorū lacrimas + alioquin in æternum lacrimaberis. Quoties te vt apes circūdederint, immo vero vt vespe, ac sup te lamentari cœperint propinqui tui: cōstanter, ac celerrime aciem cordis ad mortis, atq; operum tuorum considerationem conuerte: vt dolore dolorem possis excludere. pollicentur nobis subdole nostri, & nō nostri, læta omnia & iucūda se exhibituros, ea sane intentione: vt cursum nostrū optimum præpediant: sicq; inde iam ad suā voluntatem pertrahant. Sit autem nostra secessio ad eas partes, quæ & humiliores sint, & minus celebres, & ab omni sæculi consolatione remotiores + Absconde quātum potes: nec præ te feras ingenuitatem, & claritatē generis: ne aliter in ore, aliter in rebus affectus inueniaris. Nullus ita se ipsum peregrinationi exposuit: vt magnus ille patriarcha, cui dictum est. Egredere de terratua, & de cognatiōe tua, & de domo patris tui: cum profecto in barbaram, atq; alterius linguæ terrā vocaretur. Cuius tamen mirabilem peregrinationē qui pro viribus imitari studuerunt: eos nonnūquam dominus insigni gloria affecit: & si hanc diuinitus concessam gloriam conueniat per humilitatis

militatis clipeum fugere, & declinare. quoties nos demones peregrinationis, aut magnæ alicuius virtutis laudant: toties illius, qui de cœlis ad terras propter nos peregrinatus est: intentissima cogitatione meminerimus: inuenimus quæ nos ipsos in sæculū sæculi tantæ propter nos assumptæ peregrinationis non posse satisfacere. Grauis est, & omnino vitabilis, ad propinquorum, vel etiam extraneorū aliquē immoderata affectio: cum ea nos ad sæculum sensim possit attrahere: ignem quæ compunctio nostræ penitus extinguere. Sicut impossibile est vno oculo in cœlum, altero in terram respicere: ita fieri nō potest, vt is in anima nō periclitetur: qui corpore & cogitatione ab omnibus & propinquis & extraneis non se peregrinum fecerit. Labore ingenti & fatigatione mores grates & optimos acquirimus: & quos multo labore quæsiuimus: fieri potest, vt vno temporis momento amittamus. Corrumpunt enim mores bonos colloquia mala, sæcularia simul, & turpia. Qui post abrenūciationem cum sæcularibus versatur: siue iuxta illos cōmanet: prorsus in eosdem laqueos incidet: aut cor in eiusmodi cogitatione inquinabit: aut certe, si non inquinatus fuerit: eos, qui inquinantur, iudicans, atque condemnans, & ipse inquinabitur.

De Somniis, quæ rudes adhuc sequi solent:

Quod nostræ cognitionis intellectus imperfectus sit, atque omni ignorantia repletus, occultari non potest. Guttur enim cibos, auris autem intelligentias diiudicat: & imbecillitatem quidem oculorum manifestat. Sol: ignorantiam vero animæ patefaciunt verba. Veruntamen charitatis lex etiam ad ea, quæ vires nostras superant: differenda nos cogit. Reor igitur (& si certo statuere non audeo) consequens esse etiã de somniis hinc pauca inferere: ut huius quoque fallaciæ malignorû non firmus penitus ignari. Somnium est animi motus in immobilitate, & quiete corporis. Phantasia est oculorum seductio in sopita mente. Phantasia est animi excessus, vigilante corpore. Phantasia est speculatio parum subsistens. Causa, ob quã in hoc loco de somniis nobis dicendum arbitrati sumus: aperta est. Cum enim relictis domibus, & propinquis nostris, diuinæ charitatis causa nos ipsos peregrinationi exposuerimus: tunc iam demones in somniis perturbare nos moliantur: propinquos nobis subinsinuant aut plorantes, aut morientes, aut nostri causa angore aliquo, ve etiam detrimento fatigatos. Qui igitur somniis credit: similis est ei, qui post vmbra[m] suam currit: & eam apprehendere

prehendere nititur: Dæmones inanis gloriæ
 in somnis propheta, quæ futura sunt, vt astu-
 tissimi coniiiciunt: atq; ea nobis per somnium
 prænūntiant: vt cū impleta fuerint quæ p̄ quie-
 tem vidimus: stupore maximo detineamur:
 & quasi iam simus propheticæ gratiæ proxi-
 mi: cogitatione tumescere incipiamus. In iis,
 qui sibi credunt: dæmon sepe propheta fuit.
 porro eis, qui se spernunt: semper mentitus
 est. Spiritus enim cum sit: quæ intra hunc æ-
 rem sunt, videt omnia: & cū intellexerit mo-
 riturū aliquem: id per visum leuioribus præ-
 dicit. Nihil futurorum ex præsciētia nouerūt.
 Nāq; & venefici mortē nobis prædicere vtique
 possent. In angelum lucis, & martyrum spe-
 ciem sæpius transfigurantur: accedentes que-
 se ipsos nobis per somnium ostendunt. exci-
 tatos vero elatione, & gaudio præcipitāt. hoc
 autem tibi erit deceptionis signum. Crucia-
 tus, & iudicia, & separationes per visum nobis
 angeli ostendunt: atq; expectatos trementes
 mœstosq; relinquūt. Cum in somno dæmo-
 nibus credere cœperimus: tunc iam & vigi-
 lantes ab ipsis illudemur. Qui somniis credit:
 per omnia reprobus, & stultus est. qui vero eis
 nulla ratione credit: hic re vera philosophus
 habendus est. Solis eis crede: qui tibi crucia-
 tum ac iudiciū denuntiant. Quod si te despe-
 ratio perturbat: & istud a dæmonibus est.

De Beata

DE BEATA SEMPER Q. ME-
MORABILI OBEDIENTIA

Sermo IIII

nunc iam nobis ad CHRISTI pug-
na giles, ac pietatis athletas procedens
sermo deinceps aptissime occurrit.

Omni quippe fructum præcedit
flos: omnem quæ obedientiâ peregrinatio aut
corporis, aut voluntatis. In his enim duabus
virtutibus veluti in aureis pennis ad cœlum
impigre se sancti viri anima sustulit: de qua
spiritu sancto adflatus quidam fortasse cecinit.
Quis dabit mihi pœnas sicut columbæ: & vo-
labo per actiuam vitam: & per contemplatio-
nem, & humilitatem requiescam? Ne ipsum
quidem fortissimorum bellatorum habitum
negligenter prætereundum existimemus: ut
illi clipeum teneant: fidem scilicet ad Deum,
atque ad exercitationis suæ magistrum: per ipsum
(ut ita dixerim) omnem infidelitatis, omnem quæ
præuaricationis cogitationem repellentes: gla-
dium quæ spiritus assidue vibrent: voluntates
suas omnes sibi propinquantes necaturi: lori-
cas quæ ferreas, patientiæ scilicet, ac mansuetudi-
nis se induant: per quas omnem contumeliâ,
& aculeum sermonis quæ iaculum repellât. Ha-
beant & galeam salutis orationum patris spi-
ritalis præsidium. Stant præterea non iunctis
pedibus

PERQ. ME
DIENTIA
III

CHRISTI
/etas procedis
iffime occurr
ctum precedit
regnatio an
enim duabus
is ad coclum
ulic: de qua
asse cecinit
mbæ: & vo
ntemplatio
Ne ipfam
n habitam
emas: 17
d Deum,
er ipfam
oem q
es: gla
untates
i: for
etudi
eliã,
Ha
spi
ctis

pedibus: sed alterū quidem ad ministeria præ
tendunt: alterum vero fixum in orationibus,
atq; immobilem tenent. Obedientia est ani
mæ proprię perfecta abnegatio per corpus cer
tius ostensa, aut forte versa vice. Obedientia
est mortificatio membrorum in viuente ani
mo. Obedientia est inexaminatus, atq; indis
cussus motus, spontanea mors, vita curiosita
te carens, securum periculum, immediata ad
Deū excusatio, metus mortis cōtemptio, tuta
navigatio, confectū dormiendo iter. Obedien
tia est sepulchrum voluntatis, & excitatio hu
militatis. Nihil resistit: nihil discernit: mor
tuus in bonis, aut iis, quæ videntur mala. Nā
qui pie animam suam mortificauerit: seurus
pro omnibus rationem reddet. Obedientia
est discretionis depositio inter diuitias discre
tionis. Initium quidem mortificationis
vel membrorum corporis, vel animæ volun
tatis, labor est. Mediū vero, interdum labor,
interdum requies. Finis autem omni iam mo
tus perturbatione, omniq; laboris sensu va
cat. Tunc demum & labore, & dolore fatiga
ri deprehenditur viuens hic beatus mortuus:
cum se animaduernerit volūtati propriæ ob
temperasse: metuens scilicet propriæ volun
tatis onus. Quicumque ad intellectualis cōfes
sionis stadium exui conamini: quicumq; iugū
CHRISTI super ceruices vestras tollere cu
pitis:

pitis : quiq; sarcinam vestram alterius collo
 imponere satagitis : quicunq; venditiones ve
 stras sponte scribere curatis : vt pro illis in æ
 ternam libertatem conscribamini : quicunq;
 aliorum manibus sublatis, & natantes magnū
 hoc mare traicitis : scitote, quod breuē quan
 dam, & asperam viam pergere conamini : in
 qua vnus & solus latet error : quem Græci *ἰ
 διογυθμίαν*, nos suam cuiusq; moderationem
 dicere possumus : cum scilicet quisq; sibi ido
 neus ad se regendum & moderandū videtur :
 quem qui effugerit : ad ea, quæ honesta, & spi
 ritualia sunt, ac diuinæ maiestatis oculis gratif
 sima : ferè ante perueniet, quam ire cœperit .
 Obedientia enim est nunquā sibi ne in iis qui
 dem, quæ videantur optima : vsq; ad cōsuma
 tionem vitæ credere. Cum igitur certicem no
 stram in domino inclinare, atq; alteri credere
 desiderio, acquirendæ humilitatis, ac propriae
 salutis gratia instituimus : ante huius militiæ
 ingressum, siqua in nobis est calliditas, & pru
 dentia : gubernatorem cautissime examine
 mus, & discernamus : atq; (vt ita dixerim) ten
 temus : ne forte nautam pro gubernatore, lan
 guentem pro medico, vitiosum pro vitiis ea
 rente, postremo infestum pelagus pro plac
 disimo portu ignari deligamus : nobis quæ
 ipsis paratum promptumq; naufragium consi
 stituamus . Cum Vero pietatis, & obedientiæ
 stadium

stadium fuerimus ingressi: minime iam opti-
mū institutorem nostrū in aliquo penitus di-
iudicare licebit: etiam si in illo (homo enim
est)modica aliqua delicta animaduuerterimus.
Sin vero alias fecerimus: nihil nobis obediē-
tia prodesse poterit. Necesse omnino est, vt
qui fidem certā, & inuiolabilem ad magistrōs
suos habere cupiunt: eorum recte facta pfun-
do corde hauriant: ea q̄q̄ indelebiter memo-
riæ mandent: vt, cum dæmones infidelitatē
aduersus eos vllam nostris cordibus inferere
conati fuerint: ex iis, quę memoria tenemus:
illorum ora obstruamus. Quāto enim in cor-
de fuerit viridior fides: tanto corpus ad offi-
cia omnia, & ministeria promptius occurrit.
Qui vero in infidelitatem offenderit: lapsus
est. Omne enim, quod fidei caret fundamen-
to: peccatum est. Cum tibi cogitatio sugge-
rit, vt p̄latum aut diiudices, aut damnes: ab
ea nō secus, quā m a' fornicatione desili: neq̄
prorsus huic serpenti requiem p̄stes: non lo-
cum, non ingressum, nō initium. Loquere ad
huiusmodi draconem: atq̄ cum iis verbis in-
cesse. O' malignissime seductor: non ego du-
cem meum iudicandum suscepi: sed ille me:
nō ego illius, sed ille mei iudex est. Arma qui-
dem iuuenum psalmorum cantus: murū ve-
ro orationem: lauacrum autem mūdissimas
lacrimas esse, patres definiunt: beatam vero
obedientiam

obedientiam confessionem censerent : quia sine vitioforum nemo dominum videre merebitur. Qui subiectus est : atq; alterius patet imperio : ipse aduersum seipsum sententiam fert. Nam siquidē propter dominum perfecte obedierit : etiam si nō perfecte obtēperare videatur : omne suum iudicium se exiit. Quod si in quibusdam suam implere voluntatem voluerit : etiam si obedire visus fuerit : ipse sibi onus adiicit. quem tamen si praelatus arguere non destitit : rectissime omnino fecit. sin autem tacuit : nescio quid inde dixerim. Qui in simplicitate in domino subiiciuntur : felicē cursum peragunt : dum non per superstitiosas cauillationes in se dæmonum versutiam irritant. Ante omnia vero culpas nostras præclaro iudici nostro soli cōfiteamur : omnibusq; si ita ille iusserit : confiteri parati simus. Nam in lucem educta vulnera nunquā in deterius proficient : sed sanabuntur. Cum in cœnobium quoddam venissem : aliquādo animaduerti iudicis, pastorisq; optimi terribile iudicium. Nam dum illic moram traherem : contigit quendam ex latronum ordine ad monasticæ conuersationis gratiā venire. quem optimus ille pastor, peritissimusq; medicus per dies septem quiete omni frui iussit : vt monasterii statum, normamq; omnem perspiceret. post diem vero septimū seorsum accitum pastor

stor interrogat : num sibi censeret optimū cū illis vna' habitare ? Cum vero illum cum omni synceritate annuētis voce respōdisse cerneret : rursus quid in seculo iniquum operatus esset, interrogat . Postquā ergo illum sibi prompte, & rationabiliter omnia cōfessum vidit : iterū ad illum tentādi gratia dicebat . Volo, inquit, hęc omni cœtu fratrum adstante confitearis, & detegas . Ille re vera sua detestās scelera, omni'q; confusione calcata, indubitanter id se facturum pollicitus est : & si vis, inquit, etiam in Alexandrinæ ciuitatis medio id faciam . Deinde collectis pastor in ecclesia omnibus oīibus suis (erant autem numero ducentę triginta) cū consumarentur diuina misteria (erat enim dies dominicus) lecto euangelio : inferri iam reum illum nihil contra querentē iubet : quibusdam illum ex fratribus trahentibus, modice'q; verberantibus, vinctum post terga manus, asperrimo'q; cilicio amictum, conspersum'q; cinere caput, pferrentem : adeo vt ex ipso aspectu omnes stupefacti, protinus exorto gemitu ingenti proclamarent, ac mugitum redderent . Neque enim quisquā illorum quid fieret sciebat . Cum vero iam ecclesiæ ianuis appropinquare : magna illum, & terribili voce compefcuit sacrum illud caput clementissimi iudicis, Sta, inquit . Es enim idignus, qui huius loci limen attingas .
Tum ille

Tum ille pastoris voce perculsus, quæ ad illum ex intima veri medici, sapientissima quæ ratione sonuerat (videbatur enim sibi, ut nobis postea sub iureiurando firmabat, non vocantis hominis, sed terribilis tonitruum vocem audiuisse) tremebundus, & omnino pauore turbatus, in faciem protinus corruit. Cum vero iaceret humi: pavementum quæ madefaceret lacrimis: permittitur tandem a mirabili medico, qui cuncta ad illius salutem moliebatur: formam quæ salutis, ac certissime humilitatis omnibus dari cupiebat: cuncta, quæ gesserat, singularim, & per species dicere. Ille vero cum horrore ingenti omnia sigillatim confessus est: quæ auditus omnis peritus exhorret: non tantum quæ per corpus præter naturam, ac secundum naturam in rationalibus, & mutis animantibus deliquerat: verum etiã veneficia, & homicidia, & cetera, quæ audire, aut scripturæ tradere, fas non est: nihil omnino reticens. Confessum igitur statim tōderi iubet: fratribus quæ aggregari permisit. Ego vero sancti illius admiratus sapientiam, seorsum interrogavi illum secretius: cuius rei gratia tam peregrinam iudicii formam exhibuisset. Ille ut verus medicus, duarum, inquit, rerum gratia. Primū quidem: ut confitentem per præsentem, temporalem quæ confusionem æterna confusione liberarem: quod & factum est. Neque enim ex pavemento

uimento surrexit o' Ioannes : quoad peccato-
rum omnium remissione potitus est: neq; vl-
lo huius rei scrupulo velim mouearis . Nam
vnus ex fratribus, qui illic aderant : mihi pro-
cerum quendam, ac terribilem se vidisse asse-
uerauit , conscriptam chartam, & calamum te-
nentem : & cū frater ille humi prostratus pec-
catum confitens pronuntiaret : hoc ille cala-
mo debebat. & merito sane . Dixi enim, iquit,
pronuntiabo aduersum me iniquitatem meā
domino: & tu remisisti impietate cordis mei.
Secundo sane : quoniam habeo nonnullos,
qui peccata quaedam necdū confessi sunt, quo-
circa iam & illos ad confessionem hoc exem-
plo prouoco : qua sine nullus remissione po-
tietur. Et alia igitur plurima admirada, & me-
morabilia in illo dignissimo, semperq; me-
morando grege, & pastore perspexi : ex qui-
bus plurima vobis referare animus est. Permā-
si enim apud illos tempus non modicum, il-
lorum assidue conuersationem, ac viuendi ge-
nius explorans : summaq; admiratione stu-
pens, quomodo terrestres illi coelestes ange-
los imitarentur . Charitatis quidem omnes si-
bi inuicem insolubili vinculo constringeban-
tur, & (quod est omnino mirabilius) cum tan-
ta charitate iungerentur : nulla apud illos ine-
pta confidentia, nullus ociosus sermo depre-
hendi poterat . Obseruabant vero id cautissi-
me me : vt

me : vt in nullo fratris vulnerarent conscientiam . Quod si quis inter eos quenuquam odisse inueniretur : hunc pastor vt damnaticium ad separatam huiusmodi reis monasteriū, veluti in exilium mittebat. Maledixerat aliquādo vnus ex illis proximo suo : quē protinus pater sanctus inde eliminari iussit: æquum nō esse asserens in monasterio visibilem, atq; inuisibilem diabolum perpeti . Vidi ego apud sanctos illos res maxime sanē vtiles, atq; ad miratione dignissimas . Fratrum cœtum in vnum collectum, CHRISTI'Q. charitate deuinctum in vtraq; vita, actiua scilicet, & contemplatiua mirabilem . Adeo enim se ipsos singuli diuinis rebus exercebant : vt ferē nihil opus haberent a patre admoneri . sed se inuicem vltro ad diuinam euigilationē excitarent . Erant enim statuta illis & meditata & solidata sancta quedam, & diuinæ exercitationes . Nam si quando contingeret, vt eorum aliquis absente abbate quicquam maledici, aut alias noxi, vel ociosi sermonis loqui cœpisset : occulto nutu latenter eum frater alius grauitatis admonens, illum a cœpto sermone retrahebat . Quod si ille fortassis minus animaduerteret: iam qui admonuerat, prostrato ante illum toto corpore abibat . Siquid vero necessarium loquendum erat : omnis illorum collocutio iugis erat mortis admonitio,

rio, æterni q; iudicii consideratio. Non præteribo silētio coqui monasterii illius admirabilem singularem q; virtutē. Cum enim illum animaduertērem in tam frequēti; perpetuo q; ministerio iugiter secum habitare, gratiam q; possidere lacrimarum: orauī supplex, vt mihi quonā modo meruisset istiusmodi gratiā, reuelare dignaretur. Qui tandem fatigatus precibus meis, ita respondit. Nunquam me hominibus seruire arbitratus sum: sed Deo: & in dignam me ipsum quiete omni iudicans, ex huius ignis contemplatione sempiterni incendii iugi memoria cōpungor. Aliud item singulare virtutis illorum genus referre placet. Nam ne ad mensam quidem sedentes a spiritali opere cessabant. Ceterum signo quodam, nutu q; incognito occulte in animo orationis semetipsos beati illi viri admonebant. Neque vero ad mensam solum residentes hoc eos facere animaduertes: verum & cū sibi obuiarent: aut cum simul conuenirent: id faciebant. Porro si quis ipsorum in aliquo vnquam deliquisset: videres fratres alios votis omnibus ab illo flagitare, vt sibi curam reddendæ patriationis relinqueret: atq; ab eo debitam increpationis vehementiam perpeti sineret. Quod tamen discipulorum opus maximus ille vir cum explorasset: leuiore iam increpationis genere vtebatur: sciens eum, qui corripiebatur, e 2 in fontem

in fontē esse: neq; tamē quis pprie deliquisset
 inqrebat. Quando vero apud illos locū inue-
 niret aut ociosi sermonis, aut scurrilitatis me-
 moria? Siquis autem ex illorum numero ad-
 uectus fratrem contendere vnquam cōpisset:
 prāteriens alter aduoluebatur illorum geni-
 bus: sic q; iracūdiā motum mitigabat. Quod
 si seruare illos iniuriā memoriā sensisset: rē
 protinus ad eum deferebat: qui post abbatem
 & secundus in monasterii regimine p̄erat: eos q;
 ante occasum solis in gratiam reuocare nite-
 batur. Sin vero illi obdurati amplius exaspe-
 rantur: aut cibum sumere vsq; ad reconci-
 liationem non permittebantur: aut certe mo-
 nasterio expellebantur. Laudabilis sane, me-
 morabilis q; diligentia: ex qua fructus vber-
 rimus gignebatur: atq; noscebatur. Pluri-
 mi apud sanctos illos viros de p̄hēsi sunt actu,
 ac speculatiōe, discretione q; & humilitate mi-
 rabiles. Videres in eis terribile quoddam, an-
 gelicum q; spectaculum: senes canicie verē-
 dos augustiore facie infantum in morem ad
 obediendū semper paratos huc illuc q; discur-
 rere: gloriā q; magnā sibi in humilitate
 cōparare. Vidi illic viros, quinquaginta ferē
 annos in obedientiā certamine egisse: a qui-
 bus cum addiscere orarem quā ex labore isto
 consolationem, quem profectum inuenissent;
 alii quidē in abyssum humilitatis iam se per-
 uenisse

uenisse dicebatur: per quam bellū omne semper exciuderent, ac superarent: alii sensum omnem laboris & doloris in maledictis & contumelias se perfecte exuisse dicebāt. Vidi alios ex illis æterne memorandis vitis, angelico aspectu, veneranda canicie, ad profundissimā innocentiam, simplicitatem q̄ sapientiæ plenissimam summa alacritate propositi, dei q̄ adiutorio quæsitam, non irrationabilem quādam & insipidam, vt in sæculi senibus contingit: quales deliros vocare solent: peruenisse: extrinsecus quidem mites, totos blandos, placidos, lætos, nihil fictum, nihil negligens, nihil adulterum in suis verbis, aut moribus habentes: rem quidem, quæ in paucis inuenitur. interius vero in anima deum ipsum, ac prælatum, infantum in morem ambiētes, mentis q̄ aciem aduersus dæmones, & vitia audacē firmissimam q̄ intendentes. Deficiet me vitæ meæ tempus, o' sacrum caput, & deo dilecta congregatio, si voluero beatorum illorū virtutes, & ad coelū vsq; pertingentem vitæ sanctitatem enarrare. Sed tamen melius existimaui illorum sudoribus, ac laboribus sermonem hunc nostrum exornare: quo acrius ad huiusmodi deo gratam imitationem excitemini: quam propriis, vilibus q̄ monitis. Nā absq; vlla controuersia id, quod deterius est, a præstantiore adornatur. Illud autem in primis

e 3 rogo:

rogo : vt nihil nos fictum , nihil non verum
 scribere existimetis . Solet quippe infidelitas
 corrumpere vtilitatem . Igitur ad ea , quæ
 cœpimus , rursus accingamur . Vir quidã , Isi-
 dorus nomine Alexandrinæ ciuitatis prima-
 rius in ipso cœnobio ante hos annos sæculo
 abrenunciauit : quem & ipse illic videre me-
 rui . Hunc pastor ille mirabilis suscipiens , aspe-
 ctu'q; ex ipso asperum quendam , & intractabi-
 lem , superbum'q; , ac sæculi dignitate tumidũ
 coniciens , humana arte dæmonum astum sa-
 pientissime deiecit . Ait'q; ad Isidorum . Si re-
 vera C H R I S T I iugum tollere decreuisti :
 volo vt ante omnia te obedientiæ laboribus
 exerceas . Cui ille , sicut , inquit , fabro ferrum
 subiectum est : ita & ego o' sanctissime me
 ipsum obedientiæ expono . Quo ille respõso ,
 gratissimo'q; exemplo curatus , continuo Isi-
 doro exercitii manus admouit , vt ferro : Vo-
 lo , inquit , frater vt ante monasterii ianiam
 adsistas : omnium'q; ingredientium , vel egre-
 dientium prouolutus pedibus dicas . Ora pro
 me pater : quoniam peccator sum . Sic autem
 ille obediuit , tâquam angelus domino . Itaq; ,
 cum septem illic annos peregisset : atq; ad pro-
 fundissimam humilitatem , compũctionem'q;
 peruenisset : voluit pater post incomparabilẽ
 viri tollerãtiam , cuius superiori tempore de-
 derat documentum : hunc fratribus cõnume-
 rare , & vt

rare, & vt re vera dignissimum etiam ordina-
 tione honorare. Verum ille plurimis multo-
 rum, & mei ipsius precibus apud patrem egit,
 vt ibidem illum sineret, sicuti eatenus fecerat,
 degere, cursum'q; perficere: intelligens, neq;
 obscure his verbis significans: finem suū iam,
 ac vocationis diem imminere, quod & fa-
 ctum est. Nam cum in ipso ordine illū per-
 manere magister permisisset: post decimum
 diem per abiectiōem, & ignominiam glorio-
 sissime migravit ad C H R I S T V M: post'q;
 septimum dormitionis suæ diem, ianitorem
 quoq; monasterii assumpsit. Dixerat enim ei
 beatus ille: pollicitus'q; fuerat: quod si post
 excessum suum confidentia vlla ad dominum
 frui mereretur: inseparabilis ille sibi comes
 fieret: id'q; celeriter, quod & factum est, vt
 certissimum id nobis meritorum eius, & perfe-
 ctæ obedientiæ, sacræ'q; ac diuinæ humilitatis
 esset inditium. Interrogavi ego, cum adhuc
 superesset: magnum hunc, præclarum'q; virū:
 quam exercitationem mens eius habuisset: cū
 ad portam moraretur? Neq; abscondit a me,
 cum prodesse mihi cuperet, memorabilis ille,
 ac dulcissimus pater. Initio, inquit, hoc existi-
 mabam: quod pro peccatis meis essem vendi-
 tus. Vnde cum amaritudine summa, & violen-
 tia, & sanguine prouoluebat omniū pedibus.
 Impleueram vix annum: cum sine mœrore

e 4 iam, ac

iam, ac tristitia id faciebam : mercedē a Deo
 tollerantiæ expectans . Impleto autem rursus
 alio anno, toto affectu cordis indignum me
 ipsum existimare cœpi cōuersatione monaste-
 rii, patrum'q; aspectu & contubernio, diuino-
 rum'q; participatione sacramentorum : indi-
 gnum item qui in alicuius faciem intēderem.
 Quocirca defixis in terram luminibus, nec ab
 oculis discrepante animo, intrantes ac exeun-
 tes, vt pro me orarent, deprecabar. Cū ad men-
 sam aliquando confedissemus : summus ille
 magister, inclinans suum sacrū os ad aurem
 meā, vis, inquit, tibi ostendam in extrema pro-
 funda'q; canicie diuinum sensum, atq; pruden-
 tiam? Cum'q; id summis precibus orarem: ad
 uocat ex proxima mensa quendam Lauren-
 tium nomine : qui quadraginta fere' & octo
 annos in monasterio egerat : secundus'q; erat
 sacrarii presbyter. Qui cū venisset : atq; abba-
 ti genibus flexis adstaret : ab illo quidem be-
 nedicitur : sed cum surrexisset : nihil illi peni-
 tus dixit : sed sic ante mensam sine cibo stare
 permisit . erat autem tunc prandii initiū. Itaq;
 prolixam horam, aut fortasse duas immobi-
 lis stetit : adeo vt ipse quoq; erubescerē : neq;
 in illius faciem intueri præ verecūdia possem.
 erat enim canus totus : octuagesimum'q; age-
 bat iam ætatis annum . Mansit autem sine re-
 sponso vllō vsq; ad refectionis finem : a qua
 cum

cum surgeremus: mittitur iam a sancto illo, vt memorato Isidoro diceret XXXIX psal-
mi initium. Non omisi ego, vt sum versu-
tissimus, quin senem illum tentarem. Itaque
cum eum postea interrogarem: quid adstans
cogitasset? C H R I S T I, inquit, imaginem
pastori imposui: neq; vnquã penitus hoc ab
illo præceptum exisse: sed a Deo existimaui.
quare pater Ioannes, non coram mensa homi-
num, sed coram altari diuino adstare me pu-
tans, orabam, nullamq; penitus malignã co-
gitationem aduersus pastorem admittebam
pro sincera in illum fide mea, & charitate. Di-
ctum est enim, charitas nõ cogitat malũ. Sed
& illud scito pater: quod, cum quis innocen-
tiã, & simplicitati se omnino dediderit: nul-
lum iam maligno contra se aut tempus, aut lo-
cum dabit. Re uera autem qualis erat iustus
ille rationabilium pecorum pater, ac per deũ
pastoralem etiam habebat a Deo sibi tradi-
tum monasterii dispensatorem, pudicum, &
moderatum, vt quiuis alius: mitem vero, vt
admodum pauci. In hunc aliquando ad cæte-
rorũ utilitatem magnus ille inuictus est absq;
vlla causa: iussitq; de ecclesia proiici intem-
pestiue sane. Ego, cum scirem eum eius crimi-
nis, quod sibi pater obiecerat, in fontem: seor-
sum magno illi dispensatoris comendabam
innocentiam. Ad quem & ille sapientissime,
Scio,

Scio, inquit, pater: sed sicut crudele est, ex ore famelici infantis panē rapere: ita & seipsum & operarium lēdit, qui animas suscepit regendas: nisi illi coronas, quantas illum sustinere posse nouit: horis singulis providere satagit, siue per contumelias, siue per ignominias, siue per abiectiōnes, siue per ludibria. Tria enim maxime cauenda cōmittit. Primum quidē: quod ipse increpationis mercede priuatur: Secundum: quod, cum aliis ex alterius virtute prodesse posset: id agere omisit: Tertium vero: quod & grauissimum est: quod ii nōn quāquam, qui videntur esse probatissimi, & laboris patientissimi: si ad tempus negligantur: atq; iam vt virtutibus præditi a prælato non corripiantur: siue probris, atq; iniuriis afficiantur: ea, quę in eis inerat, modestia, & tolerantia destituentur. Nam etsi bona, & frugifera, pinguisq; terra est: cōsuevit tamē aquę, ignominie scilicet, defectus illam infructuosam ac syluestrem efficere: spinasq; fornicationis, & noxię securitatis in ea germinare. Hoc non ignorans magnus ille Apostolus, Timotheo scribit. Iuste inuehere: argue illos opportune, importune. Ego cum illi spectatissimo duci adhuc resisterem: infirmitatemq; etatis huius allegarem: vtq; plurimi fere frustra increpiti, immo etiam fortasse non frustra, a grege abrumperentur: ita rursus obiectioni meę sapientię

sapiētię domicilium occurrit. Anima, inquit, quę ppter deum pastori fide & charitate deuincta est: vsq; ad sanguinem sustinens, nunquam recedet: & maxime si antea ab ipso in suis vulneribus fuerit adiuta, sollatio q; ac beneficiis affecta: memor eius, qui dixit. Neq; angeli, neq; principatus, neq; virtutes, neq; creatura vlla aliqua a charitate Christi nos separare poterit. Quę autem ita colligata, & solidata, adglutinata q; non fuerit: mirum valde, si non frustra in loco moram facit. non enim vere, sed fictę obediētię annexa est. Nec sane magnus ille vir spe sua frustratus est, sed dixit, & pfecit, atq; obtulit CHRISTO immaculatas victimas. Audire libet sapiētiã dei: admirari q; in vasis fictilibus inuentam. Admirabar ego illic præfens nouiter ex sæculo aduentantium fidem, & tollerantiam, atq; in ignominiiis & contumeliis, & aliquãdo etiam persecutionibus insuperabilem patientiam: quas non tantũ ab abbate, sed ab eis quoq;, qui longe inferiores erant: perpetiebantur. Itaq; ædificationis gratia quendam ex fratribus sciscitatus sum, qui annos qundecim egerat in monasterio: Abbaeyrum nomine: quem etiã maxime iniuriis affici ferẽ ab omnibus videbã: nonnunquam vero etiam ex mensa a ministris fugari. Erat enim frater ille naturaliter linguę aliquantulum incontinentis. dicebam itaq;

itaq; ad illum. Quid est frater Abbacyre, quod te quotidie a mensa expelli video: ac nō nunquam dormire incoenatum? Qui ad hæc ita respondit. Crede mihi pater, probant me patres mei: vtrum monachus esse cupiam, nō vere id faciunt, quam ego patris, aliorumq; intentionem nō ignorans, leuissime, ac sine vlla molestia omnia tollero: & ecce quintumdecimum iam annum ago, istud cogitans: sicut & ipsi, quādo monasterium ingressus sum: mihi dixerunt: quod vsq; ad trigessimū annū renunciantes probare solerent, & recte quidem pater Ioānes, sine probatione enim aurū non perficitur. Hic igitur egregius Abbacyrus, secundo anno postquam adueneram in monasterium: migravit ad dominum: hoc patribus, cum deficeret, dicens, gratias ago domino, & vobis patres: quod me ad salutem meam tentatis iugiter: hæc enim ex causa immunis a tentatione dēmonum hætenus māsi. Quem etiā tanquam confessorem cum iis, qui illic obierant, sanctis dignissime æquissimus pastor sepeliri iussit. Detrimēto non minimo afficio probitatis ꝑmulos: si virtutem certamēq; Macedonii, qui primus erat monasterii diaconus: monumento silentii sepeliam. Hic dilectus domini aliquando imminēte sanctę Ep̄phanie solennitate, abbatem ante duos dies obsecrat: vt se proprię necessitatis gratia Alexandriam

xandriam proficisci sineret: citius tamē se ob-
 diei festi ministerium, & preparationem redi-
 tarum spondens. Igitur infestus bonis omni-
 bus diabolus diacono impedimento fuit: vt
 dimissus ab abbate ad monasterium die statu-
 to sacrae solennitatis non rediret. Igitur post
 diem vnum peractae festiuitatis reuertentem
 abbas amouit a ministerio: atq; in vltimo in-
 cipientium constituit ordine. Suscepit bonus
 patientiae diaconus, fortissimus q; tollerantie
 archidiaconus patris verbum, ac sententiam
 adeo absq; vlllo moerore: vt quasi nō ipse, sed
 alius videretur increpitus. Igitur, cum in tali
 ordine dies quadraginta peregisset: rursus illū
 ad pristinum gradum reduxit sapientissimus
 pater. Quem item post vnum diem archidia-
 conus obsecrat: vt se in eadem ignominie hu-
 militate restituat: deliquisse se graue quiddam
 atq; infandum in ciuitate asserens. Sciens autē
 sanctus hunc non vera prosequi: sed humilita-
 tis gratia istud inquirere: cessit operarii hone-
 sto desiderio. Vidisses caniciem venerandam
 degere in incipientium ordine, sincere omnes,
 vt pro se orarent, deprecantem. Cecidi enim
 aiebat, in fornicationem inobedientiae. Mihi
 tamen humili referuauit hic magnus Macedo-
 nius: cuius rei gratia ad hanc propositi humi-
 litatem ita sponte accurrisset. Nūquam enim,
 inquit, ita me bello omni leuigatum sensu: di-
 uini q;

uini'q; luminis dulcedinem in me ipso vidi, vt nunc. Angelorum est non cadere: forte, vt aiunt quidam, non valentium: hominum vero cadere: rursus'q; cum hoc contigerit, surgere: demonum vero tantummodo, cum semel ceciderint: nunquã penitus resurgere. Is autẽ, cui monasterii dispesatio credita erat: hoc mihi enarravit. Iuuenis, inquit, cũ essem: atq; in cura animalium degerem: contigit vt in grauissimam animẽ ruinam precipitarem. Ego, cui cõsuetudo erat nihil vnquam in cordis fouea tectum seruare: apprehensa cauda, quam finem operis appello: medico mox facinus meum denudaui. Qui serena facie subridens, leuiter'q; maxillam meã feriens, Abi, inquit, fili: ministerium'q; tuum, vt prius, exequere, nihil penitus metuens. Ego itaq; fide firmissima roboratus, paucis'q; diebus sanitatis meę certior factus, viam meam gaudio simul & tremore plenus currebã. Habet omnis creature ordo (vt aiunt quidam) differentias plurimas. Itaq; quoniam & in illo fratrum coetu erant profectuum, sententiarum'q; differentie: siquos forte pater sanctus ostetationi studere denotasset: cum seculares ad monasterium adueniebant: hac eos arte curabat: contumeliis illos in conspectu aduentantium afficiebat: ministeria'q; illis ignobiliora iniugebat. Quo illi increpationis genere ita sanabatur: vt

tur: vt iam, siqui ex sæculo ad monasteriũ venissent: aspectum eorum cursu fugerēt: erat q̄ iucundum spectaculum videre ipsam inanem gloriam seipsam persequentem, homines q̄ fugientem. Noluit me dominus ex eo monasterio absq̄ viatico orationum sancti cuiusdã viri demigrare: assumpsit q̄ inde virum septimo die antequam proficiscerer, per cuncta mirabilem, Menam nomine, secundum post abbatem in monasterii regimine: qui annos iã quinquaginta & nouem egerat in monasterio: omnem q̄ cœnobii administrationem executus fuerat. Tertia igitur die celebrantibus nobis consuetũ pro dormitione tanti patris officium, subito locus ille, vbi sancti viri corpus iacebat: miri odoris fragrantia impletus est. Permisit igitur magnus ille loculum, in quo repositũ erat sacrum corpus: detegi. quod cum factũ esset: vidimus omnes ex illius pretiosissimis plantis veluti ex duobus fontibus vnguenti manare suauitatẽ. Tunc ad omnes monasterii magister conuersus, Videtis, inquit, vt fatigationum eius, ac laborũ sudores, quasi reuera vnguentũ pretiosissimũ oblati, susceptiq̄ a Deo sunt: Multas quidẽ & alias huius beatissimi Menæ virtutes nobis loci illius patres referebant. Dicebant vero & istud: quod volens aliquando insignem illius pater monasterii, probare patientiam, reuersum ad monasterium,

rium, prostratum q̄q̄ abbati, & benedictionem
 secundū consuetudinem suscipere orantem, a
 vespere vsq̄ ad collectæ horā ita illum humi
 iacere prostratū pmiserit. Tunc vero iam illū
 benedicens, & veluti ostentationis gratia cū
 cta facientē impatientissimū obiurgās, erexit
 tandē. Sciebat enim sanctus, quam id fortiter
 ferret. quocirca & istud ad cūctorū edifica
 tionem spectaculū edidit. Huius vero sancti
 Menę discipulus, qui magistri omnia plenissi
 me nouerat: & de his certiores nos reddere so
 lebat: cū illum curiosius interrogarem: an an
 te abbatem ita p̄stratus somno depressus fuis
 set? asseuerabat: illū sic humi iacentem psal
 terium omne cecinisse. Non omittam sermo
 nis nostri coronam etiā p̄senti illustrare sma
 ragdo. Moui ego aliquādo quibusdā ex illis
 fortissimis senibus de solitarię vitæ q̄ete q̄e
 stionem. Illi vero serena, ac subridenti facie
 læto atq̄ placidissimo gestu aiūt ad me. Nos
 o' pater Ioannes, terreni cū simus: terrę etiam
 propius vitæ institutū cepimus: illud con
 uenite iudicantes: vt pro mensura infirmita
 tis nostrę etiā bella subiremus: satius esse exi
 stimantes cum hominibus luctari, qui aliquā
 do quidem efferantur: aliquādo vero mansue
 scunt: & resipiscunt: q̄ cum dēmonibus: qui
 aduersum nos semp armātur: & sequiūt. Alius
 vero rursus ex illis sempiternę memorandis
 viris

viris cū me in dño plurimum diligeret: me'q̃
 familiarissime vteretur: mihi semel placidif-
 sime dixit. Si re uera, sapiētissimus cū sis, effe-
 ctum virtutem'q̃ verborum eius, qui dixit:
 omnia possum in eo, qui me cōfortat, C H R I
 S T O: tota animi intentione complexus es: si
 spiritus sanctus castitatis rore, vt olim in vir-
 ginem; ita superuenit in te: si uirtus patientiæ
 altissimi obumbravit tibi: accinge sicut vir
 lumbos tuos obedientię linteo; & a' quietis
 cœna p̃surgens, in spiritu cōtrito fratrū pedes
 laua; immo vero abiecta mente, fratrum pedi-
 bus aduoluere, statue in cordis tui ianua seue-
 ros ianitores, & vigiles. Tene īsuperabilē, atq̃
 immobilem mentem in corpore huc illuc'q̃
 distracto. exerce in membris agilibus, ac mo-
 bilibus intellectualem quietem: atq̃ id, quod
 miracula excedit omnia: esto ī medio tumul-
 tuum impavidus animo: restringe īsanam lin-
 guam: ne ad cōtradicens facile desiliat.
 pugna aduersus hanc rabidam dominā in die
 septuagies septies. affige in animæ ligno,
 quam crucē dicimus: icudem: videlicet men-
 tem vt per alternos malleoꝝ ictus & crepitus
 percussa ludibriis, & maledictis, irrisiōibus'q̃
 laceffita, iniuriis affecta, infracta & in nullo lē-
 sa, seu dissoluta perseuerans, tota lenis & pla-
 na, immobilis'q̃ persistat. Exue te voluntati-
 bus tuis, vt confusionis amictu: atq̃ his nudus

f stadium

stadium pietatis ingredi. Indue, quod rarum
 est, & difficile iueniri potest: ad certaminis ma-
 gisterium inuiolabilem fidei lorica: quam
 nulla iam infidelitas dissoluere, aut vulnerare
 possit. Contine freno pudicitiae tactum impu-
 denter prosilientem. Reprime perpetua medi-
 tatione mortis oculum: ne horis singulis ma-
 gnitudines ac pulchritudines corporum cu-
 riosius intueri velit. Refrena iugi tui ipsius cu-
 ra curiosum animum: qui, dum sui negligens
 est, fratrem semper cōdemnare vult: omnē q̄
 dilectionem, & misericordie affectum ad pro-
 ximum sincere semper ostende. In hoc enim
 vere cognoscent omnes amantissime pater,
 quod C H R I S T I discipuli sumus: si in vnū
 congregati dilectionem habuerimus adinui-
 cem. Huc huc rursus, aiebat amicus optimus,
 huc accede nobiscum: q̄ vna cōmorare, irrisio-
 nes horis singulis, vt aquam viuā bibe. Nam
 cuncta, quę sub cœlo sunt, perscrutatus, iucun-
 da & læta sanctus Dauid nouissime omnium
 hęsitans aiebat. Ecce nunc quid bonum ē aut
 quid iucūdum: nihil sane aliud, quam fratres
 habitare in vnum. quod si nondum huiusmo-
 di patientiæ, & obedientię tam præclaro bo-
 no dignati sumus: reliquum est, vt infirmita-
 tem agnoscētes nostram, procul a certaminis
 stadio in solitudine stemus: atq; huiusmodi
 athletas beatos confiteamur: eis q̄ patientiam
 imprececur.

imprececur. Victus sum fateor Verbis opti-
 mi patris, ac prestantissimi magistri: qui mihi
 euangelica, & prophetica authoritate, ac lon-
 ge amplius syncerissimi amoris iure repugna-
 uerat. Ex quo factum est: vt sanctę obedientię
 absq; vlla controuersia iam palmam non in-
 uitus darem. Vnam adhuc perutilę beatorū
 illorum virtutem memorabo: ac veluti ex pa-
 radiso exiēs ad ineptam rursus, & dumosam,
 ac inutilem orationem nostram remeabo. Ad
 orationem plerunq; stantibus nobis, animad-
 uertit pater sanctus quosdam inuicem collo-
 quentes, quos ante fores ecclesię statuens, ius-
 sit vt per septem dies cunctis intrantibus, &
 exeuntibus prosternerētur, siue illi clerici, siue
 presbyteri fuissent. Considerans autem ego
 quendam ex fratribus ad psallendum cæteris
 attentius adstantem, atq; in principio maxi-
 me hymnorum, veluti ad quosdam nutibus
 suis & facie loquentē, rogabam: vt mihi quid
 sibi mos ille, & nutus vellet, aperiret. Qui pro-
 desse mihi cupiens, nihilq; abscondere decer-
 nens. Ego, inquit, pater Ioannes cogitationes
 meas, & mentem, atq; animū colligere a prin-
 cipio collectę consueui: & corā conuocatis
 eis acclamare. Venite, adoremus: & procida-
 mus CHRISTO regi ac deo nostro. Eū ve-
 ro, qui parandę fratribus refectioi preerat: cū
 curiosius inquirerem: hoc facere animaduerti:

f 2 ad cuius

ad cuius latus cum appēsum cingulo breuem libellum cōspicerem: didici eum quotidie cogitationes suas in eo notare: has q̄ omnes pastori annunciare solitum. Non solum autem illum, sed & alios quāmplures id facere ibidem conspexi. erat enim id (vt comperi) patris sancti mandatum. Expulsus est aliquādo a patre vnus ex fratribus: qui apud illum proximū suum, vt nugis & loquacitati deditum criminatus fuerat. qui ad monasterii ianuam septē dies perseuerans orabat, vt ingressu simul, & venia potiri mereretur: quod cū didicisset studiosus animarum custos: nihil q̄ omnino sex illis diebus illum comedisse explorasset: hoc illi denunciat: vt si omnino habitare in monasterio vellet: statuendum se sciret in pœnitentium ordine. Cum igitur hoc libenter amplecteretur pœnitens: iubet eum pastor ad separatim peccata lugentibus monasterium, deduci. quod & factum est. Quoniam vero se obtulit occasio, vt dicti monasterii mentionem faceremus: pauca de illo necessario dicēda sunt. Locus erat vno tantum lapide a magno monasterio distans, carcer appellatus, omni mortali consolatione destitutus. nō illic vnquam fumi vapor apparebat: non vinum, nō oleum ad cibum, non aliud quicquam, præter panem, & minuta olera. In hoc si qui post supernam vocationem deliquissent: ita eos claudebat pater: vt

ter: vt procedere inde nūquam valerent: non quidem omnes simul: sed seorsum singulos, aut certe multum duos simul. ibi q̄ tādū morabātur: quoad eum dominus de singulorum remissione certiozem faceret. Constituerat autem illis, qui præflet loco, magnum & singularem quēdam virum, Isaac nomine: qui perpetuam ferē orationem ab iis, qui sibi seruandi tradebātur: exigebat. Erant illis etiā ad acidiā vitandā plurima palmarum folia. Hęc vita, hic status, hoc ppositum est faciē dei Iacob re vera inquirentium. Est quidem præclarum: sanctorum labores admirari: imitari vero instituire, salutem præstat. Quoties reprehensi mordemur: atq; angimur: tangat nos memoria nostrorum delictorum: donec violentiam nostram, quam vult à nobis perpeti, intuens dominus, & peccata nostra, & argentem cor nostrum dolorem vna delear: & in gaudium conuertat. Secundum enim multitudinem dolorum meorum in corde meo, inquit, consolationes tuæ latificauerunt animam meam. Tempore idoneo non obliuiscamur eius, qui dicit ad dominū. Quantas ostendisti mihi tribulationes, multas, & malas: & conuersus viuificasti me: & de abyssis terræ, cum corruissem, iterum reduxisti me: Beatus qui propter deum cotidie maledictis, & conuitiis laceffit sibi ipsi vim fecerit. Hic enim

cum martyribus tripudiabit: & angelis patris
 confidentiam, & gloriam merebitur. Beatus
 monachus, qui seipsum omni ignominia, o-
 mni'q; abiectioe dignū horis singulis æsti-
 mat. Beatus qui voluntatē suam ad finē vsq;
 mortificauit: sui'q; ipsius curam omnem, atq;
 diligētiam spiritali magistro permisit. Nam
 ad crucifixi dexteram constituetur. si quis in-
 crepationem siue iustam, siue autem iniustam,
 ab seipso abiicit: hic salutem suam abnegauit.
 Qui vero hāc siue cum labore, siue etiam sine
 labore suscipit: cito suorum delictorū venia,
 & remissione potietur. Deo eam, quam ad pa-
 trem tuum habes fidem, synceram'q; charita-
 tem in intimis ostende. & ille hūc occulte cer-
 tiorem faciet tui in illū affectus, itegerrimē'q;
 dilectionis: vt tibi posthac vberiori beneuo-
 lentia, & familiaritate iungatur. Is, qui serpen-
 tem omnem semper prodere paratus est: cer-
 tissimē de se fidei argumentum dedit. qui ve-
 ro illum in sui cordis latebris occultat: adhuc
 vagus errat. Siquis amorem suum, ac proprie
 dilectionem, quam ad fratres habet, explorare
 cupit: tūc inde certior sit: cum se in fratris de-
 lictis lugere intentius perspexerit: rursus'q; in
 illius profectibus, & gratiis lætari. Is, qui dum
 loquitur, verbum suū, quāuis illud sit verum,
 firmare voluerit: sciat, se diaboli morbo ægro-
 tare. quod si cum suis equalibus colloquendo
 id facit:

id facit: fortasse aliquando maiorum increpatione curabitur: sin vero in maiorū, & sapientiorum sermone contra sententiarum pertinax in sua opinione perseverat: humana arte nunquam sanari poterit. Qui in verbo humilis nō est: nunquam profecto erit in opere. nam qui in modico infidelis est: in magno quoq; infidelis erit: neq; cuiusquā cedit authoritati: frustra q; laborabit: neq; ex sancta obediētia quicquam sibi præter iudicium reportabit. Siquis conscientiam suam mundissimā in patris spiritalis subiectione seruauit: hic iam mortem, vt somnum, immo vero vt vitam quotidie intrepidus expectat: certissime sciens obitus tempore sui ipsius non a se, sed a patre rationem esse requirendam. Siquis in domino nulla vi impulsus a patre administrationem suscepit: atq; in ea præter spem, & expectationem suam lapsus in aliquo fuerit: non ei, qui dedit arma: sed sibi, qui suscepit, ruine causam imputet. Suscepit enim arma ad pugnandum contra inimicos: cōuertit autē ea in cor suum: quod si coactus id fecit: infirmitatem q; suam iniungenti ministerium prædixit: bono animo sit. Nam & si ceciderit: non morietur. Nescio quomodo me pene fugerat o' amantissimi, & hunc vobis apponere suauissimum virtutis panem. Vidi enim illic obediētes in domino: qui seipso iniuriis, & contumeliis, atq;

ignominiiis quotidie afficerent: vt cū illæ sibi
 ab aliis irrogarentur: hoc exercitio non impa-
 rati inuenirentur, tanquam assueti non ang-
 ignominiiis. Anima, quæ semper confessio-
 nem delictorum meditatatur: hac veluti freno a
 peccatis coërcetur. Nam quæ confiteri detre-
 ctamus: ea veluti in tenebris sine vlllo metu
 perpetrare consueuimus. quoties absente pa-
 tre eius nobis faciem fingimus: ipsum quæ no-
 bis adstare putamus: congressum quæ omnem,
 aut sermonem, aut cibum, aut somnum, aut
 aliud quodlibet eiusmodi, quod sibi ingratum
 fore putamus: fugimus, & aduersamur: tunc
 re uera obedientiam liberam, & minime adul-
 teram nos arripuisse sciamus. Nam pueri se-
 gnes & ignaui ex magistri absentia lætantur:
 quam ardentem & industrii summū detrimen-
 tum sibi arbitrantur. Interrogauimus quædam ex
 illis probatissimis viris: quomodo obedien-
 tiæ virtus humilitatē possidet? Qui ait. Etiam
 si mortuos suscitaret gratus obediens: etiam si la-
 crimarum possideat donū: etiam si bellorum
 fremitu permaneat liber: omnia spiritualis pa-
 tris precibus consecutum se arbitrabitur: atque
 ita ab inani tumore permanebit liber. Quan-
 do enim in illa re efferri, atque gloriari poterit:
 quam non suo studio, vel merito, sed solo pa-
 tris adiutorio se egisse constanter tenet? Non
 nouit solitarius huiusmodi virtutis munus.
 quippe

quippe plus in illo iuris habet inanis tumor: cum sibi suggerit proprio illum labore ac studio virtutes patratisse. Cum is, qui subiectus est: duos euaserit laqueos: manebit iam setuus **C H R I S T I** perpetuus obediens. Contendit dæmon obedientiæ deditos nunc quidē sordidis inquinare humoribus: nunc vero duos corde, & præter morem suum turbulētōs, aridos'q;, & infructuosos gulæ deditos, atq; ad orationem pigros, somnolētōs'q;, & tenebris plenos efficere: vt eos ita affectos, veluti qui ex obedientiæ nihil virtute proficiant: immo vero etiam retroeant: ab instituto certamine retrahat. neq; enim eis in mentem venire permittit: quod dum ista, quæ videntur optimas nobis singulari dei dispensatione subtrahuntur: materia nobis profundissimæ humilitatis datur. Repulsus est sepe numero quorundam tollerantiâ huiusmodi deceptiōis author. Cum post paululum adhuc isto loquente, alius angelus post modicum adstans altero nos modo seducere nititur. Vidi plerosq; obedientiæ deditos facile compungi: placidos esse, continentēs, studiosos, feruentes: quos patris præsidium bello seruauerat: immunes: quibus adstantes dæmones eos iam esse idoneos, qui ad solitudinem properarent, suggererunt: velut per eam possent ad fastigium summæ, ac placidissimæ quietis euadere. His illi persuasi ac seducti,

seducti, atq; e' portus fida statione ad pelagi
 profunda transeuntes, tempestate ingruente,
 solatio gubernatorum destituti, sordido fal-
 so q; mari miserabiliter absorpti sunt. Necessè
 est enim conuerti mare, & turbari, atq; effera-
 ri: vt tunc materiam omnem, quam perturba-
 tionum, & vitiorum flumina in ipsum dedu-
 xerunt: omnem q; putredinem, & herbam per
 eadem rursus in terram reiciat. Inueniemus,
 si diligētius inspiciamus: post feros maris fla-
 ctus maximam tranquillitatem sequi solere.
 Qui patri spirituali nūc quidem obedit: nunc
 vero inobediens est: is ei comparāndus est: qui
 oculis suis modo collyrium, modo calcē im-
 ponit. Vnus enim, inquit, si edificet: & alius
 destruat: quid nisi labores acquisierunt? Noli
 o' fili atq; deum obediens spiritu elationis de-
 cipi: neq; peccata tua, veluti ex persona alte-
 rius, magistro denūcies. Neq; enim licet absq;
 verecundię rubore æterna confusione libera-
 ri. Aperi, denuda, detege medico vulnus tuū.
 dic age, noli confundi. Meum vulnus est pa-
 ter, mea plaga: cuius mihi causa fuit, non alte-
 rius, sed mea negligentia. nemo huius author
 extitit: non homo: non spiritus: non corpus:
 non aliud quicquam, nisi desidia mea.

Esto, dum confiteris: habitu, specie, cogita-
 tione vt cōdemnatus reus, demissis in terram
 luminibus: atq; si fieri potest, magistri ac me-
 dici

dicī pedes, vt CHRISTI pedes lacrimis riga. Solent nonnūquam demones nos, vt aut non confiteamur hortari: aut certe vt hoc veluti ex alterius persona faciamus: siue vt alios quosdam peccati nostri insimulemus auctores. Si, vt certum est, consuetudo plurimum valet: & cuncta ex ea pendēt: eam q̄ sequuntur: omnino longe amplius ea valebit in bonis: cum potentissimum habeat adiutorem deum. Noli o' fili in annis plurimis laborans lacessere: donec in teipso beatissimam inuenias requiē. quod si teipsum initio toto animo ignominie exposuisti: ne indignum putes adiutori ac magistro tuo, tanquā deo vultu, animo q̄ demisso culpas tuas confiteri. Vidi enim reos quosq̄ miserabili omnino habitu, vehementiori q̄ confessionis, & supplicationis vi: duritiam ac seueritatem emollisse iudicis: illius q̄ iracundiam in misericordiam conuertisse. Quocirca Ioannes quoq̄ domini præcursor, antequam baptismi lauacra donaret: ab accedentibus confessionis humilitatem requirebat: non quidem vllō horum ipse indigens: sed illorū saluti modis omnibus consulens, nec metu vllō, aut admiratione teneamur: si etiam post cōfessionem oppugnamur. Præstat enim cum iniquatione carnis, quā cum elatione mentis habere conflictum. Noli citius accurrere: neq̄ eleueris facile: cum enarrate

rare audis solitariorum, atq; anachoritarū patrum vitas. Tu enim protomartyris militia incedis: neq; si cadere in conflictu contingat: fraterna ex acie excedendum est. nam tūc maxime indigemus medico: cum vulnera suscepimus. Is enim, qui adiutorio subnixus pedem in lapidē offendit: si adiutorio destitutus esset: non offenderet solum: sed omnino moreretur. quoties lapsi ceciderimus: ocyus dæmones, atq; acrius instant: ac veluti rationabilem, immo vero irrationabilem occasionem nacti, tunc iam nobis quietem solitudinis suggerunt, ea intentione: vt ruinæ nostræ vulnera etiam adiiciant. Cum se medicus de virium suarum impotentia excusat: tūc ad alium necessario eundem est. Nam sine medici peritia pauci curantur. quis ille erit: qui aduersetur ita diffinientibus nobis eam nauem, quam gubernator optimus ac peritissimus regat: si naufragium incidat: omnino perituram, ac si gubernatore destituta esset? Ex obedientia humilitas, ex humilitate verō placida animi tranquillitas nascitur. Quippe in humilitate nostra memor fuit nostri dominus: & redemit nos de inimicis nostris. nihil igitur dicere prohibet, ex obedientia tranquillitatem nasci: per quam finis humilitatis acquiritur. hæc enim illā inchoat: sicut Moses legem, perficit autem filiam matrem: sicuti Maria synagogam. Supplicio
re uera

re uera omni digni apud deum sunt illi ægro-
 ti: qui medici peritiam vtiliter experti, ante-
 quam perfecte reddantur fanitati: hunc dese-
 runt: alterum q̄ illi præferunt . Noli eius ma-
 nus fugere, qui te obtulit domino. neq̄ enim
 alium ita vt illum in vita tua reuereberis. Ne-
 quaquam tutum est imperito & gregatio mi-
 liti ad gladiatorium certamen descendere. ita
 ne monacho quidem tutū est rudi adhuc, per-
 turbationum q̄ animæ ignaro, neq̄ in iis an-
 tea exercitato ad solitudinem contendere. ille
 enim in corpore, hic vero in anima periclita-
 bitur. Boni, inquit scriptura, duo super vnum.
 hoc est. Bonum est filio vna cum patris adiu-
 torio per operatiōem sancti spiritus aduersus
 anticipationes, siue vitiosam consuetudinem
 pugnare. Qui cæcum duce, pastore gregē, viæ
 ignarum ductore, infantem patre suo, ægro-
 tum medico, gubernatore nauem destituit, &
 fraudat: vtrisque periculū parat . Qui vero sine
 patris auxilio contra spiritus nequam pugna-
 re nititur: ab illis occiditur. Ii quidem, qui ad
 medicorum tabernas initio adueniunt: dolo-
 res suos: qui vero ad subiectionem accedunt:
 eam, quæ in se est, humilitatem notent. Nam
 illis quidem dolorum leuigatio, istis vero suę
 reprehensionis adiectio certissimum signum
 fanitatis est . Sit tibi conscientia subiectionis
 speculum: & fatis est. Ii quidem, qui in solitu-
 dine

dine patri subiecti sunt: daemones tantum aduersarios habent. qui vero in congregatione sunt: demonibus vna, atq; hominibus colluctantur: & priores illi quidem ex iugi conspectu præceptoris diligētius illius mandata custodiunt: sequētes vero nonnunquā per illius absentiam ea paululum transgrediuntur. Verum si studiosi, laborum'q; patientes fuerint: per offensionum tollerātiā defectum illum copiosissime suppleant: coronas'q; duplices referūt. Omni custodia seruemus nosmetipsos. Portus enim nauibus repletus eas facile conterere, ac demoliri solet: atq; illas maxime, quę ab iracundia, veluti a verme aliquo latenter perforatę fuerint. Dum sub magistri manu sumus: silentio supremo ignorantiam semper prætendentes nos ipsos assuefaciamus. Vir enim tacitus philosophiæ filius: plurimam'q; semper scientiam possidet. Vidi eum, qui subitus erat: verbū ex ore magistri rapuisse: de'q; eius subiectione desperavi: animaduertēs illum ex ea superbiam potius, quā humilitatē acquisisse. Omni vigilātia pspiciamus: oī diligētia obseruemus: oī'q; custodia prouideamus: qñ, aut quō ministerium orationi præferēdum sit. neq; enim sanē id semper faciendū est. Attende tibi ipsi: quando in conspectu fratrum tuorum adstas: vt non velis eis iustior videri in nullo penitus. Duo enim mala facis: dum & illos

illos ex hoc tuo falso ac ficto studio conturbas: & tibi ex omni loco arrogantiam, & superbiam conquiris. Esto animo studiosus, ac sollicitus: neq; id penitus corpore significes: non habitu, non sermone, non signo. istud'q; si proximum tuum spernere, ac minimi existimare quieuiisti. quod si hactenus ad id pronus existis: esto fratribus tuis per omnia similis: neq; per elationē dissimilis. Vidi plerūq; improbum discipulum cum de magistri virtutibus corā'm hominibus quibusdā loqueretur: gloriantē. qui tamen, dum sibi ex aliena fruge gloriam videretur acquisisse: ignominia potius retulit: cunctis ad illum conuersis, ac dicentibus. Et quomodo arbor bona ramū infructuosam tulit? Non tunc nos patientiæ virtute præditos existimemus: cum patris obiurgationem fortiter tulerimus: sed cum a cūctis hominibus contempti, atq; verberibus etiam affecti constanter tollerauerimus. Patrē enim idcirco tolleramus: quia reueremur: illi'q; pro impesa nobis cura debitores sumus. Bibe summa cum alacritate obiurgationes, atq; irrationes a quouis hoīe tibi propinatas: non aliter quam aquā vitę. potare enim te querit salubri potiōe: per quam omnis animi lasciuia & luxuria purgetur. nā huiusmodi re vera haustu orietur intima, & profunda castitas in anima tua: lux'q; dei candidissima ex corde tuo non deficiet.

deficiet. Nemo, cū sub seipſo viderit fratrum
 cœtum requieſcere: In mēte ſua incautus glo-
 rietur, fures enim iuxta ſunt. Recolens reco-
 le quid dominus dixerit. Cū omnia feceritis,
 quæ præcepta ſunt vobis: dicite. Serui inutiles
 ſumus: quod debuimus facere, fecimus. Porro
 quia iudicii ſubtilitate labores noſtros deus
 examinet: in exitus noſtri tempore ſciemus.
 Cœnobium eſt terreſtre cœlum. Idcirco quaſi
 angeli miniſtrâtes domino, ita affici in corde
 ſtudeamus. Nonnunquam ii, qui in eiufmodi
 cœlo ſunt; corde fere' lapidei ſiūt. nonnunquā
 vero per compunctiōē molliuntur: vt & per
 huiufmodi duritiam elationem fugiāt: & per
 lacrimas labores conſolentur. Modicus ignis
 plurimum ceræ molliuit. modicum'q; contin-
 gentis ignominie omnem ſape cordis ferita-
 tem, omnem duritiam, omnē'q; cœcitatem re-
 pente molliuit, obdulcauit, deleuit. Vidi ali-
 quando duos latēter adſidere: certantiū'q; ge-
 mitus, ac labores obſeruando auſcultare. ſed
 alter imitandi ſtudio id faciebat: alter, vt, cum
 tempeſtiuū cerneret; iſta cū exprobratione pu-
 blicaret: ac dei famulum a' ſacra iſta exercita-
 tione refringeret. Noli præter rationem ſilereſ
 ne ex tui ſilentii improbitate aliis turbationis,
 & amaritudinis author ſias. neq; moribus tar-
 dus, inceſſu'q; celer ſis. alioquin turbulentis, &
 inſanis deterior eris. Vidi (vt ait Iob) huiuf-
 modi

modi non nunquam morum tarditate, interdum vero etiam ex dexteritate animas pare: malitię q̄q̄ varietatem admiratus sum. Qui in fratrum medio consistit: non tantũ ex psal: morum modulatione, quantum ex oratione lucrari potest. Nam sæpe ex alternis vocibus, & modulatiõibus, ne virtutem intellectum q̄q̄ psalmi consequi possimus: impedimur. Certa tota animi intentione: mentẽ q̄q̄ semp̄ inquietam ac vagam infatigabiliter cõtine, te ipsum ad te ipsum colligēs. neq̄ enim ab iis, qui obedientię legibus viuunt: orationem sine vlllo cogitationum strepitu quietam requirit deus. Noli trīstari, aut mœrore vlllo affici: si, dum oras: subtilissime inimicus irrepit: animi q̄q̄ intentionẽ clam vt fur auertit: sed bono animo esto: dum semper lubricã reuocas mentẽ. Angelis enim solis datum est huiusmodi nõ patere furibus. Qui sibi ipsi latenter persuasit, nunquam sibi ab huiusmodi cõslictu recedendum vsq̄ ad extremũ spiritũ: ne si mille mortes (vt ita dixerim) animæ & corporis impendant: nihil huiusmodi facile incurrit. Nã cordis hæsitatio, & infidelitas, locorum q̄q̄ mutatio, offendicula semper, atq̄ calamitates parere consueuerunt. Qui enim proni, ac faciles ad migrationem, mutationem q̄q̄ locorum sunt: improbi omnino iudicãtur: nihil ita boni operis fructus consuevit obtundere, vt locorũ cre

g bra

bra mutatio. Si ignotū tibi haftenus medicū,
 siue medicinae offenderis tabernā: esto vt præ-
 teriens uiator: cunctorū q̄ illic degentiū clam
 experimentum sume. At si ex opificibus, ac
 ministris quicquam auxilii, & emolumenti in
 tuis egritudinibus te accepisse persenseris: ma-
 xime vero in tumore animæ, quem euacuare
 queris: tunc iā securus accede: te q̄ ipsum ven-
 de illic humilitatis auro, sub obedientiæ chi-
 rographo, & administratiōis literis, testibus q̄
 angelis: horū in conspectu disrumpe, atq; con-
 scinde proprię volūtatis chartam. Nam si huc
 illuc q̄ circueas: foedus iam, & pretiū, quo te
CHRISTVS emerat: violas. Admoneat te
 iugiter sepulchri memoria, nemo e' monumē-
 to progreditur ante cōmunem resurrectionē
 omnium. Sin vero exierunt aliqui: considera
 q̄a & mortui sunt, quod nos vti ne patiamur,
 dominū intentius oremus. Cum senserint fra-
 giliores quicq; ac segniores grauiā sibi impe-
 rari: tunc orationē præferre contendunt: cum
 vero leuiora: tum ab hac, veluti ab igne diffu-
 giunt. Sunt nōnulli: qui, postquā administra-
 tionis officiū susceperint: pro consolatione, &
 quiete fratris requisiti illo se abdicant: atq; id
 ei cōcedunt. Sunt itē qui ex pigritia id faciūt.
 Sunt & qui ex inani gloria facere id nolūt. Et
 sunt, q̄ ex alacritate animi. Si te rapuit quodli-
 bet viuendi genus: vides q̄ in eo animę oculū
 absq;

abſq; profectu perſiſtere: diſiungi ab inſtituto
quam celerius ſatage. Verum is, qui probatus
eſt: æque in omnibus probatus eſt: ſicut etiam
econtra. Maledicta in ſæculo, atq; iniuriæ
multa ſæpe diſcidia fecerunt. Ita & in religio-
ſis cõgregationibus gulę illecebra ruinam o-
mnẽ, & negligentia, atq; contemptũ operatur.

Hanc tu rabiđã dominã ſi ſubigere volue-
ris: omni in loco placidiſſimã quietem acqui-
rere valebis. Illa vero ſi tibi dominetur extra
monumẽtũ: omni in loco periclitaberis. Do-
minus quidem illuminat cæcos obedientium
oculos ad cõtuendas magiſtri virtutes: idẽ q̃
eos excæcat: ne defectus videant. Ecõtra vero
bonis omnibus infeſtus dẽmon facere cona-
tur. Sit nobis o' fili forma optime ſubiectio-
nis argentum, quod viuũ dicitur: quod quantũli-
bet infra omnia voluatur, manet tamen omni
fordiũ cõmiſtione liberum. Qui ſoliciti ac ſtu-
dioſi ſunt: ſeipſos cautiffime attendant: ne, dũ
negligentiores quoſq; iudicãt: ſeuerius qua'm
illi condẽnentur. Idcirco enim (vt reor) iuſtifi-
catus eſt Loth: quod, cũ in flagitioſoꝝ medio
obuerſaretur: nũquam illos penitus iudicaſſe
deprehenſus eſt. Semper quidẽ ſeruandus eſt
quietus animus, atq; ab omni perturbatiõẽ li-
ber: ſed attẽtius tamen, cũ domino pfallimus.
Student enim maxime dẽmones perturbatio-
nibus orationẽ noſtrã iꝑedire, atq; demoliri.

g 2 Is te vera

Is re vera idoneus minister censetur: qui, cum
 hominibus corpore adsit: mente tamē coe-
 los per orationē pulsat. Iniurię quidē, atq; cō-
 tumelię, abiectiōes'q;, & huiusmodi cętera, in
 obedientis aīa absynthii amaritudini similia
 sunt: laudes vero honores, gloriosi'q; rumu-
 sculi, in iis, qui talia studiose aucupātur: in mo-
 rem mellis suauitatē maximā gignunt. Inspi-
 ciamus ergo diligētius naturā vtrariq; reę:
 Absynthium quippe omnē intestinorū fecem
 purgare certū est: mel uero bilem augere so-
 let. Secure eis credamus in domino: qui curā
 nostri susceperunt: etiā si quēdā imperent, quę
 contraria, ac salutē nostrę videātur aduersan-
 tia. Tunc enim tūc fides ad illos nostra, veluti
 in fornace humilitatis cōprobatur. Hoc enim
 est verissimę fidei indiciū: si contraria quę m-
 sperabamus aspiciētes, præcipiētibus absq; vlla
 hæsitatiōe obtēperemus. Ex obediētia (vt di-
 ximus) humilitas nascitur: ex humilitate di-
 scretio: vt a' magno quoq; Cassiano in eo ser-
 mone, quē de discretione cōscripsit: venustis-
 sime, atq; altissime disputatū est, ex discretione
 vero animo clarissimū lumen infunditur: ex
 quo etiā præuisio nascitur. Quis igitur ad hoc
 tā p̄clarū obediētię iter nō lēto animo accu-
 ratum ante se tantā bonorū copiam propo-
 sitam videat: De hac singulari virtute cantor
 ille optimus aiebat. Parasti in dulcedine tua
 pauperi

pauperi obediēti deus p̄sentiā tuā in corde ipsius. Nunquā excidat tibi in tota vita tua maximus ille athleta: qui totis decē & octo ānis exterioribus auribus nūq̄ a magistro audiuit, Salueris: interioribus vero quotidie audiebat a domino. Non quidē salueris: quod optātis est: ac pro incerto ponitur: sed saluus factus es: quod firmū simul, ac diffinitum est. Pleriq̄ ex obediētū grege, cū facilitatē patris animaduertunt: sensum, dū nesciunt, ad suas voluntates eorū nutus inclinant. sciant autē huiusmodi: se confessionis corona omnino excidisse. Obedientia enim est simulationis, proprii q̄ desiderii omnimoda renūciatio. Sunt, qui suscepto imperio, cū imperantis intentioni hoc parum gratū animaduertent: id repudiauerunt. Sunt itē, qui, cum idē p̄sentirēt: tamen incunctāter, ac sine vlla hēsitatione obtēperauerunt. Quērendū quinā ex iis religiosus fecerint: Possibile non est, vt diabolus suę ipsius resistat voluntati: atq̄ id tibi persuadeant: qui in negligentia viuūt: & in vna solitaria cellula, siue in cœnobio perseuerant. Cum, vt loco excedamus, oppugnamur: sit ea pugna nostræ illic virtutis indicium. nā si oppugnamur: quis pugnare nos ambigat? Nō ero occultator iniquus: neq̄ fraudator inhumanus: vt ea apud vos sileā, quę silere omnino nefas est. Ioannes Sabbaita summus vir, mihi q̄ charissimus, res-

mihi retulit auditu mirabiles, & memoratu dignissimas. quod autē is vir perturbationibus, ac passionibus sit liber, atq; a mēdacio procul, verbo'q; & opere mundus: cū eius experimentū ceperim: noui pater optime. Hic itaq; mihi ista narrauit. Erat, inquit, in monasterio meo, quod est in Asia (inde enim iustus ille aduenerat) senex quidā negligentissimus, ac parē moderatus: quod nō iudicandi causa, sed veritati studens dico. Huic erat discipulus iunior, Acacius nomine: quē nescio quo pacto sibi acquisierat: simplex quidē animo, ac voluntate: sed sensu, & ratione prudētissimus. qui tāta ab huiusmodi sene passus est: quę si referre uolero, plurimis forte videbūtur incredibilia. Nō enim iniuriis solū, atq; contumeliis, & ignominiiis, uerū etiam verberibus eū quotidie afficiebat. Erat autē hęc illius tollerantia non sanē irrationabilis. Ego igitur, cū illū quotidie ut emptitium seruū suprema in erūna degere aspicerem: obuians illi sepiissime dicebā. Quid est frater Acaci? quomodo tibi est hodie? Ille uero continuo quidē litiētē, tumidū'q; oculum, aliquādo uero fractā ceruicem, sepe ictum caput ostendebat. Ego itaq; sciens eū patientiæ operariū, aiebam illi. Bene bene: sustine uiriliter: & proderit tibi. Cum igitur egisset annos nouem sub imiti illo, & acerbo sene: migravit ad dominū: sepultus'q; est in cimiterio patrū.

post

post quinque autē dies abiit ad magnū quendā
illic senem Acatii magister: dixit'q; illi. Pater,
Acatus mortuus est. quod cū audisset senior:
respondit. Vere senex nō id mihi psuades. qui
ait. veni: & vide. Continuo surrexit senex: ve-
nit'q; cū beati pugilis magistro ad cimiteriū:
clamat'q; tanquā viueret, ad eum, qui vere in
beata requie uiuebat, dicēs. frater Acati putas'
ne mortuus es? Tum vero gratus ille, obe-
diens, etiā post mortem obedientiā ostendēs,
magno illi ita de sepulchro respondit. Et fieri
quomodo pōt pater, vt moriatur homo obe-
diētiae deditus? Tūc senex ille, qui pridie illius
magister appellatus fuerat: territus in faciē cū
lacrimis cecidit: atq; a' monasterii abbate pe-
tiit: vt sibi iuxta tumulū eius cellulam cōstrue-
re liceret. illic'q; iam sobrie vixit dicens patri-
bus semper homicidiū feci. Mihi quidē pater
Ioānes videtur magnū hunc Ioānē fuisse: qui
cum mortuo locutus sit. Aliud enim quiddā
veluti de alio mihi enarrauit beata eius ani-
ma: fuit autē ipse: vt postea certior sum factus:
cum id explorassem diligentius. Alius quidā,
aiebat, in eodē Asię monasterio cuidā mona-
cho miti, atq; mansueto in discipulū est datus.
Hic cū videret se a' sene quasi honorari, ac pre-
stari sibi requiem, quod plurimis periculosum
esse solet: bene & prudēter excogitat. obsecrat
senem: vt illū a' se dimittat. quod idcirco non

valde molestū fore videbatur: quia habebat senior & aliū discipulū. profectus igitur ab illo est: literis'q; comendatitiis magistri in quodā Ponti cœnobio sistitur. prima autē nocte, qua cœnobiū ingressus est: videt quosdam per somniū ab se rationē exigere. Tandem post terribile illud, horrendū'q; examen, debere se reperit centum auri libras. Experrectus itaq; visum'q; diiudicās ait. Humilis Antioche (hoc enim ipsi erat nomē) vere graui ēre alieno oppressi sumus: plurima'q; persoluēda restāt. Sic igitur, inquit, in cœnobio permāsi annos tres, obediens omnibus, nihil'q; discernens: cū me omnes spernerēt: atq; vt peregrinum iniuriis afficerēt. neq; enim erat ibi pręter me, peregrinus alius monachus. post trienniū vero rursus in sōmnis adspicio quēdam: qui decem debiti mei libras abolitas ostēdit. expgefactus itaq; itellexi visionē: & dixi. Decem solūmodo libras persolui: & quando impleturus sum reliquum debitū. Tunc ad me ipsum dixi. Humilis Antioche ampliore labore, & ignominia opus habes. Extunc itaq; amentē me, ac fatuū simulare cœpi: nihil tamen ministerii mei penitus obmittēs. quocirca i tali me ordine, atq; alacritate cernentes, imites patres cūcta mihi monasterii grauia opera iniungebant.

Cum vero in hoc instituto vitę tredecim annis perdurassem: vidi eos, qui mihi antea apparuerant;

paruerat: rursus ad me venire: totius'q; debiti
 solutionē impletā ex integro ostendere. Cum
 igitur in aliquo me vexabāt monasterii mo-
 nachi: debiti mei statim reminiscebar: atq; ita
 fortiter ferebā. Ista mihi sapientissimus Ioan-
 nes, veluti ex alterius psona enarrauit. ideo'q;
 sese Antiochum cognominauit. Hic autē fuit
 re vera: qui chirographum suū per patientiā
 fortiter conscidit. Qualem vero discretionis
 gratiam sanctus ille pro suprema virtute obe-
 dientiæ adeptus sit, referre libet. Cum ali-
 quando sederet in monasterio sancti Sabbæ:
 accesserunt ad eū tres adolescentes monachi,
 discipuli illius fieri volētes. quos cōtinuo le-
 tissime hospitio suscepit: omnibus'q; officiis
 humanitatis prosecutus est: volēs illos ex iti-
 neris labore recreari. Post diē ergo tertiu dicit
 eis senex. Ignoscite fratres: quia homō mali-
 gnus sum: nec possum ex vobis quēpiam su-
 scipere. illi vero nihilo scandalizati sunt. scie-
 bant enim senis opera. Sed cū maximis preci-
 bus, vt se susciperet, obtinere nō possent: pro-
 strati iam ante pedes eius obsecrabant: vt vel
 viuendi normā illis traderet: quo in loco, &
 quomodo habitare debuissent Cessit senior:
 sciens, quod cū humilitate ad obtēperandum
 parati id peterent. ait'q; vni. Vult te dominus
 o' fili in solitariis locis cū patre in subiectione
 persistere. Secundo autē dixit. Abi: vende vo-
 luntates

luntates tuas: & deo illas da: & tollēs crucem tuā, perſiſte in conuentu, & cœnobio fratrum: & omnino theſaurũ habebis in cœlo. Deinde dic & tertio. Aſſume in animo tuo inſeparabiliter, & tota intẽtione verbũ illud. Qui perſeuerauerit uſq; in finẽ: hic ſaluus erit: in intimis viſceribus recõde: abiens q; ſi fieri poteſt, eum exercitationis tuę in domino ducẽ ac magiſtrum quẽre: quo in omni mortaliũ natura nullus ſit aſperior, aut grauior: ſub quo perſeuerans iugiter obiurgatiões, & irriſiones quotidie, vt mel, & lac bibe. Ad quẽ frater ille, inquit. Si huiusmodi negligens fuerit: quid facio pater? Et ſi fornicari, iquit, illũ videris: noli diſcedere: ſed ad teipſum cõuerſus, dic. Amice ad quid veniſti? tunc aſpicias tumorẽ tuę mentis diſſipari: excañdeſcentiam q; miteſcere.

Contendamus totis viribus omnes, qui dominum metuimus: ne in virtutis gymnaſio nequitiã nobis ipsis acquiramus: malitiã q;, & acerbitatẽ, & aſtutiã: per quæ curſus impediatur noſter. Solet enim id cõtingere: nec mirũ, quãdiu enim homo aut puatus, aut nauta, aut agricola fuerit: nõ uſque adeo aduerſus illum inimici regis armantur. At cũ illum a rege ſigillum accepiffe viderint: ſcutũ q;, & gladiũ, & arcum, & frameã: veſte q; indutũ militari: tum maxime aduerſus eũ infrẽdunt dentibus: ac modis omnibus necare cõtendũt. quocirca

non dormiamus. Vidi plerunq; infantes pueros simplicitate ac decore mirabiles, sapiētiae, & eruditionis, atq; vtilitatis acquirēdæ gratia ad magistros proficisci: nihil q; inde eruditionis cōsequi: nisi tantū astum, & nequitia ex reliquoꝝ contubernio. Qui sensum habet: intelligat. Impossibile est vt qui artē aliquam totis animis addiscunt: nō in illa quotidie proficiant. Verum alii quidē ex iis profectū suum agnoscunt: alii vero dei dispensationē ignorant. Optimus ille trapezita est: qui quotidie vespere lucrū, ac detrimentum omnino cōputat: quod scire manifestius nō potest: nisi horis singulis in tabulis omnia denotet. Nam cū calculi horis singulis ponuntur: totius diei ratio postmodū clarius agnoscitur. Quoties exprobratur, & condēnatur stultus: dolet: atq; angitur: volens q; citius arguēti silentiū imponere, veniā prostratus postulat, nō humilitatis gratia: sed vt ille exprobrare desinat. Cum obiurgaris: tace: ac suscipe animæ cauteria. Imo vero castitatis luminaria. Cum cessauerit medicus adurere: tunc demū vt tibi ignoscat, suppliciter obsecra. nā in illo feruore increpationis fortasse pœnitentiā non suscipit. Quicumq; in cōgregationibus degimus: aduersus omnia quidē, sed cōtra hæc duo præcipue vitia horis singulis pugnare debemus. aduersus insaniā ventris, atq; iracundiam. Hæc enim in

turba

turba fratrum propriis materiis abundat. Solet
 diabolus eis, qui in subiectionis humilitate
 viuunt; virtutum, quas consequi non possunt, de-
 siderium immittere. Similiter & in solitudine vi-
 uentibus aliena, & ad se nihil pertinentia sug-
 gerere. eoule diligenter, & explica subditoꝝ
 reproboꝝ mentem. Inuenies illic vagam & va-
 riam orationem, solitudinis desiderium, ieiunii
 enormitatem, orationis insuperabilis affectum,
 summum gloriæ contemptum, memoriã mor-
 tis indelebile, perpetuę cõpunctionis imagi-
 nem, iracundiæ omnimodam sedationem, altissi-
 mi silentii, castitatisq; excellentissime studiũ.
 Quibus rebus cum ex dispensatione dei initio
 carerent nonnulli: decepti frustra a' cõceptis stu-
 diis desilierunt. Ista enim idcirco ante tempus
 inimicus eos fecit inquirere: ne perseverantes,
 cum tempus esset, eis frueretur. Contra iis,
 qui solitariã vitam delegerunt: seductor astu-
 tus obedientium gloriã ingerit, hospitem ac
 peregrinoꝝ curam, ministracionem, fraternita-
 tis studium, cõtubernii familiaris dulcedinem,
 infirmantium obsequia, & cætera, quę sui stu-
 dii non sunt: vt istos quoq; sicut & priores ver-
 sutus ille instabiles faciat. Paucorũ re vera est
 solitudinem, vt dignum est, prosequi: eorũq; so-
 lummodo, qui ad labore tollerantiã, atq; ad an-
 xilium belloꝝ diuina consolatione recreatur.
 Pro qualitate autem nostrarũ passionum sub-
 iectiones

iectiones quoq; discernamus: & p̄opte eligamus. Si te ad libidinē, ac lasciuā prouum animaduertis: is te pater exerceat: qui ventri indulgere nō norit: non qui miraculis conuiscet: paratus q; sit semper ad suscipiēdos, atq; alendos peregrinos. Porro si elata ceruice es: feruidus te, atq; inclemēs, nō mitis ac blandus moderetur. Non eos inquiramus, qui futura p̄noscent, ac p̄uident: sed ante omnia penitus humiles, nostris q; ægritudinibus ex moribus atq; habitatione cōgruentes. Imitare iustū illū Abbacyrum: cuius antea mentionē fecimus. Et hic enim optimus, atq; p̄clarus ad p̄opte obtēperādum modus est: si semper ita tecum reputes. Tentat te pater: neq; vnquam penitus falleris. Si, cum iugiter a patre obiurgaris: ampliorē in illum fidem assumis: habitat in anima tua spiritus sanctus inuisibiliter: & virtus altissimi obūbrauit tibi. Noli ergo gloriari, ac latari: si contumelias, & ignominias fortiter tolleras: sed luge magis: quod aliquid omnino dignū contumelia gessisti: patris q; animū contra te cōmouisti. Rem dicturus sū mirabile: sed vide omnino ne hēsites. Habeo enim eius sententię patronū Mosen. Expediit in deū magis peccare, quam in patrē nostrum. Nam si deum ad iracundum prouocauerimus: dux noster illum recōciliare poterit. Si vero ducē ipsum perturbauerimus: nullū iam, qui nobis illum

illum propitiū faciat, habebimus. Quę vtraq; mihi in vnum recurrere videtur. Inspiciamus diligēter & discernamus, sobrie q; ac vigilanter attendamus: quid quo tēpore seruandum sit, nonnunquam enim cum a pastore incusamur: gratifice tollerare, ac tacite debemus. nō nunquam vero etiā facti nostri rationē reddere. Mihi quidem in iis omnibus silendum videtur: quę nobis vllam ignominiam afferāt. Lucri enim tempus est. In iis vero, quę in personam alterius redundant: rationem reddendum, ob vinculum charitatis, atq; insolubilis pacis. Quicūq; ab obediētia desilierunt: ii tibi postmodum vtilitatem eius enarrabunt.

Tunc enim in quo cœlo stabant, agnouerunt. Is, qui ad placidissimā animi quietē, atq; ad deum currit: die omni, qua maledicta non sustinet, ingens detrimentum se sustinuisse arbitrat. Sicut enim arbores, quę a ventis agitantur: altioribus semper radicibus nituntur: ita & qui in obedientia degunt: validas, atq; inconcussas animas possident. Qui in solitudine residens agnouit imbecillitatem suam: migrans q; seipsum obediētię vendidit: hic, cæcus cum esset: sine labore respexit ad **C H R I S T V M**, State state: dicam iterū state fratres currentes athletę, audientes quid de vobis ille sapiēs clamet. Sicut aurū in fornace dominus, immo vero in cœnobio, probauit eos: & sicut holocausta

holocausta hostiæ accepit illos in sinibus suis.

DE ACVRATA ET SOLICITA
PŒNITENTIA V

PŒNITENTIA est reuocatio ba-
Pptismatis. Pœnitentia est secūdæ vi-
 tæ cōuentio ad deum. Pœnitens est
 humilitatis emptor. Pœnitentia est corporeæ
 cōsolationis perpetua, & iugis repudiatio. Pœ-
 nitentia est seipsam semper condemnās cogi-
 tatio, securā q̄ cuiusq̄ sui cura. Pœnitentia est
 spei filia, infidelitatis q̄ & desperationis abne-
 gatio. Pœnitens est reus cōfusiōe liber. Pœni-
 tentia est recōciliatio domini per bona opera
 peccatis repugnantia. Pœnitentia est cōscien-
 tiæ emundatio. Pœnitentia est voluntaria ea-
 rum rerum omnium, quæ affligunt, tolleratio.
 Pœnitens est cruciatuum sibi semper opifex.
 Pœnitentia est valida veneris afflictio, ani-
 mæ q̄ in sensu firmissimo iugis reprehensio.
 Concurrite, & accedite: venite: audite: & nar-
 rabo vobis omnes, qui deum irritastis. Con-
 gregamini: & videte quāta ad ædificationem
 ostendit deus animæ meæ. præferamus ordine,
 atq̄ honore eorū narrationem: qui per igno-
 miniam serui, atq̄ operarii venerabiles sunt.
 Audiamus: obseruemus: faciamus: quicūq̄ præ-
 ter spem ruinam vllam passi sumus. Surgite:
 & sedete

& sedete, qui per ruinam scelerū iacetis. Attē-
 dite fratres mei verba mea: inclinate a trē ve-
 stram, qui deum rursus vobis ipsis per veram
 conuersionem recōciliare cupitis. Cum audis-
 sem ego imbecillus, magnum quēdam esse, &
 peregrinum statum: atq; humilitatē eorū, qui
 separatim illud monasteriū, quod carcer ap-
 pellatur, incolebāt: quod'q; illi luminari lumi-
 narium, de quo ante mentionē fecimus: adia-
 cebat: obsecraui iustum illū: vt me illuc visen-
 di gratia perducī faceret. cessit precibus meis
 summus vir, nolēs animam meam in vllō o-
 mnino contristari. Cū igitur peruenissem ad
 pœnitentium monasteriū: imo vero ad regio-
 nem lugentiū: vidi re vera (si dicere id audeā)
 quę negligens oculus non vidit: auris'q; desi-
 diosi non audiuit: & in cor pigri hominis nō
 ascenderunt res, & verba, quę deo vim inferre
 possent: habitus, & studia, quę ipsius clemen-
 tiam celerrime flecterent, quosdā enim ex reis
 illis vidi noctibus totis vsq; mane sub diuo
 stare peruigiles: pedes'q; imobiles tenere, cū'q;
 somno miserabiliter depressi agitarentur: vim
 naturę inferre: nullam'q; sibi ipsis requiem o-
 mnino idulgerē: sed seipsos increpare, ignomi-
 niis'q; & cōtumeliis afficere: atq; excitare alios
 miserabiliter in cœlum intuentes: & illinc ad-
 iutorium cum gemitu, & suspiriis, & vocibus
 inuocantes. Alios in oratione adsistentes: ac
 reorum.

regum in morē vinctis post tetra manibus
humī lutidas facies suas inclinantes: indi-
gnosq; se, qui in cœlum adspicerent, vocife-
rantes: nec quicquam ad deum orando dicere
præ-cogitationum & conscientia hæsitacione
præsumētes: neq; quomodo, vel vnde oratio-
nem facerent, inuenientes: solamq; animā ta-
citam, mutamq; mentē deo offerētes, tenebris
ac desperatione plenā: nonnullo in pauimen-
to, strato cinere & cilicio sedentes: ac faciē ge-
nibus operientes: frontēq; in terra collidētes:
alios iugiter pectora tundentes: animāq; suā,
ac vitam suspirio ingenti reuocātes. ex his alii
quidem pauimentū madefaciebant lacrimis:
alii, vero quod lacrimarū imbres non haberēt,
seipos miserabiliter lamentabantur. plurimī
(vt fieri in mortuis solet) super animabus suis
vlulatum diræ vocis emittebant, angustiā cor-
dis ferre non valentes. alii ex intimo corde ru-
giebant: atq; intra os gemitus sonum cohibe-
bant: interdum vero, cū se continere non pos-
sent: repente exclamabant. Vidi ego illic nō-
nullos habitu, cogitatione, & actu, quasi a se-
metipsis excessissent: ac stuporē mentis incur-
rissent: veluti igneos quosdā summo ex mœro-
re effectos, ac totos tenebris obsitos, & ad o-
mnia vitæ huius veluti insensibiles factos. men-
tem quippe iam in humilitatis abyssō demer-
serant: ac mœroris igne oculoꝝ lacrimas fri-
h xerant.

xerant. Alios item mteftos federe, atq; in terrâ
 fixis obrutibus stare perpexi: caput q; affidue
 mouere, ac leonum in morē ex imo torde ru-
 gitum ac gemitum emittere. Ex his alii pleni
 fpe, remiffionem omnimodâ inquirētes, ora-
 bant: alii ex ineffabili humilitate idignos feſe
 remiffione iudicabant: nec omnino poſſe deo
 rationem reddere clamabant. quidâ hic excru-
 ciari, vt illic miſericordiâ cōſequerentur a do-
 mino: ſupplices poſcebant. pleriq; ex cōſcien-
 tiæ onere attriti ac depreſſi, ſatis ſibi eſſe ex in-
 timis dicebant: ſi vel ſuppliciiis eximerētur: re-
 gno q; nō potirentur. Vidi illic animas humi-
 les contritas, & pro graui pondere incuruatas,
 ac deiectas: quę vocibus illis ſuis ad deū emiſ-
 ſis, lapides quoq; ipſos ad cōpunctionis ſen-
 ſum emollire potuiſſent. Ita enim defixis in
 terram luminibus aiebant. Nouimus ſane no-
 uimus, omnibus iâ pœnis atq; cruciatibus nos
 eſſe digniſſimos: & merito quidem. neq; enim
 idonei iam ſumus, qui pro debitorū noſtrorū
 multitudine ſatiſfacere poſſimus: etiam ſi or-
 bem vniuerſum, vt pro nobis lugeat, cōuoca-
 uerimus. Illud ſolum oramus: illud deprecā-
 mur: id tota animi intentione ſupplicamus: ne
 in furore tuo arguas nos: neq; in ira tua corri-
 pias nos: neq; iuſtiſſimi iudicii tui legibus ex-
 crucies nos: ſed parcius, atq; miſericordius.
 Satis enim nobis eſt, ingēti illa tua ac terribili
 cōminatione,

cōminatione, suppliciis'q; illis occultis igno-
 rit, atq; inauditis liberari. Neq; enim vt pœnis
 omnino liberemur, petere audemus. qua enim
 facie, quo animo id audeamus? qui professio-
 nem nostrā violauimus: eam'q; post priorem,
 clementissimam'q; remissionē fordidaui-
 mus? Illic p̄fecto o' dulcissimi amici, illic verba Da-
 uīd rebus ipsis cerneretis impleta: erūnis affe-
 ctos homines, atq; vsq; ad finem vitæ incurua-
 tos: totis'q; diebus mœstos incedentes: & ex
 putrefactis iēti corporis partibus fœtorē exha-
 lantes: qui quod sine vlla carnis cura degerēt,
 obliuiscēbantur comedere panem suū: potū'q;
 aquæ cum gemitu miscebant: & cinerem cum
 pane manducabant. adhæserant illoꝝ ossa car-
 ni: ipsi'q; vt fœnum exaruerāt. Nec quicquam
 apud illos audiuiſſes: nisi hæc verba. Ve ve: me
 miserū: me miserū: iuste iuste: parce parce do-
 mine: nōnulli miserere miserere dicebant. Alii
 vero rursus miserabilius clamabant. ignosce
 ignosce, si possibile est, domine. Vidisses ī illis
 æstuantē linguas instar canum ex ore proce-
 dentes. ex his alii sub ardentissimo solis æstu
 seipſos cruciabant. alii cōtra acerrimo frigore
 se affligēbant. quidā modicum aquę gustan-
 tes, ne omnino siti exarescerēt: ita quiescebāt.
 nōnulli, cum panis exiguum quid accepissent:
 reliquum manu longius proiciebāt: indignos
 se, qui rationabili cibo vescerentur, asserentes:

h a quippe

quippe qui rationabiliter egissent. Quæ apud illos locum risus habere poterat? quem ociosus sermo? quem iracundia? quem furor? Nec esse quidem in hominibus iracundiã sciebant: adeo luctus furorem omnem penitus extinxerat. Vbi apud illos cõtradictio? vbi festiuitas? vbi confidentia? vbi corporis obsequiũ, & cura? vbi vel vestigium inanis gloriæ? vbi deliciarum expectatio? vbi vel tenuis vini cogitatio? vbi pomorũ degustatio? vbi feruentis ollæ solatiũ? vbi gulæ vlla illecebra? Horum enim omnium apud illos spes nulla erat. Num vero terrenæ cuiusquã rei cura angebatur? num iudicare vllum omnino hominum didicerant? nihil horum penitus in illis inuenisses. Ceterũ iugiter ad dominũ clamabant: sola q̃ orationis vox audiebatur. Alii enĩ pectus valide manibus cedentes, quasi iam ad ipsam adstarent cœli ianuã: ad dominũ dicebant. Aperi nobis iudex ianuam: aperi nobis: ex quo illã nobis ipsi per peccatum clausimus. Clamabat alius. Ostende faciem tuã tantum: & salui erimus. Alius ecõtra. Appare iis, qui in tenebris, & vmbra mortis sedent: humilibus tuis. Alius rursus. Cito anticipet nos misericordiæ tuæ: quia periuius: quia desperauimus: quia nimium defecimus. Nonnulli autem aiebant. Putas ne apparebit dominus vltra super nos? Alii vero. Num pertransibit anima nostra debitũ intollerabile?

tollerabile? Alii. Putas' ne adiciet dominus
 ultra consolari in nobis? Putas illū audiemus
 dicentē nobis, qui fumus in vinculis insolubi-
 libus: exite: & qui in inferno pœnitentię sede-
 mus: relaxamini? putas' ne clamor noster ad
 aures domini ingressus est? Cuncti vero fede-
 bant semper ante oculos suos, mortē attendē-
 tes, ac dicētes. Quid putatis cōtinget? quæ-
 nam erit illa sententia? quis finis noster? putas
 erit reuocatio? Num superest vlla spes veniæ
 in cœstis, humilibus, reis? num valuit oratio no-
 stra ingredi ante cōspectum domini: aut meri-
 to repudiata est, abiecta, atq; cōfusa? Aut si for-
 te intrauit: quātum peregit? quātum placuit
 deum? quātum profecit: quātum operata est?
 Emissa quippe ex imundis corporibus, & la-
 biis parum viriū habere potuit. Putas omnino
 reconciliauit iudicē? an ex parte? An vulnerū
 vel medietas deleta est? quippe maxima cum
 sint: plurimis & laboribus, & sudoribus, & do-
 loribus indigent. Putas appropinquauerūt no-
 bis angeli custodes nostri: an adhuc lōgius a
 nobis stāt: nisi enim illi appropiēt nobis: inuti-
 lis, & infructuosus est omnis labor noster: neq;
 enim habet vim cōfidentię oratio nostra: neq;
 munditiæ pennas: vt ingredi ad Deum possit:
 nisi hāc e' proximo assumāt angeli, qui nobis
 præsunt: eāq; offerant domino. Nonnūquam
 vero hæsitates huiusmodi adinuicē dicebant.

h 3 num

num fratres aliquid perficimus? num petitiōe
 nostra potiemur? num iterū. suscipit? num ape-
 rit? Alii vero ad ista respondebāt. Quis nouit
 (vt dixerūt Ninuīte) fratres nostri, si forte pœ-
 niteat deum: atq; ab ingenti illa pœna nos li-
 beret. nos tamen quod nostri muneris est, nō
 negligamus. Et siqdē ille aperuerit: bene est.
 sin vero alias: benedictus dominus: qui iuste
 exclusit nos. Verū tamen perseueremus pulsan-
 tes vsq; ad finem vitæ nostræ. forsitan impro-
 bitatis nostræ, ac perseueratiæ cedens, aperiet.
 benignus quippe ac misericors est. His, atq; hu-
 iusmodi seipfos exhortātes, atq; excitātes aie-
 bant. Curramus fratres curramus. cursu enim
 opus est, & vehemēti cursu: quoniā cœtu no-
 stro decoro, atq; optimo excidimus. Curra-
 mus: neq; carni huic nostræ sordidæ, & nequā
 parcamus fratres: sed occidamus illā: sicut p̄us
 occidit nos. Sic beati illi rei faciebāt. Genua in
 illis ex perpetuo orationis vsu obcalluerant.
 Oculi defecti, & defatigati intus profunde re-
 cesserant, pilis omnibus amissis ciliorū. Genæ
 ardentium feruore lacrimarū adustę videban-
 tur. Facies marcescētes, ac pallidę squalabant:
 nihil q; a mortuis in cōparatione differebant.
 pectora tunsionū ictibus dolebant. saliuæ q;
 sanguinis ex pectoris illifionibus emitteban-
 tur. vbi lecti vsus? vbi indumēti mūditiā, & fir-
 mitas? Omnia ibi discissa erāt, & sordida, ac p̄
 diculis

diculis operta. Quid autē est eos, qui a demō-
nibus artipiuntur: si illis conferatur afflictio?
Quid mortuos plangētium amaritudos quid
mœtor in exilio degētium quid parricidii reorū
pœnas? Nihil sane est illorū cruciatus, suppli-
cium, q̄ quod inuiti afficiuntur: si voluntariæ
istorū pœnæ cōferatur. Sed quēso fratres ne
ea, quæ dicta sunt, fabulas existimetis. Roga-
bant nōnunquam isti magnū illum iudicē, pa-
storem dico, inter homines angelū: vt ferrum,
ac torques collo, ac manibus imponeret: pe-
des q̄ patientium cōstringeret ligno: nec eos
inde prius solueret, quā sepulchrū succederet.
immo vero nec sepulchrū quidē. Neq̄ enim
profecto hanc quoq̄ beatorū illoꝝ re vera mi-
serabilem ad Deum charitatē, atq̄ pœnitentiā
abscondam. Quoties ad dominū profecturi, &
in corrupto tribunali iudicis sistendi erāt feli-
ces illi regionis pœnitentiū ciues: hoc per eū,
quī sibi p̄ferat, adiurātes ab magno illo sum-
mis precibus petebāt: ne sepultura humana di-
gnarentur: sed brutoꝝ instar, aut fluuiialibus
vadis traderētur: aut in campū proiecti bestis
deuorandi permitterētur. quod etiā nonnun-
quam fecit illoꝝ precibus obtēperans discre-
tionis lucerna, iubens omni illos psalmodia,
omni q̄ honore priuatos proici. Cū vero ex-
trema illoꝝ hora aduenisset: terribile omni-
no, miserandūq̄ spectaculū cerneret. nam cum

h 4 eum,

eum, qui se prope credebat, efflare. Iam animā sen-
 sissent: socii sensu adhuc integro vigēte circū-
 stabant illū: siti q̄ aestuantes, & iugētes, ac de-
 siderio pleni, miserabili omnino habitu, mor-
 stiore q̄ sermone capita sua cōmouētēs, efflan-
 tem iam animā interrogabāt: misericordiā q̄
 flagrantes aiebāt ad illū. Quid est frater: quō-
 nāmodo tecum agitur? quid dicis? quid spe-
 ras? qd suspicaris? Perfecisti in labore tuo,
 quod querebas? aut nō valuisti? peruenisti? aut
 potius nōdum spe tua es? Accepisti certā ali-
 quam fiduciā? an adhuc in certā spe fluctuas?
 Consecutus es libertatem? an agitur, ambi-
 git q̄ cogitatio? Sensisti aliquam in corde tuo
 lucem? an tenebris adhuc, & ignominiaē cōfu-
 sione plenum est? Vlla' ne tibi vox intrinsecus
 facta est, dicēs: Ecce sanus effectus es: aut dimit-
 tuntur tibi peccata: aut fides tua te saluū fecit?
 Illam' ne tibi adhuc vocē audite videris: qua
 dicitur: Conuertātur peccatores in infernū: &
 ligatis eius manibus, & pedibus mittite illū in
 tenebras: & tollatur impius: ne videat gloriam
 dei? Quid ais frater? Dic nobis oramus: vt
 & nos scire possimus: quidnam illic nos ma-
 neat. Tuum quippe tēpus iam clausum est:
 aliud q̄ de cætero in æternū non inuenies. Ad
 hæc alii quidem dormientiū, Benedictus do-
 minus, aiebāt: qui nō dedit nos in captionem
 dentibus eorū. Alii vero illud gementes, dice-
 bant.

bant. Forſitan pertrañſibit anima noſtra aquã ſpirituũ aëris intollerabilẽ: quod nondũ confidentes aiebant: ſed cõſiderantes quã ſit pãndum illud terrible, incertum q̃ iudicium. Alii vero etiã mœſtius quiddã respondebant: atq; dicebant. ve anime illi, quæ nõ ſeruauit profeſſionem ſuã integram & imaculatam. hac enim hora tantũ ſciat quid illi præparatũ ſit. Quæ ego omnia cũ apud illos auდიſſem: & uidiſſem: parũ abſuit quin deſperatione abſorbere: cum meã intuerer mollitiem, & negligentia: tam q̃ ſanctorũ illoꝝ afflictioni compararem. Quemam uero, qualis q̃ etat eius loci faciẽs, & habitatio? Tota tenebroſa erat, informis, foetida, ſordida, ſqualida. Carcer enim & cõdemnatio rectiſſime appellabatur. Ipa deniq; uel ſola loci cõtemplatio perfecte pœnitentiæ ac luctus magiſtra erat. Sed enim ea, quę aliis difficilia, atq; impoſſibilia uidentur: eis, qui uirtute, ſpiritualibus q̃ diuitiis ſe excidiſſe meminerunt: grata ſunt, & amabilia: ſit q̃ eorũ perfacilis aſſumptio. Anima enim, quæ priori cõfidentia priuata ſpe cõſequendæ beatæ tranquillitatis excidit: ſigillũq; caſtita-tis aperuit: diuitiis q̃ gratiarũ ſpoliata, & diuina cõſolatione deſtituta eſt: pactũq; & placitũ domini uolauit: extinxit q̃ iam in ſe decorũ lacrimarũ ignem. Quoties horũ memoria tangitur: quæ per ſuã negligẽtiam ſe amiſiſſe retinet:

tinet: acerrimo dolore cōpuncta, & vulnerata,
 non solum quos p̄diximus labores cum om-
 ni studio & alacritate suscipit: verū seipsam
 quoq; pie maētare per exercitationis magnitu-
 dinem cōtendit: si tamen in illa charitatis, ac
 timoris domini fauilla vlla derelicta est. Hu-
 iusmodi profecto erāt beati illi. Hęc enim se-
 cum in animo voluētes, virtutis q̄ qua excide-
 rant, altitudinem cōsiderantes; Memorati su-
 mus aiebant, dierum antiquorū, igniti q̄ illius
 studii nostri. Alii ad dominum clamabant.
 Vbi sunt misericordię tuę antiquę domine:
 quas ostendisti animę nostrę in veritate tuā.
 Memor esto obprobrii, & laboris feruorū tuo-
 rum. Alius vero, Quis me, aiebat, ponat secun-
 dum mensē dierum meorū priorū: in quibus
 me custodiebat deus: quando lucebat lucerna
 lucis eius super caput cordis mei? Sic q̄ prio-
 res omnes virtutes suas memorabant: atq; ista
 infantū more plorantes dicebāt. Vbinam est
 orationis puritas: vbi huius certissima fiducia?
 vbi dulces lacrimę: in amaritudinē ecce versę
 sunt. Vbi integerrimę munditię & castitatis
 spes: vbi beatissimę ac placidissimę quietis ex-
 pectatio: vbi sincera ad pastore fides: vbi ora-
 tionis illius in nobis efficacia, & virtus? perie-
 runt ista omnia: &, quasi nunquā visa sint, de-
 fecerūt: vt q̄ nunquā fuerint, ita deleta sunt, &
 perdita. Ista cū gemitu, & lamentatione profe-
 quentes,

questes, ita demū alii, vt a' demonio arriperen-
tur, orabant. alii vt morbū inciderēt, precibus
a' domino poscebant. plurimi oculos amitte-
re: miserandum q̄ omnibus spectaculum fieri
optabant. nōnulli mēdici fieri, & langore cor-
poris contrahi, solū ne futura supplicia experi-
ri cogerētur: cupiebant. Ego autē o' amici ne-
scio quo pacto diutius inter lugentes obuersa
tus sum: toto q̄ animo in illorū admiratione
suspensus, me ipsū continere non potui. Sed
vt ad id, vnde aberrauerat, oratio redeat: cū tri-
ginta dies in custodia illa perseuerassem: impa-
tiens in maius illud cœnobiū ad magnum pa-
trem reuersus sum: qui vt me aspexit imutata
facie: totū q̄ veluti attonitum: agnouit sapien-
tissimus imutatiois causam: & ait ad me. Quid
est pater Ioānes? vidisti' ne laborantiū certami-
na? Ad quem ego, vidi, inquā, pater, vidi: & ad-
miratus sum: feliciores q̄ existimaui, qui post
lapsū ita lugent: quā qui nunquā lapsi sunt:
& seipos non sic deflent. Illis enim ruina sua
causa fuit beatissimę, ac tutissimę resurrectio-
nis. Tum ille sic, inquit, est: ac protinus adiecit
veracissima illius lingua. Erat hic ante decem
annos frater quidā nimium sollicitus, atq̄ stu-
diosus: talis q̄ operarius: vt, cū ego illum cer-
nerem ita spiritu feruentē: tremere cœperim:
illi q̄ a' diaboli' inuidia nimium metuere: ne for-
te, dum vehementius currit: offenderet ad la-
pidem

pidem pedē suum. quod ferē eis euenire solet: qui celerius vadunt. quod & factū est. tum vero profundo vespere regreditur ad me: nudat vulnus: querit emplastrū: petit cauterium: perturbatur vehementius. Cum vero medicū aspiceret, se vti durius nolentē: (erat enim miseratione dignus) proiecit se in pauimentū: apprehendit pedes: multisq; illos lacrimis vbertim rigans petiit, se ad eam, quā vidisti, custodiam damnari: impossibile esse clamans, se illuc nō proficisci. Quid multa? Egit vi sua, vt clemētia medici in duritiā verteretur, quod in languentibus perrarum est, atq; omnino mirabile.

Aduolat ocyus ad pœnitentes: additurq; illis socius ad luctum, promptusq; mœroris participes. igitur doloris gladio percussus in corde, quem diuina charitas acuerat: octauo postquā eo peruenerat die, migrat ad dominum: id petens: ne sepultura frueretur. Quem ego vt sane dignissimum & huc retuli: & in patrum sepulchro sepeliui. Idcirco & post feruitutis septima octaua die liber euasit. Nec defuit, qui id certissime agnosceret: nō illum ante a vilibus & sordidis pedibus meis exsurrexisse: quā sibi deus propitius ignosceret. Nec mirum sane. Sumpta enim in corde illius meretricis fide, eadem & ipse spe & cōfidentia lacrimis pedes meos inutiles rigauit. Omnia vero possibilia esse credenti dominus p̄dixit. Vidi impuras
animas

animas corporum a motibus ad infaniam vsq̄
 feruientes, quæ ex amoris experimēto sumpta
 occasione pœnitentię, eundē amorem transtu-
 lerunt ad dominum: omni q̄ protinus timore
 reiecto, in Dei charitatē inexplebilit̄ ample-
 ctendam incitati sunt. quocirca pudicæ illi me-
 retrici non dicit, quia timuit: sed quia dilexit
 multum: potuit q̄ facile amore amorē repelle-
 re. Non autē ignoro o admirabiles viri, fore
 vt ista, quibusdam videantur incredibilia: aliis
 vero ad credendum difficilia: nonnullis etiam
 desperationem patientia, quæ modo enarraui
 beatissimorum illoꝝ certamina. porro vir for-
 tis ex iis stimulum magis, igneum q̄ iaculum
 sumpsit: zeli q̄ cōceptum feruorē in corde fe-
 rens abiit. Atqui illo alacritate minor est co-
 gnita imbecillitate sua: atq̄ ex hac cognitio-
 ne, & reprehensione sui facile humilitatē pos-
 sidens, post primū cucurrit: nescio an & appre-
 henderit. Vir autem negligens ista, quæ dicta
 sunt, ne audiat quidē: ne forte & id modicum,
 quod interim operatur, omnino desperas dis-
 sipet: compleatur q̄ in illo, quod dominus di-
 cit. Ab eo autem, qui nō habet alacritatem: &
 ipsum, quod habet, auferetur ab eo. Fieri non
 potest vt qui in lacum cecidimus iniquitatū:
 inde vnquā emergamus nisi nos in abyssum
 humilitatis pœnitentiū deiiciamus. Alia est
 tristis mœrentium humilitas: alia adhuc pec-
 cantium

cantium conscientię reprehensio: & alia, quæ
 perfectis per dei operationē prouenit diues ac
 lætifica humilitas. Ne quæso hanc tertiã ver-
 bis inuenire studeamus. alioquin inaniter cur-
 remus. Secūde vero signū est ignominiaē per-
 fecta tolleratio. Iugenti quoq; nōnunquã præ-
 cedens consuetudo violente dominatur. Nec
 mirum. Iudicioq; atq; ruinarum ratio obscura
 est, atq; tenebrosa: nullaq; hanc anima facile
 animaduertit. Difficillime enim cōprehendi,
 ac discerni potest quænam nobis per nostram
 negligentiam, quænam per diuinam derelictio-
 nem, qua nonnunquã deus humanam animã
 prouidentissima dispensatione deserit: quænam
 per auersionem dei nobis ruinæ contingant.
 Verum illud mihi quidã asseuerauit: eas, quæ
 per diuinã prouidentia contingunt: celeri con-
 uersione solere aboleri. Neq; enim permittit
 nos deus illis diutius teneri: qbus nostri pro-
 fectus gratia traditi ad tēpus sumus. Quicunq;
 lapsi sumus: ante omnia spiritui mœrotis resi-
 stamus. Ipse enim orationis tempore assistens,
 ptiorisq; cōfidentię nos admonens, orationē
 nostrã impedire nititur. Noli turbari: si quoti-
 die laberis: atq; resilias. sed sta viriliter. pror-
 fus enim reueretur tollerantiã tuam custos
 tuus angelus. Dum adhuc recens, atq; in san-
 guine est vulnus: facile curari solet: nam quæ
 diuturna, & neglecta, atq; obducta vetustate
 sunt:

sunt difficillime sanantur: ingentiq; labore, &
 ferro, & cauterio, & igne visibili, vt curari pos-
 sint, indigent. Plurima sunt, quæ tempore fiūt
 insanabilia. Deo tamen omnia sunt possibilis.
 Antequā corruamus, clementē esse deum dæ-
 mones suggerunt: post ruinā vero durum, &
 imitem dicunt. Noli ei credere: qui post gra-
 uiorē lapsum in minimis defectibus dicit in-
 gemiscenti. Utinam id non fecisses. nam istud
 quidē nihil est. Sepe enim parua munera in-
 gentem iudicis iram mitigarunt. Qui re vera
 reatus sui pœnas dat: is omnē diem, quō non
 luget: se amisisse arbitratur: etiā si quā fortassis
 bona alia in illo fecerit. Nullus eorū, qui se pœ-
 nitentiæ lamentis atterūt: in exitu securus fieri
 expectet. nam quod incertū est: id satis firmū
 non est. Dimitte mihi per certā securitatem vt
 refrigerer, antequā hinc incertus abeam. Vbi
 spiritus domini: ibi nexus soluti sunt. itidēq;
 vbi humilitas profunda, & inuiolabilis. Nam
 qui sine his duobus hinc proficiuntur: nō se
 fallant: vincti sunt. Qui seculo seruiūt soli, hu-
 iusmodi certis securitatibus, & maxime prio-
 re alieni sunt. Nōnulli tamen per elemosynā,
 & pietatis opera currentes, lucrū suum in exitu
 cognoscunt: qui seipsum pœnitentiæ lamentis
 afficit: alterius lamentū, aut casum, aut queri-
 moniā non facile agnoscet. Canis, si a fera vlla
 mordeatur: aduersus ipsam vehemētius accen-

sus

sus animatur, ex dolore vulneris incōparabili
 ferocia infaniens. Caueamus ne forte non ex
 munditia, sed ex falsa cōfidentia seipsam con-
 scientia desistat reprehendere. Id erit solutiōis
 delictorū certissimū inditium: si semper quisq;
 debitorē se existimet. Nihil dei miserationi-
 bus equale, aut maius est. atq; ideo qui despe-
 rat: sibi ipsi mortem cōsciuit. Signum item di-
 ligentis, atq; accuratę pœnitentię est: si omni-
 bus cōtingentibus visibilibus, inuisibilibusq;
 tribulationibus, atq; etiā pluribus dignos nos
 esse constanter teneamus. Moses, cū deum vi-
 disse in rubo: rursus in Aegyptū: id est ad sæ-
 culi tenebras ad faciendos lateres intellectua-
 lis fortasse Pharaonis rediit. Verum inde rur-
 sus ad rubū, imo vero ad montē dei protinus
 regreditur. Qui intelligit qd sibi hęc velit spe-
 culatio: nunquā omnino despabit. Magnus
 ille Iob ex diuite pauper effectus est. sed rursus
 illi opes duplicatę sunt. In iis, qui negligentio-
 res sunt: grauis omnino post uocationē ruina
 est: quę spem cōsequendę placidissimę tran-
 quillitatis obtundit: beatūq; & maxime opta-
 bile existimare persuadet posse omnino vel ex
 hac fouea resurgere. Attende quæso diligen-
 tius, attende: neq; enim penitus per quā viam
 aberrauimus, per eandem reuertimur: sed per
 aliam longe breuiorē. Vidi duos eodē modo,
 eodemq; tempore currentes: ex quibus vnus
 erat

erat senior, laboribus excellens: aliis discipulus: atq; is sene velarius cucurrit: prior q; ingressus est in humilitatis monumenta. Caveamus omnes: sed in p'timis qui occidimus: ne impiū Origenis verbo cor nostrum agrotare incipiat. Is enim scelestus doctrine morbus, cum puritiam dei clementiā præferat: voluptatum amatoribus maxime acceptus esse consuevit.

In meditatione mea, imo vero in pœnitentia mea exardescet orationis ignis omnē adurens materiam. Finis tibi, & forma, & exēplaz, & imago ad pœnitentiam sint sancti illi reii quos paulo ante memorauimus: atq; ita in omni vita tua libris omnino opus non habebis: donec tibi illucescat. CHRISTVS dei filius, & deus in resurrectione studiosæ & accuratæ pœnitentiæ. Amen.

DE MEMORIA MORTIS Gr̄ VI

MNE verbum præcedit cogitatio: mortis autē, & scelerū memoria fletum præcedit, & luctū. quocirca & in hoc opusculo in suo ordine ponūtur. Memoria mortis est quotidiana mors. Memoria vero exitus, iugis p̄ horas singulas gemitus. Formido mortis naturæ est proprietatis: quam intulit inobedientiæ peccatum. Tremor autem mortis peccatoꝝ, quæ nulla pœnitentia deleuerit,

uent, certū argumentū est. Formidatū uero
 S T V S, non tremor mortis, uel dānī natura-
 rum proprietates apertissime ostendat. Sicut
 cibus omnibus panis utilior est, & magis neces-
 sarius, ita prestat omnibus operibus mortis co-
 gitatio. Memoria mortis sic uidet, qui fratres
 in medio uersantur: labores, & exercitationes
 parit: imo uero ignominie dulcem appetitū.
 eis uero, qui in solitudine ab omni tumultu re-
 moti degunt: deponere curas omnes psuadet:
 & orationi perpetue insistere: mentem q̄ dili-
 gentissime sectare: que sane uirtutes omnes
 huius & matres sunt, & filie. Sicut stannum, si
 argento propius admoueat: quantūlibet si-
 millimum aspectu sit: manifestissime agnoscitur:
 ita & his, qui discernere nouerunt: aperta
 atq; manifesta est naturalis, & ea, que præter
 naturam est, exitus formido. Id autem uerissi-
 mum est, qui totū corde mortis meminerūt:
 argumentum est: si spōte totius creaturæ affe-
 ctionem abneget: uoluntatem q̄ propriā o-
 mnino derelinquant. Probatus ille quidem
 est: qui mortē diebus singulis expectat. sed ille
 sane sanctus: qui hāc horis singulis desiderat.
 Non omne mortis desiderium probabile, aut
 bonū est. Sunt enim qui iugiter consuetudinis
 uolentia adacti peccant: mortem q̄ cū humi-
 litate optāt. Sunt item, qui pœnitere nolunt: &
 eam ex desperatione aduocāt. Et sunt, qui per
 operationem

operationem sancti spiritus suū e corpore excessum querūt. Hesitant nōnulli religiosi viri: cuius rei gratia, cum tantum nobis beneficii & emolumentū conferat mortis memoria: ipsius p̄cognitionem a nobis abscedent deus: nō aduertentes quā mirabiliter salutem nostram deus molliatur. Nemo enim, si p̄cessisset mortem suam: ad baptismū, siue ad monasticā vitā protinus accederet: sed omnes dies suos in iniquitatibus cōterens, ad ipsum iam exitum suum ad baptismū, & ad p̄nitentiam se conferre festinaret. sed cum per longam temporis morā vitii iam esset assuetus: inigrasset utiq; sine villo cōmendationis fructu. Caue qui luges: ne vñquā canem illum suscipias: qui misericordē nimis deum tibi pollicetur. agit enim hoc: vt abs te interim luctū, ac securissimū expellat metum. Tunc vero solū clemētiam eius tibi pollicere: cū te desperatione absorberi videris. Qui mortis, diuini q; iudicii memoriam semper in seipso cōtinere cupit: curis q; secularibus distrahendū se exponit: is ei similis est; qui, dum natat, plaudere manibus ambabus vult. Memoria mortis valida & efficax ciborū abscidit appetitum: quibus per humilitatē abscisis, passionēs simul excidūtur. Cordis indolentia excecauit animū: ciborū autem multitudo exsiccauit fontes. Sitis, & vigilię attriuerunt cor: attrito autem corde exilierunt aque.

Dura gula deditis quæ diximus videntur: & negligentibus incredibilia. Porro vir exercitatus tentabit alacriter: & cū periculum fecerit: subridebit in iis qui vero adhuc inquirent: mortior abibit. Sicuti perfectā charitatem sine lapsu esse, patrum auctoritas definit: ita & ego perfectum mortis sensum sine timore esse demuntio. Plurimæ quidē sunt actiōe mētis operationes: puta intentio charitatis ad Deū, memoria Dei, memoria regni, memoria ipsius presentis dei, secundum illius verba, qui dixit Prouidebam dominū in conspectu meo semper: memoria sanctarū intellectualium, & virtutum, memoria exitus, occurfus, sententiæ cruciatu. A magnis quidē cœpimus: in iis vero, quæ præter lapsum sunt, desiuimus. Monachus quidam Aegyptius mihi aliquando narrauit: quod cum in intimo corde mortis memoriā penitus fixisset: vellet, & aliquando necessitate urgente carnis huius luto solatii quiddam indulgeret: ab huiusmodi memoria, veluti a quodam iudice prohibitus sit: quod, & mirabilius est: cum vehementer vellet hanc memoriā repellere a se: nō potuerit. Alius quidam hic iuxta cōmanens loco, qui Tholas dicitur: ex huiusmodi sepe cogitatione repente obstupescibat: ac animo deficiens, veluti insensibilis fiebat: repertus, & a fratribus, nōnunquam ab eis, vt qui fere efflasset animam, baiulabatur.

Non

Exempla
mortalitatis

Non omittā etiā solitarii illius, qui in Choreb habitabat: referre historiam. Hic, cum diutius negligentissime vixisset: nullam q̄ animę suę curam penitus haberet: morbo tandē comprehensus, ad extrema deductus est. Cum q̄ iam perfecte corpore migrasset: post vnam horam in seipsum rediit: oravit q̄ nos omnes: vt inde protinus abscederemus: & cellulę aditu lapidibus obstructo, permansit intus annos. xii. nulli omnino quicquā loquens: nec aliud quicquā, præter panem & aquā degustans. Sedens autē ea tātum, quę in excessu viderat, attonitus voluebat: atq; adeo fixo in iis semper erat cogitatu: vt nunquā iam vultū imutaret: sed semper sic attonitus perdurans, vim lacrimarū feruentium tacitus profunderet. Cum vero iā mortis esset proximus: rupto, ac patefacto aditu ingressi sumus. Cum q̄ ab illo doctrine verbū supplices inquireremus: hoc ab illo tantūmodo audiimus. Ignoscite mihi. Nemo, qui re vera mortis memoriam agnouerit: peccare vnquā poterit. Nos vero nimium mirati sumus, intuentes eum, qui pridie ita negligens fuisset: repētemuratum: ac beatissimā trāsformatione alteꝝ effectum. Illo igitur in proximo cimiterio sepulto, cum post dies aliquot sacras illius reliquias requireremus: non inuenimus: domino in hoc quoq; nos certiores faciente sollicitæ illius, & accuratę laudabilis q̄ poenitentię: atq;

i 3 omnibus

omnibus fiduciam præstāte, qui etiā post sum-
 mam vitę negligentīā seipso emendare vo-
 lunt. Sicuti abyssum quidam infinitā esse defi-
 niunt: (locum enim sine fundo eam vocāt) ita
 & mortis intenta cogitatio ineffabilē & incor-
 ruptam castitatē, atq; operationē parit. quod
 firmatur factō eius, quem modo memoravi-
 mus. Iusti huiusmodi sanē timorē timori iugi-
 ter adiūciunt: nec vnquā desinunt, quoad ipsa
 quoq; ossium virtus cōsumatur. Et hoc autem
 cum bonis eius reliquis donum dei esse nobis
 ipsis persuadeamus: quod ad ipsa quoq; mo-
 numēta nōnunquā proficiscētes, duri quodā-
 modo, ac sine lacrimis persistimus. Cum vero
 ab huiusmodi spectaculo remoti sumus: sæ-
 pius cōpungimur. Qui ad omnia mortuus est:
 is mortis memoriā tenuit. qui vero adhuc
 ad aliquid afficitur: hic vacare sibi ipsi non po-
 terit, suis se insidiis adpetens. Ne velis ver-
 bis omnes certiores facere tuæ ad illos dile-
 ctionis: sed a¹ Deo postula, vt hęc illis secretius
 reuelet. alias nō sufficiet tempus, vt illud affe-
 ctibus & compunctioni impartiri possis. Noli
 falli stulte operari: vt tempore tēpus reparari
 putes. Neq; enim sufficit dies quæq; vel suum
 ipsius debitum domino integre persolvere.
 Non est (ait quidam) nō est præsentem diē pie
 pertransire: nisi hęc esse vltimā totius vitę no-
 stræ existimemus: & quod sit mirabilius ne-
 cesse est.

esse est: gentiles quidam tale aliquid locuti
sunt. Nam & summam philosophiam mortis
meditationem esse definiunt.

DE LVCTV GAVDII

OPIFICE G^o VII

VCTVS secundum Deum est mœ-
ror anime afflicti cordis affectus sem-
per id, quod sitit, ardentissime inqui-
rens: quo nisi potiat: summo id cum labore
persequitur: atq; post ipsum anxie mœrēs vlu-
lat. Vel ita. Luctus est stimulus aureus animi
omni affixione & affectiōe nudatus, atq; ad ser-
uandum cor a sancta tristitia immobiliter fixus.
Companctio est iugis cōscientiæ excruciatio:
quæ per intellectualem confessionē igni cor-
dis refrigerium molitur. Confessio est ob-
liuio nature, siquidem ex hoc oblitus est qui-
dam comedere panem suū. Pœnitentia est vo-
luntaria & læta totius corporeę consolationis
repudiatio. Proprium illorum est, qui in beato
Iuctu proficiunt: cōtinentia, labiorum q; silen-
tium. eorū vero, qui iam profecerunt: nō irasci:
iniurias q; omnino obliuisci. eorum vero, qui
perfecti sunt, & cōsumati: profunda animi hu-
militas, ignominię sitis, vexationum q; inuitis
aduenientium spontanea esuries, peccantium
nō condēnatio: sed vltra vires miseratio. Su-

i 4 sciendi

scipiendi sunt primi: laudabiles secundis: sed illi
 beati: qui esuriunt afflictionē: & ignominiam
 sitiunt: quoniam cibo infatiabili saturabūtur.

Qui luctum acquisisti: omnibus illū viribus
 tene. solet enim, nisi firme solidetur: auolare,
 a' tumultibus; curis'q; corporeis ac delitiis fu-
 gatus: maxime vero facile a' multiloquio, &
 scurrilitate dissoluitur, non secus quā ab igne
 cera. Maior ac potentior baptismate post ba-
 ptisma (& si audax dictu id videatur) fons lacri-
 marum est. Illud enim præcedentia nostra de-
 licta purgavit: istud vero posteriora. Atq; illud
 quidem omnes ab infantia acceptū inquina-
 uimus: per hoc autē & illud repurgamus, quod
 nisi diuino munere datū esset hominibus: ra-
 rissimi omnino qui saluarētur, inueniri potuis-
 sent. Mœstitia, & gemitus ad dominum cla-
 mant. timoris autē lacrimę legatione fungun-
 tur. porro illę, quas sancta charitas effundit: su-
 sceptas, atq; exauditas esse preces nostras indi-
 cant nobis. sicut humilitati nihil eque cōgruit
 vt luctus: ita nihil ei ita reluctatur, vt risus. Con-
 tinens pro viribus sanctæ cōpunctionis beatā
 lætificam'q; tristitiā retine: neq; in ea operari
 vllatenus cesses, quoad sublimē te, atq; ab hu-
 manis contagiis purū C H R I S T O domino
 sistat. Perscrutari ne desinas, atq; in teipso im-
 prime, abyssum sempiterni ignis, crudeles mi-
 nistros, seuerū imitem'q; iudicem nemini tūc
 ignoscentem,

ignoscētem, inferni ignis chaos infinitū, subterraneorū terribilium'q; locorū terrificos descēsus, atq; horū hominum imagines: vt, si qua est in anima nostra luxurię lasciuia: ingēti tremore pressa transeat in incorruptam, ac perpetuam castitatē: & per gratiā luctus igne omni clarius lucefeat. Sta in orationis prece tremēs: nec aliter quā reus iudici assistens: vt & interiori & exteriori habitu furorem iusti iudicis concilies. neq; enim patitur animā viduam despiciere sibi anxie adstantē, molestias'q; inuiolabili parientem. Siquis animæ lacrimas possedit: huic locus oīs ad luctū aptissimus est. quod si solis adhuc exterioribus operatur: loca, mores'q; eligere ac discernere non desinat. Sicut thesaurus occultus eo, qui in foro propositus est: & inuiolabilior est: & minus fures sollicitat: ita & ea, quæ prædiximus, intelligamus. Noli eis esse similis: qui mortuos sepeliunt: qui nūc quidem super eis lugent: nunc ipsorum gratia inebriantur. sed esto vt vincti ad metalla dānati: qui horis singulis a carnificibus cæduntur. Is, qui modo luget: modo delitiis, & risu solui apprehenditur: ei similis est, qui canem voluptatis cum pane lapidat: qui hūc quidem persequi actu videtur: re autē sibi assidere hortatur. Esto subtristis ostētationis inimicus, ac iugiter ad cordis tui custodiā attonitus. Metuūt quippe seuerā tristitiam demones, haud secus

qua m

quã fures canem. Non est fratres eadẽ nostrã,
 quã ad nuptias vocatio. proptus enim vt nos
 ipsos lugeamus, vocati huc a deo sumus. Qui-
 dam, dũ lacrimas profundũt: in illo ipso bea-
 to tempore, ne nihil omnino cogitẽt, sibi ip-
 vim faciunt. Improbe id quidẽ, nõ enim intel-
 ligunt: lacrimas absq; cogitatione & intentio-
 ne animi profusas, brutẽ, nõ rationabilis natu-
 rã esse proprias. Ex cogitatione lacrime pro-
 deunt: pater autẽ cogitationis rationalis ani-
 mus. Cũ in lectulo decubas: sit tibi ipse iacen-
 tis habitus figura in sepulchro clausi: minus q; *clausi in*
 dormies. Ipsa quoq; mensẽ delibatio lamẽtan-
 de sortis vermiũ illoꝝ te admoneat: minus q;
 delicias requires. Sed in ipso aque poculo flã
 me illius sitim ne obliuiscaris: atq; ita vim na-
 turã omnino facies. Quoties p̃ceptor noster
 honorifica nos cõtumelia, & terrore, & igno-
 minia affecerit: subeat mentẽ nostram terribi-
 lis illa iudicis sententia. sic q; insitã nobis ir-
 rationabilem tristitiã, & amaritudinem man-
 fuetudine & tollerantia, veluti gladio ancipiti
 omnino iugulabimus. Tempore (vt ait Iob) ra-
 rescit mare. sic & tempore & tollerãtia quẽ di-
 cta sunt, fiunt in nobis: & perficiuntur. Mem-
 ria æterni ignis tecum singulis noctibus dor-
 miat: tecum q; euigilet: nec vnquã psalmodiẽ
 tempore dominabitur tibi negligentia. Ipsum
 quoq; iudumentũ tuum te ad exercitiũ luctus
 hortetur.

hortetur. Omnes enim, qui mortuos lugēt: nigris vestibus operiūtur. Si igitur nō luges: propter hoc luge. sin vero luges: propter hoc maxime te lamentis affice: quod ex honorabili, & tranquillo ordine te ipsum per tua scelera in humiliore, & laboriosum deiecisti. Sicut in cæteris omnibus, ita & ī lacrimis quoq; iudex noster optimus, atq; æquissimus nature vires omnino diiudicat. Vidi modicas guttas istar sanguinis cum labore effundi. Vidi item fontes absq; labore profluere. Ego deniq; mœretium dolorem ac gemitum pluris existimaui, quā lacrimas. puto q; & deus item. Non sane conuenit lugētibus theologia sermo. nam ex eo maxime solui illorum fletus consuevit. Is enim, qui de theologia desierit: in folio doctoris pompam præferenti, qui autē luget, in cilicio & stetquilinio sedenti cōparatur. Atq; hoc est (vt reor) quod Dauid maximus interrogantibus respondit: qui profecto & doctor, & sapientissimus fuit. Quomodo cantabimus canticum domini in terra aliena? idest vitiositatis? Sicuti creatura motum aliquādo ex se gignit: nōnunquā vero aliunde suscipit: ita & de compunctione quoq; sentiēdum est. Quoties anima nihil etiā curantibus vel studiosè operantibus nobis in lacrimas uel sc. cretæ cōpunctionis excitata in solo fletu requieuerit: curramus solicite. Dominus enim nō uocatus aduenit:

uenit: spongiam' q̄ diuini mœroris, & refrigerii piarum lacrimarū aquas nobis clemēs porrigit: quibus deleatur scelera' chirographi nostri. serua eam vt pupillā oculi tui: donec sponte abeat. Longe enim maior est huiusmodi cōpunctionis vis, quā eius, quā studio nostro, & labore acquisuimus. Non, qui quādo uult luget, is gratiā luctus adeptus est: sed hic magis: qui in quibus uult, ne is quidem, sed qui sicut deus uult, luget. Nōnunquā ei luctui, qui secundum deum est, inanis glorię miscetur ingratae lacrimæ, quod tum fieri pie & prudenter animaduertemus: cum lugere nosmetipsos, & tamen malignari uiderimus. Compunctio proprie est animi dolor omni elatione carens, nec ullam sibi omnino consolationē indulgens, solam' q̄ resolutionē suam horis singulis meditās, consolationem' q̄ dei, qua humiles monachos uisitat, ut aquam frigidam expectans. Quicunq; toto cordis sensu luctū possederūt: ii uitam quoq; ipsam suam ut laborē plenissimam, lacrimarum' q̄ & dolorē iugiter materiā sibi ministrantem oderunt: corpus' q̄ suum ut inimicum aduersati sunt. Quoties in iis, qui secundum Deum lugere uidentur: superbiā, aut iram deprehenderit: horē scito lacrimas nō ex eis esse, quas compunctio salubris elicit. Quæ enim societas, inquit, luci ad tenebras? Solet adultera cōpunctio elationē gignere. ea uero, quæ

quæ laudabilis & probata est: consolationem. Sicut ignis stipulam inflamat, & consumit: ita & castæ lacrime sordes omnes & uisibiles & iuisibiles absumunt. Lacrimarum rationem plerique patrum non patere, & esse obstrusissimam, atque ad inueniendum difficillimam definiunt: atque in iis potissimum, qui rudes imbuuntur. Aiunt enim ex multis eas & uariis occasiõibus gigni: puta ex natura: ex deo: ex afflictione uitabili, itemque ex laudabili: ex inani gloria: ex fornicatione: ex dilectione: ex mortis memoria: aliisque plurimis. Verum his omnibus lacrimarum modis diuino timore discussis, & cognitis, ex iugi nostre resolutionis memoria mundissimas, & ab omni fraudis suspitione alienas lacrimas nobis comparare studeamus. Neque enim est in eis elationis furtiue suspicio: sed emundatio magis, profectusque charitatis in deum: peccati que abolitio: & candidissima, & ab omni perturbatio nũ strepitu remota, ac felicissima requies. Eos sane, qui lugent: nonnunquam ab optimis lacrimis inchoasse, & ideteriores desinere, nec nouum, nec mirum est: sed a contrariis, aut etiam naturalibus in spirituales transferri lacrimas, & singulare est, & laudibus re uera dignissimum. hoc autem problema manifestius nouerunt, qui circa inanem gloriam proniores sunt. Noli antequam perfecte emunderis, lacrimarum tuarum imbribus credere. neque enim habet fidem uinum statim e torcularibus

torcularibus expressum. Omnes quidem lacrimas nostras, quas secundum Deum profundimus: esse nimirum utiles, nemo est qui refragetur. Quenam uero sit earum utilitas, in tempore nostrae migrationis agnoscemus. Qui ex iugiluctu in deum proficit: is epulari quotidie, & festa celebrare non desinit. qui uero corporaliter epulari non desinit: hanc sempiternus luctus excepturus est. Non est reis in carcere letitia. ita ne monachis quidem uera in terra solennitas. Atque idcirco forsitan honestus ille fletus emulato ingemiscens aiebat. Educ de custodia animam meam: ut exulet iam in tua ineffabili luce. Esto sicut rex in corde tuo sublimis, in humilitate residens, & risui iubens, uade: & uadat: & dulci fletui, ueni: & ueniat: seruoque, ac tyranno corpori fac hoc: & faciat. Siquis beato gratiosoque luctu se, ueluti sponsali indumento uestire curauit: hic spiritualē animę cognouit risum. Quis putas erit eiusmodi? qui tempus suum omne tam pie ac religiose in monastica conuersatione consumpsit: ut nullum diē, nullam horam, nullum momentū aliquando perdidit: quod non in diuino seruitio, & religiosis operibus expenderit: id apud se iugiter ac sollicitate reputans: possibile non esse eundem diem bis in uita conspiceret. Beatus, qui caelestibus, intellectualibusque uirtutibus defigere animi obtutus ualet. Sed ille sane absque metu ruinæ est: qui

qui ex mortis, scelerū q̄ memoria genas suas
 uiuentiūta aquatū perpetuis imbribus rigat.
 Facile autem adducor, ut credā priorem illum
 statum per hūc secundū profecisse: atq; ad illā
 felicitatem peruenisse. Vidi ego mendicos, ac
 pauperes improbos facietis quibusdam uerbis
 ipsa quoq; regū corda ad misericordiā celeri-
 ter inclinasse. Vidi item pauperes, ac uirtuti-
 bus inopes non urbanis quidē, sed humilibus
 magis, tenebras q̄ ac hæsitationē testantibus
 uerbis, ex profundo corde ad cœlestē regem
 summa improbitate, atq; perseueratiā claman-
 tes, ut sua inuolabile illius naturā atq; elemen-
 tiam uiolasse. Qui lacrimarum suarū gratia
 in animo inflatur: eos q̄ qui non lacrimantur:
 damnatis ei similis est: qui ab imperatōre cō-
 tra inimicos suos accipit arma: his q̄ ipsis se-
 meipsum necat. Nō indiget deus lacrimis
 nostris, & sociis: neq; hominem ex cordis angu-
 stia lugere uult: sed magis ex insigni ad deum
 charitate in hilaritate animi lætari. Peccatum
 remoue: & superflue iā erunt sensibilibus ocu-
 lis fuscę mœstę lacrimę. neq; enī cauterio opus
 est: si uulnus desit. Non erāt in Adam ante præ-
 uaricationem lacrimæ: sicuti nec post resurre-
 ctionem, iam destructo peccato erūt. siquidem
 tunc aufugit dolor, & tristitia, & gemitus. Vidi
 in quibusdam luctū. uidi item in aliis, eo quod
 luctu indigerent, luctum. His autē, etsi luctus
 non

non desit tamen ut qui illum non habeant, ita
afficiuntur: per quod hanc animi decoram castita-
tem inuiolabiles furibus permanent. Atque hi
sunt, de quibus dictum est. Dominus sapietes fa-
cit cecos. Solent enim ipse quoque lacrimae le-
uiore quosque nonnunquam extollere, quocirca
quibusdam diuina dispensatione subtrahuntur:
ut, dum se his priuatos uiderint: studiosius eas
requirerentes, miseros seipsum recognoscant: ge-
mitibusque & moerore, ac dolore animi, pro-
fundaque tristitia, & hesitatione se conterant, quae
omnia lacrimarum uices rutissime implere so-
lent: & si ab ipsis nimium utiliter nihil estimen-
tur. Inueniemus nonnunquam, si obseruemus di-
ligentius: ridiculum quiddam in nobis demon-
nes moliri. Nam cum saturitate distenti fueri-
mus: compungunt nos: rursus, cum ieiunaueri-
mus: obdurant: ut seducti lacrimis patenti ui-
tiorum gulae, ac delitiis nos ipsos exponamus.
quibus obtemperandum non est: sed contra o-
mnino faciendum. Equidem ipsam compunctio-
nis uim considerans stupeo: quoniam modo ea,
quae luctus, & moeror dicitur: gaudium intrinse-
cus, & laetitiam, ueluti mel & fauam connexa pos-
sideat. Quid igitur ex hoc nobis innuitur? Id
profecto: quod proprie dei donum huiusmodi
compunctio esse pro confessio habetur. Est tunc
in anima non iniucunda voluptas: deo latenter
maestos, & contritos corde consolante. Verum ut
ocasio

occafio efficaciffimi luctus, doloris'q; peruti-
lis non defit: hiftoriam omnino miserabilem
ad ædificationem animarum referre libet.

Stephanus quidam hoc in loco habitas, fo-
litariam & quietam vitã adamauerat. Hic, cum
annos plurimos in monaftico certamine egif-
fet: ieiuniis'q; maxime, & lacrimis efflet orna-
tus: aliis'q; præterea virtutũ priuilegiis flore-
ret: cellulam ad radices montis, in quo facram
illam diuinam'q; vifionẽ specularis olim He-
lias fuerat: fibi cõftruxerat. Hic igitur hic tã ve-
nerandis moribus, intẽtione maioris laborio-
fioris'q; pœnitentię, profectus eft ad Anacho-
ritarũ locũ: cui Sydes nomẽ erat. Quo in loco
cũ annos aliquot arctiffimo vitę instituto per-
egiffet: (erat enim is locus ab omni cõfolatio-
ne mortali penitus remotus, omnibus'q; fere
hominibus inuius: feptuaginta enim fere mil-
libus paffuũ ab omni humana habitatiõe dif-
iunctus erat) rurfus extremo vitæ tempore re-
diit, cupiens in cellula fua priore fancti illius
montis habitare. Erant autẽ illi duo ex Palę-
ftina difcipuli admodũ religiofi: qui etiam pri-
die obseruabant cellulã fenis. In qua cũ pau-
cos egiffet dies: lãgorẽ incurrit: ex quo & mor-
tuus eft. Igitur ante vnũ exitus fui diem repen-
te animo obftupuit: apertis'q; oculis ad dexte-
ram atq; ad finiftrã partem lectuli circũfpecie-
bat. & quasi quidam rationem a se exigentis:
k cunctis,

cunctis, qui adstant, audientibus, aiebat ali-
 quando quidem. Ita sane. Sic re vera, sed pro
 hoc tot annis ieiunavi. Aliquando vero. Non
 certe. Mentimini, hoc nõ feci. Deinde rursus.
 Ita vere, hoc ita est, sed fleui: sed ministraui. Ac
 rursus. Vere me accusatis. In quibusdã etiã ali-
 quando aiebat. Ita sane, & quid ad hæc dicam
 nõ habeo, in deo misericordia est. Et erat pro-
 fecto spectaculũ horrendum, ac terrificũ, inui-
 sibile illud seuerissimum, q̃ iudicium: in quo
 etiã, quod terribilius est, & quę non fecerat, illi
 obiiciebant. Me miserũ: quietis, ac solitudinis
 sectator, in nonnullis peccatorũ suorũ, quid ad
 hæc respondere posset, se non habere dicebat:
 qui iam ferẽ .xl. annos monachus fuerat: & la-
 crimarum gratiã habuerat. Ve Ve. Vbinã erat
 Ezechielis vox: quã illis obiiceret. Quia in
 quo te inueniã: in eo te iudicabo: dixit domi-
 nus. vere nihil huiusmodi respondere potuit.
 cuius rei gratia: illi gloria: qui id solus agno-
 uit. Quidam vero mihi veraciter affirmarunt:
 quod hic, dum esset in eremo: pardum quoq̃
 ex manu sua nutriebat. Hic ipse tamẽ, cũ a deo
 infeste ratio a se exigetur: carne solutus est:
 quod iudicium, quis terminus, quæ sententia,
 quis ratiois eius finis fuerit, incertũ penitus re-
 linquens. Sicuti vidua, quæ viro suo fuerit
 orbata: si filius sibi vnigenitus sit: illi soli inni-
 titur: eius q̃ post dominum solatio potitur: ita
 & anima,

& anima, si lapsa fuerit: nullo alio solatio exitus sui tempore ita secure nititur: vt abstinentiæ labore, ac lacrimis. Huiusmodi nunquam concinent: neq; in hymnis secum iubilabunt. Hæc enim luctum interrumpunt, & perimunt. quod si tu per ea luctum tibi cōsciscere studeas: adhuc ea res abs te remotissima est. Luctus quippe certus, fixus'q; dolor est animæ peritæ: præcursor beatissimæ trāquillitatis. in plerisq; luctus fuit præaptans, & præmundans, consumens'q; omnē vitioꝝ syluam. Quidam honesti huius boni probatus operarius ista mihi de se enarrauit. Cum, iquit, sæpius studiose instituerem aduersus inanem gloriā, siue iracundiam, siue ventris saturitatē, omnino bellū gerere: luctus ratio subclamans mihi intrinsecus attestabatur. Noli iam gloria efferri. nā recedā abs te. Similiter quoq; in aliis perturbationibus dicebat. Cui ego, nunquā, aiebam, tibi ero inobediens: donec me C H R I S T O domino sistas. Luctus quidē profunditas consolationem adspicit: cordis vero munditia illustrationem suscipit. Illustratio ineffabilis est quædam efficacia: quā ignote intelligimus: & inuisibiliter adspicimus. Consolatio est refrigerium afflicti animi, infantis in morē in seipso vagientis, simul'q; grate ac iucūde subridētis.

Suffragatio est animæ, quæ in mœrorē ceciderit, innouatio: afflictas lacrimas meas, quæ

k 2 sunt

sunt pacatissime, mirabiliter trãfferens. Lacri-
 mæ exitus metũ excludere. vbi vero timor ex-
 cussit: timorẽ continuũ serena lux gaudii illu-
 xit. Cum autẽ indeficiẽs id gaudium desierit:
 flos sanctæ charitatis orietur. Humilitatis ma-
 nu adueniẽs gaudiũ abs te, vt indignus, abiice-
 ne forte, dum nimiũ facilis ad suscipiendũ es:
 lupum pro pastore suscipias. Noli propere ad
 contẽplationem currere in alieno tempore: vt
 hæc humilitatis tuæ pulchritudinẽ insequens
 tibi in sæculũ sæculi castissimo iũgatur ample-
 xu. Principio quidem infans, cũ agnoscit pa-
 trẽ: gaudio penitus impletur: sin vero ille cer-
 ta ratione peregre profectus fuerit: atq; iteꝝ re-
 dierit: gaudii simul & mœroris infans plenus
 efficitur: gaudii quidẽ: quia eum, quẽ cupiue-
 rat, videt: mœroris vero: quia tanto tẽpore ho-
 nesta illa pulchritudine priuatus est. Abscõdit
 seipsam infantis mater: quẽ si se viderit: anxie
 inquirere: gaudio afficitur: sic'q; illum instruit,
 sibi adhærere iugiter: affectum'q; sui alterius
 infanti imprimi: eum'q; ad se amandũ arden-
 tius inuitat. Qui habet aures audiendi, audiat:
 ait dominus. Non angetur spectaculoꝝ ordi-
 nandorũ cura is reus, in quẽ fuerit lata senten-
 tia. ita ne is quidẽ, qui attentius luctui studet:
 delitiis, aut gloria, aut furore, aut iracũdia vn-
 quam capiatur. Luctus est pœnitẽtis animæ
 certus & fixus dolor, quotidie dolores dolo-
 ribus

ribus adiiciēs. Iustus, & sanctus dominus: qui & eum, qui ratione sectatur quietē: ratione cōpungit: & eum, qui ratione subditur: quotidie latificat. Qui horū alterum non legitime arripit: hic luctu priuatū se intelligat. Abiice abs te eum, qui profundissimo in luctu ad te accedit. canem, deum'q; tibi inclementē, & immisericordem suggerit. Nam si diligētius obserues: inuenies illū, cum ad peccatum hortatur: & clementem, & misericordē, atq; ad ignoscendum facile deum tibi polliceri. Exercitatio assiduitatem gignit. porro' assiduitas in sensum firmissimum definit. quod autē in sensu fit: difficile auferri potest. Etiam si quodlibet magnū, atq; electissimum vitę institutum arripueris: id quasi externū, & nothum æstimare debes: nisi cor afflictum, mœrens'q; possideas. Oportet enim re vera, maxime'q; necesse est: vt qui post salutare lauacrū iquinati sunt: igne cordis infatigabili, ac miseratiōe dei manus suas (vt ita dixerim) pice excutiant. Vidi ego apud quosdam supremū terminū luctus. Sanguinē enim eos pro afflicto, & percusso corde profundere ex ore conspexi. recordatus'q; sum eius, qui dixit. Percussus sum vt scœnū: & aruit cor meū. Illę quidē lacrimę, quas metus gignit: in seip-sis custodiam possident. quę vero ex charitate prodeunt: antequā ipsa charitas perficiatur: in quibusdam facile fortassis abuolant: nisi forte

k 3 ignis

ignis ille sempiternæ memorandus operis tempore cor penitus incēdat. Et est sanè mirabile: quonāmodo id, quod & vilius, & idignius est: certius, atq; securius sit suo in tēpore. Sunt materiæ, quę fontes exsiccent nostros, sunt itē quę in ipsis & cœnum, & feras belluas pariant. Per priores quidē illas Loth filiabus suis nequiter congressus est. per secūdas vero diabolus cecidit. Ingens est in hostibus nostris verfutia: summa nequitia: virtutum q̄q; matres, matres vitioꝝ facere contendunt: & humilitatis authores materias superbiæ opifices faciunt. Solent nonnunquā ipsę etiam sedes nostrę, & locorum species animū nostrū ad cōpunctionem excitare. Doceāt te hoc I E S V S, Helias, & Ioannes, soli apud se orantes. Animaduerti plerūq; in ipsis quoq; ciuitatibus, mediis q̄q; turbulibus moueri nobis lacrimas, ea profecto arte dēmonū: vt putantes quidā nihil se ex his tumultibus lædi, sæculo propinquate nō metuant. Verbum vnū nōnunquā dissoluit luctū. mirum vero: si vnū quoq; verbum rursus illū reuocare, postquā abuolauerit, possit. Non accusabimur o' focii: neq; nobis crimini dabitur in separatione animę a corpore: quod nō miracula egimus: quod nō de theologia disseruimus: quod nō contēplationi operā dedimus: sed ob hoc maxime rōnem omnino deo reddaturi sumus: quod lugere vnquā destitimus.

De irā

72

I O S C H O L   70
DE IRAE VACVITATE ET MAN
SVETVDINE GR VIII

ICVT aqua, si paulatim igni adiciatur: flāmam penitus extinguit: ita & veri luctus lacrimæ flāmam omnem iracundiæ, ac furoris extinguere cōsueuerunt. quocirca nos quoq; consequenter suo ordine subiecimus. Irę vacuitas est inexplabile ignominia: desideriu: sicuti contra in iis, qui inani gloriæ student: infinitus est laudis appetitus. Irę vacuitas est nature superatio absq; vllō iniuriarum sensu, ex certaminibus & sudoribus proueniens. Mansuetudo est animi imobilis status iter vituperatiōes, & laudes eodē modo perseuerās. Initium quidē iræ vacuitatis est labiorum silentiu in perturbatione cordis. medium autē, silentium ipsarū quoq; cogitationū in animi tenuissimo motu. finis vero est inter imundorum spirituū flatus stabilis ac fixa tranquillitas. Ira est tolleratio occulti odii, memoria scilicet iniuriarū alte animo ipressa. Ira est desideriu, quo eū, qui nos irritauit, affligi cupimus. Iracundia est subita cordis excādescētia, nec diuturna. Amaritudo est iniucundus atq; insuauis motus in animo cōsiders. Furor est morum incōstans motus, animi q; turpitudō. Sicuti, cū sol apparuerit, fugantur tenebrę: ita, cū afflare cōeperit suauissimus humilitatis

k 4 odor:

Odor: omnis amaritudo, omnis'q; furor ex ani-
mo exterminatur. Quidam, cū sūt nimium
 ex furore mutabiles: negligentiores ad hunc
 curandum, sanandum'q; fiunt: nō intelligētes
 miseri, quid scriptura sacra cōminetur dicens.
 Momentū furoris eius ruina est illi. Velox est
 motus molæ, vno sæpe momento amplius tri-
 ticum animæ, & fructū vitę conterens atq; de-
 moliens: quā faceret die integro alius. Quocir-
 ca prudenter, & toto animo attendendum est.
 Ea sæpe flāma, quā subito vehemens ventorū
 flatus accēderit: fructū cordis amplius adurit,
 & perimit: quā ea, quę & lentius excitata est: &
 diutius viget. Ne istud quidē vos latere debet
 amici: quod ad tēpus iniqui se dæmones astu
 subducunt: vt, dum maxima vitia veluti mini-
 ma negligimus: iā insanabiliter ægrotemus.
 Sicut lapis acutis angulis asper, si aliis lapidi-
 bus cōrundatur, & collidatur: omne illud acu-
 mē amittit: solida'q; eius asperitas cōtrita dis-
 soluitur: fit'q; rotūda, ac lenis: ita & anima du-
 ra, atq; ad iracundiā prona, si durę & iracundæ
 viroꝝ multitudini admisceatur: atq; cum eis
 vna' degat: alterę ē duobus sustinet. Aut enim
 ex tollerantiæ virtute propriū curabit vulnus:
 aut, si iniuriis fatigata cesserit: suā penitus infir-
 mitatem noscet: quā sibi ignaua hęc fuga ve-
 luti speculum quoddā ante oculos ponet. Fu-
 ribundus est caducus volūtarius: qui, dum an-
 ticipatur,

ticipatur, inuitus cadēs colliditur, atq; difrum-
 pitur. Nihil minus pœnitētibus conuenit, quā
 concitatus furor: quippe cōuersio fumma indi-
 get humilitate. hic vero maximi tumoris certū
 est argumentum. Si is demū supremæ humili-
 tatis terminus esse pro confesso habetur: vt eo
 etiam prēfente, a quo irritamur: sereno illū ac
 trāquillo corde diligamus: is sine dubio finis
 furoris erit: si, soli cū degimus: aduersus eum,
 qui nos in aliquo lēserit: & verbis, & gestibus
 repugnantes efferamur. Si sanctus spiritus ani-
 mę pax & definitur, & est: Ira vero cordis per-
 turbatio & dicitur, & est: nihil aque, ac furor
 eius a nobis prēfentiā segregare poterit. Cum
 per multas, atq; diras furoris stirpes agnoueri-
 mus vnā ipsius solam q; progeniē: & si adulte-
 ram, vt ilē tamē esse deprehēdimus. Vidi enim
 nōnullos: qui, cum vltq; ad infaniā excanduis-
 sent: diurnam q; adeo, ac penitus in medul-
 lis insitam iniurię memoriā euomissent: per
 vitium illius cōmotionis fuisse liberatos: cū is,
 qui eos lēserat: prioris, diurni q; doloris illos
 vel pœnitentia, vel satisfactiōe curauisset. Vidi
 itē alios: qui irrationabili longanimitatis spe-
 cie ex silentio memoriā illatę iniurię in inti-
 mis recōdiderūt: eos q; infanis deteriores, atq;
 infeliciores esse iudicauī: quippe qui per atra-
 mentum columbę candorem demoliti essent.
 Summa igitur aduersum serpentē istū cura &
 diligentia

diligentia pugnandum est. Et ipse enim naturam habet adiutricē, non secus, quā turpis concupiscentiæ coluber. Vidi nōnullos iracundię furiis succensos præ amaritudine animi cibum a se omnino reiecisse: qui tamē ex hac irratiōnabili cōtinentia venenū venenis adiecerunt. Vidi item alios, cū veluti rationabilē causam furoris nacti essent: gulæ etiā illecebris seipfos addixisse: ac veluti ex fouea in præcipitiū corruere. Alios item aspexi prudentiores: qui peritorū more medicorū vtriusq; cōmixtis ex equabili & moderata cōsolatione maxima emolumenta consecuti sunt. Nonnunquā moderata melodia furorē optime lenit, & mitigat. sæpe vero ea, quę imoderata est, & importuna: cum voluptate cōiungitur, ea igitur sic demū optime vtemur: si tempora rectissime ad normā dirigamus. Cum sederē aliquando cuiusdā necessitatis causa iuxta quorūdam solitariorū cellam: audiui illos perdicū more intus summa amaritudine, & furore apud se corrixātes, atq; in eius personam, qui se læserat, tanquā is præfens esset, petulantissime insipientes. quos ego ne ultra in solitudine sederent, pie & fideliter monui: si nollent ex hominibus demones fieri. Vidi rursus alios corde lasciuo, ac lubrico escarum nimietate distēdi: qui mites se esse, & blandos, atq; (vt ita dixerim) amatores fratrum simulantes, personā sibi honestatis & sancti-

tatis

tatis imponerent. quos vt solitudinē sectaren-
tur, hortatus sum, veluti ferramentū quoddam
luxui, & escape nimietati inimicū: si nollent ex
rationabili in brutā naturā miserabiliter deci-
dere. Cum vero mihi quidā vtriq; se miserabi-
lius effarri dicerent: eos ego suæ voluntatis ar-
bitrium sequi prorsus inhibui: eorum q; præce-
ptoribus hoc amice suggessi: vt hunc aliquan-
do, nōnunquā vero illum ordinem eos sequi
permitterent: dū illi per omnia rectori, atq; gu-
bernatori ceruice submissa perfecte obtēpera-
rent. Is quidem, qui voluptatibus studet: seip-
sum, fortassis autē & alterum suoz; mox; disci-
pulum corrūpere, & perdere solet. Iracundus
vero lupi in morē gregem totū sæpe pertur-
bat: animas q; plurimas humilians vulnerat.
Graue quidem est oculū cordis præ furore tur-
bare, secundū psalmi testimoniū dicētis. Tur-
batus est a' furore oculus meus. Lōge vero gra-
uius etiā labiis imperū animi exprimere. Gra-
uissimum autē, ac totius monasticæ & angeli-
cæ, diuinæ q; conuersationis alienū omnino,
atq; inimicū, manibus quoq; furori satisfacete.
Si festucam alterius sanare vis: vel magis tibi
velle videris: noli pro scabello trabē hāc velle
excidere, atq; retundere. Trabes quippe sermo
durus est, gestus q; indecorus. Scabellum vero
mansueta doctrina, mitis q; reprehēsiō. Argue
enim, inquit, increpa, obsecra: non autē etiam,
percute.

percutere. Sin vero & hoc fieri oporteat: raro omnino: nec tum quidē per reipsum id facere debebis. Si diligentius inspiciamus: animaduertemus plerosq; ex iis, qui iracūdiā facibus exagitantur: p̄tōpte ieiunare, vigilare, quietem solitudinis sectari. Est enim ea versutissimi dēmonis intentio: id' q; summopere inquit: vt veluti per rationabilē occasionem p̄nitētiae & luctus eas materias, quę morbo huic incrementa dare possint: sequēdas illis persuadeat. Si lupus vnus (vt antea diximus) gregem totū auxilio dēmonis pturbare potest: & vnus profecto omnino sapientissimus frater, velut vter oleo repletus, angeli fretus adiutorio fluctuū rabiem in serenitatis tranquillitatē conuertet: nauem' q; seruabit illæsam: ac pro magnitudine iudicii, quod prior ille promeruit: mercedē à Deo referet: p̄fectus forma omnibus factus. Initium beatę tollerātiae est in amaritudine, & dolore animę ignominias suscipere: medium vero, eas sine mœrore tollerare: Finis autē, & consumatio, summā illas laudem existimare. Gaudeas prior: valeas secunde: sed tu felix, ac beatus tertie. quippe qui in domino exultas. Notauī miserādum, omnino spectaculū in iis, qui iracundiā m̄seruiūt: quod illis latenter ex elatione cōtingit. Indignati enim eo quod ira fuissent superati, rursus irascebantur. admiratus' q; sum, cū intuerer illos ruina ruinam vlciscētes:

scentes: ac peccato peccatū persequentes mise-
 ratus sum: dæmonum'q; versutiã stupens, parē
 abfuit, qn de mea ipsius vita desperatē. Siquis
 seipsum timore, & iracundia, nequitia'q;, & si-
 mulatione facile superari perspiciēs, cōtra hæc
 mansuetudinis, & tollerantiæ ancipitē gladiū
 educere instituit: hic profectus, veluti fullonū
 salutarem officinā fratrum monasteriū ingre-
 di laboret: atq; eorū, qui maxime duri, & imi-
 tes sint: siquidē hæc vitia perfecte exuere cupit:
 vt illic ex cōtumeliis & ignominiis, dum fra-
 trum vexationibus extēditur: atq; intellectua-
 liter pulsatur: fortassis vero etiã sensibiliter ce-
 ditur: calcibus'q; tunditur: & conculcatur: sor-
 des, quę animę illius vestes macularāt: diluat.
 Ipsa te plebeia vox persuadeat, probrū & con-
 tumeliam lauacrū esse nitiorum animi. Solent
 enim seculares; cū aliquē in faciē ignomīniis,
 & contumeliis resperferint: gloriātes ad alios
 dicere. Laui illū. quod profectō uegē est: Alia
 in iis, qui adhuc rudes imbuūtur, ex fletu inest
 iracūdię uacatio: & alia in iis, qui pfecti sunt,
 cōmotiōis omnimoda cessatio. Quippe prior
 illa lacrimis, ueluti freno quodā ligata est: hæc
 uero ut serpens a' beata tranquillitate, ueluti a'
 gladio quodā acutissimo necata est. Vidi ego
 tres unā monachos iniuriis affectos: ex quibus
 unus mordebatur quidē iniuriis, atq; pertur-
 babatur: sed tamē in silētio premebat iracun-
 diam.

diām. alius uero gaudebat quidē ex luctu suo: sed eius, qui se maledictis infectatus fuerat: peccato angebatur. Tertius uero proximi tantum damna secū uolens, vim ardentium lacrimarū profundeat. erat'q; suaue spectaculū timoris, & mercedis, & charitatis operarios adspicere. Sicuti corporis febris, cum vna sit: non vnā, sed plures habet sui occasiōes ardoris: ita & irę feruor, atq; cōmotio, fortassis uero aliarū quoq; perturbationū nostrę plurimas ac varias occasiones, & causas habere noscūtur. Quocirca possibile nō est tantā rerum uarietate eodem modo definire. sed magis consiliū ex animo meo do: ut pro sollicito ægrotantium studio quisq; medicinę compendiū inquiramus. Primum itaq; remediū erit: ut quisq; causam sui doloris agnoscat. causa quippe cognita, cōtra hanc medicamenti etiā auxilium ex prouidentia dei, spiritualium'q; uiroꝝ diligentia suscipiemus. Qui nobiscum in dominovna ingredi cupiunt: nostro exēplo admoniti, in illud propositum nobis intellectuale iudiciū ingrediātur: prædictas'q; perturbationes, siue causas quodāmodo subobscurę simul examinent. Vinciatur iam tyrānus iste mansuetudinis nexibus, flagello'q; longanimitatis verberatus: atq; a charitate pertractus sistatur tribunali rationis: atq; ut cōuenit, examinetur: & ita discutiatur. Dic nobis, o' stulte & turpissime, genitoris tui,

nis tui, & eius, qui te male peperit, appellatio-
nem: filiorum q̄ tuor̄, & sceleratissimar̄ filia-
rum: præterea & eor̄, qui te debellant, & neca-
turi sunt: nomina edicito. Ille vero sic interro-
gatus ita respondere videbitur. Plurimæ gene-
rationes meæ sunt: nec vnus mihi pater est. Ma-
tres vero meæ sunt, Inanis gloria, cupiditas,
gastrimargia, nonnunquã vero & fornicatio.
Qui autẽ me genuit: fastus appellatur. Porro
filię meæ, Memoria iniuriar̄, Inimicitia, Di-
sceptatio, & Odium. Aduersarię vero meę,
à quibus nunc vinctus teneor: quæ his obiectę
sunt: Mansuetudo, & iniraſcentia. Ea autẽ, quę
mihi insidiatur: humilitas dicitur. quis vero
illam genuerit, loco suo illam interrogate.

DE MEMORIA INIV-
RIARVM GR̄ IX

ANCTAE quidem virtutes, Iacob
fiscalæ comparantur. Vitia uero nefa-
ria, &, quæ cecidisse legitur ex Petri
summi apostoli manibus, cathenę. Et illę qui-
dem simul nexæ, atq; altera ad alterã transmit-
tentes in cœlum sustollũt amatores suos. Vi-
tia uero se inuicẽ gignere, atq; arctissime com-
plecti cõsueuerunt. Quocirca cũ iam audierim-
us, implacabilẽ furorem, progeniẽ suã me-
moriam iniuriar̄ appellantes: de ea nũc in-
uitante

uitante nos tempore loquamur. Memoria iniuriarum est furoris desinentia: peccatorum custos: iustitiarum odium: virtutum perditio: venenum animarum: mentis assiduus vermis: orationis confusio: deprecationis excisio: charitatis alienatio: clauus affixus: iniucundus sensus, qui in amaritudinis suauitate diligitur: iuge peccatum: nunquam dormiens iniquitas: horis singulis admissa malitia. Est istud quoque tenebrosum, ac molestissimum vitium (mnificiam dico, id est iniuriarum memoria) vnum ex iis, quae generantur: nec gignunt: siue etiam gignunt. atque ideo plura de illo loqui nolumus. Qui iracundiam sedauit: is huiusmodi memoria peremit. Dum enim viuit pater: filios gignere non cessat. Qui charitatem possidet: iracundiam ab se fugauit. qui autem inimicitias exercet: importunos sibi labores congregat. Charitatis mensa dissoluit odium: & dona mundissima emolliunt animam. mensa neglecta mater est confidentiae. & per fenestram charitatis ventris ingluuies ingreditur. Animaduerti odium vinculum fornicationis diuturnum dirupisse: memoriamque iniuriarum illic eum inligabile iam mirabiliter ac praeter spem praeseruasse. Mirandum sane spectaculum: daemone a demone fanari conspiciere. sed fortassis ex dispensatione opus dei, non daemonum fuerit. Longissime a charitate valida & naturali remota est memoria iniuriarum: ei que facile appropriabit

approbabit fornicatio. videas q̄ latēter in co-
 lumba corruptionē. Is quem mordet iniuriarū
 memoria: aduersus demones id magis patia-
 tur. & quem delectat blandū inimicitiarū ve-
 uenatum q̄ odiū: corpori suo semper infestus
 inimicus sit. Amicus ingratus ac dolosus caro
 est: & si foveatur, amplius lædit. Solet scriptu-
 ras differere memoria iniuriarum: atq; ad pro-
 prię affectionis sensum sancti spiritus eloquia
 violenter attrahere. Confundat hmōi I E S V
 oratio: quā, si iniuriarū memoriā seruemus:
 cum illo dicere nō possumus. Si post ingentē
 luctā huiusmodi peruerfitatē omnino destrue-
 re non vales: saltem verbis, & corporis habitu
 inimico tuo te poenitere significa: vt vel hanc
 ad illum simulationē diutius veritus perfecte
 tandem illū diligere cogaris, a' cōscientia, ve-
 luti ab igne quodam assidue admonitus. Hac
 vero putredine & peste tum demū te perfecte
 curatum intelliges: nō cum pro eo, qui te con-
 tristauit, oraueris: non cū illū muneribus affe-
 ceris: non cū ad mensam tuam eū perduxeris:
 sed cum cognita illius aliqua calamitate, siue
 corporali, siue spiritali, quasi ipse eā perpe-
 sisset, ita te angere, dolere, atq; illacrimari p̄spe-
 xeris. Monachus solitarius, qui hanc seruat in
 semetipso memoriā: asp̄is iudificans est, le-
 tale virus secum ubiq; circūferens. Memoria
 passionum I E S V huiusmodi curabit animā:

agging

I dum

dum in illius clementiam ac tolerantiam in-
 tuens, valide confusa erubescit. Ligno putrido
 intrinsecus gignitur vermes. & mitissimis mo-
 ribus, quieti q̄ adulterę coheret iracundia, qui
 hanc eiecit; remissionē reperit. qui vero illi ad-
 glutinatus est: miseratione priuatur, laboribus
 se quidam, ac sudoribus, vt veniā mererentur,
 exposuerunt. hos tamen vir, qui iniurias obli-
 uiscitur: facile anticipat. Siquidē illud verif-
 simū est, quo dicitur. Dimittite celerius: & co-
 piose dimittetur vobis. Verę germanę q̄ pœ-
 nitentię certū argumentum est: obliuio iniu-
 riarum. Qui vero inimicitias tenet: & se pœni-
 tere existimat: similis est ei, qui se in somnis
 currere putat. Vidi iniurię memores, dū aliis
 de huiusmodi salutari obliuione admonerēt:
 verba sua reueritos, ab hoc vitio & peste quie-
 uisse. Nemo huiusmodi obtenebrationē sim-
 plex esse, ac tenuē vitii existimet. Solet enim
 ad ipsos quosq̄ spirituales viros sepius extēdi.

DE DETRACTIONE Cap. X.

VLLVS (reor) prudētiū, & recte sen-
 tientium, ex odio & iniuriarū memo-
 ria detractionem nasci refragabitur.
 quocirca & post maiores suos, veluti in serie
 constituta est. Detractio est proles odii, te-
 nuis langor, pinguis & occulta ac latens san-
 guifuga,

guifuga, quæ charitatis omnē confumit, ac de-
 molitur sanguinem: dilectionis simulatio: cor-
 dis sordes ac duritiā parans, castitatis' q̄ exter-
 minatio. Sicuti quædā sunt adolescentulæ, quæ
 mala sine vllō verecundiæ rubore operantur:
 nōnullæ vero, quæ grauiora his clam ac vere-
 cundius faciunt: ita & in passionibus ignomi-
 niæ fieri videas. Huiusmodi vero adolescentu-
 læ sunt simulatio, nequitia, mœror, memoria
 illatæ iniuriæ, cordis' q̄ detractio: quæ alia fug-
 gerere videntur: & ad alia intentæ sunt. Audiui
 detrahentes quosdā: eos' q̄ protinus increpa-
 tione coërcui: qui, cū mihi satisfacere vellent:
 hoc se ex eius charitate & cura, cui detrahebāt,
 facere dixerunt. Ego vero eis, quiescite, inquit
 atq; ab huiusmodi charitate cessate: ne ille mē
 tiatur, qui ait. Detrahentem secreto proximo
 suo hūc persequeretur. Si te dicis diligere: cla-
 m ora: neq; obiurges virū. Hunc quippe charita-
 tis modū deus libentissime suscipit. neq; istud
 cogitare omittas: si te ab iudicando peccātem
 sobrium omnino seruate cupis: quod & Iudas
 in choro discipulorū fuit: & Iatro bonus in ho-
 micidarum numero. mira tamen in vno tem-
 poris momento vtriusq; est facta retributio, &
 cōmutatio. Siquis detractionis spiritū supera-
 re cupit: nō peccanti fratri, sed suggerenti dæ-
 moni causam sceleris ascribat. Nullus enī est,
 qui in deū peccare velit: & si omnes nō coacti,

1 2 sed

sed sponte peccamus. Vidi aperte peccantem, atq; occulte poenitentia agentem; &, quem vt nequissimum iudicaueram: inueni pudicu & sobrium apud deum existimari: cu illum per conuersationem & poenitentia sibi propitium fecisset. Noli eu vereri, qui apud te proximo detrahit. imo vero dicito ei. Quiesce frater. Ego in iis, qua grauiora sunt, quotidie delinquo. illum ergo quomodo damnare possum? Hoc enim vnico medicamento duo ista lucraberis: quod & te ipsum, & proximu curabis. Est inter reliquas, que ad remissionem peccatorum ducunt: & ista admodu compendiosa via: scilicet a' iudicando abstinere. Siquidem id verissime dicitur. Nolite iudicare: & non iudicabimini. Alienissimus est ab aqua ignis. ita & iudicare, ab eo, qui poenitere cupit. Etiam si in ipso anime a corpore digressu quepiam peccare videris: ne tum quidem illum danare audeas. Incertum est enim hominibus iudicium dei. In magnis quidam delictis aperte lapsi sunt. maiora vero bona clam operati sunt. Seducti sunt ergo, qui libenter aliorum mores carpunt, fumum pro sole amplectentes. Audite me obsecro: audite omnes pessimi aliorum iudices. Si verum est (vt est profecto verissimu) quod in quo iudicio iudicaueritis: iudicabimini: proculdubio, in quibuscuq; causati fuerimus proximu: in eadem ipsi quoq; incidemus: siue spiritualia illa fuerint, siue

siue corporalia: neq; aliter fieri potest. Qui ceteres, nimum q; diligētes proximi delictos: iudices sunt: hoc idcirco patiuntur: quia nondū suo peccato fixam, ac perfectā memoriam, curam q; susceperūt. Nā si quis amoto proprii amoris velamine, mala sua diligēter inspiciat: nullius iam rei alterius in hac vita curā getit: id apud se reputans: tēpus sibi sufficere nō posse, quo seipsum lugeat: etiā si centum annos vixerit: etiā si iordanem fluvium in lacrimas versum ex oculis suis manare perspexerit. Notavi luctum: nec vllum in eo detractiōis, aut cōdemnationis uestigiū iueni. Aut peccare nos demones urgent: aut, cū non peccauerimus, iudicare peccantes: ut per hoc secundum primum illud homicidæ inquinēt. In hoc scito eos, qui memoriam illatæ sibi iniurię seruant: atq; inuidos aperte dignosci: quod doctrinā, & opera, virtutes q; proximi libenter, & facile vituperant, & calūniantur: spiritu odii miserabiliter præcipitati, ac demeriti. Vidi quosdā clam, ac sine arbitris scelera penitus horrenda perpetrare: qui, quod putarent se esse mundissimos: eis, qui publice leuia aliqua admittūt: grauissime iminebant. Iudicare, est impudens direptio diuinæ dignitatis. Condēnare autē animæ proprię interitus. Sicuti elatio sola absq; alio vitio comite perdere se habentē potest: ita & iudicandi vitium, etsi solū in nobis fuerit: perfe-

l 3 cte nos

te nos perdere ualebit. Siquidem & phariseus ille ex hoc solo condénatus est. Bonus & probus uueq̄ lector matura acina comedēs, acerba legere nūquā patietur. Porro grati uiri ac prudētis animus, quotquot in aliis uirtutes inspererit, studiosissime notabit. inspiēs uero querelas, defectus q̄q̄ perscrutabitur: de quo & dictum est. Scrutati sunt iniquitatē: defecerunt scrutātes scrutationes. Neq̄ si oculis tuis peccantem uideris: condemnes: neq̄ illis credas. sæpius enim falluntur & ipsi.

DE LOQVACITATE GRÆ XI

I X I M V S in præcedentibus breuiter: quā sit periculi plenissimū: ut q̄q̄ eis quoq̄, q̄ spirituales uidentur: nō nunquā subrepat iudicare proximos. imo uero iudicari, atq̄ a lingua cruciari. Nunc uero causam iam, & ianuam, per quā ingreditur & egreditur: cōsequēs est paucis eloqui: suo q̄q̄ loco statuere. Loquacitas est inanis glorię sedes: per quā seipsam iudicare, atq̄ in publicum producere solita est. Loquacitas est ignoratię certum argumentū: detractionis ianua: scurrilitatis dux: mendacii opifex: cōpunctionis desolatio: accidię author siue euocatrix: somni præcursor: intentę fixę q̄q̄ cogitationis dissipatio: custodię exterminatio. Contra uero taciturnitas

runitas in cognitione mater orationis est: captiuitatis reuocatio: ignis obseruatio: cogitationum diligens inspectio: specula hostiū: carcer: luctus: lacrimarū amica: memoriæ mortis operatrix: suppliciorū pictor: iudicii indagatrix: sagax: mœtoris subministratrix: inimica fiducia: quietis coniux: ambitiosę doctrine aduersatrix: sciētię adiectio: speculationis opifex: secretus in deū profectus: occultus assensus. Qui peccata cognoscit: cōtinet linguam. qui uero loquax est: nondū seipsum, ut oportet, agnouit. Studio sus silentii appropiat deo: ipsi q̄ iugiter in abdito cordis assistēs illustratur ab eo.

I E S V silentium admirationi & reuerētię Pilato fuit: uiri q̄ quieta & silēs uox profligauit inanem gloriam. Verbum dixit Petrus: & fleuit amariter: quia illius imemor fuerat, qui ait: **Dixi: custodiā uias meas: ut non delinquā in lingua mea: alterius q̄ dicētis.** Melius est e' sublimi in terram, quā ex lingua cadere. Plura de his equidē scribere nolo: etsi plures me huius uitii astus id facere hortentur. Audiui tamen aliquādo uirum quēdam, cuius apud me plurimum ualebat authoritas: cū de solitudinis quiete loqueretur: asserentē, loquacitatem ex uno hoc: penitus gigni: aut scilicet ex peruersione, & iniqua intēperanti' q̄ consuetudine: (lingua enim mēbrum corporis cū sit: in quā iam erudita fuerit: eius cōsuetudinē requirit.)

at rursus in his / qui in certamine sunt: mani-
 me uero ex inani gloria: nonnunquam uero ex
 ingluuie uentris. Quocirca plerumque saepe, com-
 frenarent uentrem: uolentia iam, ac debilitate
 quadam & lingua, & eius uerboositatem cōclu-
 serunt. Qui curā sui exitus gessit: circūcidit uer-
 ba. & qui possidet animi luctū: ut ab igne, ita
 fugit a loquacitate. Qui diligit solitudinis qe-
 tem: claudit os suū. qui uero processibus gau-
 det: hunc uitium hoc cella deturbat. Qui altis-
 simi diuini q; ignis flagrantia sensit: is nō se-
 cus, quā apes fumū, omnem fugit hominū cōe-
 tum. Apem quippe fumus exagitat. huius ue-
 ro proposito coetus hominum contrarius est.
 Paucorum re uera est: aquā nullis aggerū mo-
 libus septam suis meatibus arcere. sed multo
 pauciorum est, incontinens edomare os.

DE MENDACIO Gr̄ XII

X L A P I D E quidem, ac ferro excu-
 titur ignis. ex loquacitate uero, ac io-
 cis mendaciū nascitur. Mendaciū est
 charitatis exterminatio, periuriū uero dei ab-
 negatio. Nullus recte sentiētium paruum esse
 mendacii peccatum existimabit. quippe cōtra
 nullum uitiū terribiliori sentētia spiritus san-
 ctus vsus est. Si, ut ait Dauid ad Deum, Perdes
 omnes, qui loquūtur mendaciū: quid iam illi
 passuri

passuri sunt: qui iuramentis mendacia coniungunt, & consuunt: Vidi nonnullos mendacis gloriosi: eisque se honestari putare. qui, cum iocis ociosoque sermone ridicula nonnulla subterrenti audientium luctus miserabiliter demoliti sunt. Quoties demones ab huiusmodi faceciarum auditu, veluti a pestilenti morbo statim post inchoationem grauis ac molesti authoris nos fugere velle perspexerint: tunc vero iam gemina nos ista cogitatione illaqueare nituntur nobis ita suggerentes. Noli contristare fratrem talia narrantem. Aut certe noli teipsum ceteris adstantibus meliorem, diuinarumque rerum studio siorem indicare. Exili citius: nec moram ullam ibi feceris. Sin alias in oratione tua ridiculosarum rerum imagines finges: neque inde fugias: solum verum & iniquum coetum religiosa seueritate dissolue: mortis, atque iudicii mentionem in medium adducens. Est quippe praestantius ex hoc te fortasse modicum inani gloria respergi: ut plurimis ita inueniaris utilitatis author: quam per ignauum & improbum silentium tibi pariter, & aliis detrimenti causa fieri. Simulatio mendacii mater est: saepe vero etiam materia. Quippe quidam simulationem nihil aliud esse definiunt: quam mendacii meditationem atque opificem, adglutinatum sibi, atque conexum habentem iusiurandum. Qui timorem domini possidet: alienissimus a mendacio est: iudicem habens incorruptum

ptum conscientiam suā. Sicut in perturbatio-
 nibus reliquis damni differentiā agnoscimus:
 ita & in mēdacio quoq;. Aliter enim ille iudi-
 catur: qui p̄ supplicii timorē: aliter q̄ nullo pe-
 riculo proposito mētitur. Alius delitiarū mēti-
 tur causa: alius voluptatis gratia: alius vt adfā-
 tibus moueat risum: alius vero, vt infidietur fra-
 tri: eum'q; detrimēto aliquo afficiat. Ex cruci-
 tibus principū deletur mendaciū. ex lacrimarū
 vero multitudine in finē perimitur. Dispēsatio-
 nē allegat, qui mendacium suggerit: perditio-
 nem'q; iustitiā existimat. Raab se imi-
 tari argumētatur: qui mēdacia cōfingit: per'q;
 perditionem suā aliorū salutē se moliri dicit.

Cum a' mēdacio mūdi omnino fuerimus:
 tum, si ita necesse aliquādo sit: tēpore admoni-
 ti ipsum cum timore subeamus. Nescit p̄fusio
 mendacium, ita ne anima quidē, quę fuerit ab
 iniquitate omnino aliena. Qui vino exhilara-
 tus fuerit: etsi nolit, vera in omnibus dicit. qui
 vero compunctione fuerit inebriatus: menti-
 ri non potest.

DE ACCIDIA | Gr: XIII

N V S & hic nōnunquā ex loquaci-
 tatis ramis est: ut iā in prioribus dixi-
 mus: prima'q; progenies: Accidia sci-
 licet. quocirca cōgruum illi ordinē in nequis-
 sima

Sima cathena distribuimus. Accidia est animi
 remissio, mentis resolutio, neglectio vite mo-
 nasticę, professionis odium. hæc sæculares bea-
 tos dicit: deum vt inclementē, & imiferico-
 dem calūniatur. Est in psalmodia inualida: in
 oratiōe imbecillis: in ministerio ferrea: in ope-
 re manuum impigra: in obedientia improba.
Vir bene subiectus alienus ab accidia est: &
 per ea, quę sensibilia sunt: ad itellectualia pro-
 ficat. Coenobium accidię resistit. viro autē so-
 litario hæc indiuidua, in æternum comes est:
 neq; illū ante mortē deseret: quotidie q̄, dum
 vixerit, illum oppugnabit. Hæc Anachoritę
 cellulam intuita subrisit: atq; appropinquans
 iuxta sibi tabernaculū fixit. Mane primo lan-
 guentes medicus visitat. accidia vero mona-
 chos circa meridiē. Hospitum susceptionē ac-
 cidia suggerit: atq; per laborē manuū elemo-
 synas fieri precatur. Visitare infirmos hortatur
 alacriter: illius admonens, qui in euāgelio di-
 xit. Infirmus eram: & venistis ad me. Ad mœ-
 rore aliquo affectos, ac pusillanimes vt profici-
 scantur, inducit: cōsolari pusillanimes ipsa pu-
 sillanimis suggerens. Ad orationē stantes ne-
 cessarię cuiuspiā rei admonet: omnem q̄ mo-
 uet artem: vt inde nos aliquo veluti rationabi-
 li fune irrationabilis retrahat. Tribus horis hor-
 rorem, dolorē capitis, febrem q̄, ac vertiginē
 accidię spiritus fecit. At vbi nona hora super-
 uenit:

uenit: cōualuit modice. mensa vero apposita ē
 stratu exiliit: & cū orationis tempus: remeauit
 rursus: corpus grauari cōepit. In oratione adsi-
 stentes iterum somno demersit: importunis q̄
 oscitatiōibus versum ex ore diripuit. Vitia qui-
 dem perturbationes q̄ reliquię vna aliqua vir-
 tute singulę euacuantur. Accidia vero mona-
 cho mors est: quā in se iugiter cōtinet. Virilis
 ac robusta anima mortuā exsuscitauit men-
 tē. Accidia vero, ac desidia totas virtutū opes
 simul dissipauit. Cum sit hoc vnū ex octo vi-
 tiis principalibus omnino grauissimū: quod
 in illis fieri cōsequens est: in isto quoq̄ facia-
 mus: & illud tamē pręterea addamus. Nisi aga-
 tur psalmodia: nō apparet accidia: consuma-
 ta q̄ sinaxi aperti sunt oculi. Accidię maxi-
 me tempore violenti elucent. nihil enim ēque
 ac accidia monacho coronas parat. Si cōside-
 res diligentius: inuenies eam stantes pedibus,
 oppugnare lassitudine: sedentibus, vt super pa-
 nctem se reclinēt, persuadere. ē cellula itē pro-
 dire hortatur: sonitum aliquē, aut fragorē, pe-
 dum q̄ strepitum excitās. qui seipsum luget:
 accidiā nescit. Vinciatur & hic tyrānus, a pec-
 catorum memoria: cędatur ab opere manū:
 trahatur ad futuroꝝ bonoꝝ intenta cogitatio-
 ne: adstans q̄, vt cōuenit, interrogetur. Dic no-
 bis o tu remisse ac dissolute: quis te male ge-
 nuit? aut qui sunt nepotes tui? qui ue te oppu-
 gnantes?

gnantes? vel qui sit interfector tuus? Ille vero percunctantibus ita respondeat. Ego in iis, qui vere obedientes sunt: nō habeo vbi caput reclinem. qui vero mihi per solitudinis quietē cedunt: cū iis vna' dego. Quę mihi nomen derunt: plurimę sunt. interdum enim insensibilitas animę: quandoq; vero irremiscentia quędam atq; obliuio cęlestiū: nonnunquam etiam imensa laborę magnitudo. Stirpes vero meę locorę mutationes sunt: quę mecū sunt: inobediētia spiritalis patris: futuri iudicii obliuio: nonnunquā vero etiā professionis derelictio. Porro' aduersarię meę, a' quibus nunc vinctus teneor: psalmodia operi manuū coniuncta: mortis q; memoria. quę vero me penitus necat: oratio est, adiuncta futurorum bonorum firmissimę spei. Quis autē orationem genuerit, ipsam interrogate.

DE FAMOSISSIMA AC NEQVAM
DOMINA GVLA Gꝛ XIII

EGVLA loqui instituētes, si vnquā
d alias, nunc maxime cōtra nos philo-
sophari proposuimus. Mirum enim
si quis vnquā hac liber euasit: nisi forte qui sepulchrum habitauerit. Gastrimargia est simulatio ventris. Cum enim satiatus fuerit: indigere se clamat: & cum distentus, atq; disruptus: vociferatur

vociferatur esuriem. Gastrimargia est saporū, variorum q̄ liquaminū opifex: suauitatū fons.

Obstruxisti venam: & aliunde prorupit: atq̄ aggeribus obruta, viā sibi aliam fecit. Extinxiſti flāmam: & aliunde reuixit. ista q̄ rursus extincta, supatus ab alia es. Gastrimargia est oculorum seductio, modica suscipiens, & vniuersa simul absorbere suggerens. Escarū satietas fornicationis est mater. afflictio autē ventris charitatem parit. Qui leonē blanda demulcet manu: nonnunquā illum ita mansuefacit. qui vero corpus obsequiis fouet ipsum amplius efferauit. Gaudet Iudeus sabbato, & die festo. monachus uero gulæ deditus, sabbato die, & dominico. Ante tempus cōputat pascha: & ante plurimos dies epulas parat. Secum uoluit attornitus famulus uētris, quibus cibus epulabitur. dei autē seruus, quibus gratiis ditabitur. Mox ut aduenit hospes: in charitate totus ex gulæ concupiscentia mouetur: detrimentum q̄ suū consolationē fratris existimat. in aduētū quorundam uinū bibere statuit: & dum uirtutem abstinentiæ sibi uidetur oculere: uitii seruus efficitur. Aduersus gastrimargiam sepe inanis gloria inimicitias gerit: & super infelici monacho, quasi uænali mācipio, inuicem pugnant. Hæc illum ut ieiuniū soluat, impellit. illa contra ut uirtutē abstinentiæ prodat, omnibus urget. Sapiens monachus utraq̄ uitabit: & suo tempore

tēpore alterā altera arcebit: & ab se penitus
 abiiciet. Carnis igne crescente, illā puniamus:
 atq; in omni tempore, & loco abstinentiā ser-
 uemus. At cū sedatus extinctus'q; fuerit: quod
 quidem, dum in uita sumus, fieri uix posse pu-
 to: tunc iam opus nostrū atq; abstinentiā cele-
 mus. Vidi nonnunquā illusionē dæmonū se-
 niores aliquos benedictione sua iuuenes non
 sibi subditos ad potandū uinū: atq; ad remit-
 tendam abstinentiā reliquā hortari. his, si fue-
 rint pbatę uitæ, atq; authoritatis: habuerint'q;
 testimonium in domino: obtēperandum mo-
 derate erit. si uero negligentiores sint: huius-
 modi illoꝝ benedictionem nō curemus. id'q;
 potissimum: si adhuc carnis infestamur ardo-
 ribus. Putauit Euagrius sapientissimum se o-
 mnium alacritate ac sensibus fieri. sed fraudē
 passus sibi mētitus est miser: insipiētium'q; in-
 sipientissimus ex hoc ipso ostēsus est: quod ut
 in plerisq; aliis, ita in hoc quoq; animaduerti
 potest. Ait enim quodā loco. Cum uarios, de-
 licatos'q; cibos anima cōcupiscit: pane angu-
 stetur, & aqua. Simile enim quiddā dicere ui-
 detur: ac si puero p̄ticiperet, ut scalas gradus
 omnes uno passu repente cōscenderet. Quam-
 nos ipsius irrationabilē sententiam uertentes,
 ita dicimus. Cū cibos uarios ac delicatos ani-
 ma cōcupiscit, & querit: naturę proprium ali-
 quid uidetur inquirere. quocirca summa in-
 dustria

dustria contra huiusmodi callidissimam insi-
 diatricem vigilandum est. alioquin gravissimū
 contra nos excitabit bellum: ruine q̄ laqueos
 parabit. Primū itaq̄ abscidamus a nobis eos
 cibos: qui impinguare possunt. tū vero etiam
 calidos: ne oleum flāmæ adiiciamus. deinde
 vero suaves quoq̄, ac delectabiles. Si fieri po-
 test: eos cibos corpori indulgeamus: qui facile
 repleāt: & maxime leues viles q̄, & exigui sint:
 ut ex repletionē facili inexplēbilē illius auidi-
 tatem fatiemus. per exiguitatē vero leuitatem,
 atq̄ vilitatem celeri digestionē secuta, cito re-
 spirare possimus: atq̄ a nimio calore tanquā
 a flagello liberemur. Si diligētius intueamur:
 animaduertemus quotquot sunt ex rebus spi-
 rantibus cibi: eos omnes in nobis calore suo
 incentiuum excitare libidinis. Ride eum spiri-
 tum: qui tibi post cibum ut consuetā refectio-
 nis horam differas, improbe suggerit. Cum
 enim nona hora superuenit: priorē abnega-
 uit concordiam. Alia in fontibus, alia reis con-
 tinentia cōuenit. illis enim corporis motus in-
 signum est. isti vero vsq̄ ad mortē, & finē ad-
 uersus hoc inexorabiliter atq̄ inrecōciliabili-
 ter se habent. Ac priores illi quidē iugem ani-
 mi moderationē seruare volunt. sequētes ve-
 ro deū per animæ mœrorē, perpetuam q̄ cō-
 punctionem sibi placare student. Tempus læti-
 tiz, & cōsolationis perfecto quidē viro est: cū
 nullā

nulla rerum mortalium angitur vita. Ei vero,
 qui adhuc in certamine est: colluctationis tempus
 vitioso autem festiuitas festiuitatum, celebritas et
 celebritatum, insonnia ciborum et dapni in corde
 gulae deditorum. Iudiciorum vero atque cruciatuum
 somnia in corde lugentium. Contine ventrem: ne
 ipse ab eo tenearis: tunc et incipias cum rubore
 confusionis continenter vivere. Notum quid di-
 xerim, qui in secretam foueam incidere videri
 autem eunuchi hoc experti non sunt. Venerem
 cogitatione sempiterni ignis circudamus. Qui-
 dam enim, cum huic obtemperassent postremo
 membra sua absciderunt: duplicem et mortem
 sibi conscuerunt. Animaduertemus, si inquiramus
 diligentius: naufragia nostra omnia ab
 isto fieri. Mens ieiunantis cum sobrietate orat
 intemperantis autem impletur imundis imagi-
 nibus. Venitissaturitas exsiccavit fontes. Sin
 vero ille siccet: patietur latices. Qui, ventri
 dum obsequitur, fornicationis spiritum vincere
 vult: is ei similis est: qui oleo incendium extin-
 guere nititur. Si affligatur uenter: humiliabitur
 cor: sin autem ille foueatur: superbit cogitatio.
 Considera teipsum prima diei hora, meridie, et
 vespere, antequam sumas cibum: atque ex hoc ad-
 disces ieiunii utilitatem. Exultat quidem mane,
 atque appropinquat cogitatio. sexta uero cum ad-
 uenerit: aliquanto remissior fit. circa solis uero
 occasum prorsus humiliatur. Afflige uentrem:

m & omnino

& omnino frenabitur lingua. quippe multitudine escæ hæc nervos accipit. Pugnas pugna aduersus uentrem: & sobrietati propter hunc maxime stude. Nam si modicum laboraueris: continuo erit dominus adiutor tuus: & cooperabitur tibi. Laxi & mollii utres capaciores sunt. sin autē negligatur: minus capient. Qui uentrē ingurgitat: dilatauit intestina. qui uero aduersus hunc pugnat: contraxit, ac restrinxit illa. His autē restrictis, nihil opus est pluribus cibis: tunc q̄ iam naturaliter ieiunantes effici-
mur. Sitis nōnunquā sedauit sitim, fame uero famē abscidere, & durum est, & impossibile. Si quando te uicerit: hūc doma laboribus, quod si id per infirmitatem fieri non potest: uigiliis rursus aduersus eū pugna. Si grauantur oculi: opus manuū arripe. sin uero nō adsit somnus: noli id tangere. Nam possibile non est Deo, & mamone, hoc est, Deo, & operi manuū, mentē assistere. Neq̄ illud te lateat: quod plerūq̄ dæ-
mon stomacho insidet nostro: facit q̄ ut homo nunquā fatietur: etiā si uniuersam comedat Aegyptū: totum q̄ Nilum biberit. Post cibum gulę iniquus spiritus abscedit: fornicationis q̄ nobis spiritū imittit: illi q̄ quid fecerit nuncians, apprehēde, inquit, illum: occupa: atq̄ perturba. Nam uentre distento, nō multū in deiiciendo laborabis. qui cū uenerit: continuo subridet: somno q̄ deuinctis nostris ma-
nibus

nibus & pedibus, omnia quęcūq; uoluerit, faci-
 cit: atq; animā nostram, corpus q; contaminat
 phantasis, iniquationibus, obsceni q; liquo-
 ris egestionibus. Et est fanē mirandū spectacu-
 lum: uidere incorporeā mentem foeda corpo-
 ris colluuiōe maculari, atq; obscurari: ean-
 dem q; rursus per carnis huius lutū emundari:
 atq; in tenuissimā naturę suę redire substantiā.
 Si angustam, arduam q; uia pergere CHRIS-
 T O promisisti: reprime uētre. hunc enim
 si foueas, atq; distendas: pacta, & cōuenta cum
 domino tuo irritasti. Intēde animo: ut audias
 dicentem. Lata & spatiosa uia uentris est, quę
 ducit ad pditionē fornicationis: & multi sunt,
 qui per eam gradiunt: & quā angusta ianua,
 atq; arcta uia est ieiunii: quę ducit ad uitā casti-
 tatis: & pauci sunt, qui per eā ingrediūtur. Prin-
 ceptus est dēmonū, q cecidit Lucifer: & princeps
 uitioꝝ cōcupiscentia gulę. Cū ad mēsam epu-
 lis instructam discūbis: pcedat in mediū iudi-
 cii mortis q; memoria. Vix enim sic uel parū
 concupiscentię obsistes. Dum calicē bibis:
 memento item aeti, fellis q; domini tui: pro-
 fus q; aut cōtinebis: aut certe per gemitū sensu
 humiliore eris. Noli errare. Nunquā a Pharao-
 ne liberaberis: neq; supernum pascha celebra-
 bis: nisi semper amaritudines, & azima come-
 deris. Amaritudines sunt ieiunii uiolentia, &
 afflictio. Azima uero sensus minime inflatus.

m 2 Imprimatur

Inspiratur omnino respiratio hujus scilicet
 ille dicentis. Ego, cum mihi demones molesti
 essent induerem cilicio: & humilibus in ieru-
 solum animam meam: & oratio animae meae inhe-
 sit. Felicitas est naturae violentia: ceteris suis suavi-
 tatis faucibus: incensioque omnium abscissio: ma-
 lam cogitationum amputatio: insomnioque li-
 beratio: orationis munditia: insigne lumen ani-
 mae: mentis custodia: obsecrationis solutio: con-
 punctionis ignis: suspensio humilis: letitia conti-
 nio: loquacitatis abdicatio: quietis occasio: obe-
 dientiae custos: somni leuiatio: sanitas corpo-
 ris: tranquillitas aetheri: peccatorum remissio:
 paradisi porta, & deliciae. Interrogamus ut ali-
 os, ita & hunc in tanto vero praeter aliis omnibus
 hunc nostrorum hostium nequam praecipitorem, vi-
 tiorum ianuam, ruinam Adam, Esau perniciem,
 interitum Israelitarum, Noe turpitudinem, Gomer-
 sheorum proditorem, Loth crimem, filiosque Meli ex-
 terminationem, iniquitatum ducem, unde gi-
 gnatur: quoniam sint eius nati: quis ite sit, a quo
 ceteratur: & a quo in finem perimatur? Dic no-
 bis o mortalium omnium nimium violenta do-
 mina, quae omnes auro inexplebilis emittis:
 unde tibi introitum in nobis paras: quid ve post
 ingressum tuum parere consueveris: & quis nam sit
 exitus ex nobis tuus: quoniam scilicet modo abs-
 te liberamur? Illa vero agitata contumelias no-
 bis ita tyrannice cruenta, feroxque respondeat.

Quid

Quid me maledictis incesitis: qui mihi estis
obnoxii: aut quomodo separari a me stude-
tis: quæ naturæ cõnexa sum: Ianua mea natu-
ra cibor: est: consuetudo vero inexplebilitatis
mihi causa fit. porro materia perturbatiõis meæ
consuetudo, quã dixi, atq; indolentia animæ,
mortis q; irremiscẽtia. Stirpium vero meæ
nomina quomodo queritis addisceret. Dinu-
merabo eas: & super arenã multiplicabũtur.
Primogenitor: tamẽ meorum eor: qui charis-
simi sunt, appellatiões audite. Filius primoge-
nitus meus fornicationis inceptor est. Secur-
dus ab illo est obdurationis author. Somnus
est tertius. Mare cogitationũ, iniquationum
fluctus, profundum q; secretarũ atq; ignotarũ
imunditiar: ex me procedunt. Filia: vero meæ
sunt desidia, loquacitas, cõfidentia, scurrilitas
risum mouens, cõtradictio, cernicis duritia, tar-
ditas ad audiendũ, insensibilitas, captiuitas, ela-
tio, atq; tumor, temeritas, mũdi amor. Cui suc-
cedunt oratio imunda, fluctus q; cogitationũ:
nonnunquã vero calamitates quoq; præter o-
mnem spem & expectatiõem: quas necessario
desperatio sequitur, omnibus acerbior & gra-
uior. Oppugnat quidem me, sed non superat,
peccatorum memoria: inimicitias per omnia
contra me gerit mortis: intenta cogitatio.

Nihil vero in hominibus est, quod me per-
 fecte destruat. Qui paraclitũ possidet: interpel-

m 3 lat eum

dat eum aduersum me: ille'q; exoratus non me permittit operari uitiose. Qui uero nullū illius gustum saſceperūt: omnino dulcedinis ac ſuaſitatis meæ rapiuntur illecebris.

DE INCORRUP TIBILI PVDICITIA & caſtitate, quā mortales atq; corruptibiles laboribus ſibi ac ſudoribus q̄runt. Græ XV

V D I V I M V S modo inſanā gulæ
 a concupiſcentiā ſuam eſſe progeniem
 libidinis, & fornicationis pugnā aſſerentem. Docet enim nos hoc ipſum uetus ille pater noſter Adam. Nā niſi gulæ illecebris ſuperatus fuiſſet: nunq̄ quid eſſet coniux, agnouiſſet. Qui igitur primū mandatum ſeruant: in ſecundum nō incidunt præuaricationis malū: ſed permanēt filii Adam, modicū quid ab angelis minorati. Atq; iſtud ne imortale maneat malū: ut ait uir ille ſummus, cui theologia cognomen dedit. Caſtitas eſt incorporeę naturę familiaritas. Caſtitas eſt C H R I S T I iucundum diuerſorium, terreſtris'q; clipeus cordis. Caſtitas eſt exceſſiua naturę abnegatio, corporis'q; mortalis atq; corruptibilis mirabilis reuera ad incorporeā ſpiritualem'q; ſubſtātiā contentio. Caſtus ille eſt: qui amore amorem excluſit: ignem'q; igne ſpiritus extinxit. Pudicitia generale uirtutū omnium cognomē eſt. Pudicus eſt, qui ne in ſomnis quidē ullū motum,

tum, vllam' q; status sui mutationē sentit. Pudicus est, qui perfectā semper insensibilitatē in corporum specie & varietate possedit. Hęc regula, hic finis est perfectæ cōsumatę q; castitatis: vt ita animata, sicut inanimata intueamur atq; ita ratiōabilibus, vt brutis corporibus afficiamur. Nemo ex iis, q; se studio castitatis exercent: suis hanc laboribus, aut sua industria se acquisisse putet. Nam possibile nō est vt quispiam naturā suam vincat. vbi deniq; natura superata est: illic is, qui super naturā est, aduenisse cognoscitur. Nā sine vlla cōtrouersia id, quod deterius est, a potiore destruitur. Initiū quidē castitatis est cogitatiōibus fordidis nō acquiescere, atq; per iterualla tempore obsceno illo liquore simpliciter, & absq; vlla imaginis illusionē respergi. Medium vero, naturalibus motibus ex repletionē ciborū adueniētibus absq; imaginibus inquietari: ita tamen: vt ad fluxū vsq; illi nō perueniant. Finis autē, mortificare corpus iam antea mortuis cogitationibus fordidis. Felix re vera est, qui ad omnē colorem, corpus q;, atq; aspectū perfecte insensibilis effectus est. Non qui carnis lutū sine forde seruat: hic castus est, sed qui huius mēbra animæ perfecte subiecit. Magnus quidē & ille est: qui nulla ex tactu passione mouetur. maior vero, qui nullo aspectu vulneratus est: atq; cogitatione supnæ pulchritudinis igniuomū spectam

m 4 culum

culam vicit: is quidē, qui per orationē imundum canem ab se abigit: pugnantī leonī cōparatur. Qui autē hunc luctando fugat: ei similis est, qui adhuc persequitur inimicū suū. Porro qui huius impetū omnino redegit ad nihilū is, etsi in carne superest: iam tamen ex aëruo surrexit. Si istud veræ castitatis certū argumentum est: immobilem in eis phantasmatibus, quę per somnū videmus, persistere: is profecto erit luxurię finis: si vigilans quispiā ex imandis cogitationibus fluxū nō patiatur. qui sudoribus suis, ac laboribus aduersus huiusmodi aduersarium pugnat: is ei similis est, qui inimicū suum papiro ligauit. Qui vero cōtinentia, ac vigiliis pugnat: ei similis est, qui cathenis hunc, torquibusq; deuinxit. Porro is, qui altissima humilitate, & vacuitate iracūdię, sitiq; depugnat: is ei comparatur: qui occidit inimicū: atq; in harena occultit. harenā vero intellige humilitatē. Neq; enim vitiorū gregem pascit: sed terra, & cinis est. Alius est, qui ex certaminibus: alius vero, qui ex humilitate profunda: alius itē, qui ex diuina reuelatione tyrannum uinctū tenet, atq; captiuū. Atq; ex his alius quidē Lucifero, alius magnę fulgētīq; Lunę, alius verō splendidissimo soli cōparatur. Omnium tamē conuersatio in cœlis est. Ex aurorę quippe candore lux prodit. ex luce vero Solis iubar accenditur. Ita & iis, quos modo memorauimus, intelligendum

telligendū est. Somnū vulpes simulat, vt auera fallat. demō vero & corpus pudicitia fingit: vt animam perimat. Ne credideris in vita tua luto carnis tuæ; neq; tibi ipsi omnino fidas; donec **C H R I S T O** domino obuiā pergas. Noli cōfidere; si per continentia non laboris. nihil enim comedebat quidā; & tamen ē cœlo deiectus est. Abrenunciationē quidam doctissimi viri pulchre ita definiunt. Aiunt quippe illā inimicitia esse aduersus corpus, atq; aduersus gulæ cōcupiscentiā inexorabile bellum. In iis quidem, qui rudes imbuuntur: lapsus corporis ex delitiis maxime fieri solēt. in mediocribus vero etiā ex elatione animi. Porro in iis, qui perfectioni pximiores sunt: solūmodo ex condemnatione, contemptu q; superbo proximi. Quidam eos beatos dixerūt eunuchos: qui ita sunt geniti, tanquā violentissima carnis dominatione liberatos. Ego vero eos maxime beatos dico: q; ex quotidiana pugna eunuchi sūt. hi enim ratione veluti gladio quodā abscidere se ac mutilare solēt. Vidi quosdā non sponte ruere. vidi item alios sponte ruere velle, nec posse: eos q; iis, qui quotidie corruūt, infeliciores existimari: vt qui non possent foetore etiā appetere. Miserabilis quidē & ille, qui corruit. sed ille longe miserabilior: qui etiā alteri ruine causa fuit. Duorū enim lapsuum, alterius q; voluptatis onus ipse sustinet. Ne velis fornicationis

cationis spiritū disceptando, vel cōtradicendo
 in fugā vertere. Ille enim persuadere probabi-
 liter nouit: quippe qui aduersum nos natura-
 liter pugnat, qui sua industria carnē suā vince-
 re, vel debellare vult: in vanū currit. Nisi enim
 dominus domū carnis deleuerit: domū q̄ ani-
 mę ædificauerit: frustra quispiā hanc ieiunan-
 do, ac vigilādo destruere niritur. Offer ante
 oculos domini carnīs naturalē infirmitatem,
 tuam humiliter imbecillitatē agnoscēs: pror-
 sus q̄ suscipies in intimis castitatis donū. Est
 in iis, qui libidinis vr̄tur ardoribus: iugis cor-
 poreæ cōiunctionis appetitus: vt mihi quidam
 retulit: qui hoc fuerat exptus: postea q̄ resipue-
 rat: & iam cōtinentissime viuebat. Immundus
 sanē spiritus inuerecūdus, impudens, imanis,
 atrox, qui, dum cordis sensum impudēter oc-
 cupat: facit quoq̄ vt is, qui impugnatur, dolo-
 rem sentiat: atq̄ in morē fornacis vratur. Deū
 deniq̄ nō timet: æterni supplicii memoriā ni-
 hil estimat: orationē execratur: mortuorū reli-
 quias, ac si lapides inanimatos intueretur, atq̄
 in ipsa nefariæ actionis cōsumatione infelicē
 hominē mentis impotē, ac totius rationis ex-
 pertem facit: iugi q̄ concupiscentia inebriat.
 Cuius nisi breuiati essent dies: nō esset salua o-
 mnis anima, luto isto ex sanguine limo q̄ for-
 dido cōcreto vestita. Nec sanē mirum. Omne
 enim, quod factū est, cognitionem suā auidif-
 sime

sine expetit: vipula sanguis sanguinè: vermibus
 vermibus: limus limū, & caro igitur appetit car-
 nem: tamen nos, qui naturę nostrę vim infer-
 re, ac cœleste regnū concupiscere fatagimus:
 arte, & astu seductorem ludere ac fallere cona-
 mur. Beati sanè sunt, qui hoc pugne genus ex-
 perti nō sunt. Nos quoq; vt ab huiusmodi pe-
 riculo imunes simus, deū suppliciter oremus.
 Qui enim in huiusmodi foueam lapsi sunt: ab
 ascēsu, ac descensu scalę illius, quā vidit Iacob,
 lōge remoti sunt. iis vero, qui eiusmodi sunt:
 vt surgere possint, sudoribus, doloribus, affli-
 ctionibus, laboribus, fame, siti, ac summa rerū
 omnium penuria opus erit. Aduertamus dili-
 genter: & videbimus ipsos spirituales inimi-
 cos nostros, vt sit in bello uisibili, in ipso præ-
 lio, & pugna, quā aduersum nos instruunt: sin-
 gulos minus aliquod proprium subire. quod
 sanè mirū est. Animaduerti in iis, qui tentan-
 tur, casus casibus crudeliores. Qui habet aures
 audiendi, audiat. Consuetudo est dæmoni, eos
 maxime, qui in certamine sunt cōstituti: qui q;
 solitariam uitā delegerunt: toto malignitatis
 suę impetu, omni studio & arte, omni q; inten-
 tione & astu, ad ea uitia, quę præter naturam,
 quę q; secundū naturam sunt, impellere: eos q;
 inde amplius oppugnare. unde & ii nonnunq;
 qui cum fœminis degunt: cū nulla huiusmodi
 concupiscentia vruntur: se beatos dicūt: igno-
 rantes

rantes miseri: quod ubi maior iteritas est: illi
 minore opus nō est. Duarum regē ex causis ho-
 micidę illi, atq; miserrimi in iis, quas præter na-
 turam sunt: maxime oppugnare nos miseros,
 atq; vastare cōsueuerunt: & quod ruinę mate-
 ria vbiq; prōpta ac parata sit: & quia huic sce-
 leri suppliciū grauius debetur. Nouit quod di-
 ctum est: iuuenis ille, qui prius onagris impe-
 rans, ad extremū a' spiritualibus ac læuissimis
 onagris miserabiliter deiectus, atq; illusus est:
 & qui pridie cœlesti nutriebatur pane: postre-
 mo tanto, ac tā singulari munere priuatus est:
 quod'q; mirabilius est: post pœnitentiā suam
 amarissime ingemiscēs præceptor noster An-
 tonius, Colūna, inquit, magna cecidit: neq; ta-
 men ruinę illius reserauit modū. Sapientissi-
 me sane! Nouerat enim fornicationē esse, quę
 corporaliter sine alterius corporis cōiunctio-
 ne admitteretur. Est q̄ppe in nobis mors quę-
 dam, ac ruinę perniciēs: quā in nobis, ac nobi-
 scum semper circūferimus: in iuuentute maxi-
 me: quā equidem scripturę tradere ausus non
 sum. continuit enim manū meā is, qui ait. Quę
 enim in occulto a' quibusdā fiunt: turpe est &
 dicere, & scribere, & audire. Hęc meā nec meā
 inimicam amicā carnem Paulus mortē appel-
 lauit. Infelix enim homo, inquit, quis me libe-
 rabit de corpore mortis huius? Alius vero
 theologus vitiosam, & ancillā, & nocturnam
 eam

eam vocat. Auebam autem addiscere cuius rei gratia talibus aduersus illā appellatiōibus utitur. Si ergo (vt prædictū est) caro mors est: profecto qui hanc vicit omnino non moritur. Et quis oro ille homo est, qui viuet: & nō videbit mortem iniquationis suę carnis? Quærendū tēseo quis maior sit ille: qui, cū mortuus esset, resurrexit: an qui omnino mortuus nō est? Nō nulli secundum beatū dicunt, sed hi profecto falluntur. Nam **C H R I S T V S**, cū mortuus fuisset, resurrexit. Qui autē primū beatū putant: nullā volunt inesse morietibus, imo verō cadentibus desperationē. Clemētissimū deum esse imanis ille inimicus fornicationis author dicit: huic q̄ vitio, quippe naturali, facile ignoscere. Si vero fraudes dæmonū obseruemus diligentius: inueniemus eos post fœdā actionē iustam illū iudicem, durum q̄ atq̄ inclementem appellare. Nam prius quidē, vt nos ad peccatū hortaretur, clementiā illius suggerebant: post lapsum vero iam illius inuiolabilē iustitiam suggerunt: vt nos in desperationē precipitent. Cum vero mœrori & desperatio cōiungitur: nos ipsos miseros agnoscere, & dicere, aut accusare, vel vlcisci p̄ culpa nō possumus. Hac vero amota & extincta, rursus qui nimīā dei clementiam suggerat, tyrānus insequitur. Quia incorruptibilis, atq̄ icorporeus deus est: idcirco maxime castitate, atq̄ integritate corporis

poris nostri delectatur. Aiunt quidā: nulla re
 ita vt foetore luxurię dæmones lætari, itaq; vi-
 tio nullo ita delectantur, vt inq̄ratione corpo-
 ris nostri. Castitas hominē deo maxime fami-
 liarem, & quātum possibile homini est, similē
 facit. Mater quidē dulcedinis terra perfusa ro-
 re. Castitatis autē mater est quies obedientiæ
 coniuncta. Nōnunquā corporis beata illa imo-
 bilitas, quā ex quiete acquisiuimus: si mundo
 appropinquet: nō inconcussa permanet. ea ve-
 ro, quæ ex obediētia prouenit: vbiq; probabi-
 lis, firma, atq; imota perdurat. Vidi plerūq; su-
 perbiam humilitatis authorē: venit q̄ in men-
 tem ille, qui dixit. Quis agnouit sensum domi-
 ni? Ruinæ foueā fastus, ac superbia gignit. Rui-
 na volētibus sepe fuit humilitatis occasio. Qui
 concupiscentia gulæ ac satietate fornicationis
 spiritum vincere vult: is ei similis est, qui oleo
 extinguit incendium. Qui vero sola continen-
 tia bellū hoc sedare, vel superare nititur: ei si-
 milis est, qui vna manu natans, pelago libera-
 ri cōtendit. sit ergo humilitas cōtinentiæ con-
 iuncta. Nam sine illa prior hæc inutilis agno-
 scitur. Is, qui se uno quodā vitio amplius vrge-
 ri cōspicit: contra ipsum solum ante omnia se
 ipsum armet: & maxime si hostis intestinus sit.
 Nisi enim iste p̄figatus fuerit: nihil nobis re-
 liquos vicisse proderit. Cum vero Aegyptium
 hūc nos quoq; percusserimus: omnino deum
 in humilitatis

in humilitatis rubo intuebimur. Sēsi ego aliquid quando cū tentaret: gaudium quoddā irrationabile, & consolationē animæ lupum istū ad me fallēdum excitasse: puerili'q; nimiū sensu, fructū me, nō corruptionem tenere putabā. Si omne peccatum, quodcūq; homo peccauerit: extra corpus est: qui autē fornicatur: in corpus suum peccat: idcirco ita dictum est: quia ipsius carnis substantiam fluxu inquinare consuevit, quod in aliis peccatis cōtingere possibile non est. Quæro iam ego: quid est, quod in peccatis reliq; seductos homines dicere consueuimus: cum vero quēpiam fornicatum fuisse audiuerimus: eū dolore dicimus? Ille cecidit? Fugit hamū celeriter piscis, ita & animus voluptati deditus aduersatur solitudinis quietem. Quoties aliquos sibi inuicem turpi & nefario vinculo diabolus ligare voluerit: vtrasq; partes diligenter explorans, illic ignem imittere incipit: vbi concupiscentiæ flāmam facilius excitari posse animaduertit. Nōnunquā ii, qui circa voluptatem proni sunt: cōpati, misereri, ac facile cōpungi videntur, qui uero castitati student: nō sic talia possident. Vir quidā scientissimus problema terribile quæsiuit ex me, quod, in quies, peccatum grauius omnibus est, homicidio, Christi'q; abnegatione exceptis? Cum'q; ego illi respōdissem: in heresim labi: & quonā, inquit, modo catholica ecclesia hereticos quidē, cum heresim

hætesum priorem toto animo repudiauerint,
 atq; anathematizauerint: suscipit: atq; ad san-
 ctorum mysterioꝝ cõmunionem, ut idoneos
 admittit: eũ uero, qui in fornicationem lapsus
 fuit: confitentẽ, atq; peccatũ ipsum omnino
 deferentem, introitus suscipiẽs, per annos ali-
 quot eũ a uenerandis, imaculatisq; mysteriis
 ex traditione apostolica separare permittitur.
 Hac ego ambiguitate percussus, stupui ambi-
 guumq; illud permansit ambignũ. Perscrute-
 mur diligenter: metiamur: atq; obseruemus
 quænam nobis, dum psallimus, iucũditas, ac sua-
 uitas ex fornicationis spiritu, quænam uero ex
 spiritualibus eloquiis, atq; ex eorũ uirtute &
 gratia obueniãt. Noli o iuuenis tibi ipsi occul-
 tus, & ignotus esse. Vidi enim quosdã, dum ex
 animo pro suis charis ac dilectis orarẽt: ex hu-
 iusmodi memoria in nequitia concupiscentiã
 præcipitatos charitatis legẽ se implere putauit
 se. fit nonnunq; ut ex solo tactu corpus inqui-
 netur. Nihil quippe sensu isto grauius: nihil pe-
 riculosius. Admoneat te is, qui matris manui
 pallium circũdedit: atq; ab iis, quæ uel natura-
 lia, uel præter naturã sunt, proprio, atq; alieno
 corpore comprime manu. Nemo (ut reor) o-
 mnino recte sanctus dicitur: nisi prius iurã hoc
 in sanctificationẽ traduxerit: si tamen uel tra-
 duci potest. Cum in lectulo decubimus: tunc
 maxime sobriũ ac uigilantes simus. Tunc enim
 mens

mens exata corpore cum dæmonibus luctatur: & si iueniatur voluptatibus addicta: liberter in proditiōe labitur. Memoria mortis tecum semper quiescat: tecum q̄ simul euigilet: sola q̄ semper tumināda oratio I B S V. Nul- lum enim adiutoriū in somno his prestantius, aut efficacius inuenies. Sunt nonnulli, qui sola ciborū causa huiusmodi bella aduersum nos excitari, atq; obscœni humoris profluuiū fieri putant: atq; asseuerant. Ego autē extrema fati- gatos egritudine, & ad summū ieiunantes va- lide huiuscemodi aspergine p̄cedare cognoui. Interrogauī aliquādo probatissimū quēdam; ac discretionis gratia ornatū monachū: quid de his sentiendū esset: mihi q̄ admodū lucide Beatus ille respondit. Est, inquit, in somnis que- dam seminis emissio: que ex ciborū multitudi- ne, & requie est: & alia, que ex superbia cōtin- git: cū scilicet diutius mundi foeda hac resper- sione perlexerimus; & per hoc in superbiā esse rimur: fit rursus plerūq; cum iudicamus, ac cō- demniamus proximū. Horum, inquit, generū duo cōtingere etiam infirmis possunt; fortas- sis & omnia. Porro si quis seipsum p̄dictis o- mnibus causis mundū esse conspicit: hic ex hu- iusmodi tranquillitate beatus est. qui vero ex dæmonū inuidia id patitur, deo id fieri ad tem- pus permittēte: fit ut per hanc calamitatē, que sine peccato est, altissimā tuto possideat humi-
 n   litatem.

F J I O ? O I

litatem. Nemo nocturna phantasmata, quae in
somnia viderit: per diem secū voluere, ac retra-
ctare velit. Id enim daemones idcirco moluntur:
vt ex huiusmodi somniis vigilantes inquirant.
Aliā quoq; hostiū nostrorū audiamus
astutiam. Sicut cibi, qui corpus ledūt: post an-
num, siue diem infirmitates in nobis gignere
confueuerunt: ita nonnunquā. & in eis causis
sūt, quae animā inquināt. Vidi quosdam, cū de-
licatius viuerent: nō statim oppugnati, vidi itē
alios, cum mulieribus vna' cibū sumere, ac de-
gere: neq; cōtinuo iniqua cogitatione pulsari.
Qui tamen hac fiducia decepti, ac negligentio-
res effecti, cū in cellula sua pacē atq; securitatē
esse putauissent: cōtinuo in interitū precipitati
sunt. Cuiusmodi autē iste interitus sit, qui sin-
gularim nobis solis & in corpore, & in anima
contingit: is, qui expertus est, nouit, q; verq; ex-
pertus nō est: scire nō potest. Quo in tempore
summū nobis adiutoriū praestabit ciliciū, & cū
ris, totisq; postibus statio immobilis, patris de-
siderium, ardens lingua, modiceq; irrorata, se-
pulchrorum habitatio, atq; ante oīa humilitas
cordis, & si fieri potest, pater spiritualis, aut fra-
ter, sollicitus, canusq; sensu ad auxiliū adhibea-
tur. Miror enim, si quispiā solus ex huiusmodi
pelago nauē seruare integrā possit. Eidem ve-
ro sceleri nō eadē semper debetur poena: neq;
idem a' quocūq; indifferēter admittitur, sed ex
eodem

eodem lapsu centuplum alius quā alius poniri
 merebitur. Intelligitur autē hęc differētia ex lo-
 cis, profectibus, motibus, aliis q̄ plurimis. Mi-
 rabile mihi quidā, supremum q̄ castitatis insi-
 nuauit culmen. Quidā aiebat, cū pulchritudi-
 nem, ac venustatē corporis intueretur; ex ea ad-
 monitus magnifice glorificauit opificem: atq̄
 ex solo huiusmodi spectaculo in amorem dei,
 fontem q̄ lacrimas excitatus est. Erat q̄ stu-
 por ingēs, videre, quod alteri fouea ruine fuis-
 set, id alteri coronę causam p̄ter naturā fieri.
 Huiusmodi vero si semper hoc sensu, atq̄ hac
 actiōe perdurat: ante cōmunem resurrectionē
 iam in incorruptionē trāsit. Eadem regula &
 in melodiis, & in cāticis vtemur. Nam ii qui-
 dem, qui deum diligunt: in hilaritatem, dini-
 nam q̄ dilectionē, atq̄ in lacrimas & ex mun-
 danis, & ex spiritualibus canticis excitari solēt.
 Contra autē ii, qui voluptatibus addicti sunt:
 vndiq̄ sibi, perditionis materiā colligūt. Qui-
 dam (vt supra iā diximus) in remotioribus lo-
 cis oppugnari amplius solent. quod mirū non
 est. habitat enim illic libētius demones: quip-
 pe qui a domino in desertis atq̄ in abyssis ad
 salutem nostrā relegati sunt. Solitarium acer-
 rime oppugnant nequitie spiritus: vt ex despe-
 ratione profectus ē deserto ad sēculū reuocēt.
 a nobis, si in sēculo degimus: discedūt: vt, dum
 illic nos minime oppugnari perspiciamus: sē-
 n a cularibus

ciliaribus rebus p̄a secuti inuicemur. Vbi sane
 oppugnamur: illic profecto aduersus inimicū
 pugnamus. naniq̄ nisi oppugnetur a nobis: ipse
 quoq̄ amicus noster efficitur. Dum vero alicui
 ius necessitatis gratia in seculo versamur: ma-
 nu domini protegimur: fortassis per orationē
 spiritualis patris: ne dominus per nos blasse-
 metur. nōnunquā vero id fit per indolentiam
 nostram: quod iis, quę dicitur, ac geruntur in
 sæculo, diutius assuefacti obcalluerimus: sicut
 quod demones sp̄ite secesserint: nobis q̄ elu-
 tionis, ac tumoris locū reliquerint. quo vno vi-
 tia omnia implentur. Audite artē aliā, atq̄
 versutiā seductoris huius omnes, qui castitatē
 exercere, atq̄ seruare delegistis. Enarratit mihi
 quidam ex iis, qui fraudē hanc experti fuerāt:
 quod is fornicationis spiritus seipsum ad finē
 vlt̄q̄ subducit: summam q̄ monacho interim
 religionis reuerentiā suggerit. fortassis vero &
 lacrimarū flumina, per id maxime tēpus, quo
 cum mulieribus sedet, ac loquitur: suadet q̄, vt
 eas de memoria mortis, de iudicii die, de pudī-
 citia admoneat: vt per hos sermones, fictam q̄
 religionis speciē, ad lupum tanquā ad pastore
 infelices ac miseræ adcurrāt: facta q̄ iam fidu-
 cia, & cōsuetudine, tunc demū infelix mona-
 chus i flagitii ruinā p̄cipitetur. Soletter quę so-
 fugiamus, caueamus q̄ eū fructū vī videre, vel
 audire: quē vltra nō gustare istitulumus. Miror
 enim

anim si David sublimi illo propheta nos ipsos
 fortiores arbitremur: quod fieri non potest.
 Nempe adeo sublimis, ac singularis castitatis
 laus est: ut eam pleriq; patrū impassibilitatem
 appellare auli sint. A iunt quidam: post peccati
 gustum impossibile esse quōquā castum nomi
 nari. Ab his ego longe dissenties, ita definiēs
 & possibile esse, & facile ei, qui sylvestre, & infe
 racem oleam in decora ac frugiferam velit in
 ferendā conuerrere. Nam si corpore virgo ille
 fuisset, qui cœlog; creditæ sunt clauēs: iuste for
 tassit isti prudenter q; decerneret. sin vero: ille
 eos confundat: qui & soctum habuit: & castus
 fuit: & regni clauēs suscipe a domino meruit.
 Varius, ac multiplex est fornicationis serpens:
 eos q; qui concubitū experti nunquā sunt: ut
 solumodo experiantur, ac desinat, importune
 sollicitat. eos vero, qui iam experti sunt: ex me
 moria obicœni facti, ut iter experiri velint, in
 felix hortatur. Plurimi ex prioribus per igno
 rationem mali huius minus oppugnantur. At
 qui iam sceleris huius periculū fecerūt: pertur
 bationes infestius, ac bella patiuntur. Verita
 tem contra nōnunquam contigit: quoties ex
 somno pacifici quidā, & trāquilli exsurgimus:
 sancti nos angeli latēter cōsolantur: id q; tum
 maxime fit: cū in summa orationis, ac sobri
 tatis interione obdormierimus. Pleriq; etiam
 ex iniquis somniis, & visionibus lati e somno
 n ; expergiscimur.

CLII
expergiscimur. Vidi impium superexaltatū, &
elevatorum, & perturbatū in me, sicut cedros Li-
bani: & trāsiui per continentia: & ecce nō erat
ut prius furor eius: & quāsiui eū: dum humi-
liassem cogitationē meam: & nō est inuentus
locus eius, aut vestigū. Qui corpus vicit: is etiā
naturā superauit. qui vero naturā superauit: is
profecto supra naturā effectus est. porro is, cū
id contingit: modicū quid minus quā angeli,
habet: vt non dicā nihil. Mirum nō est, ab in-
corporeo, & omni materia remoto eū, qui ex
corpore, & materia cōsistat: oppugnari: atq; ē
vinci. sed illud sane mirū, atq; omni admira-
tionē dignissimū: si is, qui corpore indutus est:
cū hac inimica & insidiosissima materia pu-
gians, incorporeos hostes in fugā conuertat,
ac superet. Summam circa nos deus in hoc
quoq; providentiā gerens, procacitatē foemi-
næ quasi freno quodā pudore restrinxit. Nam
si hæc ad marē sponte accurreret: nō fuisset sal-
ua omnis caro. Pleriq; patrū discretiōis gratia
maximè insignes, aliud esse definiunt primū
tentantis impetū: aliud in cogitando moram:
aliud cōsensum: aliud captiuitatē: aliud iustā:
& aliud eam, quæ passio siue perturbatio in ani-
mo dicitur. Impetū enim beati illi esse aiunt,
sermonem simplicē, siue imaginem cuiuscūq;
rei cordi recenter iniectam. morā vero: cū quis
ei imagini, siue cū passionē aliqua, siue præter
passionem

passionem immoratur. Consensum autem, nutum,
 atq; inclinationem animæ ad eam imaginem cum
 voluptate. Captivitatem vero, violentam multi
 cordis abductionem, siue iuge ad quæcumq; con
 gressum, atq; optimi nostri status exterminium.
 Luctam vero esse definiunt: cum pari virtute pu
 gnatur: & sponte sua quisq; vel superatur, vel vin
 cit: Passionem vero ea proprie esse dicant: quæ
 tempore longiore in animo vitiosius infedit:
 eumq; ex cõsuetudine in suum habitum effusa
 sit: adeo ut sua sponte, propriaq; voluntate iam
 ad eam currat. Ex his omnibus gradibus prior
 quidem sine peccato est: Secundus nõ ita: sed
 cum aliquo peccato est. Tertius vero pro cer
 tantium colligitur statu, porro lucta vel eoto
 narium, vel suppliciorum causa est. Nempe eam
 captivitas aliter orationis tempore, aliter præ
 ter orationis tempus iudicatur: aliter ite in me
 diis, atq; aliter in malis cogitationibus existi
 matur. Sed passio sane in omnibus absq; vlla
 contropessia vel digna poenitentia, vel futuro
 cruciatui subiecta est. Itaq; is, qui primũ illam
 impetum sine vllõ passiois sensu versat: extre
 ma illa omnia penitus abscedit. Est apud di
 ligentissimos, & maxime discretos patrum alia
 quoq; horum subtilior ratio, & notio: quod pa
 rarisimũ quidam appellari dicunt: id est: sub
 tilissima animi quædam latensq; subreptio: quæ
 status instar tenuis sine vlla tempore mora, di

sto q̄ omni & imaginatione celerius passionē
patienti insinuare cōsuevit. nullum hoc spiritu
celeriorem, nullū occultiorē inuenies. quippe
qui tenui memoria absq; vlla cōsensus imora-
tione, absq; tempore, sine attactu, apud quosdā
vero etiā absq; notione ulla aduentū suū ani-
mo indicat. Siquis igitur huiusmodi subtilita-
tem per gemitū comprehendere potuit: hic nos
instruere iam, ac docere poterit: vt solo oculo,
simplici q; aspectu, & tactu manus, auditu q; cā-
ntici cuiusdam præter intentionē omnē, atq; co-
gitationem fornicari anima latenti voluptate
potest. Aiunt quidā: ex cogitatione fornicatio-
nis ad actum nefariū corpus deduci. Alii econ-
tra: ex corporis sensibus iniquas cogitationes
gigni asseuerant, atq; priores quidē illi hæc ra-
tione nituntur: quod nisi mens, atq; animus ac-
curserint: nunquam sequi poterit corpus. esse
enim id sub ditione animi. Sequētes vero cor-
poralis vitii malignitatē ita pro affirmatione
sensus sui allegant: vt dicant nōnunquā ex ve-
nustissimo aspectu, vel tactu manuum, vel olfa-
ciendi suauitate, vel suauissimæ vocis auditu,
cogitationibus nequitia: aditū patere ad cor.
Sed de his qui in domino potest, clarius do-
ceat. Sunt enim ista iis, qui discretionis actio-
ne imbui cupiūt: nimiū & necessaria, & utilia.
Nam eis quidē, qui in simplicitate ac rectitudi-
ne cordis operantur: nulla horū ratio habenda
est.

est. neque enim est omnium scientia: neque rursus omnium est beata simplicitas certa, ac tuta contra hostiles nequitias lorica. Nonnulla quidem uitia ex intimis progrediuntur ad corpus: quaedam uero contra corporeis sensibus ad animam penetrant, atque hoc ultimū secularibus maxime primū uero illud eis, qui solitariā uitā delegerunt, quod eis materię nō adsint: contingere uideas. Ego de hoc illud iterum dixerim. queres apud malos prudentiā: & nō inuenies. Quoties intentus aduersus fornicationis spiritum pugnantes, hūc ex corde nostro per ieiunii lapidē, atque humilitatis gladiū excruciatū eiecimus: tūc iam corpori nostro ueluti uermis quidā insidens, in improbos quosdā, atque irrationabiles motus miser ille pelliciens, nos inquinare conatur. quod illi maxime perpeti solent: qui inanis glorię spiritū sequuntur. dū enim se hac peste liberatos gloriantur, nulla est cogitationū nequā assiduitate pulsati: in morbum illū prolapsi sunt. Atque quod id uerū factum se isti ad solitudinis quietē contulerint: se ipsos diligētī inquisitione discutiant. inueniēt profecto cogitationē quādam in cordis abdītis, ueluti serpentem in sterquilinio delituisse: quę proprio illos studio, atque alacritate uirtutem intimę castitatis acquisisse, suggesserit.

Non intelligūt miseri illud apostoli. Quid enim habes, quod nō acceperis, uel gratis, uel ex deo,

ex deo, uel ex alterius ope & oratione: Inspi-
 ciant ergo isti diligenter: atq; omni studio pre-
 dictum colubrū ex cordis sui latebris summa
 humilitate mortificatū abstrahāt: ut ab ipso li-
 berati possint & hi fortasse aliquando tunicas
 pelliceas exuere: triumphalem q; castitatis hy-
 mnū ut illi castissimi infantes deo caneres: si ta-
 men ita exuti nō inueniantur illoꝝ humilitate
 nudi. Obseruat & hic ipse Spiritus longe am-
 plius cæteris tempora, & cum corporis habitu
 aduersus ipsum orare nō possumus: tūc maxi-
 me impurus nos oppugnare nititur. Cōuenit
 his, qui nondū veram cordis orationē possede-
 runt: corporeæ exercitatio orationis: videlicet
 manū extensio: torso pectoris: gemituū, sin-
 gultuum q; perturbatio: syncerus, ac iugis in cœ-
 lum cōspectus: perpetua gemitū curuatio. quæ
 omnia, dum nōnunquā propter presentes fa-
 cere nō possumus: tūc maxime nos oppugnat
 demones. Cum nec dū mentis soliditate, ora-
 tionis q; secretissima virtute cotta hostes no-
 stros insurgere ualemus: necessario fortassis illis
 cedimus. Ex illi cito, si possibile est, abscondere
 modicū secretus: eleua animi aciem, si potes.
 sin vero: vel exterioribus luminibus in cœlum
 respice. extende in figurā crucis immobiles ma-
 nus: ut per ipsam quoq; formā, & habitū Ora-
 tionis Amalech confundas, & superes. Clama ad
 eam, qui saluare te potest: nō in sapientia, or-
 natu q;

natu'q; verbos: sed in simplicitate, atq; humi-
 litate sermonis ante omnia ita semp exordies.
 Miserere mei: quoniã infirmus sum. Tunc ex-
 perieris altissimi virtutē: atq; inuisibiliter inui-
 sibilis per iuisibilis persequeris auxiliũ. Qui sic
 pugnare assuesfactus est: cito, ac solo nutu ani-
 mi persequi hostes, ac fugare poterit. Sed prio-
 ris illius laboris hoc extremũ in remuneratio-
 nem datur Dei operariis: & merito sanẽ. Cum
 aliquando in cõgregatione quadã essem: no-
 tã sollicitũ atq; studiosum fratrem, dum a ma-
 lis cõgitationibus molestiã pateretur: nec in-
 ueniret illic locũ idoneum orationis: ad nature
 necessaria simulata necessitate exisse: atq; illic
 aduersus hostes validissima oratione cõpisse
 configere. Cum vero loci indignitate permo-
 ueret: cur, iquit, loci huius quasi minus idonei
 te facies mouet? Persequebantur me imundæ
 cogitatiões. ego in loco imundo, vt sordibus
 emundarer, orauĩ. Omnes quidẽ demones pri-
 mo intellectũ nostrũ obmubilare contendunt:
 atq; ita demũ ea, quę sibi amica sunt, suggerũt.
 nisi enim mentis nostrę claudantur oculi: the-
 saurum nostrũ furati non poterũt. sed fornicæ-
 tionis spiritus multo cæteris violentius instat.
 Hic deniq; cũ nonnunquã principẽ mentẽ te-
 nebris obduxerit: ea homines facere inducit,
 quę soli amentes operantur. Quocirca cũ post
 aliquod interuallũ temporis mens resipuerit.

non

non eos solū, qui viderūt; sed nos ipsos quoque
erubescimus, turpes actus nostros, vel locutio-
nes, uel habitus ipsos recolētes; priorem quoque
stram obcæcationē obstupescimus, denique plu-
res sepe ex huiusmodi discretiōe hac peste de-
perunt. Aduersare totis viribus eū hostem,
qui te post actū scedū orate, vel religiose age-
re, vel vigilare phibet: memor eius, qui dixit,
Idcirco autē, quod mihi molesta sit anima an-
ticipationibus violēter oppressa: faciā vltionē
eius ex inimicis eius. Quis est, qui corpus vi-
cit: qui cōtriuuit cor: qui seipsum abnegauit: na-
quomodo non cōteretur is, qui volūtati mor-
tuus est? Est inter vitiosos, alius alio vitiosior:
videas quoque nōnullos ipsas quoque sordes ac scele-
ra sua suauiter & cū voluptate confiteri. Solent
imundæ turpes quoque cogitatiōes a seductore cor-
dis fornicationis spiritu suscitari, quæ tamen
medicina continentia est: atque eas nihili existima-
re: quonā autē more, & modo meū hunc ami-
cum vinciens in morem ceterosque diiudicē ne-
scio, prius enim quā illum vinciam, soluitur: &
antequā diiudicem, cū illo in gratiā redeo: &
antequā puniam, flector. Quomodo illū vin-
cam: quē vt amem, a natura suscepi: quomo-
do ab eo liberabor: cui in sæculum colligatus
sum? quomodo mecū etiā surgētem destruat?
quomodo incorruptibilē ostendā: qui natura
accepit corruptibilē? quid illi rationabile per-
suadens

suadens dicam: qui per naturam mille rationi-
 bus ac p[er]suasionibus trahitur. Si enim ipsum i[n]e-
 nitio vincia: rursus proximū iudicans tradori-
 fi & iudicare deficiens, tūc superem: elatus cōt-
 de in eūdem precipitor: est q[ue] coopator, & ho-
 stis: adiutor, atq[ue] aduersarius: auxiliator simul,
 & insidiator. Si foueatur, oppugnat: si affliga-
 tur, debilior fit: lasciuit per quietē: rursus q[ue] ver-
 bera & flagella nō sustinet. Si illum cōtristem,
 perichitor: si feriā: per quem virtutes acquiram,
 non habeo. Quid sit circa me sacramēt[um]: quae-
 nam sit meę cōcretiōis ratio: quomodo mihi
 & amicus sim, & inimicus: quis uideat: q[ui]s intel-
 ligat? Dic tu mihi o coniux mea, o natura
 mea (neq[ue] enim de te ab alio quā abs te discere
 orabo) quomodo ex te inuulneratus maneā?
 quomodo possum naturale periculū effugere?
 quando iā bellū aduersum te gerere **C E R I-
 S T O** pollicitus sum: quomodo tuam tyrāni-
 dem superē: ex quo vim tibi i[st]e ferre delegi? Illa
 vero aduersum seipsam (vt ita dixerim) respon-
 dens ita dicere videbitur. Non tibi i[n]e loquar:
 quod ipse nō nosti: sed quod simul ambo co-
 gnouimus. Ego in meipsam dilectiōe glori-
 mane. Exterioris quidem incendiū genitrix, &
 causa, in primis est cura nimia, atq[ue] immodica
 requies. Porro interioris flāme, motus q[ue] cogi-
 tationum ex p[re]cedente requie, actibus q[ue] p[re]-
 teritis occasio gignitur. Ego, cū iniqua conce-
 pero,

C L I O I

pero, patio scelera: quę, simul atq; nata fuerint;
per desperationē generant mortem. Si meam,
tuam q; profundā infirmitatem penitus noue-
ris: meas vinxisti manus. Si gulę concupiscen-
tiam fregeris: meos obligasti pedes: ne gradi
in anteriora possint. si obedientię collum sub-
mittas: a me disiunctus es. si possideas humili-
tatem: amputasti caput meum.

DE AVARITIA VBI ET DE NV-
ditate rerum omnium   Gꝛę XVI

L V R I M I

P sapientissimi doctores
post præfatū tyrānum hunc auaritię
millecipitē spiritum statuere cōsue-
uerunt. Itaq; ne insipientes nos sapientū imu-
temus ordinem: eandē regulam, terminum q;
secuti, pauca prius de morbo, ac sic postmodū
de ipsius curatione loquemur. Auaritia, siue
cupiditas est idolorū veneratio infidelitatis fi-
lia: infirmitatū occasiōes præfert: senectutis est
vates: terrę siccitatem præcinit: ventura fami-
prospiciendū suadet. Auarus est euāgeliorum
irrisor, transgressor q; voluntarius. Qui chari-
tatē possidet: pecunias spargit. Qui uero utrāq;
rem continere se dicit: ipse se fallit. qui semet
ipsum luget: etiā corpus abnegauit. Nam si ad
id se tempus uocet: neq; illi parceret. Ne dixeris
pauperum gratia pecunias cōgrego. Duobus
enim

enim minutis coeleste regnū uenit. Hospita-
lis, & auarus sibi inuicem obuiauerunt postre-
mus q̄ priorem indiscretū appellauit. Qui ui-
cit hoc uitū: amputauit curas, q̄ uero illo de-
uinctus est, nunquā orabit pure. Auaritię initiū
elemosynas pretendit, finis uero est odiū pau-
perum. Dum cōgregat quisq̄, misericors effici-
tur, at cum adfuerit pecunię copia: contrahit
manus. Vidi nōnullos pecuniis pauperes: qui
prioris suę paupertatis obliti in conuersatione
pauperū spiritu diuites effecti sunt. Monachus
cupidus nunquā patet accidię, horis enim sin-
gulis illud apostoli uoluit. Qui ociosus est nec
māducet. Ac rursus. Manus iste ministrauerūt
mihi, & iis, qui mecum erant.

DE NVDITATE

NVDITAS rerum omniū curę est
n depositio, securitas uitę, uisitor omni-
bus impedimētis liber, mactoris alie-
natio, mādatōq̄ fides. Nudus monachus mun-
di totius est dominus. Deo enim cutā suā cre-
didit: & per fidē omnes possidet seruos, nō di-
cet homini necessitatē suam: sed quę afferūtur:
quasi de manu domini suscipiet. Nudus opera-
rius totius mortalis affectionis inimicus, quę
sibi adsunt, quasi nō sint, ita existimat: & si ap-
prehendat Anachoresis: omnia arbitrabitur ut
stercora.

stercora: sin uero contrahitur in aliquo: non
 dum qua sit vera nuditas agnoscit. Vir nudus
 purissimam orationem emittit. qui uero cupi-
 dus est: materiae imagines in oratione uersat.
 Qui in sancta subiectione durat: a cupiditate
 longissime remoti sunt. quid enim iam habeant
 proprium, qui ipsam quoque corpus suum alieno
 imperio exposuerunt. Huiusmodi vno hoc tan-
 tum de huiusmodi affici consueuerunt: quod ad
 migrandum prompti semper, ac parati sint.

Vidi plerumque monachos in loco ex aliqua
 materia sibi tollerantia acquisuisse: quibus ta-
 men eos ego beatiore censui: qui propter do-
 minum uirtute illa studiose sectantur. Qui su-
 perna gustauit: facile terrena continet. qui ve-
 ro sine gustu illoque est: terrenis possessionibus
 letatur. Is, qui sine ratione nuditate hanc sequi-
 tur: duabus ex partibus laeditur. nam & praesen-
 tibus abstinet: & futuris priuabitur. Cauea-
 mus igitur o monachi: ne auidius infideliores
 videamur. ille enim nihil sollicitus fuit: neque co-
 gregant. Magnus quidem & ille est: qui pecu-
 niis pietatis gratia renunciat: sed ille profecto
 sanctus est: qui uoluntati suae abrenunciauit. nam
 alter quidem centuplum siue per pecunias, siue per
 gratias accipiet: alter autem sempiternam vitam
 hereditario iure possidebit. Neque fluctus un-
 quam deertint mari: neque avaro iracundia, & mo-
 ror deesse poterunt. Qui auaritia materia con-
 tempit:

tempſit hic lite omni & cōtrouerſia liber eſſe
 ſit. qui uero poſſidere amat: pro acu etiam uſq;
 ad mortem cornixabitur. Fides cōſtans cir-
 cuncidet curas. porro mortis memoria corpus
 ipſum quoq; abnegabit. Nō fuit in Iob ullum
 auaritiæ veſtigiū: atq; ideo priuatus omnibus
 ſine turbatione perſtitit. Radix omniū malorū
 cupiditas & eſt, & dicitur. Hæc enim & ſcelera,
 & furta, inuidias, cædes, diuortia, inimicitias,
 procellas, iniuriarū memoriā, crudelitatem,
 mala deniq; omnia iuenit. Modica ignis ſcin-
 tilla ingentē ſyluam pleriq; totā ſuccenderūt:
 una q; uirtute, qua ſcilicet nulli mortalium re-
 rum afficimur: uniuerſa illa uitia diffugiunt.
 Porro huiuſmodi uirtutem experimentū, gu-
 ſtus q; dei parit, & cura ſolicita reddendę a no-
 bis in ſine rationis. Non ignorat, qui intentus
 legit, matris malorū rationem. ait enim in ſua
 nequā & execrabili ſtirpe ſecundam ſuam eſſe
 progeniē lapideā inſenſibilitatem. Sed prohi-
 buit me propriū illi ordinem diſtribuere ſer-
 pens ille multiceps idolorū ſeruitutis: qui ne-
 ſcio quo pacto tertiū ordinem apud patrū di-
 ſcretiſſimos in octo principaliū uitiōrū cathe-
 na ſortitus eſt: quē nos dum mediocriter teti-
 gerimus: loqui iam de iſenſibilitate uolumus:
 quippe quę tertia ab ea dicitur, quę ſecunda in
 ordine generationis eſt: poſt quā rurfus de ſo-
 mno, & uigiliis, p̄terea & de puerili, atq; igna-
 ua formidine,

O uia formidine,

na formidine, paucis differemus. Hi enim morbi pprie illoꝝ sunt, q̄ adhuc rudes imbuunt.

DE INSENSIBILITATE VIDELICET
mortificatione animæ & morte mentis
ante mortem corporis Gꝛ XVII

I NSENSIBILITAS & in corporibus, & i spiritibus est emortuus sensus ex diutino langore in insensibilitatem desinens. Indolentia est, quę in habitum transiit negligētia. Segnis ac torpens animi intentio p̄sumptionis est germen, alacritatis impedimentū, fortitudinis laqueus, cōpunctionis ignoratio, desperationis ianua, oblivionis mater: quā dum genuerit: ipsius filiæ suæ fit filia exclusio timoris. Indolens est stultus philosophus ab seipso damnatus expositor, sibimet contrarius locutor, cæcus videndi magister: de sanitate vulneris disputat: atq; id fricando exasperare non desinit: contra morbū loquitur: & quę sunt noxia, manducare nō cessat. aduersus seipsum orat: & protinus ad opus suū proficiscitur. id dū perficit: sibi ipsi indignatur: nec verborum suorū pudet miserū. Malefacio clamat: & tamen acius instat. Os contra vitium orat: & corpus p̄ vitio luctatur. de morte philosophatur: qui quasi nūquā sit moriturus, ita viuit. De separatione corporis, & animæ seuerius

ris admonet: & quasi sempiternus futurus sit; dormitat. de continentia disputat: & pro gula concupiscentia certat. cum de futuro iudicio legit: subridere incipit: de inanis gloria fuga meditatur: & eadē in ipsa lectione capitur. de vigiliis dum loquitur: expectoratur: & ipse somno protinus imergitur. Orationem collaudat: & eam nō secus quā flagellum vitat. obedientiā summis laudibus effert: primus quod ipse contra hanc agit. Eos, qui nulla mūdi affectione cōpediuntur: extollit: nec erubescit ipse pro vili pāno contendere, atque pugnare. iratus amaricatur: atque in ipsa amaritudine rursus irascitur. nec sentit, dum ruinā adiicit ruinę. Saturatus poenentiā agit: modicum quod progrediēs rursus saturitate distenditur. Silentium beatū dicit: ipsum quod per loquacitatē laudat. de mansuetudine admonet: & in ipsa doctrina nōnunquā irascitur. Cum resipuerit: ingemit: atque agitans caput rursus perturbatione corripitur. Vituperat risum: ac subridens de gemitu docet. semetipsum vt inanis glorię cupidū in plerisque accusat: & per eam sui vituperationē sibi gloriam quærit. Affectu libidinis in faciem respicit: & de pudicitia disputat. deserti, & quietis sectatores ipse in sæculo degens collaudat. misericordes glorificat: & paupes exprobrat. semper sui accusator est: & tamē resipiscere nō vult: ne dicā non potest. Vidi ego huiusmodi

o 2 plurimos,

plurimos, cum de exitu, æterno'q; iudicio ver-
 ba fieri audirēt: illacrimari: & cū adhuc essent
 in oculis lacrimę: ad mensam solícite accurre-
 re, admiratus'q; sum quomodo luctum quoq;
 hæc permittosa, & male olens domina captiua
 re portit ingēti insensibilitate roborata, sed la-
 pideæ huius & præcipitis, insanæ'q; simul & fa-
 tææ domine vulnera, & dolos quatum satis vi-
 sum est, pro tenui cognitione & facultate mea
 denudavi: neq; diu aduersus illā verbis pugna-
 re consilii est. Porro' si quis in domino est, qui
 experimento suo possit vulneribus afferre re-
 mediā, non illū pigeat id exeq. Ego enim im-
 becillitatem in hoc meam ingenue confiteor:
 quippe qui ab huiusmodi peste fortiter detri-
 neor, nam neq; fraudes illius, & artes a' me ipso
 potuissē deprehendere: nisi hæc summa vi te-
 nuissē: eam'q; diligēter examinans, quę præ-
 dicta sunt, cōfiteri fecissē: timoris domini, &
 infatigabilis orationis illā duplici flagello cę-
 dens. Quocirca & hæc dicere videbatur vio-
 lenta illa & neq;ssima domina. Ii, qui mihi fœ-
 dere deuincti sunt: mortuos vidētes rident: in
 oratiōe stantes lapidei toti & duri, tenebris'q;
 pleni sunt: sacram'q; intuētes mēsam, quasi ad-
 gustādum cōmunem panē cōuenerint: affecti
 sunt. Ego, cū aliquos compūgi video: irrideo:
 cuncta'q; ex affectus alacritate gignuntur bo-
 na. is, qui me genuit, pater necare me docuit.

Ego

Ego risus mater, ego somni sum nutrix. ego
 fatietatis amica. ego cū reprehendor, non do-
 leo. ego falsę religionis speciei connexa sum.
 Itaq; stupore percussus, atq; isanę sermonibus
 territus, interrogabā: quod esset eius genitoris
 nomen? Illa vero ad me, ego, inquit, nō vnā
 habeo natiuitatē: sed mista quodāmodo, atq;
 instabilis ratio meę cōceptionis est. Me fatier-
 tas roborat; me tempus auget; me pessima cō-
 suetudo cōsolidat. ea vero qui detinetur, a me
 nunquā liberabitur. Insiste ingētibus vigiliis.
 iudicium sempiternū infatigabili studio me-
 ditare. ita tibi forsitan parūper cedam. Intue-
 re diligentius occasionē, ex qua tibi nata sum:
 & aduersus matrem meam constanter certā.
 neq; enim vna mihi indifferēter est mater. in-
 ter sepulchra frequenter ora: eorum q; indele-
 bilem imaginem in corde tuo pinge. Hanc
 enim nisi ieiunii stilo tibi descripseris, a me in
 æternum vincere non poteris.

DE SOMNO ET ORATIONE ET
 psalmodia in conuentu Græ XVIII

OMNVS est nature ex parte cōstan-
 tia, imago mortis, sensuū feria. Vnus
 quidem est somnus. habet autē plu-
 rimas, sicut & concupiscentia, occasiones, siue
 causas. fit enim verbi gratia ex natura, ex cibis,
 O 3 ex dēmonibus:

ex demonibus: fortassis vero etiam ex summo imoderato q̄ ieiunio: ex quo dum caro lacescit: seipsam iam per somnū consolari quærit. Sicut imoderatus potus ex consuetudine pendet: ita & de somno sentiendū est. Quocirca in initiis renunciationis contra hæc vigilantissime pugnandū est. Perdifficile est enim longā consuetudinē curare. Obseruemus diligentius: & inueniemus, cū insonuit signū spiritualis tubæ: visibiliter quidē cōgregari fratres: inuisibiliter vero conuenire inimicos: atq; hos quidem, cū experrecti fuerimus, ad stare lectulo: nos q̄, vt iteꝛ decubemus lectulo, hortari. Expecta, inquit, dum cōpleantur principales hymni: sic q̄ demum in ecclesia proficisceris.

Alii, cum ad orationem assistere cœperimus: nos in somnum præcipitant. Alii præter consuetudinem ventrem immoderate stimulant. Alii vt iuicē in ecclesia colloquamur, hortantur. Alii mentē nostrā in turpes cogitationes pertrahūt. Alii super parietē reclinare nos vt debiles admonent. nonnunquā vero etiam oscitare imodice faciunt. Nonnulli illoꝛ orationis tempore risum nobis mouēt: vt per hūc ad indignationem contra nos deus prouocetur. Alii per summā desidiam festinare nos in versum pronūciatione impellunt. Alii contra psalmodiam protrahere voluptatis causa hortantur. Nonnunquā vero ori etiam assidentes
nostro

noſtro, ita illud claudū: vt vix aperiri poſſe vi-
 deatur. Is, qui, dum orat, deo ſe aſſiſtere intimo
 cordis affectu exiſtimat: vt columna perſtabit
 imobilis; nec ab vilo eorū illudetur: quos mo-
 do p̄diximus. Verus obediens, mox vt ad ora-
 tionem ſtare cōperit: illuſtratur totus: nōnun-
 quam vero etiam exultatione perfunditur. Eſt
 enim huiuſmodi pugil p̄paratus, & per inte-
 gerimū puriſſimum; q̄q; miniſteriū iam antea
 ignitus. Omnibus quidē poſſibile eſt cū mul-
 tudine orare: plurimi vero cū vno ſolo vna-
 nime fratre congruentius orant. paucorū vero
 valde eſt ſolitaria oratio. Si cum multitudine
 p̄ſallas: purgatiſſimā, & ab omni materia re-
 motam orationem offerre non poteris. Cæte-
 rum pro exercitatione mentis ea, quæ canun-
 tur eloquia, tunc ſpeculare: vel rurfus, dum vt
 verſum proximus finiat expectas: intētius ora.
 Nihil, dum oras, imiſcere orationi decet: ſiue
 id inutile ſit & ocioſum, ſiue vtile & neceſſa-
 rium. ſed orationi & operi diſtribuenda ſunt
 opera. Quod manifeſte docuit is, qui magnū
 Antonium erudiuit, angelus. Probat qui-
 dem aurum fornax. ſed ſtudium & charitatem
 in deum monachorum probat orationis in-
 tentiſſimę qualitas.

o 4 De corporalibus

C L I

DE CORPORALIBVS VIGILIIS
qualiter arripiedæ & exercedæ sint Græ XIX

ERR ENIS quidē, ac mortalibus regibus qui adstant: alii expediti, ac nudi fere sunt: alii fasces, alij clipeos, alii gladios tenent. Est autē ingens atq; incōparabilis prioræ ad sequentes differentia. q̄ppe illi proprie cognati regis esse atq; familiarissimi solent. hi vero serui, & ministri. Et ista quidem ita se habēt. Age vero iā nos quoq; quomōdo in vespertinis, diurnis q; cōuentibus, & orationibus Deo & regi nostro assistimus, solertius inspiciamus. Quidā enim in vespertinis pernoctationibus expeditissimi, & ab omni cura nudi puras ad orationem extendunt manus. Alii cum psalmoꝝ modulatiōe in hac assistunt. Alii lectioni magis incūbunt. Quidā per opus manū ex infirmitate virili aduersus somnū repugnant. Nōnulli mortis meditatione se exercent: ex huiusmodi cōsideratione cōpunctionem sibi acquirere studēt. Ex his omnibus primi, & postremi diuinis excubiis insistūt. Secūdi vero monasticę magis vitæ propiores sunt. Tertii vero inferiorem ambulant viam. Verum deuotione & virtute offerētium deus munera & suscipit, & æstimat. Vigilans oculus expiauit mentē: imodicus somnus obtudit, & excæcauit animū. Peruigil monachus fornicationis

fornicationis inimicus: somniculosus vero cō-
 tubernalis eius est. Vigiliæ incendiū libidinis
 frangunt: atq; a somniis liberant. Suffusus la-
 crimis oculus, tenerumq; cor, & ad sui custo-
 diam erectū, cogitationes cautissime obseruat:
 cibos fornacis in mōrem consumit: passiones
 edomat: linguā restringit, & reprimat: fugatq;
 phātasmatā. Vigilās monachus piscatur cogi-
 tationes: easq; per tranquillitatē noctis facilli-
 me & considerare, & capere potest. Dei amator
 monachus, mox vt sonus tubę increpauerit ad
 orationem vocās: lætus & hilaris dicit: Euge,
 euge. negligens vero: ve mihi, ve mihi. Mensæ
 præparatio gulę deditos arguit. orationis autē
 exercitatio dei amatores probat. Prior ille, dū
 instructam cōspicit mensam: gessit lætitia: se-
 quens autē mœstior fit. Somnus multus ob-
 liuionis opifex: vigiliæ vero memoriā emun-
 dant. Diuitias agricolę ex area, & torculari col-
 ligunt. monachi vero suas opes, & scientiā ve-
 spertinis maxime nocturnisq; orationibus &
 animi exercitationibus congregant. Somnus
 multus iniquus est socius: dimidiū vitę negli-
 gentibus, siue amplius diripit. Improbus mo-
 nachus in colloctionibus, & fabulis vigil: cū
 autem orationis ora superuenerit: somno illi
 grauatur oculus. Mollis, ac lasciuus monachus
 in loquacitate probatus. At vbi lectio illata sue-
 rit: aspicere præ somno nō valet Cum notissi-
 ma tuba

ma tuba insonuerit: mortuorū erit resurrectio.
 ita & cū sermo ociosus personare cœperit: dor-
 mientium erit euigilatio. Amicus fallax sopo-
 ris tyrannus nonnunquā, postquā satiati fue-
 rimus, cedit: fame'q; & siti nos acriter oppu-
 gnat. Opus manuū, cum orare pergimus, ferre
 nobiscum suggerit. aliter quippe uigilantium
 orationem demoliri nequit. Primus hic rudi-
 bus oppugnādo subrepat: siue ut eos initio ne-
 gligentiores faciat: siue ut spiritui fornicatio-
 nis uiam paret: quousq; liberi ab eo simus: cū
 multitudine psallere nō deuitemus. sepe enim
 fit, ut adstantium oculos ueriti dormire eru-
 bescamus. Inimicus est leporibus canis. ita &
 somno inanis gloriæ spiritus. Finita die uendi-
 tor, monachus uero psalmodia finita, residens
 computat lucrū. Permane post orationem so-
 brius ac uigilans: tunc'q; cateruas dæmonum
 aspicias. Nam ut qui a nobis in oratione expu-
 gnati fuerint: post orationē iniquis nos phan-
 tasiis circūuenire moliuntur. Residens obser-
 ua diligētius: inspicias'q; eos, qui cōsueti sunt
 primitias animę diripere. Fit nonnunquā ut in
 somnis ex assiduitate exercitiū laudabilis psal-
 morum meditemur eloquia. plerūq; uero dę-
 mones ea suggerūt nobis: ut nos ad superbiā
 eleuent. Tertium genus dicere nolebā: nisi me
 quidam coëgisset. Anima, quæ uerbū domini
 quotidie sine intermissiōe meditatatur: solet per
 soporem

soporem quoq; in eodem imorari. Est enim hoc secundū primi proprie remuneratio: quo scilicet spiritus, phantasmata'q; euitantur.

DE IGNAVA FORMIDINE Græ XX

VI in cœnobiis, siue cōuentibus uirtutem arripit: non ualde consueuit oppugnari formidine. qui uero in remotioribus locis solitarius degit: caueat ne unquam sibi formido dominetur, cenodoxiæ germen, & infidelitatis filia. Formido puerilis est mos in vetula, & ab inani gloria oppressa anima. Formido est fidei euersio in expectatione earum rerum, quæ non videntur. Timor est præmeditatum præuisum'q; periculū. Siue ita: Timor est sensus tremulus cordis, qui de incertis calamitatibus iugiter agitur indignans; Timor est certæ cōfidentię ac securitatis priuatio. Superba anima est formidinis ancilla, sibi ipsi fidēs, sonitus'q; & umbras reꝝ quarūlibet metuens. Ii quidē, qui amant: nec dolent: formidine omnino carent. qui uero formidolosi sunt: lugent: & desperant: stuporē mentis plerumq; patiuntur: & merito sanē. Iustus enim cū sit deus: superbos deserit: ut reliqui nō extolli doceamur. Cuncti quidem formidolosi sunt, qui inanem gloriā sequuntur: non autem ideo omnes quoq;, qui carent formidine, sunt humiles.

miles. Nam & latrones, & qui sepulchra violant: nulla formidine trepidant. In quibus locis consuesti expauescere: ad ea non te pigeat noctu proficisci: nam si iis, quæ parua sunt, cedas: consenescet tecum puerilis. ista & ridiculosa perturbatio. Dum vero ad ea proficisceris: orationis armis accingere: & cum perueneris: expande manus: & **I E S V** nomine cæde inimicos. nulla enim neque in cælo, neque in terra sunt arma potiora. Liberatus ea peste, liberatorem tuum collauda. Nam si illi gratias referas: in æternum proteget te. nunquam poteris ventrem subito implere. ita ne formidinem quidem statim vincere valebis. pro mensura iustus formido citius, vel ferius recedit. Inhorruerunt pili, & carnes meę, inquit Eliphaz, dæmonis astutiam enarrans. Aliquando quidem anima, nonnunquam vero corpus ante formidare incipit: alterumque alteri passionem comunicat. Quoties formidine correpta carne metus improbus in animam irrumperre non potest: iusta est infirmitatis huius liberatio. At cum pro contritione cordis insperata omnia prompte expectamus: tunc re vera formidine liberati sumus. Non tenebræ, non locorum solitudo demones contra nos roborat: sed animæ sterilitas: plerumque vero etiam disciplina diuina nobis dispensatione permessa. Qui verus seruus est domini: propriumque dominum timebit. qui autem hunc necdum metuit:

tuit:

ant: umbram quoq; suam sepius extimuit. In-
stante quidem inuisibiliter spiritu, terretur cor-
pus. adstante vero angelo, exultat humilium
animus. Quocirca ex effectu huius presentiam
noscentes, ocyus ad orationem recurramus.
Nam vt nobiscum oret, nos q; adiuuet, clemen-
tissimus custos noster aduenit.

DE MULTIFORMI CENO-
DOXIA Græ XXI

OLBNT pleriq; , dum de vitis di-
sputant: inanem gloriã seorsum de-
finire a supbia. Vnde & octo esse prin-
cipalia, & primaria vitia dicūt. Theologus ve-
ro Gregorius, alii q; plurimi doctores, septem
ista esse tradiderūt: quos ego maxime sequor.
Quis enim inanem gloriã deuicit: & superbus
fuit? Ea vero est ambag; adinuicem differentia:
quę est naturaliter pueri ad virum: & tritici ad
panē. hoc enim principiū est: illud finis. Nunc
igitur de initio & plenitudine passionū, nefa-
rio scilicet tumore, tempore admoniti paucis
loquamur. Qui enim de his longissime philo-
sophari nititur: is ei similis est: qui de ventoꝝ
pondere incassum curiose quærnt. Cenodoxia
est specie quidem imutatio nature, morum q;
peruersio, & obseruatio querelæ: qualitate ve-
ro, laborū dissipatio: sudor; perditio: thesaurorum

fum infidię: perfidię alūna: superbię p̄cursor
 in portu naufragium; in area formica; quę, etsi
 tenuis est: laboribus tamen omnibus, & fructi-
 bus infidiatur. Expectat formica: dum perficia-
 tur triticū: cenodoxia uero, dum cōgregentur
 opes. Gaudet illa ut furetur: hæc autē ut dissi-
 pet. Gaudet desperatiōis spiritus: cū uidet mul-
 tiplicari uitia. cenodoxia uero, cū uirtutē mul-
 tiplicari uidet. prioris iamua multitudo uulne-
 rum: secūdi uero diuitię laborę. Obserua dili-
 genter: & usq; ad mortem, & sepulchrū inue-
 nies hanc nefariam labem quotidie uestibus,
 unguentis, pompis, aromatibus, & aliis flore-
 re. Lucet omnibus affatim Sol: omnibus q; stu-
 diis cenodoxia adgaudet. Verbi causa. Ieiunio:
 inaniter glorior. Latendi causa soluo ieiunium.
 tanquā prudens iterū glorior. Si splendide uestiar:
 uincor ea peste. si uilius induar: denuo glorior.
 si loquar: hac superior: si taceā: rursus superatus sum.
 quocūq; hunc tribulum ieceris: erecto persistit aculeo.
 Eiusmodi uero gloriosus est fidelis idolorę cultor:
 qui deum quidem colere & venerari uidetur: hominibus
 uero, non Deo placere studet. Omnis autē huius-
 modi est, qui ostentationi obsequitur: eius uero
 ieiunium absq; effectu mercedis erit: eius item
 improba oratio. Vtraq; enim ad hominū laudē
 captandā operatur. Monachus inaniter glorians
 duabus ex ptibus læditur. Corpus enim

enim

enim per afflictionem cōterit: nec vllam inde mercedem recipit. Quis nō rideat cenodoxiaē opetarium? qui, dum ad pfallendum stat: ab ea exagitatus interdum ridet: interdū in oculis omnium deflet? Abscondit nōnunquā deus ab oculis nostris etiā quæ possidemus bona. Vir autem laudator, imo vero seductor per laudes oculos aperit nostros. his autē apertis a nobis euanere diuitiē. Adulator est dæmonū minister, superbię dux, cōpunctionis exterminator, bonoꝝ demolitor, erroneus ductor. Quī enim beatos vos dicūt, inquit: illi vos seducūt. Sublime quidem est, illatas cōtumelias fortiter, libenterq; perferre. sanctū vero ac iustū, laudes absq; læsione transire. Vidi lugētes, dum laudarentur, iracūdiā facibus succensī: & veluti in nūdinis passione passionem cōmutare. Nemo quē sunt hominis, nouit, nisi sp̄itus hominis, qui in ipso est. Erubescant igitur, & obmutescant, qui nos in faciem beatos dicere nitūtur. Cum audieris quod te vel proximus, uel amicus tuus maledictis insectatus sit absentē, siue etiam presentem: tūc ostende charitatis opus: atq; illum ipse collauda. Magnum quidē est, laudes hominis ab anima excutere: sed longe maius, aduersari dæmonū laudes. Non ille humilitatem ostendit: qui seipsum deiicit: & uilē dicit: (quid enim mirū, si seipsum tolleret?) sed qui ab alio probris respersus charitatē in illū integram

integrā atq; inuolabilem seruat. Animaduē-
 ti cenodoxiæ demonem, dū cogitationes fra-
 tri suggereret: alteri quoq; prius eas reuelasse
 ut cum ab eo, quę in corde suo uersarentur, au-
 daret: hunc ueluti præcognitorem laudaret: ac
 beatū diceret. Ipsa quoq; corporis mēbra car-
 pere, repentinis q; corpori tremores excitare
 consuevit impurus hic spiritus. Non illum au-
 dias: cū tibi ut episcopatū, uel monasterii prin-
 cipatum, uel magisteriū suscipias, ingerit. Est
 enim laboris imodici, canem a macelli mensa
 remouere. solet, cū uiderit aliquos uel modicū
 inquietis proposito, ac tranquillo statu profe-
 cisse: mox ut relicta eremo ad sæculū profici-
 scantur, hortari: Abi, inquiens, in salutem ani-
 marum pereuntiū. Alia Aethiopum est, & alia
 statuarum forma. Ita & alius modus est inanis
 gloriæ eorū, qui in sæculo, & alius eorū, qui in
 desertis degunt. Sæcularium aduentū præuenit
 inanis gloria: leuiore q; monachos adueniē-
 tibus obuiā progredi hortatur: eorum q; pro-
 uolui pedibus. Ita quę est superbię plenissima
 humilitatē simulat: mores, habitū, incessum q;
 moderando componit: submissa loquitur no-
 ce: atq; ad manus aduenientiū ut aliquid acci-
 piat, respicit. Dominos, ac patres, & primarios
 appellat: & qui post deū sint uitæ illorū causa.
 Ad mensam residentes abstinere hortatur: &
 inferiores absq; misericordia exagitat: eos, q in
 psalmodia

psalmodia negligētioreſ eſſe ſolent: fortioreſ
 facit: mutiſ q̄, & ſine voce venuſtatem vocis
 adiicit: ſomniculoſoſ q̄ vigilāteſ efficit: adula
 tur ei, qui præeſt canoni: primatum q̄ ſibi lar
 giri affectat: & dum hoſpites abſcedunt: patrē
 illum, & magiſtrum nominat. eoſ, qui honora
 ti ſunt: ſupboſ facit: & qui deſpecti: iniurię me
 moreſ oſtendit. Cenodoxia nonnunquā pro
 honore miniſtrauit ignominiā. ſuiſ enim diſci
 puliſ irata confuſionem illiſ maximā induxit.
 Cenodoxia feruidoſ iracūdia miteſ in conſpe
 ctu hominum, & manſuetoſ fecit. hæc natura
 libuſ boniſ, ac doniſ vtplurimum inſilit: & per
 ea infeliceſ ſternit. Vidi dēmonem ſocium, ac
 fratrem ſuum perturbāſſe, atq; effugaſſe. Nam
 cum aliquādo frater iraceretur: aduenirent q̄
 interea ſæculareſ hoſpiteſ: ex iracundia in ce
 nodoxiā trāſlatus eſt miſer. ſimul enim vtriq; ſer
 uire non poterat. Iſ, qui ſeiſum cenodoxię
 vendidit: duplicem viuut vitā. Nam inter mo
 nachoſ habitu degent in ſęculo mēte & cogi
 tatione verſatur. Si ad ſupernā gratiam feſtina
 muſ accurrere: ſupernam gloriā deguſtare ſtu
 deamus. qui enim illā deguſtauerit: terrenam
 omneſ protinuſ cōtemnet. Miror enim ſiquiſ
 abſq; illiuiſ guſtu hęc poſſit aſpernari. Sæpe fit
 vt qui ab inani gloria p̄dati, ac vaſtati fuimur:
 cōuerſi poſtmodū illam acriuſ vaſtemuſ. Vidi
 quoſdā operatioſ ſpirituale exercitiū ex inani

p gloria

gloria cœpisse: abiecto'q; postmodũ noxio, di-
 uoso'q; principio, correpta intentione, laudabi-
 li sine quod minus recte cœpant cõsumauisse.
 Qui prærogatiuis naturalibus, puta acumine,
 peritia, lectione, pronũciatione, ingenio, cate-
 ris'q; omnibus, quæ nobis sine nostro labore
 proueniunt: extollitur: hic nunquã eis, quæ su-
 pra naturam sunt, bonis potietur. Qui enim in
 modico infidelis est: in multo quoq; infidelis
 erit. Eiusmodi vero est seruus inanis gloriæ.
 Pleriq; vt supremã tranquillitatem, diuitias'q;
 gratiarum, ac miraculoꝝ perpetratiõẽ, & vir-
 tutem prænoscendi adipiscerẽtur: corpora sua
 incassum cõtriuerunt: ignorãtes miseri, quod
 non labores, sed summa humilitas huiusmodi
 munera pariat. Qui munera pro laboribus exi-
 git: hic periculosum iecit fundamentũ. qui ve-
 ro se ipsum debitorẽ estimat: is insperatas gra-
 tiarum opes repente suscipiet. Caue ne perditio-
 ni vnquã obtemperes: cũ te quasi pro audien-
 tiũ utilitate virtutes propalare suggerit. quid
 enim proderit homini: si mũdo vniuerso pro-
 fit: sibi vero ipsi detrimentũ faciat: Nihil eque
 ac humilis, nec vlla simulatione fucatus habi-
 tus intuentes edificare poterit. fit enim & aliis
 viaticum, nunquã extolli. quo quid maius ad
 vtilitatis rationem esse possit, nõ video. Nora-
 uit quidam ex iis, qui videre acutius poterant:
 narrauit'q; quid viderat. Cum sederẽ, inquit, in
 cœtu

coetū quodam: adueniētes ad me cenodoxię,
 & superbię dæmones iuxta me ex vtraq; parte
 federunt. & vnus quidē ex his digito illo suo
 uanissimo pulsauit latus meū: hortans vt ali-
 quid, quod ad contemplationē pertineret: siue
 opus quodlibet in deserto à me gestū loque-
 rer, quem cū à me repulisset, dicens: Conuer-
 tantur retrosum, & erubescant qui mala mihi
 cogitant: protinus is, qui à sinistris erat: ad au-
 tē mihi dixit. Eia bene fecisti: magnus q; effe-
 ctus es, quippe qui impudentissimam matrem
 meam viceris. Ad quem ego rite sequētia ver-
 sus resumens dixi. Aduertantur statim erube-
 scentes, qui dicūt mihi eia bene fecisti. Eundē
 ego cum interrogassem: quomodo inanis glo-
 ria sit superbię mater: ita respōdit. Laudes, in-
 quit, animam eleuant, & inflant, porro cū ani-
 ma ad elationē venerit: iam tunc illā superbia
 assumēs ī coelū usq; attollit: & usq; ad abyssos
 deiicit. Quādā gloria est, quæ à domino pro-
 uenit. Ego enim, inquit, eos, qui me glorificāt,
 glorificabo. Est & alia, quę ex diabolico appa-
 ratu, & fraude proficiscitur. Ve enim, inquit, cū
 uos benedixerint oēs homines. Priorem aper-
 tissime cognosces: cum illā ut detrimentū exi-
 stimās, omni conatu aduersatus fueris: & quo-
 cunq; proficiscens cōuersationem tuā occulta
 ueris. Secundam uero: cum uel pag; aliquid, ut
 ab hominibus inspiciaris, operatus fueris. fin-

p 2 gere

gere eam, quę in nobis non est, uirtutē scelerata suggerit. Sic enim, inquit, luceat lux uestra eorum hominibus: ut uideant bona opera uestra: & glorificent patrē uestrum, qui in cœlis est. Plerūq; dominus inanis glorię cupidos in illius odium per aliquā contingentē sibi ignominiam traduxit. Cuius odii initiū est oris custodia, amorq; uilitatis & ignominia: mediū uero, intellectualium omniū inanis glorię studiorū amputatio: finis uero (si tamen ullus est abyfso finis) ea omnia coram multitudine studiose, ac sine ullo doloris sensu quærere, quę ad ignominia pertinent nostram. Noli confusionem tuā abscondere, quasi id ueritus, nec uiidearis offendiculū ponere. Jam uero etiā secundum culpę, & erroris speciē non eodē fortasse medicamine semper utendū est. Quoties nos gloria aduocauerimus: siue cū inuocata, ab aliis tamen ad nos premissa peruenerit: siue cum ad inanem gloria studiose aliqua facere tentamus: luctus nostri meminerimus, ac nostrę secretioris & trepidę orationis: prorsusq; illius improbitatem obtundemus: atq; irreuerentiam transferemus. sit tamē uerę orationis nobis cura. Sin autē; uel mortis nostrę considerationem citius arripiamus. si uero ne id quidē possumus: uel eam cōfusionē metuamus, quę gloria inanē sequitur. qui enim se exaltat: humiliabitur nō solū in futuro seculo, sed in presenti

senti quoq; Quoties nos laudatores, imò verò seductores laudare cœperint: citius iniquitatũ nostrarum multitudo memorię occurrat: inuenimus' q; nos ipsos indignos iis, quæ in nostram laudẽ dicuntur, vel geruntur. Sunt inanis gloriæ studiosos, qui in quibusdã petitionibus suis exaudiri à deo debeant: quorum deus ideo anticipare orationes, & preces cõsuevit: ne per orationis studiũ id, quod petierant, accipiẽtes superbiores fiant. Non valde solẽs, qui simpliciores sunt, in venenũ istud icidere. Cenodoxia quippe est simplicitatis amissio, fusta' q; institutio. Vermis plerũq; dum excreuerit: natis alis in sublime subuectus est. ita & cõsumata inanis gloria superbiã peperit: quę maiorum omnium dux, princeps, & cõsumatio est.

DE SUPERBIA Gr. XXII

SUPERBIA est dei abnegatio, inuentio dẽmonũ, aspematio hominũ, condẽnationis mater, laudũ progenies, sterilitatis argumẽtũ, diuini adiutorii expulsio, stuporis præcursor, lapsuũ ministra, casus materia, iracundiæ fons, simulationis ianua, firmamentum dæmonũ, delictorũ custos, duritię & crudelitatis artifex, cõpassionis & misericordiæ ignoratio, amarus exactor, immitis iudex, dei aduersatrix, blasphemię radix. Initiũ

p 3 superbię

superbię finis est inanis glorie: Medium vero,
 despectio proximi, & laborę suorum impudēs
 divulgatio, laus in corde, reprehensionis odiū
 Finis vero, abnegatio diuini adiutorii, pprii q̄
 studii elatio: & cōfidentia, dæmoniacus mos.
 Audiamus intentius omnes, qui foueā istā cu-
 pimus effugere. A gratiarum actione plerunq̄
 hac pestis teterrima solet incrementa fuscipere.
 neq̄ enim initio improbe deum abnegare sug-
 gerit. Vidi quēdam deo gratias ore agentem,
 sensu q̄ superbe gloriantem. Testatur id aper-
 tissime phariseus ille, q̄ dixit. Deus gratias ago
 tibi. Vbi ruina contigit: illic antea superbia ta-
 bernaculum fixerat. prius enim illud hoc sub-
 sequens indicat. Ponamus duodecim esse pas-
 siones ignominie, audiri insignē quēdam &
 honorabilem dixisse virum. Si vnā hęc, ela-
 tionē dica, voluntate diligas: sola ea reliquę
 vndecim locū implebit. Altum sapiens mona-
 chus cōtradicit vehementer: humiliter aut̄ sen-
 tiens contradicere nescit. Non sustinet cypres-
 sus in terram inclinari: neq̄ monachus elatus
 corde obtēperare. Vir excelfo corde dominari
 appetit, aliter enim perire vtrunq̄ non potest:
 immo vero non vult. Superbis dominus resi-
 stit, quis iam illos miserari potest? Immundus
 apud deum est omnis elato corde, quis iā hu-
 iusmodi mundare poterit? Disciplina quidem
 superboę lapsus est: stimulus dæmon: dereli-
 ctio

ſcio autem ſtupor. Et in illis quidē prioribus
 homines ſepe ab hominibus curati ſunt. extre-
 mū vero curari ab hominibus nō potest. Qui
 reprobationē ab ſe excutit: hoc ſe morbo la-
 borare ſignificat. qui vero illā admittit: peſtis
 eius vinculo ſolutus eſt. Si abſq; alio vitio hoc
 ſolo cœleſtis quidā de cœlo corruit: quaten-
 dum: an forte humilitate ſola ſine virtute alia
 poſſibile ſit in cœlū conſcendere? Superbia eſt
 diuitiarum virtutis, ſudorum q; perditio. Cla-
 mauerunt: nec erat qui ſaluos faceret. Idcirco
 penitus, quia cū ſuperbia id fecerunt: clamaue-
 runt ad dominū: & non exaudiebat eos. Ideo
 omnino, quia cauſas, cōtra quas orabant: non
 abſciderunt. Superbientē fratrem probatiſſimus
 ac diſcretiſſimus ſenior ſpiritualiter corripuit.
 Ad quem ille cæcutiēs ait. Ignofce pater: neq;
 inaniter gloriōſ: neq; ſuperbus ſum. Tunc ſa-
 pientiſſimus ſenior ad eū. Et quoniam, inquit,
 modo fili manifeſtius declarare potuiſſes te
 hoc morbo laborare: quā vt diceres: ſuperbus
 non ſum? Talibus itaq; confert plurimū ſubie-
 ctio deuota, craſſius atq; ignobilius inſtitutum
 vitæ, virtutum q; clariſſimoꝝ patrum, quæ na-
 turam excedere videntur: intentiſſima lectio:
 fortasſe vel ſic erit huiusmodi languētibus ali-
 qua ſalutis ſpes. Pudor eſt alieno ornamento
 ornari, extremę q; dementię dei donis extolli.
 quæ q; tibi ante natiuitatē fuere virtutū bonæ

eis solis gloriare. Nam quę tibi post natiuitatē sunt: ea tibi deus largitus est: vt ipsam quoq; natiuitatē. Quas virtutes præter mentē acquisisti: illę solę tuę sunt. Mentem enim tibi largitus est deus: & quę extra corpus exegisti ceramina: ex tuo solo studio fuerūt. Corpus quippe non tuū est opificium: sed dei. Noli cōfidere, quoad sententiam suscipias: cū videas quędam, postquā introductus in thalamū fueratt atq; discubuerat: ligatis manibus, & pedibus in exteriores relegari tenebras. Noli elata ceruice gloriari: luteus cū sis. Plurimi enim, q; sancti, atq; omni materię pondere fuerunt liberi: de coelis deiecti sunt. Cum in suis operariis locum ceperit dæmon: tūc iam ipsis in somnis, aut per visum in figura veluti sancti angeli, vel martyris alicuius apparens mysterioꝝ reuelationē, vel gratiæ munera largitur: vt per hunc modū seducti miseri perfecte demū sensu integro & sanitate mentis excidant. Etiam si mille mortes pro CHRISTO pateremur, ne sic quidem satisfacere, aut debitū nostrum implere possemus. Alius quippe est dei, alius seruoꝝ sanguis: secundum dignitatē dico: non secundum substantiā. Nunquā nos ipsos disquirere, & diiudicare desinamus: iugiterq; probatissimoz patrum, qui ante nos luminariū in morem splenduerūt: vitam, ac mores intueamur: nosq; ad illoꝝ comparationē studiosius examinemus.

inuenimus. tunc sane, tunc nos ipsos ne vestigiū
 quidem diligentioris conuersationis attigisse
 inueniemus: sed seculari adhuc instituto imo-
 rari. Monachus pprie est animi oculus omni
 elatione carens, immobilis q̄ corporis sensus.
 Monachus est, qui hostes ferax in morē pro-
 uocat, & irritat: cū illi ab ipso fugiant. Mona-
 chus est iugis excessus mentis, ac mœror vitæ.
 Monachus est, qui ita virtutibus affectus est: vt
 esset voluptatibus alius. Monachus est lux, ocu-
 los cordis iugiter irradians. Monachus est hu-
 militatis abyssus, spiritū omnem præcipitās &
 suffocans. Superbia, & fastus obliuionē pecca-
 torum ingerit. nam illoꝝ perpetua memoria
 humilitatis est opifex. Superbia est animæ su-
 prema inopia: dum illa diuitias imaginatur: lu-
 cem q̄ esse in tenebris existimat. Non solum
 non permittit hæc execrabilis pestis in anterio-
 ra progredi: sed etiā ex altitudine deiicit. Su-
 perbus est punicū malum, interius putridū, ex-
 terius vero decorem præferens. Superbus mo-
 nachus demone opus non habet. ipse enim iā
 sibi & dæmon, & hostis, & inimicus est. Alie-
 nissimæ a luce sunt tenebræ. ita & superbus a
 virtute omni alienus est. Sunt in superboꝝ cor-
 dibus blasphemie verba: in animabus autē hu-
 milium cœlestia dona. Solem execratur fur-
 superbus vero mites aspernabitur. Nescio quo
 pacto seipsos pleriq̄ superbi latuerunt: & cū se
 putarent

putarent esse impassibiles: in exitu paupertatē
 suam cognouerunt. Qui hac labe deprehensus
 fuerit: dñi auxilio opus illi erit. Vana est enim
 illi salus hominis. Deprehēdi seductricē hanc
 sine capite in cor meū aduenisse, matris suę hu-
 meris inuēctam: ambas q̄ obedientiæ vinculo
 illaqueans, vilitatis q̄ flagello verberans, qua-
 liter in me essent ingressæ, dicere cogebā. Itaq̄
 cum cæderentur aiebant. Nos neq̄ initiū habe-
 mus, neq̄ natiuitatem. principes enim, & geni-
 trices sumus vitioꝝ omnium. Oppugnat autē
 nos imodice contritio cordis, ex subiectione
 initium sumens. Nullius imperio subiicipa-
 timur: ideo ī cœlis quoq̄ seditiōes mouimus.
 Nos (vt totum simul audias) omniū, quæ sunt
 contraria humilitati, genitrices sumus. Cuncta
 quippe, quæ illi suffragantur: nobis aduersissi-
 ma sunt. Nos in cœlo ipso fuimus. & quo fu-
 gies a facie nostra: Nos ignominiam, obediē-
 tiam, iniraſcentiā, obliuionem iniuriarū, & mi-
 nisterium sequi sepe cōsueuimus. Porro stir-
 pes nostrę sunt spiritaliū lapsus, iracūdia, de-
 tractio, amaritudo, clamor, furor, blasphemia,
 hypocrisis, odiū, inuidia, contradictio, suo quā
 alterius malle regi moderamine, inobediētia.
 Vnum, & solū est, in quo conatus omniū viriū
 nostrarum deficiunt. Id q̄ tibi torte dicimus.
 Si teipsum cora' m domino ex intimo cordis
 affectu semper accuses: nos vt araneas conte-
 mnes.

mies. Nam (ut vides) superbiæ equus est cenodoxia: in quam conscendi. Sed sancta humilitas, & sui ipsius iugis accusatio ridebunt equi, & ascensorem eius, triûphale carmen suauissime canêtes. Câtemus domino. gloriose enim honorificatus est. equum, & ascensorem proiecit in mare, & in humilitatis abyssum.

DE INEFFABILIBVS COGITATIONIBVS BLASPHEMIÆ GR: XXIII

AB VAE radice, & matris sequiorem esse progeniem in superioribus audiimus: videlicet nefarię superbię sceleratam filiã blasphemiã. idcirco necesse est eã in medium adduci. Neq; enim quiuis est iste inimicus: sed hostibus omnibus immanior, & grauior: Et (quod durius est) nõ facile spiritali medico enunciari, vel confitendo denudari potest. quocirca plurimis nõnunquã desperationis, & diffidentię causa fuit, omni illoꝝ consumpta spes: non secus quã a verme consumitur lignũ. Iste igitur iste sceleratissimus & sepe alias ad sanctam sinaxim, & ad ipsam horrendam factorũ mysteriorum horã blasphemare dominum, & ipsa, quæ cõsumantur, sacramenta solet. ex quo maxie manifeste colligimus: non esse animam nostrã, quæ illa intus verba locuta sit impia, & nõ ferenda: sed dæmonem
dei,

C L I

dei, bonorum'q; omniū aduersariū, qui idcirco de cœlis eiectus est: quod illic quoq; se per
superbiā extollens, in deū blasphemias, & con-
tumelias iaculari visus sit. Nam si mea sunt tur-
pia illa, & scelerata verba: quid est quod donū
cœleste suscipiens adoro: quomodo possum
vnā & maledicere, & benedicere plurimos fe-
ductor iste, animarum'q; corruptor in stuporē
& amentiam sepe deduxit. Nulla enim alia co-
gitatio ita difficile, vt ista enūciari potest. quo-
circa & multis plerūq; consenuit. Nihil enim
ita demones, cogitationes'q; cōtra nos robo-
rat: vt eas incōfessas in corde nutrire, atq; occu-
lere. Nemo sibi verborū blasphemie causam i-
putet. Cordis quippe cognitor dominus no-
uit nostra nō esse huiusmodi verba, & inuētat:
sed hostium nostrorū. Ebrietas offendēdi cau-
sa est, & superbia cogitationum indecentium.
Atq; is quidē, qui offendit: non quia offende-
rit: sed quia ebrietatis causa id passus sit: omni-
no punietur. Cum ad orationē stamus: im-
munda illę, infandæ'q; cogitationes nobis impor-
tune obstrepunt. At cum orationē finierimus:
protinus excedunt. Neq; enim oppugnare eos:
solent, qui aduersus illas nō dimicāt. Non so-
lum autem deum, & diuina omnia impius ille,
spiritus blasphemat: sed & turpissima quædā,
& deterrima verba in nobis intellectualiter lo-
quitur: vt aut orationem deseramus: aut nos
iplos

ip̄s in dēsp̄ratiōem deiiciamus. plurimorū
quidē intercepti orationē: multos a sacro-
rum mysteriorū cōmunionē seperavit: quorū-
dam corpora mœrore tabefecit: alios per iēju-
nium domuit nequā hic, & imanis tyrannus:
nullamq; eis requiem cōcessit: idq; nō solum
in sēculi hominibus: verū in eis quoq;, qui mo-
nasticam vitā subierunt, fecit: nullā eis iam sa-
lutis spem reliquā esse, improbissime sugge-
rens: infidelibusq; omnibus, & ipsis quoq; gen-
tilibus miserabiles esse denūcians. Qui bla-
sphemie spiritu se p̄turbari sentit: atq; eo libe-
rari cupit: pro certo habeat, nō suā animā hu-
iusmodi cogitationum esse causam, sed impu-
rum illū spiritum: qui aliquādo ad dominum
dixit. Hęc omnia tibi dabo: si prociēs adora-
ueris me. Idcirco nos quoq; contemntes i-
psū, & quę ab illo dicuntur, nihil existiman-
tes, securi & intrepidi dicamus. Vade post me
sathana. dominū deū meū adorabo: & illi soli
seruiam. sermo autē, dolorq; tuus in caput tuū
reuertetur: & in verticē tuū blasphemia tua de-
scendet in p̄senti, & in futuro sēculo. Qui p̄-
ter hūc modū aduersus blasphemie spiritū pu-
gnare vult: is ei similis est, q; manibus suis co-
ruscationem cōtinere nititur. Nam quomodo
vel comprehendere, vel resistere, aut reluctari
aduersus eum poterit: qui repente in cor ventī
instar pertransit: habetq; verbū momento ve-
locius:

locus: cōfestim'q; euanescit: Nam hostes quidam reliqui instant: perstant: moras trahunt: tempus'q; aduersum se pugnantis præbent. hic autem, simul atq; apparuerit: abscedit: statim'q; vt allocutus est mentē pertransiit. Solet plerūq; in simpliciorum, atq; puriorū mētibus huiusmodi dæmon imorari: quod hi maxime vehementius cæteris cōcuti, & perturbari consueuerūt. quibus sane' nō dicimus id ex superbia aliqua proprie, sed ex dæmonū inuidia, & calliditate cōtingere. Desinamus tandē iudicare, & cōdemnare proximum: & cogitationes blasphemix nō metuemus. id enī huius & occasio, & radix est. Sicut qui in domo inclusus est, audit exterius prætereuntiū verba: nec tamē cū eis ipse colloquitur: ita & anima, quæ in seipsa degit: dæmonis blasphemias auscultās, quas per illam trāsiens loquitur: turbatur. Qui hunc spiritū despicit: liber euasit. qui vero aliter illi reluctari nititur: tandem subiacebit. Qui enim verbis spiritū continere vult: is ei similis est, q; ventos includere nititur. Monachus quidam studiosus, cū ab eo perturbaretur: ad. xx. annos carnem suā ieiuniis ac vigiliis macerare perstitit. Cum vero nullā se vtilitatem inde cepisse sentiret: profectus conscriptam in charta perturbationē, ac tentationē suam sancto cuidam ac probatissimo seni obtulit, in faciē prostratus, nec in illū intueti valens. Vt autē legit

senior

senior subrisit: fratrem 'q; erigēs, pone, inquit,
 fili manum tuā super collum meū. quod cum
 fecisset frater: ait illi senior. Super collum meū
 sit frater hoc peccatū, quotquot annis te oppu-
 gnarit, vel oppugnatur: sit. tu tantum id obser-
 ua: vt hoc iam floccipendas: & nihil æstimes.
 Quibus verbis ita roboratus est frater: vt non
 ante cella senis excederet, quā huiusmodi mor-
 bus euanesceret. Hoc autē is, qui expertus est,
 mihi postea narrauit, deo gratias referens.

DE MANSVETVDINE ET IN-
 nocentia quæsitis non naturalibus &
 de nequitia Gꝛ XXIIII

R A E C V R R I T quidem solē ma-
 tutina lux. omnē vero humilitatem
 P māfuetudo præcedit. quocirca Lucē
 ipsam audiamus ita eas gradatim ordinātem.
 Discite, inquit, a' me: quia mitis sum, & humi-
 lis corde. Iustum ergo est & legitimū ante so-
 lem luce illustrari: atq; ita demū clarius solem
 intueri. Fieri enim nō potest vt hūc intueatur,
 qui lucem antea nō cognouerit: vt vera dicto-
 rum docet institutio. Māfuetudo est animi
 incōmutabilis status, eque in honoribus se, &
 ignominiiis habens. Mansuetudo est in pertur-
 bationibus' proximi pro illo, affectu summo
 atq; integerrime orare. Mansuetudo est super-
 eminens

eminens iracundię pelago scopulus, fluctus omnes impingentes dissoluens: & nunquā penitus cedens, aut in alteram inclinans partem. Mansuetudo est firmamentū patientię, charitatis ianua, imo vero mater, discretionis argumentum (docebit enim, inquit dominus, mites vias suas) venię ministra, confidentia in oratione, spiritus sancti diuersorium. Ad quem enim, inquit, adspiciam: nisi ad mansuetū, & quietum; & tremētem sermones meos? Mansuetudo est obedientię adiutrix, fraternitatis dux, furentiū frenum, irascentium retinaculū, gaudii indultrix, imitatio CHRISTI, angelorū proprietras, demonū nexus, atq; amaritudinis clypeus. In cordibus mansuetorū requiescet dominus. anima vero turbulenta diaboli est sedes. Mites hæreditabunt terram: imo vero dominabūtur ei. Viri autem insani, ac furore præcipites ex terra sua vastabuntur. Mansueta anima simplicitatis sedes: mens autē iracunda nequitia est opifex. Mitis anima capiet sapientiæ verba. dirigit enī in iudicio mansuetos dominus: imo vero in discretionē. Anima recta cōtubernalis est humilitatis: iniqua autē superbiæ est adolescentula. Mansuetorū animę implebūtur scientia. mens iracundi tenebris & ignorantia cohabitabit. Iracundus, & simulator obuiauerunt sibi: nec inueniri poterat sermo rectus in disceptatione eorū. Si cor prioris explices: inuenies infāniam:

infantiam: secūdi vero si perscruteris animum:
 adspicies nequitia. Simplicitas habitus est ani
 mæ varietate carens, totius'q; peruersę intētio
 nis ignarus: & qui nulla mala cogitatione mo
 ueatur. Nequitia scientia est, imo vero turpi
 tudo dæmoniaca, priuata veritate, & quæ plu
 rimos latere videatur. Hypocrisis est & corpo
 ris, & animę cōtrarius status adinventionibus
 omnibus implicitus. Innocentia lætus ac fere
 nus est animi status, omni adinventione ac fi
 gmento liber. Aequitas est intētio curiositate
 carens, affectus integer, sermo purus, neq; vlla
 fictione vel præparatiōis arte fucatus, a nequi
 tia remotus mūdissima est natura animi in ea,
 qua creata est, puritate persistens, atq; secundū
 omnibus cōgrediēs. Nequitia est rectitudinis
 peruersio, intentio seducta, mentita dispēsatio,
 perplexis verbis adnexū iuramentū, profundū
 cordis, fraudis abyssus, assuetum trāsiens'q; in
 habitum mendaciū. naturalis iam tumor, hu
 militatis aduersarius, pœnitētię simulatio, fle
 rus elongatio, cōfessionis inimicitia, propriæ
 sententię voluntatis'q; defensio, lapsus artifex,
 resurrectionis aduersatio, cōtumeliæ risus, fa
 tua grauitas, ficta religio, dæmoniaca vita. ma
 lus est diabolo & familiaritate cōiūctus & no
 mine. Quocirca & dominus ita illū appellan
 dum monuit in oratione, quā ipse instituit, di
 cens. Libera nos a malo. Fugiamus a' simula

q tioniis

tionis præcipitio, & a' versutiæ lacu, audientes
 eius sententiam, qui dixit. Quoniam qui mali-
 gnantur: exterminabuntur: & sicut holera her-
 barum cito decident. huiusmodi enim pasqua
 dæmonum sunt. Sicut deus charitas, ita æqui-
 tas quoq; appellatur. Atq; ideo sapiens in can-
 ticus ait ad cor. Aequitas dilexit te. Rursum q;
 sapiētis huius pater bonus & rectus dominus,
 eos q;, qui hoc cum illo appellantur nomine
 saluari dicit. ait enī. Qui saluos facit rectos cor-
 de. Et rursus. Aequitatem animæ vidit: & vi-
 sitauit faciem eius. Prima incrementi puerorū
 proprietas est. Simplicitas omni varietate libe-
 ra. quā quousq; habuit ille Adam: nō vidit ani-
 mæ suę nuditatem: neq; carnis suæ turpitudi-
 nem. Bona quidē est, ac beata & illa simplici-
 tas, quę quibusdā inest naturaliter. longe tamē
 illa beatior, & excellētior, quæ laboribus ac su-
 doribus ex malitia traducta fuerit. Nā illa qui-
 dem a' varietate multiplici ac perturbatiōibus
 protegitur: atq; illæsa seruator. Hæc vero altis-
 simę humilitatis, & mansuetudinis genitrix &
 alitrix est. & priori quidē non maxima debetur
 merces: sequenti vero laudatissima, & incōpa-
 rabilis reddetur. Quicūq; ad nos attrahere do-
 minū cupimus: simpliciter ad illū, & absq; fi-
 ctione vlla & varietate, & malitia, & curiosita-
 te veluti ad magistrū percipiendæ disciplinæ
 causa accedamus. Simplex enim ille, & iteger
 rimus

rius cum sit simplices esse, & innocētes; quā
ad se conueniunt, animas vult. Nunquā enim
videas simplicitatē ab humilitate separatam.

Malignus est præuisor mendax, ex sermoni
bus cogitationes, & ex habitu cordis intima se
comprehendere existimans. Vidi rectos mali
gnari a malis didicisse: atq; admiratus sum:
quomodo proprietatē naturæ, atq; priuilegiū
amittere tam cito potuerūt. Vt recti facile de
cidant: ita difficile peruersi trāsseri in rectitu
dinē possunt. Vera peregrinatio, & subiectio;
labiorum q; custodia, sepe valuerunt mirabili
ter insanabilia plurima transferre & curare. Si
scientiā plurimos inflat: vide ne forte simplici
tas, & imperitiā humiliare cōsueuerit. Verum
documentū, certus q; finis ac forma beatę sim
plicitatis beatus Paulus simplex tibi erit. Tan
tum enim, tam q; celerē profectū nemo vsquā
vel vidit, vel audiuit, vel videre unquā poterit.
Monachus simplex rationale iumentū est obe
diens: quod onus suū ductori suo perfecte de
ponit. Non reluctatur animal liganti neq; re
ctā anima præcipiēti, trahentē sequitur, vt vult
& donec mactetur, contradicere non nouit.

Difficile diuites ingrediuntur in regnū: stul
ti q; sapientes in simplicitatē. Ruina saepe eos,
q; ex malis acutiores sunt frugales fecit, salutē
illis, atq; innocentia inuitis largiēs. Pugna, &
cōtende totis viribus stulticiā tuam sapientiā de

q 2 ciper e:

cipere: atq; ita faciens, inuenies salutē, & æquitate in CHRISTO IESU domino nostro.

DE VICTRICE PASSIONVM
omnium altissima humilitate Ggē XXV

V I diuinę charitatis pprię, sanctę q; humilitatis cōpetenter & beatę castitatis verę, ac diuinę illustrationis firmiter, timoris q; dōmini sine mēdacio, & certę cordis fiducię sine terrore, sensum atq; effectū & vim visibili verbo enarrare vult: eos q; qui hęc hactenus nō gustauerunt: huiusmodi narratione se illustrare putat: simile aliquid ei facere videtur: qui eos, qui mel nunquā gustauerunt: illius dulcedinē verbis, & exēplis docere nititur. Sed hic sanē frustra desudat: & incassum, & supfluo loquitur: nunquā enim id efficiet, quod vult: prior autem ille aut imperitus est narrationis suę: aut inani gloria vehementer illuditur. Adiecit sermo thesaurū discutere in vasis fictilibus: imo vero in corporibus reconditum: cuius qualitas neq; agnosci, neq; vllis verbis exprimi possit. solus ei titulus supeme eminent incōprehensibilis: qui ingen-tem, atq; infinitū perscrutandi laborem verbo quærētibus præstet. Erat autē titulus huiusmodi. S A N C T A H V M I L I T A S. Quicunq; dei spiritu aguntur: hi nobiscum intellectuale hoc,

hoc, sapienissimum, & concilium cōueniant, scientiæ tabulas diuinitus scriptas in manibus intellectualiter ferentes. Et cōuenimus: & conquisiimus: & discussimus venerandi tituli virtutem. Et alius quidē hanc esse dicebat, recte factorum intentissimam obliuionem. Alius vero, extremum se omnium, magis, & peccatis obnoxium existimare. Alius, mentis cognitionē: qua scilicet imbecillitatem propriā, infirmitatem, & cognoscit. Alius vero, in irritationibus anticipare proximum, & iracundiā soluere. Alius, gratiæ dei, & misericordiæ agnitio nē. Alius rursus, cōtriti animi sensum, ac voluntatis propriæ abnegationem. Ego vero cū omnia audissem: apud me ipsum diligenter, & uigilanter examinas beatissimū illius sensum, per auditum addiscere non potui. Quocirca & omnium nouissimus ueluti canes cadētes: miccas ex mēsa probatissimorū, beatissimorum, & patrum colligētes, de hac singulari uirtute ita definiens dixi. Humilitas est animæ gratia sine nomine, apud solos eos nomen habens, qui illius experimentum ceperunt. Humilitas est ineffabilis diuitiæ dei appellatio, & donum.

Discite enim, inquit, nō ab angelo, non ab homine, non a tabula, sed a me, hoc est a mea in uobis in habitatione, & illustratione, & operatione: quia mitis sum, & humilis corde, & cogitatione, & sensu: & inuenietis bello, & requiē, &

q 3 alleuiationem

alienationem cogitationū animabus uestris.
 Alius est vitis: huius in perturbationū adhuc
 tempestate spectaculū habet iam in verno fru-
 ctuum tempore: aliud in estate vitatū: Et si in
 vnam lætitiā, & frugē vitis vna spectacula
 ista cōcurrant vniuersa, vnde & propria veluti
 signa, & argumēta fructū habet, deniq; quo-
 ties in nobis sanctę huius vitis florere cœperit
 botrus mox humanā omnem gloriā, & famā
 cum dolore execramur iracundiā q̄, & fur-
 rem a nobis penitus eliminamus. At cum iam
 spirituali ætate in animo profecerit hæc regina
 virtutum in nihilū, imo vero in execrationem
 cuncta, quę a nobis geruntur, bona existima-
 mus: & diebus singulis oneri nro nos adiece-
 re per occultam, & ignotā dissipationem arbi-
 tramur. Porro diuinę copiam nobis induc-
 torum munerū, vt qui hanc præter meritū no-
 strum acceperimus, adiectionē fore amplioris
 cruciatus suspicamur. Idcirco tunc quoq; ma-
 net inuiolabilis mens nostra, seipsam intra me-
 diocritatis sacculū tutissime cōtinēs: furum q̄
 tantūmodo strepitum ac ludibria audiēs: atq;
 his omnibus inuiolabilis permanēs, siquidem
 inuiolabile penetrabile huiusmodi est mediocri-
 tas. De flore itaq; parturitione, celeri q̄ profe-
 ctu sempiternę virentis huius fructus breuibis
 differuisse satis sit. Iam vero quod sit sacrę hu-
 ius vitis perfectū præmium, quicūq; domini fa-
 miliares

miliare estis: ipsum interrogate. de quantitate
 igitur ipsius dicere non possum. rursus q̄ de
 illius qualitate loqui, longe impossibilius cen-
 seo. De proprietate ergo eius, vt initio institue-
 ramus, dicere conemur. Solers, & accurata pœ-
 nitentia, luctus q̄, quo macula omnis diluitur:
 sanctissima q̄ rudiū humilitas tātum ab se in-
 uicem differunt: quā a pane fermentū, & fari-
 na. Conteritur quippe prius animus: & per effi-
 cacem pœnitentiam extenuatur. Vnitur vero
 quodāmodo, atq; (vt ita dixerim) admiscetur
 deo per aquā integerrimi luctus: ex quo etiam
 igne domini succensa solidatur in panē sancta
 humilitas, fermento iam omni, & fastu tumēti
 libera. vnde & in vnā virtutem, actionem q̄ se
 ipsam conglobans sancta hæc tribus constans
 annulis cathena, immo vero cœlestis iris, suas
 quodāmodo proprietates habet: quod q̄ alte-
 rius signū esse dixeris: hoc alterius notionem
 esse reperies. ideo q̄ quod breuiter a me dictū
 est, curabo exemplis, atq; authoritate firmare.
 Proprietas quippe honestissimæ huius, atq; o-
 mni admiratione dignissimæ trinitatis prima
 atq; præcipua est ignominie suauissima atq; iu-
 cundissima perpeſſio, quā anima, vt quæ mor-
 bos suos & peccata maxima sedet, atq; consu-
 mat: supinis manibus expectat, atq; complecti-
 tur. Secunda vero est omnis iracūdiæ victoria,
 atq; in eius extinctione seruata mediocritas.

q 4 Tertius

Tertius autē gradus optimus est, ut bonis suis nunquā infideliter credat: iugiterq; ad discere desideret. Finis quidem legis & prophetarum CHRISTVS ad iustitiā omni credēti, finis vero imundarum passionum inanis gloria, & superbia omni nō aduertenti: quarum cum sit interemptrix: intellectualis ista, cerua cōtubernalē suū omni veneno mortifero serdat ille sum. Vbi in illa hypocrisis appareat venenū: vbi detractionis rubigo: vbi serpens aliquis occultari in ea possit, quin statim ex cordis cauernis, & terra in lucem adductus occidatur: Non apparet in huius cōiunctione odium: nō contradictionis species: nō inobediētię vllus odor: nisi forte fidei ratio piclitetur: tūc enim obtemperare perfidię consiliū non fuerit. Qui huic ueluti sponse sponsus unitur: mitis, placidus, ad cōpunctionē facilis atq; misericors est. super omnia uero tranquillus, serenus, obtēperans, & freni patiens, hylaris, uigil, & impiger erit. Et quid me necesse est multa prosequi: placida semper animi tranquillitate beatus erit. siquidem in humilitate nostra memor fuit nostri dominus: & redemit nos de inimicis nostris. Monachus humilis non curiose abdita requirit. supbus uero iudicia quoq; dei curiositate illicita discutiet. Quēdam probatissimū, & discretionē maxime ornatū fratrem adstantes demones, ita ut oculis eius apparerent nisi biliter,

biliter, beatum illū prædicabant. Ad quos ille
: sapientissime. Si quidem, inquit, me in intimis
: animæ cogitationibus laudare destiteritis: ex
: discessu uestro magnū me ipsum existimabo.
: Sin uero me laudare nō desinitis: ex laudibus
: uestris sceditatem meam coniicio. Immūdus
: quippe est apud deum omnis sublimis corde.
: Aut igitur abitez & magnus factus sum: aut, si
: placet, laudate: & ampliorem uestri causa acqui-
: ram humilitatē. Mox' q̄ illi ancipiti uerbo stu-
: pefacti euanuerunt. Caue ne sit anima tua ca-
: nale huius undę uitalis: ut eam nunc quidem
: emanet: nunc uero manare desinat, gloriæ &
: elationis ardore consumpta: sed sit beatæ tran-
: quillitatis fons, paupertatis fluuiū semper ex
: seipso gignēs. Memento charissime: quod nal-
: les in seipsis frumentū, spiritualement' q̄ multipli-
: cant fructū. Vallis est humilis anima inter me-
: dium montiū, sine arrogancia semp atq̄ imo-
: bilis permanēs. Non ait scriptura: ieiunauit: nō
: ait: uigilauit: non, humi requeiuit: sed, humili-
: tus sum: & saluauit me celeriter dominus. Pœ-
: nitentia quidem suscitatur: luctus uero cœlū pul-
: sat: sed sancta humilitas aperit. Ego autē trini-
: tatem in unitate, & in trinitate unitatem dico:
: atq̄ adoro. Cuncta uero, quę uidentur, Sol illu-
: minat. Omnia uero, quę geruntur, ratione, ro-
: borat humilitas. Si nō adsit Sol: plena sunt te-
: nebris omnia: & nisi adsit humilitas: nostra
omnia

C L I

Omnia & foetida & externa erunt. Virtus in omni creatura locus semel aspexit Solis: & vna plerunq; cogitatio peperit humilitatē. Vno & solo die mundus omnis exultauit: & vna hæc virtus est, quā non possunt imitari dæmones. Aliud esse dicitur extolli: aliud q; nō extolli: & aliud humiliari. Prior enim omnē diem iudicat: sequens vero nō iudicat: porro tertius cum indēnatus sit, semper seipsum condēnat. Aliud est humilem esse: aliud conari esse humilem: & aliud laudare humilē. Prius illud perfectior est: secundum veraciū obedientium: tertiu vero omniū fidelium. Qui in incertis humilis est: a labiis non læditur, quod enim thesaurus nō habet: hoc ianua non prodit. Solitarius equus nonnunquā currere videtur: at, si gregi societur: tunc suam agnoscat tarditatē. Si iam in natura bonis cogitatio gloriari desinat: principii fanitatis id argumentū est. sed quousq; foetore illum hauriat: vnguēti odorē sentire non poterit. Non increpabit: non iudicabit: nō dominari appetet: non circumueniet is, qui amori meo est deditus, quoad mihi cōiungatur: ait sancta humilitas. nam post coniunctionem meam ei iam lex posita non est. Cuidā athletę CHRISTIANI fortissimo, qui ad hęc beatissimam virtutem festinabat: impuri dæmones laudē in corde subfeminabant. At ille diuina inspiratione malignosque spiritūū nequitia pio & religioso compendio

cōpendio vincere aggreditur. Describit in cel-
 lula pariete altissima: virtutum appellatiōes:
 puta perfectę charitatis: angelicę humilitatis:
 sanctissimę orationis incorruptibilis castita-
 tis: & huiusmodi virtutū reliquarū. Cum ergo:
 illum cogitationes extollere cōpissent: dice-
 bat illis: eamus ad argumentū: adueniens q̄ re-
 legebat appellatiōes illas: sibi q̄ ipsi clama-
 bat. Cum has omnes possederis: tunc scies quā
 longe adhuc a deo sis. Cum enim eas posse-
 deris: seruus eris inutilis: fecisti enim quod fra-
 cere debuisti. Quęnam sit Solis huius virtus &
 substantia, dicere ipsi nō possumus: ceterum ex
 effectibus eius & proprietatibus quę sit illius
 substantia, colligimus. Humilitas est prote-
 ctio diuina, ex qua sit vt recta facta nostra non
 videamus. Humilitas est vilitatis abyssus furi-
 bus omnibus intuiolabilis. Humilitas est turris
 fortitudinis a facie inimici: nō proficiet inimi-
 cus in ea: & filius, imo vero cogitatio iniquita-
 tis non apponet nocere ei: & concidet a facie
 ipsius inimicos eius, & eos, qui oderunt eū, in
 fugam conuertet. Sunt & alię magnifico huic
 possessori in animo proprietates p̄ter illas, quę
 supra demonstratę sunt. illę enim vna excepta
 diuitiarum intuētibus indices sunt. agnosces
 autem illas: nec decipieris, cum sanctam hanc
 substantiam in tempore inesse perspicias in mul-
 titudine ineffabilis luminis, in amore oratiōis
 incredibili.

incredibili. Anticipabit hæc innoxiius cor, & alie
 na peccata accusare nesciit. Præcurrit hæc, quã
 diximus, substantiã inanis gloriæ totius odiũ.
 Qui seipsum ex intimo animi sensu, & affectu
 nouit: iam in terra seminauit. Nam nisi ita se-
 minemus: fieri nõ potest, vt floreat humilitas.
 qui seipsum agnoscit diuini timoris intimam
 notionem cõprehendit: per quã solícite ince-
 dens ad charitatis ianuam peruenit. Humilitas
 est regni cœlestis ianua sibi propinquãtes in-
 troducens. De hac re or dominũ dixisse: quod
 ingredietur, & ex hac vita egredietur intrepide:
 & pascua, & viriditatẽ inueniet in paradiso.
 Omnes, qui per aliã in habitu venerint: fures
 vitæ suæ sunt, & latrones. nunquam disquirere
 nos ipsos desinamus: si veraciter agnosceret
 nos volumus. Quod si proximũ nostrũ ubiq;
 ex intimo affectu cordis meliorem nobis esse
 arbitramur: iusta est diuina misericordia. Im-
 possibile est ex niue progredi flãmam. sed lon-
 ge impossibilius vt in eo, qui alterius sectæ &
 opinionis sit: humilitas propria fidelium, ac reli-
 giosorum virtus oriatur. Plurimi nos ipsos pec-
 catores dicimus: & fortasse ita esse existima-
 mus. ignominia vero cor probat. Nunquã de-
 sistet is, qui ad tranquillissimũ hunc portum fe-
 stinat: mores, verba, cogitationes, intentiones,
 quæstiones, exq̃sitiones, instituta, conatus, vo-
 ta, & oratiões facere, intelligere, & excogitare,
 quoad

quoad cooperante deo, ignobilioribus'q; institutis infestissimo & procellosissimo elatiōis pelago animæ suę nauiculā liberet. Qui enim hac liber euaserit: in omnibus reliquis peccatis facile, vt publicanus ille, fatiffaciet. Nonnulli quidem peccata præterita, postea etiã quã remissione potiti sunt, humilitatis materiã vsq; in finem tenuerunt, per eam tumore inanissimū colaphis cedentes. Alii rursus C H R I S T I considerantes passionē, se ipsos esse constanter tenent debitores. Alii ex quotidianis defectibus semet humiliant: & vilissimos existimāt. pleriq; ex accidentibus tentationibus, morbis'q; & lapsibus gratiæ matrem sibi familiarissimã fecerunt. Sunt item nonnulli, qui tamen an modo quoq; sup sint, dicere nō possunt qui ex ipsis dei maneribus quātūlibet in eis pfererint: semet ipsos humiliant: se'q; indignos esse huiusmodi diuitiis existimant: sic'q; afficiuntur: tanq; debitis suis quotidie adiiciāt. Hoc igitur humilitas, hoc beatitudo, hoc perfectum cōsumatum'q; præmiū est. Quoties aliquem vel audieris, vel videris infra paucos annos altissimã tranquillitatem acquisisse: noli hunc existimare aliam, quã hanc beatam celarem'q; viã pedibus ambulasse. Sacra est biga, charitas, atq; humilitas. quippe illa exaltat: hæc exaltatos ne vnquã decidant, cōtinet. Aliud est contritio: aliud cognitio: & aliud humilitas.

Contritio

Contritio ex ruina nascitur. qui enim cadit et
 teritur: cadensque confidentia in oratione lau-
 dabili cum impudentia assistit: spei que baculo
 ut fractus & collisus inicitur: ipso que despe-
 rationis canem a se abigit. Cognitio est vera,
 & tuta propriae mensurae comprehensio, iugis que
 leuiorum quoque peccatorum memoria. Humili-
 tas est doctrina intellectualis. CHRISTI, spi-
 ritualiter ab iis, qui digni fuerint, in penetra-
 libus anime recodita, verbis que sensibilibus in ac-
 cessibilis, qui se dicit huiusmodi unguenti fra-
 grantiam penitus sensisse: & cum laudatur, vel pa-
 rum mouetur corde: aut vim verborum intelligit:
 rapitur que vel modice laudibus: hic, non se fal-
 lat, sed ductus est. Quendam toto affectu animi
 audiui dicentem. Non nobis domine non nobis,
 sed nomini tuo da gloriam. Sciebat enim natu-
 ram non facile ab hac illa seruati non posse.
 Abs te laus mea in ecclesia magna, futura sci-
 licet tempore. Prius enim quam illud adueniat,
 hanc sine periculo ferre non possum. Si hic tan-
 dem finis, & ratio, & modus est supremae super-
 biae: virtutes, quae non adsint, gloriae causa sum-
 mare: id profecto erit altissime humilitatis argu-
 mentum: culpas, quae itidem non adsint, in qui-
 busdam rebus vilitatis gratia confingere. Quod
 fecit, qui panem & caseum in manibus sumpsit,
 abiectiois suae gratia. Et sanctus ille vir, qui ve-
 ste reiecta, absque vlla passione, quippo castissi-
 mus,

maus, ciuitatem circuiuit nudus. Non metuent huiusmodi iam, neq; curabunt hominū offensam: cum iam per orationē virtutem eam cōsecuti sint: vt omnes inuisibiliter ædificent: cunctis q; satisfaciant. Qui prius id curat: secundo isto se carere significat. Vbi enim deus nos audire paratus est: ibi oīa tuto' facere ualemus. præstat enim contristare homines, quā deum.

Gaudet quippe deus: cū nos cōterendę uariissimæ elationis causa prōpte uidet ad ignominias currere. parat autē huiusmodi certamina suprema peregrinatio. Magnorum enim reuera est: pati suis esse ludibrio. Non te ea, quæ dicta sunt, pturbent. nemo unquā repente unō simul passu scalę gradus omnes cōscēdere potuit. In hoc cognoscent omnes, nos dei esse discipulos: non quia nobis dæmonia obtemperant: sed quia noīa nostra in humilitatis cœlo conscripta sunt. Natura fert, ut sterilitas defectis q; fructuum citroꝝ ramos in altitudinem tollat: & hi tamen, si incuruentur, fructū citius ferant. Scit quid sibi hoc uelit, qui prudentius cōsiderat. Habet ascensum apud deum sanctæ huius gradus tricesimū, sexagesimum, ac centesimum. Atq; in extremo quidē ii, qui beatam tranquillitatem cōsecuti sunt, perstant. In medio uero fortes CHRISTI milites. Primū autem cōscēdere omnes possunt. Qui seipsum ueraciter agnouit: nunquā profecto illudetur, ut maiora

ut maiora se tentare uelit: sed pedem iam securus beato huic tribulo imponet. Metuunt minute aues accipitrem. ita & humilitatis studiosi contradictionis sonum. Absq; prædictionibus quidem, & illustrationibus, signisq; & prodigiis salute plurimi potiti sunt. sine humilitate autem nemo unquam coelestem thalamum ingreditur. Illoꝝ enim hæc fida custos est. hæc uero illa in iis, qui leuiore sunt, sæpe necauerunt. Istud quoq; cum humiliari nollemus: mirabili dispensatione fecit deus: ut nemo uulnera sua clarius, quam proximus possit intueri. Ex quo necessario fit, ut illi, ac deo non nobis ipsis sanitatis nostræ gratiam acceptam referamus. Qui mēte est humili: uoluntatem suam semper ut seductricem detestatur: & in postulationibus suis ad deum fide firmissima quæ cōueniant, consueuit addiscere: atq; his prompte obtēperare: non magistrorum conuersationem attendens, sed deo curam sui fidelissime cōmittens, qui per asinam quoq; Balaam utilia & necessaria docuit. Etiam si omnia secundum deum faciat, cogitet, loquatur operarius huiusmodi: ne sic quidem sibi credet. Humilis enim stimulum & onus sibi adiectum putabit: si sibi ipsi credat: sicuti contra superbus, si alteri credat. Mihi angeli esse uidetur: nunquam in peccatum labi. Audiui enim terrestrem angelum dicentem. Nihil mihi cōscius sum: sed non in hoc iustificatus sum. qui enim iudicat me: dominus

dominus est. Vnde iugiter nos ipsos dānare & accusare debemus: vt per vilitatem voluntariā lapsus non voluntarios abiiciamus, & diluamus. sin alias: omnino in exitu nostro durissime a nobis horum exigetur ratio. Qui meritis suis minus aliqd a deo postulat: omnino iis, quæ supra se sunt, potietur. Testatur hoc publicanus ille: qui, cū postulasset veniam: iustitiā retulit. Solum vt sui meminisset in regno, a domino poposcit latro: paradisum' q̄ totū hæreditario iure possedit. Non potest in creatura parvus, aut magnus ignis per naturā inspicī. ita nec ī humilitate legitima materiæ vlla species omnino permanere potest. Hoc autē in nobis non est: dum sponte peccamus: istud' q̄ præsentie illius signum est. Sciens dominus exteriori habitu figurari animæ virtutē, sumpto linteo viæ humilitatis nobis compendium ostendit. Studiis enim assimilatur anima: & ad quæ gerit formatur: atq; ad ea figuratur. Principatus angelorū cuidam superbiæ materia & occasio fuit: cū tamen non ideo vt superbiret, illū accepisset. aliter affectus est, qui in folio, aliter qui in sterquilinio sedet. Atq; ideo fortasse magnus ille iustus extra ciuitatem sedebat in stercore. Tunc enim perfectā consecutus humilitatē ex intimo affectu cordis dicebat. Contempsī me ipsum: & contabui. existimaui autē me ipsum terram, & cinerem. Inuenio Manassem illū

r inter

inter homines ceteris amplius & pernitiosius peccasse: templum'q; dei, ac religionē omnem prophano idoloꝝ cultu inquinasse. pro quo si mundus totus ieiunasset: nullā sceleribus eius dignā pœnitentiā inferre potuisset. Valuit tamen humilitas insanabilia illius vulnera curare. Quoniam si voluisses sacrificiū dedissem: ait David deo: corporibus per ieiunium imolatis non delectaberis. Sacrificium deo. Et quod sequitur, omnes intelligunt. Peccaui domino. beata hæc humilitas pro adulterio, & homicidio ad deum aliquando clamauit: & protinus audire meruit. Abstulit dominus peccatū tuū a te. Viam quidē huius, atq; materiam corporales labores esse, sancti & semper memorandi patres definierunt. Ego præterea obediētiam, cordis'q; rectitudinem esse dico, quæ naturaliter quoq; tumori aduersantur. Si superbia ex angelis quosdā demones fecit: humilitas profus ex dæmonibus angelos efficere pōt. Quocirca qui ceciderūt: bono animo sint: & resurgere studeant. Festinemus: totis'q; viribus nitamur ad huius supremū verticem conscendere: sin minus: vel illius humeris inuehi: quod si adhuc pigri sumus: vel vlnis eius non excidamus. Nam qui inde ceciderit: mirabor si quo sempiterno munere potiri merebitur. Nerui huius, ac viæ, non est signoꝝ manifestatio: sed nuditas omnium rerū, inuisibilis peregrinatio, sapientiæ

sapientiae cauta occultatio, promūciatio varietate carēs, elemosynae quēsitio, nobilitatis absconfio, cōfidentie relegatio, loquacitatis elongatio. Nihil enim ita vt paupertatis status, & mendicorū vita viuere, aīam humiliare aliquādo potuit. Tūc enī philosophia nostra, amorq; ad deū singularis ostēditur: cū sublimari possumus: & sublimitatē p̄stātissime fugimus. Si qñ p̄tra vitiū aliquod armaris: humilitatis maxime societate, & p̄sidio nitere. Super aspidē enim & basiliscū ascendet: & p̄culcabit leonē, & draconē: id est: sup peccatū, & desperationē, diabolū q̄, & corporis draconē. Humilitas coeleste est instrumētum: quod ex abyssō peccatorum in cœlum animā leuare potest. Cum quidam huius aliquando pulchritudinem in corde suo fuisset intuitus: stupore comprehensus orabat: vt eius, qui illam genuerat, appellationem mereretur addiscere. Ad quem illa clara ac nitenti facie serenum subridens, Quoniam, ait, modo genitoris mei nomen addiscere festinas: cū sit ipse sine nomine? Non tibi id dicā: donec possideas deū. Ipsi gloria ī sœcula.

DE DISCRETIONE COGITATIONUM VITIORUM q̄ & VIRTUTUM Ḡ XXVI

D I S C R E T I O in iis quidem, qui rudes imbuuntur: est vera suorū intimo-
rum profectūū, defectūū q̄ cogni-
tio.

tio. In mediis vero, intellectualis sensus bonus: quod vere ac proprie bonum est, a naturali bono atque contrario sine errore discernens. In iis autem, qui perfecti sunt: Scientia, quæ per diuinam illustrationem in eis inest. Talis vero ista est: ut etiã quæ in aliis obscure insunt: suo lumine illustrare possit. Aut fortasse vniuersaliter hoc & agnoscitur: & est discretio diuinæ voluntatis vera certa quæ cõprehensio, in omni re, tẽpore, & loco, quæ solis mundis corde, & corpore, & ore inesse cõsuevit. Is quidem, qui tres hostes religiosa pietate deiecerit: simul etiam quinque prostravit. qui vero illos negligit: neutrum vincet. Discretio est incõtaminata conscientia, & purgatissimus sensus. Nemo, cũ audierit, vel viderit aliquẽ in conuersatione monastica supra naturã profecisse: ex ignorãtia in infidelitatẽ decadat. Vbi enim deus, qui naturæ supereminet, inhabitat: ibi iam res quoque supra naturam fiunt. Tribus istis maxime generalibus modis diabolicum omne bellum in nobis excitauit: aut scilicet ex nostra negligentia: aut ex superbia: aut ex dæmonum inuidia. Ex iis quidem primus miserabilis est: secundus vero miserrimus: tertius autem beatus. Ad omnia post deum cõscientia nostra, ut norma & regula utamur: ut, cum vnde ventorum flatus aduenerit, non uerimus: aduersus hunc pandere iam vela ualeamus. In omnibus, quæ secundum Deum operamur:

mur:

munitres nobis foueas demones parāt. Ac pri-
 mum quidē bonū vti ne fiat impedire conan-
 tur. Secundo vero, si in primo superati fuerint:
 vel ne secundū Deum fiat, moliuntur. quod si
 hac quoq; intentione sua fures ipsi potiti non
 fuerint: tūc iam silentio nostrę animæ adstan-
 tes, vt qui per omnia secundū Deum cōuersati
 sumus, laudibus nos efferūt: & beatos dicunt.
 Priori quidem illoꝝ arti aduersatur studium
 mortis q; cura sollicita. Secūde vero subiectio,
 & contemptus: tertię uero seipsum semper ac-
 cusare; & aduersum se cōqueri. Hoc uero labor
 est ante nos, donec igrediatur ignis dei in fan-
 ctuarium nostrū. Tunc enim uitioꝝ cōsuetudi-
 nis in nobis necessitas ulla nō est. Deus quip-
 pe noster ignis est consumens motū omnē, &
 concupiscentię ardorē, & obtenebrationem, &
 præsumptionem, & obcæcationē interiorē &
 exteriorē, uisibilem q; & inuisibile. Contra-
 ria his demones facere cōsueuerūt. Nam cum
 animam uicerint; mentis q; obtuderint, ac per-
 uerterint aciem; nihil iam erit in nobis miseris
 utile; nihil religiosi opis: nō sobrietas: non di-
 scretio: non agnitio: non reuerentia: sed indo-
 lentia, insensibilitas, indiscretio, uisus q; priuatio.

Recognoſcūt manifestissime quæ diximus
 ii, qui ex fornicatiōe resipuerūt: qui q; se repres-
 ferunt a stulta confidentia: & qui ex impuden-
 tia in pudoris sensum uenerūt: quomodo post

I 3 mentis

mentis resipiscētiā, post illius obcæcātiōis,
 immo vero mutilationis destructionē, verē-
 tur, atq; erubescūt (vt ita dixerim) seip̄s in his,
 quæ prius, dum in ea obcæcatione degerēt, vel
 gerebant, vel loquebātur. nisi prius in die ani-
 mæ sero factum fuerit: eam' q; tenebræ imple-
 uerint: non furabuntur fures: nec mactabunt:
 nec perdent. Furtum est substantiæ, rei' q; fami-
 liaris perditio. Furtum est, quod bonū nō est,
 id pro bono operari. Furtū est ignota animæ
 captiuitas. Mactatio animæ est mors rationalis
 mentis: cū scilicet in indigna & nefaria opera
 incidit. Perditio vero est post consumationē
 iniquitatis sui cuiusq; desp̄tio. Nemo in præ-
 ceptis euangelicis impossibilitatem querulus
 obiiciat. Sunt enim animæ, quæ plusquā præce-
 ptū fuerit illis per euangeliū: fecerunt. Persua-
 debit id tibi penitus, qui plusquā seipsum, pro-
 ximum dilexit: ac pro eo animam exposuit: &
 certe, cum imperiū domini de hoc nō accepit-
 set. Confidant: ac bono animo sint humiles:
 quātūlibet perturbationibus, ac vitis exagiten-
 tur. Nam etsi incidāt in omnes foueas: etsi in
 scipulis omnibus illaqueentur: omni' q; egritu-
 dine ægrotent: cū tamen sani facti fuerint: me-
 dici omnibus, & luminaria, & lucernæ, & gu-
 bernatores sunt: eos' q;, qui casuri videbantur:
 per ea, quæ experti sunt, seruant. Quod si quidā
 etiam præteritis vitiis adhuc vi subiguntur: &
 vel

vel simplici verbo docere alios, & instruere pos-
 sunt: doceant: nō tamen etiam principatū su-
 mant: Fiet enim fortasse vt suos aliquādo ser-
 mones embescētes ipsi quoq; operari incipiāt:
 continget q; illis id, quod in quibusdam se in
 coeno volutantibus fieri perspeximus: qui, cū
 lutei, & coeno profus sordidati essent: quomo-
 do ibi cecidissent, prętereuntes docebant: hoc
 illis eorū salutis gratia narrantes: ne & eadem
 via caderēt. Quos tamen, dum aliorū salutē cō-
 sultant: & ipsos coeno saluauit omnipotēs. Sin
 vero vitiosi aliqui sponte se ipsos voluptatibus
 immengūt: silentio doctrinā indicabunt. Nam
 quę cepit I E S V S facere, & docere, ait. Inma-
 ne re vera, dirū q; pelagus traicimus o' mona-
 chi humiles: plurimis q; spiritus, & scopulis,
 & vertiginibus, & pyratis, & belluis, & sypho-
 nibus, procellosissimis videlicet uentis, & flu-
 ctibus plenū. Scopulum quidē in anima ferā
 iracundiam, repentinā q; intelligimus. Ver-
 tiginem uero eas res, quę præter sperā circun-
 dant mentē: eam q; ipsam in desperatiōis pro-
 fundū præcipitare student. Tumore uero igno-
 rantiam, quę malū pro bono cōtinet. Belluas
 autē graue istud, ac syluestre ferum q; corpus.
 Pyratas dirissimos cenodoxię satellites: qui
 onus nostrū, virtutum q; labores diripiunt. flu-
 ctus uero inflatū, tumentem q; ventrē: qui ex
 impetu proprio ad bellū transmittit. Sypho-

des autem defecta e' caelo superbia: quae nos & in caelum extollit: & vsq; in infernũ præcipitat. Nouerunt omnes, qui literis eruditi sunt: quænam sit disciplina rudiũ, quæ mediocriũ, & quæ magistrorum. Intendamus toto animo: uideamus q; ne forte diutius in discendo imorati adhuc in institutis rudiũ inueniamur. est enim cõfusionis imodicae videre senem in ludum literarũ proficisci. Optimum omnibus ac salubre est hoc alfabetũ: videlicet Obedientia, Ieiuniũ, Cilicium, Cinis, Lacrimæ, Cõfessio, Silentium, Humilitas, Vigiliæ, Fortitudo, Frigus, Labor, Erũna, Cõtemptus, Contritio, Oblivio illatæ cõtumeliæ, Fraternitas, Mansuetudo, Fides simplex omni q; curiositate carens, Curarum sæculariũ abiectio, Amabile parentũ odium, Totius mortalis affectiõis repudiatio, Simplicitas innocentiæ cõiuncta, Spontanea uilitas. Porro finis proficietium, ac ratio ista est: Inanis gloriæ & iracundiæ vacatio, facilis meliorum spes, Quies, Discretio, Iudicii fixa & solida memoria, Misericordia, Hospitalitas, Modesta correptio, Oratio omni pturbatiõe libera, Auaritiæ repudiatio. Eorum uero spirituũ & corporum, quæ religiose & pie in carne consumantur: hic finis, hæc ratio, & lex est: Cor captiuatione superius, Consumata & perfecta charitas, Humilitatis fons, Mentis peregrinatio, CHRISTI inhabitatio, Lucis & orationis inuiolabilis

Inuolabilis thesaurus, Diuine illustratiōis copia,
 Mortis desiderium, Odium vitę, Fuga corporis,
 Mundi intercessor, Deo vim inferens, Angelorū
 in ministrādo socius, Scientię abyssus, Ministeriorum
 domus, Archanorū custos, Hominum saluator,
 Dęmonū deus, Vitiōrū dominus, Dominator corporis,
 Naturę procurator, Peccator extraneus, Beatę tranquillitatis
 domicilium, Imitator domini per auxiliū domini.
 Non parua nobis vigilantia, & sobrietate opus est:
 cū corpus morbis fatigatur. Cū enim nos humi iacere
 dęmones viderint: nec posse interim per imbecillitatē
 exercitatione corpora contra eos uti: tunc acerrime nos
 oppugnare nituntur. Eos quidē, qui in seculo sunt: dū
 infirmantur: iracundię, nōnunq̄ etiā blasphemię spiritus
 cōsequitur. Eis vero, q̄ a seculo remoti uiuunt:
 siquidē rebus necessariis abundēt: gastrimargię,
 & fornicationis spiritus infestus est. Sin autem in
 locis humana cōsolatione carentibus, dei q̄ bellatoribus
 cōgruis degant: accidit, atq̄ perpetui męroris tyrānus
 eis affidet. Animaduerti fornicationis lupū dolores,
 languido adiacentē, atq̄ in ipsos dolores motus
 in eo turpes excitantem, atq̄ obsceni illū humoris
 egestione fędantē. Erat autē res maxime stupēda,
 videre inter dirissimos aculeos doloris carnem
 vigentē atq̄ insanientē. propius autem accedēs
 iacētes vidi, atq̄ in ipso suo lectulo

ctulo consolationē ex diuina operatione, & cō-
 punctione capientes, dolores' q̄ per eam cōfo-
 lationem repellentes. Erant autē eo animo, &
 sic affecti: vt īfirmitate ipsa liberari vnquā nol-
 lent. Quippe qui per eā veluti per poenā quā-
 dam salutarem animę vitis se exutos & libera-
 tos cernerent. Itaq; glorificauit deum: quē luto
 lutum leuerat, & emundauerat. Intellectualis
 mens itellectuali etiam sensu omnino amicta
 est. hunc autē sensum, qui & in nobis est: & in
 nobis nō est: exquirere nō desinamus. illo enim
 inuēto & manifestato, exteriores sensus omni-
 no amittent vim suā: illi' q; vnico obtempera-
 bunt. Atq; hoc est, quod nouerat quidā sapiēs:
 cum diceret: & diuinum iuenies sensum. Vita
 monastica intimo sensu cordis exerceatur in
 operibus, in verbis, in cogitationibus, in moti-
 bus, in omnibus deniq;. Sin vero aliter fiat: nō
 mōastica sanē erit: ne dixerim angelica. Aliud
 est prouidētia Dei: aliud adiutoriū: aliud item
 illius custodia: aliud misericordia: aliud' q; cō-
 solatio. Primum enim illud in vniuersa creatu-
 ra declaratur: sequens vero in solis fidelibus:
 tertiu deinceps ī iis; qui verissime fideles sunt:
 quartū in iis, qui sibi seruiunt: extremū vero in
 iis, qui se diligunt, ostenditur. Fit plerumq; vt
 quod alteri medicīna est, alteri venenum sit.
 Nonnunquā vero eadem res, si eidē suo tem-
 pore offeratur: medicīna est: sin autē intempe-
 stiue:

stine: venenū efficitur. Vidi medicum ignauū & obtusum, infirmū con fractū & collisum af- fecisse cōtumeliis: nihil q̄ ei præter desperatio- nem paruissē. Vidi item medicū ingeniosum & peritissimū, inflatum cor per ignominie fer- tum curauisse: omni q̄ illud foetoris putredine euacuasse. Vidi eundē infirmū aliquando pro purgandis sordibus, obedientie bibisse pocu- lum: & moueri, ambulare, neq; dormire: ali- quando vero anime egrotare oculis: & quietē agere, atq; in silentio p̄seuerare. Qui habet au- res audiendi, audiat. Quidā nescio qua ratione (neq; existimatione dona dei comprehendere didici) naturaliter (vt ita dixerim) ad cōtinen- tiam, & solitudinis quietē & castitatem, & cōfi- dentie noxiae abiectiōē, & mansuetudinē, & cōpunctiōē proni sunt. Quidam vero ipsam ferē naturam suā his rebus aduersissimā habē- tes, pro viribus tamē sibiūpsis vim facere persi- stunt: qui, etsi interdū succumbunt: eos tamen ego vt naturę violatores libentius, quā priores illos suscipio, atq; cōplector. Noli magnū sa- pere o homo: neq; eis diuitiis extolli, quas sine labore acquisisti. Pręscius enim dominus lar- gitor munerū summi detrimenti, & imbecilli- tatis, atq; perditiois tuæ vel aliquātisper te suis gratis absq; vllō tuo merito muneribus serua- re decreuit. Sequuntur nos rudimēta infantie nostræ & educationes & studia: siue oblectan- tur

tur quoq; cū virtutis, cōuersationis'q; mona-
 sticæ incremēta capere cœperimus. Monacho-
 rum quidem lux angeli sunt: Cunctorū autem
 mortalium lux monastica est disciplina. Cer-
 nent ergo summa ope per omnia fieri omni-
 bus optima forma: neq; vllam cuiquam dent
 offensionē. Nam ex iis, quę gerūt, viuendi nor-
 mam omnibus proponūt. Deniq; si lux verta-
 tur in tenebras: tenebrę ipsę, idest homines se-
 culo addicti quātum putas pręterea obtenebra-
 buntur: Itaq; si mihi obtemperare vultis: cōe-
 nit omnino vt nos ipfos nō variemus: neq; in
 partes diuidamus infelicē aiam nostrā: ne ad-
 uersus millia milliū & decies totidē inimicos
 nobis pugnandū sit. Neq; enim poterimus o-
 mnes illoꝝ astutias addiscere, vel omnino in-
 uenire. Trinitate beatissima aduersum tres tri-
 bus potissimū armemur. sin alias: labores no-
 bis ipsis plurimos prębebimus. Profecto si no-
 biscū etiā fuerit, qui conuertit mare in aridā:
 noster quoq; Israel, videlicet mens deū vidēs,
 ipsum sine fluctuum rabie transibit: videbit'q;
 Aegyptios in lacrimarū aquis suffocatos. Sin
 vero ille non habitet in nobis: fluctuū illius so-
 nos, videlicet carnis huius strepitū quis susti-
 nebit? Si exsurrexerit in nobis deus per actio-
 nem: dissipabuntur inimici eius. & si per con-
 templationē illi appropinquauerimus: fugiēt
 qui et illū oderunt, & nos a facie illius, & no-
 stra.

fra. Sudore magis ac labore, quā solo verbo diuina mādata addiscere curemus. Non enim verba, sed opera exitus nostri tempore ostendenda erunt. Qui thesaurū aliquo in loco late re audiunt: eū solícite inquirunt: atq; ob ingentem inquisitionis laborē inuentum cautissime custodiūt. Nam qui sine labore diuitias adepti sunt: eas itē facile effundunt. Est quidē perdifficile, eas perturbationes, quibus diutius assueti sumus, vincere. qui vero eis quotidie adiicere non desinunt: aut de seipsis desperauerunt: aut nihil ex renūciatione lucrati sunt. Non ignoro tamē deū posse omnia: nihil'q; illi esse impossibile. Rem quidam me interrogauerūt ad iudicandum difficilē, & quę omnes etatis nostrę homines transcendat: in nullo'q; ex iis libris, qui in manus nostras venerunt: contineatur. Quęnam proprie sunt principaliū octo vitioꝝ germinat? Aut quod ex tribus maxime principalibus: cuius quinq; reliquoꝝ initiū & propago est? Ego in re tā ambigua ignorantia meā ingenue confessus, hoc a' beatissimis illis viris audiui. Mater quidē fornicationis est gulę cōcupiscentias: Accidię vero inanis gloria. Porro trium reliquoꝝ tristitia origo est: sicut & iracundia: superbix vero inanis gloria. Ego rursus a' sempiternę memorandis illis addiscere orabam: quęnam etiā ex his octo nascerētur: & quod ex quo proprie originem traheret. Illi

vero

vero me blande, ac placidissime absq; vlllo elationis vitio docentes, aiebant: nullū ordinem, aut prudētiæ rationē inesse in rebus stultis: sed omnem potius ordinis peruersionē, atq; incōstantiam: atq; id mihi veris exēplis & rationibus persuadebant beati illi, plurima documēta adducentes in medium: ex quibus aliqua huic operi inferimus: vt ex eis iā alia quoq; planissime intelligere possimus. Exēpli causa, Intempestius risus aliquādo quidem ex fornicatione, aliquādo vero ex inani gloria nascitur: cū scilicet apud seipsum intrinsecus quisq; turpiter gloriatur. nonnunquā vero etiā ex delitiis gignitur. Multus somnus aliquādo ex delitiis, aliquando ex ieiunio nascitur: cū scilicet ii, qui ieiunāt, extolluntur: aliquādo vero ex accidia: aliquando ex natura etiā. Multiloquium aliquādo ab inani gloria, aliquādo a gastrimargia initiū sumit. Accidia vero aliquādo ex delitiis, aliquando ex cōtemptu timoris dei nascitur. Blasphemia proprie quidē est superbix germen. Nonnunquā vero etiā ex iudicando in eadem re proximū, siue etiā ex improba demonum inuidia nascitur. Duritia cordis interdum a fatietate, sæpe vero etiā ab insensibilitate, atq; ab affectione vitiosa originem ducit. Hæc vero rursus affectio & a fornicatiōe, & ab inani gloria, & ab auaritia, atq; a gastrimargia, aliisq; plurimis oritur. Malitia rursus a tumore, atq;

re, atq; iracūdia nascitur. Hypochrisis inde potissimum incipit: si quis sibi nimiū placeat: se'q; ipse moderetur: neq; alterius viuat arbitrio. Porro' his cōtraria a' contrariis gignuntur. Et ne plura dicā (deficiat quippe me tēpus, si per singula indagare voluero) proprie omniū prædictorum vitioꝝ interemptrix humilitas est: quam qui possident: omnia vicerunt. Genitrix malorū omniū est voluptas malitiæ cōiuncta. his qui detinetur: non videbit deū. nihil nobis abstinentia prioris proderit: nisi a' sequenti etiā abstineamus. Timoris domini exēplū a' principum ferarum'q; metu capiamus. Ceterum affectus ad deū, forma tibi sit corpoꝝ: amor. nihil enim nos prohibet a' cōtrariis rebus virtutum petere exēpla. Acerrime declinauit in malitiā præsens hæc generatio: tota'q; elatiōe, & simulatione repleta est: quæ labores quidē corporis fortasse ad antiquoꝝ patrum exēplar hactenus seruat: ipsoꝝ vero gratis omnino idigna iudicatur: cū certe (vt reor) nunq̄ alias ita indiguerit natura nostra his gratis, vt nūc. Et merito sane' id patimur. nō enim laboribus deus delectatur: sed simplicitate, & humilitate: atq; his se potissimū reuelat. Et si virtus C H R I S T I in infirmitate perficitur: nō tamen repellat dominus operariū humilem. Quoties aliquē ex athletis C H R I S T I corporaliter vexari viderimus: nō inclementer vitio illius infirmitatis

firmitatis eius causam deputemus: sed simpliciter
 magis, & pura charitate, ut proprium membrum, ut
 militem ex bello vulneratum suscipientes obse-
 quiis omnibus illum foueamus. Quaedam nobis in-
 firmitates pro purgatione peccatorum, quaedam
 pro humiliatione animi contingunt. Pius enim
 & clementissimus dominator noster & domi-
 nus saepe, cum quosdam pigriores ad exercita-
 tionem viderit: iam per infirmitatem, veluti per
 leuiorem ac faciliorem exercitationem carnem
 eorum humiliat: interdum vero animam quoque
 ipsam a cogitationibus malis ac vitiis emundat.
 Cuncta, quae nobis siue visibiliter, siue etiam inui-
 sibiliter contingunt: aut bene, aut vitiose, aut me-
 die suscipimus. Vidi tres fratres damno simili
 affectos: atque vnus ex his indigne tulit: alius sine
 moerore perstitit: tertius inde ingens gaudium
 cepit. Vidi item agricolas, vnum semen in terram
 varia intentione iecisse: alius quippe ut opes sibi
 ipsi congereret, id fecit: alius ut creditoribus
 suis satisficeret: alius ut donis honoraret do-
 minum: alius ut per decoram frugem, & culturam
 peritiam laudem sibi a pertransientibus vite via
 aucuparetur: alius rursus ut inimicum sui aemulum
 amplius excrucieret: alius vero ne ut ociosus
 ab hominibus exprobraretur. haec igitur agrico-
 larum, ac feminis appellationes ieiunia sunt, vi-
 giliae, elemosynae, ministeria, atque his similia.
 Porro intentiones illas prompte ac solerter in
 domino

domino fratres examinabunt. Sicut cū aquam ex fontibus exhaurimus: nōnunquā eam etiā, quę dicitur rana, vna' haufimus: ita & cū virtutes exercemus: fit sepe vt et vitia clā illis implicita, & cōnexa simul arripiamus. Exempli causa, hospitalitati gastrimargia cōnexa est: Dilectioni fornicatio: Discretionis astus: Prudentię nequitia: Mansuetudini simulatio, & tarditas, & desidia, & cōtradictio, & sui cuiusq; moderatio, atq; inobediētia: Silentio doctrinę atq; eruditionis tumor: Gaudio elatio: Spei pigritia: Dilectioni rursus cōdemnatio: Quietis solitudinis accidia, & torpor: Castitati amaritudo: Humilitati confidentia, atq; his omnibus veluti cōmune collyrium, imo vero venenū inanis gloria cōnexa est. Non cōtristemur quoties petentes aliquid à domino nō cito exaudimur. vellet enī dominus, si id expediret: omnes homines vno temporis momēto fieri impassibiles. Omnes, qui petunt aliquid à domino: nec petitionis suę cōsequuntur effectum: omnino propter aliquam istarū causarum id patiuntur: siue quia intēpestiue postulant: vel quia indigne, & cū inani gloria: vel quia si acciperent, in superbiam se eleuarent: fierent'q; negligētiores: cum id, quod petierāt, adepti essent. Quod dæmones, ac vitia, vel perturbationes ad tempus aliquid, vel etiā iugiter ab anima discedāt: nullus fere' ambigit, vt puto. Quot autē modis

f eorum

eos huiusmodi discessio a nobis fiat: paucissimi omnino sciunt. Receperunt a quibusdam vitia non solum fidelibus, verum etiam infidelibus, vno excepto. Illud enim solum veluti primum vitium omnium dereliquerunt: ut impleteret ceterorum locum: cum tale sit, atque adeo noxium: ut e caelo precipitare possit. Consumitur primo materia diuino igni inflammata: & cum ea a radicibus consumpta ab anima, quae purgata fuerit, simul iam & vitia recedunt: nisi forte rursus ea per materiale vitae institutum, & negligentiam nobis attrahamus. Sponte demones excedunt: ut, dum securi dormitamus: infelicem animam repente inuadant, atque diripiant. Non ignoro: has belluas aliter quoque se solere subducere: cum scilicet anima vitis omnino assuefacta, eis quoque conformis fuerit effecta. Tunc enim iam sibi ipsa infidiatur ipsa quoque sibi hostis est. Documentum nobis apertissimum eius rei infantes sunt: qui, cum diutius matrum uberibus assuefacti fuerint: etiam cum non adsunt ubera: digitos suos sugit. Noui etiam quintam in anima tranquillitatem ex summa puritate, & laudabili simplicitate consistere. Iustum enim adiutorium a domino, qui saluos facit rectos corde: eos quoque, dum non sentiunt, a malis liberat. Siquidem & infantes, cum exuti fuerint, ac uestimentis nudi: non ualde id agnoscunt. Malitia quidem vitium in natura naturaliter non sunt: neque enim creator est vitio: deus: sed uirtutes

tutes

tutes certe naturales plurimę in nobis ab eo factę sunt. Ex quibus istę absq; ulla cōtradictiōe sunt. Eleemosyna: & gētiles enim miserentur: Charitas: nā & mutę animantes, cū alternis orbantur, illacrimari uident: Fides: omnes enim hanc in nobis ipsis gignimus: Spes: nā & cum baptizamus: & cū fœneramur: & nauigamus: & ferimus: meliora speramus. Igitur si, ut demonstratum est, charitas in nobis naturalis uirtus est: hęc uero uinculū, atq; impletio legis est: profecto nō longe à natura uirtutes sunt. Erubescant ergo, qui in istarę exercitatione uirtutum imbecillitatē, atq; impotentia p̄tendūt. Supra naturam sunt, fateor, castitas, Iracundię uacatio, humilitas, oratio, uigilię, ieiuniū, perpetua cōpunctio. Ex his aliarę quidem homines, aliarę uero angeli, aliarę autem deus ipse uerbum magister & dator est. In cōparatione malorę oportet nos quod leuius fuerit eligere. puta cum plerūq; ad orationem assistimus: adueniant fratres ad nos: necesse q; est e duobus alterę contingere: aut scilicet orationē derelinquere: aut fratrem a nobis absq; responsione tristē dimittere. Sed maior est charitas oratione. Hęc enim particularis est. illa uero uirtutes omnes cōtineri pro confesso habetur. Cum uenissem aliquando in castellum quoddā, siue ciuitatē: sederem q; ad mēsam iuuenis adhuc duobus simul vitiis me oppugnari sensi: gula

f 2 concupiscentia,

concupiscentia, atq; inani gloria. Metuens tamen insanissime gulæ progeniē, inani gloriæ magis me superandū dedi. Cognoui ego gastrimargiæ spiritū sepe in iuuenibus inanis gloriæ dæmonē vicisse: et merito. Apud eos quidem, qui in mundo sunt: radix malorū omniū est auaritia: apud monachos vero gulæ cōcupiscentia. Sunt apud spirituales viros quedā plerūq; vilissima vitia mira dei dispensatione in eis derelicta: vt per vilia illa, quæ sine peccato sunt, seipsoſ semper valde accusantes humilitatis opes inuiolabiles acquirant. Fieri nō potest vt is, qui sine subiectione viuit: humilitatē statim in principio acquirat. Siquidē & is, qui artem aliquā instinctu proprio nullo docete didicit: umbras, atq; imagines sequitur. In duabus maxime generalibus uirtutibus actiuā uitam patres definiunt. et merito. Alia enim uoluptatum interēptrix est: alia uero per humilitatē hāc seruat illēfam. Quocirca iustus quoq; duplex est: quippe qui & peccatū iugulat: & humilitatem efficit. Piorum quidē est omnipotenti dare: magis uero piorum etiā non petenti tribuere. Ab eo autē, qui tollit ab se aliquid, non exigere, cū maxime id possint: illoꝝ tantummodo propriū est, quos nulla tangit perturbatio. In omnibus perturbationibus, & uitiiis, omnibusq; uirtutibus nos ipsos solícite inquirere nō desinamus: ubi nā simus? i uitiis?

an in

an in medio: uel in fine? Cuncta aduersum nos dæmonū bella ex his tribus causis maxime constant. Aut scilicet ex uoluptatis studio: aut ex superbia: aut ex illoꝝ inuidia. Extremi quidem ex his beati: medii prorsus infelicissimi: primi uero usq; in finē permanēt inuitiles. Est quidā sensus, imo uero habitus, qui fere ponus, idest laboꝝ patientissimus dicitur: a quo is, qui captus fuerit: nō iam formidabit: nec laborem unquā aduersabitur. Hoc uenerādo habitu martyꝝ animę detinebantur: cū supplicia fortiter perferrēt: ac facile cōtemnerent. Aliud est cogitationū custodia: aliud obseruatio animi. quātum distat ortus ab occidente: tantum secunda priore sublimior est, & laboriosior. Aliud est orare contra cogitationes: aliud his contradicere, & reluctari: aliud eas cōtemnere, & penitus spernere. Atq; priori illi quidē attestatur, qui dixit. Deus in adiutorium meū intende: & his similia. Sequenti uero is, qui ait. Et respondebo exprobrantibus mihi cōtradictionis uerbū. Et rursus. Posuisti nos in cōtradictionem uicinis nostris. Tertii uero testis est ille, qui cecinit. Obmutui: & humiliatus sum: & non aperui os meū: & posui illi custodiā: cū consisteret peccator aduersum me. Et iterum. Superbi inique agebant usquequaq; a cōtēplatione autē tua non declinaui. Medius quidem hōꝝ modus priore saepe utitur: quod nō

f 3 satis

fatis per se p̄paratus, & instructus sit. Prior autem nondū ita vt secundus, inimicos repellere potest. Tertius autē penitus dæmones fugauit, abiecit, & respuit. Impossibile est per naturā vt res incorporea terminetur a corpore. Sed omnia tamē ei possibilia sunt, qui deū possederit. Sicut ii, qui olfatus sensu itegerrime vigēt: eū, qui clā habebat aromata, ignorare nō possunt: ita & anima purissima fragrantia odoris, quā ipsa ex deo acquisiuit: fœtorem q̄, a quo ipsa perfecte liberata est: si sit in aliis, agnoscere, ceteris sine odoris sensu permanētibus, solet. Non quidē omnes beata tranquillitate pacificos fieri possibile est: cunctos tamē saluari, ac recōciliari deo nō est impossibile. Non tui alienigenę illi dominantur: qui dei dispēsationes arcanas, atq; ineffabiles, siue visiones, quę sunt in hominibus, curiose inquirere volunt: deum q̄ personarū acceptorem esse clā suggerunt. Eiusmodi quippe elatiōis filii & agnoscuntur, & sunt. Sæpe cupiditatis, atq; auaritię spiritus humilitatē simulat. ita & inanis glorię spiritus, sic & voluptatis ad erogādas elemosynas hortatur. Si ergo vtrifq; nos mūdus seruemus: in omni loco misereri nō desinamus. Aiunt quidā: dēmones obluſtari dēmonibus. Ego autem eos omnes noui nostrā inquirere perditionē. Spiritualem omnē operationem visibilem, siue intellectualē præcedit propositum

tum nostrū, optimum'q; desiderū: q̄ ex coope-
 ratione dei in nobis frunt. nisi enim priora præ-
 cesserint: secundū subsequi non solet. Si tēpus
 omni rei sub cœlo est, ut ait Ecclesiastes: inter
 omnes vero nostræ quoq; cōuersationis sacra-
 tæ res cōstant: inspiciamus diligētius, si placet:
 & quid quo tēpore fieri cōueniat, quæramus.
 Est enim omnino in iis, qui certant: tēpus tran-
 quillitatis, & tempus perturbationū ob certan-
 tium infantia: tempus lacrimarū, & tempus du-
 ritia cordis: tēpus subiectionis, & tēpus impe-
 randi: tēpus ieiunii: & tēpus cōmunicationis:
 tempus belli inimici corporis, & tēpus mortis
 concupiscētiæ feruētis: tempus hyemis & tem-
 pestatis animæ, & tēpus serenitatis mētis: tem-
 pus tristitiæ cordis, & tēpus gaudii spiritualis:
 tempus docēdi, & tempus audiendi: tēpus in-
 quinationum fortassis ob elationē, & tempus
 munditię propter humilitatē: tempus luctatio-
 nis, & tēpus tutissimæ remissionis: tempus soli-
 tariæ quietis, & tēpus necessariæ nec dissolutæ
 distractionis: tempus infatigabilis orationis,
 tempus'q; itegerrimi & indissimulati ministe-
 rii. Non ergo ante tēpus quę sunt tēporis pro-
 pria, quæramus, mentis superbia decepti: nō in
 hyemē calorē, neq; in semēte manipulos quę-
 ramus. Est enim, tēpus ferendi labores: & tem-
 pus metēdi ineffabiles gratias. Alioquin neq;
 in tēpore quę sunt tēporis propria feremus.

f 4 Quidam

Quidam ante labores, quidā i ipsis laboribus,
pleriq; post labores, alii in ipsa morte, sacra la-
borum suorum premia per ineffabilem dei prou-
identiam reportauerunt. Querendum: quis horum
altero fuerit humilior? Est quaedā desperatio,
quę ex peccatorum multitudine, & cōscientiæ
onere, atq; intollerabili mœrore venit: dū ani-
ma multitudine vulnerum plusquā submergi-
tur: atq; illorum pondere in desperationis pro-
fundum præcipitatur. Est & alia, quę ex super-
bia nobis atq; elatione contingit: dum scilicet
nos ipsos veluti indignos ea, quę nobis forte
accidit, calamitate existimamus. hanc vero in
utrisq; qui diligenter obseruet, proprietatē in-
ueniet: quod aliter quidē seipsum iā vitiis in-
differenter exponit: aliter vero exercitationi in
desperatiōe prior fit. quod absurdū, atq; omni-
no incōueniens videtur. Sed horum alterū conti-
nentia bonæ spei coniuncta, alterū uero humi-
litas, ac nullū iudicare sanare cōsueuit. Minime
uero admirari, & ueluti in re noua perturbari
debemus: cū aliquos uidemus mala operari: &
bona ex se uerba proferre. Nam & in paradiso
fortasse serpentē illum elatio cū extulisset, per-
didit. Hęc tibi forma, hęc regula sit in omni
conatu tuo, omniq; uiuēdi genere, siue id sub-
iectū, siue non subiectū sit, siue uisibile, siue in-
tellektuale: an secundū Deum proprie sit. Ver-
bi gratia. Quoties rudes adhuc aliqd omni stu-
dio

dio agere nitimur: nisi ex eius actione plus hu-
 militatis in anima accipiamus, quã prius ha-
 buerimus: non mihi uidetur nos secundũ Deũ
 id moliri: siue paruũ, siue magnum sit. Atq; in
 nobis quidẽ infantibus, ac rudibus hoc diuine
 uoluntatis firmũ signũ est: in mediis uero for-
 tasse sit bellorum sedatio, ac discessus. Porro in
 iis, qui perfecti sunt: diuini luminis adiectio, &
 copia secundũ Deum id esse, quod instituunt,
 significabit. Ea quidem, quæ parua sunt: apud
 magnos fortasse non parua sunt: magna uero
 apud paruos nõ usquequaq; pfecta. Aer purga-
 tus nubibus clarissimum Solis iubar ostendit.
 anima uero anticipationibus libera, & remis-
 sione dignata, diuinã lucem protinus aspexit.
 Aliud est peccatum: aliud ociositas: aliud desi-
 dia: aliud uitium: aliud ruina. Qui potest quere-
 re in domino: apertius id quærat. Quidã, mira-
 bilia operari, esse q; in spiritualibus gratis con-
 spicuum, præ omnibus beatũ dicunt: ignoran-
 tes plurima esse excellentiora, quæ idcirco tu-
 tiora sunt, ac sine ruine metu: quod sunt occul-
 ta. Is quidẽ, qui pfecte purgatus est: ipsam et si
 nõ ipsam animã proximi uidet, quomodo af-
 fecta sit. qui autẽ adhuc in profectu est: ipsam
 per corporis habitum conicit. Sepe ignis exi-
 guus totã emundauit syluam. sicut & minima
 cauerna totũ nõnunquã laborem corrupit, ac
 perdidit. Sæpe fit ut reges per inimicitias uim
 animi

animi exsuscitet: nec tamen cōcupiscentiæ ar-
 dorem excitet. Fit'q; item nōnunquā ut ingēs
 carnis afflictio ipsos etiā fortasse motus mo-
 ueat: ut non in nobis ipsis confidamus: sed in
 deo, qui carnē hanc incognite mortificat ui-
 uentem. Cum aliquos secundū Deum nos dili-
 gere uiderimus: id cautissime seruemus: ut cō-
 fidentiam omnino fugiamus. Nihil enim ita
 charitatem soluere odium'q; cōsuevit efficere:
 sicuti cōfidentia. Intellectualis, & ualde deco-
 rus ac lucidus est animæ obtutus: omnem'q;
 speciem, siue ideā post incorporeas substātiās
 excellit. Ex quo fit ut uitiosi quoq; sæpe aliarū
 animæ cogitationes pro ingenti ad illas di-
 lectione possint cognoscere: id'q; tum magis:
 cum a' carnis luto demersi per sordes nō fue-
 rint. Si nihil ita dei purgatissimę nature cōtra-
 rium est, ut materia: omnis, qui legit, itelligat.
 Obseruationes in sæcularibus quidē obsistunt
 diuinę prouidentię: in nobis autē intellectuali
 scientiæ. Ii quidē, qui animo imbecilles, & in-
 firmi sunt: ex corporis calamitatibus & pericu-
 lis, exterioribus'q; tentationibus a' deo se uisi-
 tari cognoscant. Qui uero perfecti sunt: ex præ-
 sentia sancti spiritus, & adiectione gratiarum.
 Quoties quietis causa lectulo decubuerimus:
 adueniens imundus spiritus iniquas ac sordi-
 das cogitationes, ueluti spicula quædā iacula-
 tur in nos: ut, cū per desidiā ad orationem nō
 exurgimus:

exurgimus: neq; cōtra illū ocyus armamur: in
 sordidis obdormiamus cogitationibus: sordi
 da'q; uideamus somnia. Est e' spiritibus unus,
 qui p̄cursor dicitur: qui nos e' somno surgen
 tes protinus excipit: primum'q; nostrū cogita
 tum inq̄nare nititur. Da domino primitias
 diei tuę. Erit enim tota eius, qui prior illā occu
 parit. Memorabile uerbū, atq; auditu dignissi
 mum oparius quidā optimus locutus est. Ab
 ipso, inquit, matutino tēpore cursum totū meū
 diei scio. Multa sunt pietatis, ac perditionis iti
 nera. Quocirca s̄ape, dum quis alteri aduersa
 tur: alii libētius, & charius iungitur: amborū'q;
 intentio grata & accepta apud deū est. Certant
 quidē aduersum nos totis uiribus dēmones: &
 in eis, quę nobis cōtingunt, tentationibus indi
 gnum aliquid uel dicere, uel facere suggerunt.
 quod cū non potuerunt efficere: iā quietis no
 bis adstantes ut superbā deo gratiarum actio
 nem referamus, hortantur. Ii quidē, qui super
 na sapiunt: si separentur: fursum iterū per par
 tes redeunt, qui uero infirma: infra rursus eūt.

Eorum enim, qui separentur: nullū p̄terea
 est medium. Vna ex creaturis in alto non in se
 ipsa ut esset accepit: mirum'q; sanē est quomo
 do extra eum, in quo esse accepit, cōstare solet.
 Pias quidē filias matres pariunt: matres autem
 dominus cōdidit. P̄dicta uero regula in con
 trariis quoq; uti nō insipienter possumus. For
 midolosum

midolosum ad prælium egredi Moses, immo per Mosen dominus uetat: ne forte sit error animæ nouissimus maior priore lapsu corporis, atq; perniciosior: ac merito.

DE DISCRETIONE AD DISCERNENDUM FACILI.

VE M A D M O D V M certus Solis
 q adustus ardoribus latices desiderat:
 ita apud monachos desideratur diuini
 bonæ uoluntatis cōprehensio: præterea q; &
 cōmiste, & contrarię cognitio: de quibus multus
 re uera nobis est sermo: atq; ad interpretandū
 difficilis: ut scire possimus quæ nā illa sunt
 nostra opera, quæ sine dilatiōe fieri, atq; omni
 mora citius debeant, secūdem eum, qui dixit:
 Væ qui differt diē de die, & tempus ex tēpore.
 Quenam rursus morosius, atq; cū consultatiōne:
 sicut ille admonet, qui ait. Cū gubernatiōne
 fit bellum. Et rursus. Omnia honeste & ordinate
 fiant. Non est sanē vna minimarū rerū
 huiusmodi ad diiudicandū difficilia citius iudicio
 non aberrante discernere. Nempe enim & diuinus
 Dauid, qui & spiritum sanctū habebat in se loquentem:
 hoc sepius orare videtur, nunc quidē, Doce me
 facere voluntatem tuā, dicens, quia tu es deus
 meus: nūc vero: Deduc me in veritate tua:
 Et rursus. Notam fac mihi domine

domine viam, in qua ambulem : quoniam ad
te ab omni cura ac perturbatione seculari leuauit
animam meam : & exaltaui. Quicumque reuera vo-
luntatem CHRISTI addiscere volunt: suam
prius voluntatem studiose mortificare debent:
deinde vero fide, atque inoua simplicitate ora-
tes, patrumque siue fratrum animas summa cordis
humilitate ac sine cordis haesitatione interro-
gantes: quae illi consulunt, tanquam ex dei ore sus-
cipiant: & si contraria intentioni suae sint quae ab
illis fuerint dicta: etiam si ii, qui interrogantur,
non valde spirituales fuerint. neque enim est in-
iustus deus: ut animas decipiat, quae se per fidem
& innocentiam proximi consilio atque iudicio hu-
militer submiserint. Etsi enim irrationabiles ac
muti illi fuerint, a quibus petimus: is tamen, qui
loquitur, immaterialis est, atque inuisibilis. Ingen-
ti humilitate pleni sunt, qui praedictam regulam
nihil haesitantes sectantur. Nam si quidam in psal-
terio suum aperuit problema: quantum putatis ra-
tionalem mentem, atque intellectualem animam mu-
ro sono esse excellentiorem. plurimi vero, cum nec-
dum perfectum hoc & leue bonum, ideo quod sibi
nimum placeret, percepissent: sed ex seipsis, atque
in seipsis quid deo gratum atque acceptum sit, ni-
terentur comprehendere: varia valde, & plurima
de hoc nobis iudicia dictarunt. Quidam vero
talia querentes cogitationem suam ab omni af-
fectione remouerunt: & in vtrisque consiliis ac vo-
luntatibus

Iuntatibus animæ collocauerunt: videlicet in
 enitente, & cōtradicante: mentem q̄ suā omni
 voluntate propria nudatā per ardentissimam
 orationem domino sistentes ad certum diem
 agnitione volūtatis illius potiti sunt: siue intel
 lectuali mente cū mente nostra intellectuāli
 ter loquente: siue intētionē vna perfecte ex ani
 ma deleta. Alii ex ea, quę conatū sequitur, vexa
 tione, & disturbance hanc esse dei voluntatē
 didicerunt: secundū eum, qui ait. Voluimus ve
 nire ad vos & semel, & secundo: & impediuit
 nos sathanas. Cōtra alii rursus ex insperato rei
 adiutorio hoc gratū deo, atq; acceptū esse sen
 serunt, illud dicentes. Omni proponenti bonū
 deus cooperatur. Is, qui deū in semetipso per
 illustrationem possidet: & in vrgentibus, & in
 morosioribus rebus secundo modo, nō tamen
 tempore certior fieri a deo solet. Hēsitare vero
 in iudiciis, ac diu incertū mutare, animę lumi
 ne carentis atq; inani glorię deditæ, certū ar
 gumentū est. Abest a deo iniustitia: eos q̄: qui
 cum humilitate pulsant: excludi non patitur.
 Intentio semper in omnibus apud dominū di
 scutienda est, & in iis, quæ vrgent: & in iis, quæ
 differri debent. Omnia enim, quæ affectiōe vi
 tuperabili, & inquinatiōe omni munda pro
 pter dominū proprie, nec ppter aliud aliquid
 fiunt: etiā si non sint omnino optima: nobis ta
 men vt optima imputabuntur. Nam earū reꝝ,
 quæ

quæ supra nos sunt, inquisitio nequaquã finẽ
 securum, atq; tutũ possidet. Arcanum valde est
 dei circa nos iudiciũ. Mira nanq; dispensatio-
 ne sæpe voluntatẽ suam a nobis abscondi deus
 vult: sciẽs quod si hãc didicissemus: nõ illi ob-
 temperaremus: plura q; vulnera suscipere-
 mus. Rectum cor varietate rege liberũ eualit: atq; in
 innocentie nauicula tute nauigat. Sunt animę
 quædã diuino amore, & cordis humilitate for-
 tes: quæ eas quoq; actiones, quæ supra se sunt,
 alacriter aggrediũtur. Sunt itẽ superba corda,
 quę hoc ipsum faciũt. Intentio est inimicis no-
 stris, quæ supra vires nostras sunt, nobis sæpe
 suggerere: vt, dum illa perficere nõ possumus:
 mœrore atq; anxietate animi fatigati, etiã iis,
 quę possumus, cadamus: risum q; maximũ ini-
 micis nostris faciamus. Vidi ibecilles animas,
 ac debilia corpora pro peccatoꝝ multitudine
 superiora ac maiora se certamina arripere co-
 nari: nec ea posse sustinere. quibus ego humi-
 litatis, inquam, non laboꝝ magnitudine deus
 pœnitentiam metitur, ac iudicat. Plerũq; per-
 uersio supremoꝝ maloꝝ causa est: interdũ ve-
 ro etiam familiare pessimoꝝ contubernium.
 Sæpe tamen etiã puerſa anima ipsa sibi ad per-
 ditionem sufficit. Qui a duobus illis segrega-
 tus est: a tertio quoq; fortasse liberabitur. qui
 vero a tertio tenetur: reprobis in omni loco
 erit. Nullus enĩ cœlo certior, ac tutior est. Ab
 iis quidem,

iis quidē, qui aduersum nos mala volūtate di-
 micant, siue infidelibus, siue nō rectē fidei ho-
 minibus, post primā & secundam correptionē
 quiescamus. iis autē, qui veritatē addiscere cu-
 piunt: benefacere in æternum non desinamus.
 Vtrifq; autē ad confirmationem nostri cordis
 vtemur. Irrationabilis valde ille est, qui virtu-
 tes sanctoꝝ, quę supra naturā sunt, audiens, de
 seipso desperat. imo vero ille in altero e' duo-
 bus te optime erudiunt. aut enim ad imitatio-
 nem sanctę fortitudinis excitā: aut ad summā
 tui ipsius agnitionē, & eius, quę in te est, fragili-
 tatis demonstratiōem per beatissimam humili-
 tatem te cōuertunt. Sunt inter imundos spiri-
 tus, iniquis nequiores, qui peccatū solos opera-
 ri nos minime cōsulunt; vt grauiori supplicio
 multandos parent. Vidi consuetudinē malam
 alterū ab altero didicisse: eum' q;, qui docuerat,
 in seipsum reuertisse: & poenitentiā agere cœ-
 pisse: atq; a malo quieuisse: sed tamē pro mala
 discipuli actiōe inualida fuit illius poenitētia.
 Summa te vera summa est, atq; ad cōprehen-
 dēdum perdifficilis malignoꝝ spirituum ne-
 quitia, paucis' q; p̄specta & cognita: ne paucis
 quidē (vt reor) tota cognita: quomodo & deli-
 catus viuentes, & faturitate distēti vigilamus,
 tanquā maxime sobrii simus: ieiunantes autē,
 & in erumnis degentes somno miserabiliter
 delicimur; soli quiescentes obduramur: & de-
 gentes

gentes cū aliis compungimur: facile collecti in
 somnis tentamur: impleti vero sine tentatione
 perſiſtimus: per inedia obtenebrati, & sine ſen-
 ſu compūctionis effrimus: porro in potu vini
 hilares atq; ad cōpunctionem paſſi ac faciles
 ſumus. Ad hæc qui in domino potens, ac ido-
 neus eſt: eos, q̄ ſunt sine lumine: illuſtret. Nos
 enim hætenus ad huiusmodi sine lumine, &
 minus idonei ſumus. illud tamen dicimus: qđ
 non ſemper ex demonibus huiusmodi muta-
 tio fit, plerūq; etiam ex cōcretionē data mihi
 nescio quo pacto ſordide atq; illecebrosę pin-
 guedinis. Cæterū pro hac ad diſcemendū non
 facili prædictorū coincidentia ſynceriffime ſem-
 per deprecemur dominū. & ſiquidē poſt ora-
 tionem, atq; poſt eius tempus, eodē modo id,
 quod fit, opari inuenerimus: proculdubio ſcie-
 mus, id non ex demonibus eſſe, ſed ex natura.
 Plerūq; vero etiā diuina prouidentia per con-
 ſtatias res nobis benefacere uult, elationē per
 omnia cōprimens noſtrā. Eſt quidem grauiffi-
 mum: uelle abyſſum iudicioꝝ dei curioſe per-
 ſoritari. nā in nauicula elationis curioſi naui-
 gant. Dicēda tamē aliqua ſunt, ob multorum
 imbecillitatem. Interrogauit quidā aliquē ex
 iis, qui uidere poterant: quid nā ſit, quod præ-
 noſcens dominus quorūdam ruinas, eos gra-
 ſis maxime exornauit. Ad quē ille, ut reliquos
 quoq; ait, ſpirituales uitos cauiores faciat: li-
 berum q;

berrim' q̄ ostēdat arbitrarij i iudicio inuen-
 sabiles eos, qui lapsi sunt, faciat. Lex quidem vt
 imperfecta, Attende, ait, tibi ipsi. dominus autē
 vt perfectissimus, etiā correptionem fratris no-
 bis mandauit, dicens. Si peccauerit in te frater
 tuus: & quę sequuntur. Si ergo munda est re-
 prehensio tua, atq; humilis, imo veto admoni-
 tio: quod præcepit dominus, implere nō negli-
 gas: & in eis maxie, quę possibilis sunt. quod
 si nondū ad hoc peruenisti, vel in legis exerce-
 re seruitio: noli mirari: cū videris, etiā amantis-
 simos tuos reprehensionum tuarę causa inimi-
 cos tibi fieri. demonū quippe instrumēta sunt
 huiusmodi leues, & maxime in iis, qui sibi ini-
 mici sunt. Tenet me vehemēs admiratio: quo-
 modo, cū in virtutibus quidē omnipotentem
 Deū, sanctos q̄ angelos adiutores habeamus
 in contrariis autē malum, & solū demonē pa-
 ratius tamen, ac velocius ad initia flectimur. De
 his ego diligētius loqui, nec possum, nec volo.
 Si cuncta, quę facta sunt, naturā suam seruante
 sic q̄, vt facta sunt, permanēt: quomodo (vt ait
 magnus Gregorius) dei sum. V luto commi-
 sceor. Sin autē creatura aliqua aliter quā facta
 fuerit, cōstat: omnino cognationē suam inex-
 plebiliter appetit. Omni arte (vt ita dixerim)
 omni q̄ studio quisq; niti debet, vt lutū hoc a
 terra eleuans in dei solio collocet. Nullus itaq;
 difficultatē cauetur a seē sus. via enim & ianua
 cunctis

cunctis aperta est. Auditio quidē eāz virtutū,
 quas gessere spirituales patres: mentē, atq; ani-
 mam ad æmulationē excitat. porro doctrinæ
 auditus ad imitationē huiusmodi emulos per-
 ducere solet. Discretio est in tenebris lucerna,
 errantium redivit, cæcipientiū illuminatio. Di-
 seretus est sanitatis inventor, morbi q; emēda-
 tor. Duobus modis omnes, q; parva quæq; ad-
 miratur: (hoc est enim microthaimasti) hoc
 perpeti solēt: aut propter supremā ignorantiaē
 aut ex intentione servandę humilitatis, proxi-
 mi opera magnificātes, atq; extollentes. Con-
 tendamus toto annixū non solum luctari, sed
 etiam bellari cōtra dæmones. Nam qui lucta-
 tur: nunc quidē vulnerat: nunc autē vulnera ex-
 cipit. qui vero bellū gerit: semp̄ insequitur ho-
 stē. Qui vicerit vitia: dæmones vulnerat. ac per
 id, quod se vitia simulat: inimicos fallit: perdu-
 rat q; inexpugnabilis. Quidam ex fratribus ali-
 quando ignominia affectus est: & cū omnino
 corde motus nō fuisset: in mente secretius ora-
 nit: atq; ita in ignominia lamētari cœpit: hac
 ficta perturbatione trāquillitatem suā sapien-
 tissime abscondens. Alius item ex fratribus, cū
 primam sessionē omnino non cuperet: hāc se
 avidissime appetere sinit. Illius vero castitatē
 quibus verbis eloquat: qui quasi peccādi causa
 lupanar ingressus meretricē ipsam ad pœni-
 tentiam traxit. Cuidam itē solitarius cū primo

t , mane

C A L I

manē quidam vuc̄ bōrę attulisset iam q̄ is, qui
obtulerat, profectus ab illo esset: summo quo-
dam ac celeri impetu illū deuorauit absq; appe-
titu vllō: per hoc seipsam gulę addictū dæmo-
nibus indicans: atq; ita illos ludēs. Alius item,
cū modicas amisisset palmulas: tota die se mœ-
rentem finxit. Summa istis vigilātia opus fuit:
ne forte, dū hostes ludere nituntur: illi ipsi ma-
gis ludibrio fierēt. Hi enim re vera illi sunt, de
quibus ait apostolus: vt seductores, & veraces.
Siquis corpus castū offerre C H R I S T O tu-
pit: & cor mundissimū illi ostendere: obseruet
omni studio vt nō irascatur: atq; continētiam
custodiat. Absq; his enim omnis labor noster
erit inutilis. Sicuti varia sunt humanorū oculō-
rum lumina: ita permultę sunt ac differentes,
quę in anima fiūt, intellectualis Solis offusca-
siōes. Alia nāq; est, quę per corporis lacrimas,
alia, quę per animā, alia itē, quę per corporeos
oculos, alia, quę per intellectuales, alia, quę ex
auditu verbi, & alia, quę sua sponte in anima
mouetur lætitia: alia item, quę ex solitudine, &
alia, quę ex obedientia nascitur. Præter hæc o-
mnia, alia est singularis, quę more suo quodā
proptio mentē C H R I S T O per extasim in-
tellectuali lumine secreta atq; ineffabiliter sistit.
Sunt virtutes, & sunt virtutum matres. Sapiens
itaq; magis vt matres acquirat cōtendet. Ma-
trum quippe deus ipse in sua actione magister
est:

est: filias autē plurimi. Caveamus ne sōne de-
 litiarū abstinentiā multo somno suppleamus.
 hoc enim insipientiū est opus. Sicuti ecōtra, vi-
 di pietatis athletas cū casu aliquo modice ven-
 tri indulissent: citius totis noctibus stando mē-
 serum fortiter cruciavissent: q̄ cū gaudio fa-
 turitatem fugere, atq; aduersari didicisse. Lucta-
 tur quidem acriter auaritiæ spiritus cū iis, qui
 nihil possident. Cum vero illos deicere institu-
 to suo nō potuerit: tunc iam occasionē paupe-
 rum præferens, expeditissimos mūdānis rebus
 iterū implicari & impediri suadet. Quoties
 p̄ peccatis nostris mortemur: & tristes sumus:
 præceptum domini ad Petrū ad memoriā re-
 uocare non desinamus: ignoscendi scilicet se-
 ptuagies septies peccati. Quod enim alteri mā-
 dauit ipse profecto multo magis implebit. Cū
 vero nostris meritis extollimur: eius rursus
 meminerimus, qui ait. Qui totā spiritualem le-
 gem impleuerit: offenderit autē in vno vitio:
 hoc est: in superbiæ tumore: factus est omniū
 æus. Quidam sunt nequā, inuidorum q̄ spiri-
 tum status: qui sponte se a sanctis subtrahūt:
 ne, si illos iis bellis, quę vincere nō possunt, in-
 quietent: coronas eis inuiti ministrent. Beatos
 quidē esse pacificos, nullus est, qui refragetur.
 Ego vero inimicos etiā beatos vidi. Duo qui-
 dam impuro se inuicē amore diligebāt. quod
 cum animaduerteret vit prudēs, atq; probatis-
 s. s. simus:

I O G L R O I

si quis letendi inter illos odii se ministrū fecit: illi quidē apud hunc derogans: vt qui eū male dictis infectaretur: & huic apud illū similiter: valuit'q; sapientissimus humano astu demonū nequitiam repellere: odium'q; inferens fornicationis vinculū soluit. Sunt qui mandati gratia mandatū excludant. Vidi enim iuuenes se inuicem castissimo amore, ac secūdem Deum diligentes: qui tamen, dum alioꝝ conscientia inde lædi concupiscerent: cōuenit inter eos, vt se ab inuicem ad tēpus elongarēt. Sicut cōtraria sunt nuptiæ, ac funus: ita sibi male cōueniūt superbia, & desperatio. videas tamē ex demonum peruersitate, & incōstantia sæpe vtraq; simul. Sunt nōnulli ex spiritibus imundis: qui interpretationē diuinæ scripturarū nobis in exordiis enunciant: hoc autē in illoꝝ vt plurimum cordibus agere solent: qui inani gloriæ student: & illoꝝ in primis, qui externe sapientiæ literis eruditi sunt: vt illos sensim fallentes in hæreses, & blasphemias deducant. Ex ea vero turbatiōe, effusa'q; ac turpi lētitia, quā enunciationis illius tēpore in anima nostra fieri senserimus: dæmonū theologia, imo vero bathologiam, id est loquacitatē agnoscemus. Ordinem quidē, & initium, quædā vero ex iis, quæ facta sunt, finē etiam ab eo, qui illa fecit, acceperunt. Virtus vero finē habet infinitum. Omnis quippe cōsumationis vidi finē, ait celestium hymnorum

hymnorum cantor: latū mādatum tuū nimis;
 atq; infinitum. Si quidā boni ac probati opera
 rii ex vi actiua proficiunt in virtutē contempla
 tionis: si charitas nunquā definit: si dominus
 custodit introitū tui timoris, & exitū charitatis
 tuæ: huius profectō possessio infinitus est finis:
 in qua proficere nunquā desistemus, nō in præ
 senti, nō in futuro, lumini scientiæ lumen adii
 ciētes. Et si enim plenisq; quod dicturi sumus,
 nouam videbitur: dicemus id tamē. Secundū
 eam, quā prædiximus, demonstratiōē equidē
 o' admirabilis pater, ne ipsas quidē intellectua
 les, angelicas'q; substātiās dixerim carere pro
 fectu: sed eas quoq; magis gloriæ gloriā, &
 scientiæ scientiā semper adiuere definitio. Noli
 mirari si dæmones nonnunquā bonas nobis
 cogitationes suggerunt: eis'q; intellectualiter
 contradicunt. ea enim est inimicis nostris in
 tentio: vt per hoc nobis persuadeant: se nostras
 quoq; itimas cogitatiōes agnoscere. Noli ama
 rus esse, ac nimium seuerus iudex: quoties ali
 quos videris docere magna, & operari negli
 gentius. sepe nanq; suppleuit defectum operis
 vtilitas verbi. non omnes equaliter omnia ha
 bemus. In quibusdā enim sermo vberior est
 opere: in aliis rursus secundū primo maius est.
 Malum quidē deus neq; fecit, neq; creauit. Se
 ducti sunt ergo, qui aiunt vitia quēdā in anima
 esse naturalia: ignorantes, quod cōstantes na

tura proprietates nos in vitia cōuertimus. pu-
ta. Semen in nobis per naturā inest ob liber-
tate procreationē. nos illud in fornicationis
turpitudinē transfulimus. Inest nobis a natu-
ra furor: vt illo contra serpentem utamur. nos
aduersus proximū illo vti sumus. Inest emula-
tio: vt virtutes emulemur. nos in malā partem
semulamur. Adest animæ per naturā gloriam
desiderare, sed supernā adest illi superbire: sed
aduersus dæmones. Inest similiter & gaudiū
sed vt in domino, & de proximi prosperitate
letemur. Accepimus & seruare memoriā iniu-
riarum: sed cōtra inimicos animę. Accepimus
ab illa cibi appetitū, non luxurię. Anima impi-
gra, & alacris cōtra se dæmones prouocat. mul-
tiplicatis autē aduersus eā bellis, coronę quoq;
multiplicantur. qui nō pulsatur bellis: proflus
non coronabitur. qui in iis casibus, qui cōtin-
gunt, nō perturbatur neq; animo lacessit: is vt
fortissimus bellator ab angelis glorificabitur.
Tres quidā noctes in terra cū fecisset: penitus
reuixit. qui vero tres horas vicerit: non mori-
tur. Si quando ex disciplina diuina nobis di-
spensatione permessa Sol ille iustitię, postquā
in nobis ortus fuerat, agnouit primū occasum
suū: posuit omnino tenebras: & facta est nox.
In ipsa vero iam p̄trāsibunt ad nos ii, qui prius
recesserāt, feri leonū catuli, omnes q; bestię spi-
nosarum passionū rugientes: vt rapiant eā, que
est in

est in nobis, spem: & querentes sibi a deo vi-
 tionum escam, siue per intentionē & volunta-
 tem, siue etiā per actum. Ortus est nobis iterū
 sol per obscurā humilitatē: & ad seipsas bestias
 congregatę suat atq; in cubilibus suis, videli-
 cet in condibus voluptuosis collocabuntur: &
 non in nobis. Tunc dicet inter demones. Ma-
 gnificauit dominus facere misericordiā cū eis.
 Quibus nos respōdebimus. Magnificauit do-
 minus facere nobiscū: facti sumus lætātes. vos
 autem persecutionē passi estis. Ecce dominus
 sedet super nubē: lenem animā videlicet ab or-
 nani cōcupiscētia terrena exaltatā: & veniet in
 aegyptium cor pridie obtenebratū: & moue-
 buntur manufacta simulachra, & sordidę cogi-
 tationes mentis. Si C H R I S T V S ab Herode
 corporaliter fugit, & quidē omnipotens: addi-
 scant improbi, & temerari, non seipsos in me-
 dias tentationes imittere. Non des enim, inq;,
 in cōmotionem pedem tuū: & non dormita-
 bit, qui custodit te angelus. Cōnexus, atq; ad-
 iunctus est fortitudini fastus, veluti cypresso ta-
 xus arbor. Cura sit nobis perpetua atq; indefe-
 sa: ne tenuis quidē cogitatio ascendat in men-
 tem nostrā: quę bonū nos vllum vel minimū
 habere suggerat. Quod si hanc proprietatē di-
 ligenter obseruantes, inuenerimus mentē no-
 stram huiusmodi cogitatione pulsari: tūc re-
 ra in defectu nos adhuc esse intelligimus. In-

quire

quire etiam infatigabiliter vitiis argumentari: tuncque plura ex iis tibi ineffe cognosces: quæ dum in morbis adhuc sumus discernere, siue per infirmitatē, siue quod nos ante profundissime occupauerit, & penitus sibi vindicauerint: non possumus. Propositū iudicat dominus. In iis vero, quæ possibilis sunt, nobis actionē quoque clemēter inquit. Magnus ille quidē: qui nihil, quod factu possibile fuerit, facere omisit. Maior autē: qui per humilitatē etiam quæ ultra vires suas sunt, agere conatur. Plerūque daemones ea, quæ leuiora sunt, & magis vtilia: nos agere vetant. quæ vero difficiliora, laborisque pleniora sunt: ea magis arripere hortātur. Inuenio Ioseph illum castissimū ideo beatū dici: quod peccatum caute declinauerit: nō quod impasibile se ostentari. Quærendū vero nobis est: quot, quibusue modis peccati declinatio coronis donetur. Aliud est enim vmbra fugere: aliud ad Solē iustitię accurrere. obtenebratio causa fit offensionis: offensio vero lapsus occasio est: lapsus vero mortis. Sæpe ii, qui per nimiam vini potationē obtenebrati fuerant: aquā bibētes, ad sobrietatē mentis reuocati sunt. ita & qui obscurati vitiis fuerant: per lacrimas resipuerunt. Aliud est perturbatio: aliud effusio: aliudque excecatio. priorē istam sanauit continentia: sequentē quies solitatio: tertiā obedientia, & deus, qui propter nos obediens effectus est.

est. Nos ex duobus exemplis eorū, qui terrenā & infima purgare solēt: duas cōuenientissime purgationes eorū, qui superna sapiunt, colligimus. Et fullonū quidem officinam (exēpli causa) dicimus cōnobiū secundum Deum: quod fordes, & crassitudinē, atq; turpitudinē animæ diluit, ac refecat. Tingingium vero officina est Anachoresis iis, qui in cōnobiū exercitatione lasciuia, & memoriā iniuriarū, & iracūdiam deposuerūt: iam q̄ ex ea ad quietē solitudinis migrarunt. Aiunt quidā: quod in eadem delicta denuo incidere, ex defectu cōtingat pœnitentię cōgruę: ex qua prioribus malis emēdatio inferri solet. Quarendū vero: num omnis quoq; qui in eadem peccata nō incidit: digne etiam pœnitentiā egit? Inciderunt quidam in eadē delicta, siue prioribus profunda obliuione sepultis atq; obrutis, siue quod ex uoluptate nimīū clementem deum sibi suggererūt: siue quod de salute sua desperauerunt. Siquis uero me non nimis inclementer accusare velit: id quoq; addiderim: quibusdā hoc ideo cōtingere: quod inimicū suum iā vincere nō possint, se per cōsuetudinis tyrānidem uolenter subgentem. Inquirendū quoq; diligentiū: quomodo, cū anima sit incorporea: eiusdē substantię spiritū in se adueniētium naturam videre solita nō sit: nū forte propter coniunctionem, quam solus ille nouit, qui cōiunxit? Interrogabat

bat aliquando me quidā scientia maxime ista
 stris, his me verbis cōpellans. Dic oro, dic scis
 cupienti mihi: qui nā spiritus humiliare men-
 tem, qui ue exaltare in peccatis soleāt? Ego cū
 ad huiusmodi consultationem hæsitarē: me q̄
 id nescire iuramēto firmarem; demum me is,
 qui discere venerat, instruxit ita paucis dicens.
 Cum tibi discretionis fermentū dederō: de re-
 liquis tibi cū labore inquirendū relinqūā. For-
 nicationis, & iracundiæ spiritus gastrimargiē,
 & accidiē, & somni mētis cornu extollere non
 ferē cōsueuerunt. Porro auaritiæ, & principa-
 tus appetēdi, & loquacitatis spiritus, alii q̄ plu-
 rimi malo malū adnectere solēt. idcirco iudi-
 candi quo q̄ spiritus his pxime accedit: si quis,
 cum ad seculares profectus fuerit: aut eos ipse
 susceperit: ex illoꝝ separatione tristitię iaculū,
 & non magis letitiā suscipit: vtpote impedi-
 mento & laqueo expeditus: hic aut ab inani
 gloria, aut a fornicatiōis spiritu illuditur. Ante
 omnia qua ex parte venti flatus ipellat, exqui-
 ramus; ne vela in aliā, quā debuimus, partem
 expādissē videamur. Exhortare ex charitate se-
 nes scientia & actione claros, qui corpora sua
 in exercitatione cōtriuērunt; modicū sibi quie-
 tis indulgere. Iuuenes cōtinenter viuere cogē,
 qui animas suas in peccatis cōtriuērunt; sempi-
 ternum illis cruciatū ad memoriā reuocans.
 Possibile nō est (quod & alibi diximus) statim
 in ipsis

in ipsis cōuersionis initiis gulæ cōcupiscentiã,
 atq; inanem gloriã a nobis omnino superari.
 Non tamen erit nobis tutum velle per delicias
 inani glorię resistere. Superata nãq; inanis glo-
 ria iterum inanem gloriã gignit, in eis potissi-
 mū, qui rudes adhuc sunt. imo vero per inediã
 aduersus illam cōfligamus. Veniet enim hora:
 & nunc volentibus est: vt & hanc subiiciat do-
 minus sub pedibus nostris. Non eisdē op-
 pugnantur vitiis, qui iuuenes, & q; senes ad dei
 seruitium accedunt. Sape enim diuersis, & pe-
 nitus cōtrariis morbis laborant. Quocirca bea-
 ta sanè est, & multū necessaria sanctã humili-
 tas, quę & iunioribus, & senioribus certissima
 simul & potissima pœnitētia efficitur. Non te
 id pturbet, quod dicturus aduenio. Rare qui-
 dem sunt, sed sunt tamē animæ rectæ, & ab o-
 mni nequitia, & malitia, & simulatione, & astu
 alieng. Eis vero aduersatur maxie hominibus
 admista cōuersatio: cum possint, si ducē naturæ
 fuerint: veluti ex portu quodã quietis in coelū
 conscendere: atq; vitę cōmunis tumultibus, &
 scandalis liberæ sine vlllo horum experimento
 persistere. La scuiētes quidē homines, iniquos
 autem angeli curare solent: superbis vero so-
 lus deus mederi potest. Et hoc nōnunquã for-
 tasse sit charitatis species: proximo, cum se ad
 nos cōtulerit: permittere in omnibus facere vt
 vult: nobis tamen omniē hilaritatem ostenden-
 tibus.

tibus. Inquirendum quomodo, & quatenus, &
 quando, & an poenitentia vt mala, ita & bona
 quoq; soluere sit solita. Summa nobis discre-
 tione vtendū erit: vt nouerimus quando stare,
 & in quibus, & quatenus aduersus vitioꝝ ma-
 terias luctari debeamus: & quādo nos a' collu-
 statione subducere. Præstat enim interdum fu-
 gam potius ob imbecillitatē virium nostrarū
 eligere: ne moriamur. Videamus, atq; obserue-
 mus cautius: quo in tēpore, & quomodo per
 amaritudinem bilem exinanire possumus: qui
 dēmonum extollant: qui humiliant: qui obdu-
 rent: & qui cōsolentur: q tenebras nostris men-
 tibus obducant: & qui rursus illustrationē fi-
 mulent: qui tardos, & hebetes, & qui cōtra astu-
 tos, qui tristes, & qui nos lætos efficiant. Non
 perturbemur, si initio statim procliues nos ipsos
 in vitia viderimus in stadio nostrę in hoc mū-
 do cōuersationis. Oportet enim causas omnes
 prius moueri: atq; ita demū castitatem nobis
 obuenerit. Ferē enim vitioꝝ belluæ, dum inte-
 rim occulerentur: nō perspiciebantur. Quoties
 casu aliquo ii, qui iam perfectioni propinqua-
 bant: in aliquo tenui delicto superati a' dēmo-
 nibus fuerint: omni arte vtantur: vt hoc rursus
 ab eis centuplū diripiant. sicuti venti aliquan-
 do per serenitatē summa crispant æquoris ter-
 ga: aliquando maris fundū turbare, & uertere
 solēt: ita & in tenebrosis malignitatis flatibus
 intellige.

intelligit. In iis enim, qui vitiosi hactenus fuerint ipsum sanū, sensum'q; cordis. intimū fluctibus iactare solent. In iis uero, qui iam profecerunt mentis tantū superficiem perturbāt. Quocirca hi quoq; citius tranquillitatē propriam incōtaminatā perstitisse sentiunt. perfectorū est agnoscere semp in animo, quēnā sit cōscientiē, quæ dei, & quæ demonū intentio. neq; enim cōtraria omnia ab initio statim demones suggerūt. Ideo tenebrosa est reuera. propositio, atq; ad inueniendum perdifficilis.

COMPENDIOSA SVPRADICTORUM omnium recapitulatio.

IDES firma abrenūciationis est mater. Quid autem cōtrarium sit, liquet. Spes indeclinabilis reiiciēde affectio nis est ianua. quid item cōtrarium sit, manifestum est. Caritas dei peregrinationis materia est. quid cōtrarium sit, item cōstat. Subiectionē genuit sui ipsius reprehensio, appetitus'q; sanitatis. Mortis meditatio continentix est mater, fixa'q; memoria aceti dominici, & fellis. Pudicitix adiutrix est solitudinis quies. Incentiuorum'q; cōfractio ieiunium. Cogitationum turpium aduersatrix est animi cōtritio. fides, & peregrinatio mors est auaritiæ. misericordiā uero, & caritas prodiderūt corpus. Oratio intētissima,

271   O C T O   I I   O   I I

tissima, & iugis accidiam perdidit. Indici memoria alacritatem prestitit. Medicina furoris ignominie delectio, hynnorum q̄q̄ catus, atq̄ misericordia. Nuditas rege omnium tristitiam suffocat: nulli q̄q̄ sensibiliū rerum affici intellectualium speculationē parit. Silentium, & solitudo inanis gloriæ sunt hostes. quod si fueris in medio: ignomiā arripe: nec pudeat te exhibere inhonore. Visibilem superbiā sanabit inæstus & abiectus habitus. inuisibile uero solus, qui est ante secula curabit. Omnium feræ venenatarum sensibiliū interēptor est ceruus. intellectualium vero humilitas interfectrix est. Possumus ex naturalibus rebus cuncta intellectualia addiscere. Sicut impossibile est vt serpens vetustatem suā exuat: nisi angustam cauemam prius ingrediatur: ita nos quoq̄ anticipatiōes veteres, & vetustatē animę, veteris q̄q̄ hominis tunicam nō deponemus: nisi per angustam & artam ieiunii, & ignominie transeamus viam. Sicut impossibile est vt grauata nimis carnibus volucres in cœlum euolent: ita & qui carnem suam nutrit, & fouet: illuc ascendere nō poterit. Exsiccatum lutū nō iam porcis vsui esse, vt ibi se voluent potest. ita & caro per abstinentiam marcida effecta demonibus ultra nō prebebit in se quiescēdi locū. Sicut viriditum lignorum multitudo plerūq̄ suffocat, & extinguit flammā fumum q̄q̄ ingētē excitat ita sepe in modica

tristitia

tristitia fumo ac tenebris plenam animam effi-
 cit: lacrimarum q̄. exsiccatur aquas. Vt sagitta-
 rius cæcus reprobus est: ita & discipulus cõtra-
 dicens perit. Sicut probatũ ferrum improbum
 acuere potest: ita frater letus & alacer negligẽ-
 tiore sæpe seruauit. Sicuti volucru oua, si fo-
 ueantur in stercore: viuificantur: & in fortum
 erumpunt: ita & cogitatiões, nisi ex cordis ab-
 ditis productæ manifestentur: in opus prodeunt.
 sicut currentes equi cursu inuicẽ certant: ita &
 optima quæq̄ societas se inuicẽ excitat. Sicut
 nubes Solem abscondunt: ita cogitationes ma-
 læ obtenebrant, & perimunt mentem. Sicut is,
 qui sententia cõtra se lata ad damnationẽ pro-
 ficiscitur: nihil de spectaculis curat, aut loqui-
 tur: ita ne ille quidẽ, qui veraciter luget, ventrẽ
 fouebit aliquando. Sicuti pauperes, cũ thesau-
 ros regios aspiciunt: suã paupertatem amplius
 agnoscunt: ita & anima magnificas patrũ vir-
 tutes relegens, mentẽ suam omnino amplius
 humiliat. Sicut ferrũ, etiã si nolit, ad magne-
 tem perfugit, naturæ vi secretissima pertractũ:
 ita & qui anticipationibus delictorũ assueti in
 earum habitũ transierunt: violenter ab eis op-
 primuntur. Vt oleum mare inuitũ etiam tran-
 quillum facit: ita & ieiuniũ nolentia quoq̄, &
 reluctantia incentiua corporis extinguit. Sicut
 aqua angustiis cõclusa in altitudinem tumens
 erigitur: ita se aia angustata periculis ad deum

n per

per pœnitentiã ascendit: & saluata est. Sicut
 is, qui fœta aromata etiã si nolit, ex odore pro-
 ditur: ita & qui dei spiritũ habet: ex verbis suis,
 atq; ex humilitate propria agnoscitur. Vt venti
 perturbant abyssum: ita furor plusquã reliqua
 exagitat mentẽ. Sicut quæ oculus nõ vidit, ea
 ex audita solo quis nõ nimiũ gustare appetit:
 ita & casti corpore ingēs inde leuamen habet.
 Sicuti fures, cũ arma regis aliquo in loco posi-
 ta viderint: nõ illuc facile ascendunt: ita & qui
 cordi orationem cõiunxit: non fortuito ab in-
 tellectualibus latronibus violari poterit. Sicut
 ignis niuem ex se non gignit: ita & qui in hoc
 sæculo honorem quærit: nunquam cœlesti ac-
 perẽni honore potietur. Sicuti vna sēpe fauilla
 ingentem syluã consumpsit: ita vnũ reperitur
 bonũ: quod magnorũ scelerum ingentẽ mul-
 titudinem delere possit. Sicut sine armis feras
 belluas perimere nõ possumus: ita nec sine hu-
 militate iniraſcentiã acquirere. Sicuti per natũ
 ram viui absq; cibo nõ potest: ita & ei, qui sal-
 uari cupit: ad mortẽ vsq; vel ad breue momen-
 tum negligere nõ licet. Vt Solis radius domũ
 per foramen ingressus, cuncta, quæ in ea sunt,
 illuminat: ita vt tenuissimus quoq; puluis vo-
 litas videri possit: ita & timor domini, si fuerit
 in anima: cũcta ei peccata sua etiã minutissima
 ostendit. Sicut ii, qui dicuntur cancri, capi faeil-
 lime possunt: eo quod aliquãdo ante, aliquan-
 do retro

do retro gradientur: ita & anima nūc quidem
ridens, nūc lugens, nunc vero delitiis affluens
proficere vnquā non poterit. Sicut qui somno
grauantur, facile furibus patent: ita & qui secus
mundū virtutes arripere aggrediuntur: a præ-
donibus facile violabūtur. Sicut is, qui aduer-
sus leonē pugnat: si ab eo oculū aliorsum de-
spectat: cōfestim perit: ita & qui contra carnem
suā pugnat: si hac per quietē nimium fouerit.
Sicut ii, qui scalam putrē ac fragilē ascendunt:
ruere periclitantur: ita honor omnis & potētia
& gloria, quæ humilitati aduersissima sunt: so-
nnem se habentē deiiciunt. Sicut impossibile
est vt qui esurit, non recordetur panis: ita fieri
non potest, vt qui saluari cupit, exitus sui, æter-
ni q̄ iudicii obliuiscatur. Quēadmodum aqua
delet literas: ita & lacrimę peccata abolere pos-
sunt. Sicut ii, quibus nō adest aqua: modis aliis
literas delere solēt: ita & animę, quibus desunt
lacrimę: per mœrorē & gemitū summam q̄
tristitiam peccata delent, atq̄ abscidunt. Sicut
stercoris copia multitudinē vermium gignit:
ita multitudo ciborū lapsuum, & malę cogi-
tationū, atq̄ somniorū operatur multitudinē.
Sicut is, qui cōpeditus etiam ambulare nō va-
let: ita & qui pecunias sibi thesaurizant: in cœ-
lum ascendere nō possunt. Sicut plaga recens
facile curari pōt: ita & diuturna animę vulne-
ra difficillima ad sanandū sunt: etiam si sanari

u : vnquam

vnquam possint. Sicut impossibile est mortuū
 incedere: ita possibile non est, eū, qui despera-
 uerit, saluari. Qui fidem rectā seruat: nec a pec-
 catis desistit: is vultui sine oculis assimilatur.
 Qui fidem nō habet: & bona quēdā forte ope-
 ratur: is ei similis est, qui haustā aquam in per-
 foratū dolium imittit. Sicut natis optimo gu-
 bernatore freta in portu tuto deo auxiliāte in-
 greditur: ita & anima, quę pastori optimo niti-
 tur: facile in cœlum cōscendit: etiā si mala plu-
 rima gesserit. Sicut qui sine duce est, etiā si pru-
 dentissimus sit, facile in via errabūsus incēdit:
 ita & qui suo arbitrio monasticā vitam pergit:
 etiam si omni mūdāna sapientia fuerit instru-
 ctus: facillime perit. Cum quis post grauiā sce-
 lera corporis mala valetudine impeditus fue-
 rit: viā sanctę humilitatis, eius quę proprietatum
 securus incedat. aliā enim salutis viam nō in-
 ueniet. Sicut fieri nō potest vt is, qui lōgissima
 valetudine laborauit: vno momēto sanitatem
 acquirat: ita ne vitia quidem, imo vitium ali-
 quod protinus superari potest. Cuius β virtu-
 tis, aut vitii signū quantitatis tibi denota: atque
 ita nosse poteris profectū tuum. Sicut ii, qui lu-
 to aurum cōmutant, detrimentū omnino pa-
 tiuntur: ita & qui pro corporalibus spiritualia
 sua in publicū efferentes enūciant: summis affi-
 ciuntur incōmodis. Remissione quidem cito
 plurimi potiti sunt. beatā vero tranquillitatem
 nemo

nemo repente possedit. hanc enim vt acquire-
 re possimus, tēpore longo, ac dei adiutorio, &
 singulari gratia nobis opus est. Solicite quera-
 mur, atq; obseruemus, quae nobis i semine, quae
 in herba, quae in messe ferre, aut volucres insu-
 dientur: vt laqueos illis, & pedicas cōuenientes
 parare, ac tendere possimus. Sicut iniustū simul
 est, & indignissimū, vt is, qui febrem patitur, se
 ipsum necet: ita minime conuenit, vt quis ante
 extremū spiritū aliquando desperet. Sicut tur-
 pe, atq; inhonestū est, vt is, qui patrē suū sepelie-
 rit, mox vt a funere surrexit, ad nuptias profici-
 scatur: ita eis quoq; qui pro scelibus lugenti
 incōuenientissimū est honorem, aut requiem,
 aut gloriam in presenti saeculo ab hominibus
 querere. Sicut alia est ciuiū, alia reorū habitus
 titio: ita omnino inmutatus, & varius esse debet
 pro culpis lugentiū, atq; infantiū status. Sicut
 eum militē, qui in praelio durissima in faciem
 vulnera suscepit: impator militia non abdicat
 imo vero amplius in ea illū prouehit: atq; ma-
 ximis honoribus cumulat: ita & monachum,
 qui pericula plurima a demonibus ppeffus fue-
 rit: coelestis imperator gloriosissime coronat.
 sensus anime, proprietates illius: eius autē sensus
 peccatū est colaphus. Sensus sanitas, mali vel
 sedationem, vel iminutionem ex se gignit: ex
 qua rursus cōscientia oritur. Conscientia vero
 est ratio, atq; reprehensio custodis nostri: qui ex

u 3 ipso

ipſo baptiſmi tēpore nobis aſſignatus eſt. Atq; ideo: nō vſque adeo iocēnimus eos, q; adhuc in animo illuminati nō ſunt: pro malis operibus percuti: ſed multo leuius; atq; clementius; quā qui lumine accepto peccauerunt. Et dimittio quidē mali, mali abſtinentiā parit. mali vero abſtinentia initium eſt pœnitendi. porro pœnitentiæ initiū initium ſalutis eſt. Initium autem ſalutis propoſitū eſt bonum. Ex bono autem propoſito gignitur laborum tolleratio: cuius item initiū virtutes ſunt. porro virtutum initiū flos: flos autē virtutis initium eſt actionis. Ex virtute aſſiduitas naſcitur. Aſſiduitas vero meditationis germē, ac fructus eſt habitus. Ex eo item ea qualificatio oritur, quæ timoris eſt generis. Timor autē gignit mandatorum dei obſervationē. Mandatorum autē cuſtodia charitatis argumentū eſt. Charitatis vero initium humilitatis eſt copia. Copia autē humilitatis tranquillitatē parit. Eius vero poſſeſſio plenitudo charitatis eſt, ſiue dei pfecta inhabitatio iis, qui per beatā tranquillitatē mundi ſunt corde. ipſi enim deū videbunt. Ipſi gloria in ſæcula.

DE SACRA CORPORIS ET

animæ quiete. Græ XXVII

Oſ quidem, cum ſimus veluti empti
 n tii quidā ſerui; atq; iracūdiſſimis vitis
 obnoxii: ex hoc ipſo dolos quoq; &
 mores,

mores, & imperia, & astutias eorū, qui infelici animā nostrā diu dominati sunt, spirituū vel tantisper nouimus. Alii vero sunt, qui per operationem sancti spiritus, & quod his iam liberati sint, artes omnes illoꝝ probe callēt. Alius enim est, qui ex dolore infirmitatis quietē sanitatis cōiicit: & alius, qui ex sanitatis gaudio, & requie morbi mœrorem cōiectura comprehendit. Itaq; ut imbecilles trepidamus admodum de tranquillissimo quietis portu in hoc opere philosophari: nō ignorantēs, canē quēdam ad sancti cōuentus mēsam semper assistere: panem q; ex ea, uidelicet animā diripere: conari: quem cū ori suo apposuerit: iam inde cū su discedere, atq; illū secretius comedere. Quō circa ne canī huiusmodi locū per sermonē nostrum demus: atq; occasionē amputemus quærentibus occasionem: nefas esse arbitrati sumus iis, qui in ardore prælii summa animi uirtute & constantia cōstituti sunt: impatoris nostri bellatoribus modo de pace differere: id solum dicimus: quod ii, qui fortiter pugnāt: tranquillitatis etiam, & pacis coronis donādi sunt. Cæterum nequē fortasse contristemus, si sermonē de hoc in medio indiscussum relinquamus: pauca, si placet, ueluti sub discretionis forma nūc loquamur: est quidem corporis quies morū ac sensuū cognitio & moderatio: quies autem animę est cogitationū scientia, atq; su-

u 4 ribus

ribus inuolabilis intentio. Quietis amicus
est fortis quidam & pertinax uigilque sensus, sem-
per in cordis ianuis excubans, cogitationesque
accedentes aut necans, aut remouens. Qui sen-
su cordis intimo quiescit, quod diximus intel-
ligit, & cognoscit. qui uero adhuc infans est
hoc quia non gustauit, ignorat. Quietis secta-
tor prudens uerbis non indigebit. uerba enim
illustrantur operibus. Initiu quietis est, strepi-
tus omnes, ut qui fundum animae perturbent,
amouere. finis uero, tumultus non mettere. sed
inter eos sine ullo eorum sensu durare. Quietis
amicus est, qui progrediens non uerbo progre-
ditur. Mansuetus est totus charitatis domici-
dium. Is difficile ad uerba moueri, & immobilis
esse ad iracundiam solet. quid aut huic contrarium
sit, satis constat. Quietis est amulus is, qui in
corporeae substantiae proprietate in fragili cor-
poris domo, quod est omnino mirabile, con-
cludere nititur. Observat murem, quae hunc ue-
natur, bestiola. Intellectualē uero murē quieti
solitarii intentio. Non tibi uile, uel reiiciendū
uideatur hoc documētum. sin uero alias: non-
dum quid sit quies, agnouisti. Verus mona-
chus profecto non sic erit, ut monachus alteri
monacho adiunctus. Monachus enim summa
opus habet uigilantia, & mente omni elatione
nauca. priori quodē saepe alter opem tulit. secun-
do uero cooperatur angelus. Intellectualēs uir-

tutes

tutes spirituali quietis fectatori simul adstant:
 atq; una ministrant; & in eo ueluti in iucundo
 diuersorio libentius inhabitant. quid huic sit
 contrarium, tacebo. Dogmatum ingens est, &
 alta profunditas. mens autē solitarii nō absq;
 periculo insiliet in ea. Tutum non est cū ueste
 natare: neq; cum passione aliqua theologiam
 attingere. Cella solitarii cōclusio est corporis:
 intus q; habet domicilium scientiæ. Is, qui ani
 mæ morbo laborans quietem solitudinis atri
 pere nititur: ei similis est, q; ex naui in pelagus
 exiliens, per tabulam ad terrā peruenire quæ
 rit. Quicunq; aduersus carnem luctantur: his
 suo tēpore quies non deerit: si tamen ducē na
 sti fuerint. Ei enim, qui solus hanc sequitur: an
 gelica uirtute opus est. At mihi sermo est de
 iis, qui se uera quietē & corpore, & spiritu se
 ctantur. Solitarius negligens mēdacia loque
 tur: & p; enigmata se a quiete destitisse homi
 nibus persuadere querit. Cum reliquerit cellā:
 dæmones culpatis later'q; seipsum miser: q; dæ
 mon effectus sit. Vidi ego quietis studiosos fla
 grantissimum suum in deū desiderium inex
 plebiliter per huiusmodi quietem impleuisse:
 & ignem igne, desideriuq; desiderio genuisse.
 Solitarius est forma terrestris angeli: qui pra
 tionem suā charta desiderii & solitudinis li
 teris desidia & torpore liberauit. Solitarius est,
 qui se uera clamare potest. Paratū cor meum
 deus.

deus. Solitarius quietus ille est, q̄ ait. Ego dor-
 mio: & cor meum uigilat. Claude ianuam cel-
 lulę corpori: & lingue ianuam locutioni, in-
 teriorem q̄ animi fenestrā spiritibus imūdis.
 Serenitas quidē, ac meridianus Sol nauę pa-
 tientiam arguit. necessariorū uero indigentia
 quieti solitarii tollerantiā ostendit. ille quidē
 indignans innatat undis. hic autē accidia pres-
 sus miscetur multitudini. Ne timeas fontium
 ludibria. Luctus quippe formidinem nescit:
 neq; illa agitur. Quorū mens ueraciter orare
 didicit: ii domino facie ad faciē tanq̄ regi ad
 aurem loquuntur. ii, autem quorū os orat: eis
 similes sunt: qui regi coram omni senatu pro-
 cidunt. qui autē in sæculo morātur: ii in me-
 dio totius tumultuantis plebis regē obsecrāt.
 Si artem perire didicisti: quod diximus, non
 ignorabis. In sublimi quodā loco residens te
 ipsum obserua: si tamen facere id nosti: & tunc
 pspicies, quomodo, quādo, qua ex parte, quot,
 & qui fures irumpere, ac furari botros ueniāt.
 Cum fatigata fuerit intentio: surgens orabit
 & iterū residens uiriliter priorem operationē
 tollerabit. Volebat quidā hæc expertus de his
 subtiliter, diligenter q̄ differere: sed timuit ne
 quando pietatis operarios negligētiores face-
 ret: uerborūq; strepitu currētes atq; alacres ter-
 reret. Qui de quiete subtiliter, & diligenter, &
 summa cum scientia differit: aduersum se dæ-
 mones

mones excitat. Nemo quippe alius horum
 turpitudines innumeras q̄ nocēdi artes ita in
 apertū producere potest. Qui solitariam arri-
 puit quietem: profundum myſteriorū nouit.
 Non autem in illud prius deſcēdit: q̄ fluctuū,
 nemotū q̄ tumultus uel audierit, uel uiderit:
 uel ei etiam fortaffe fuerit reſperſus. Con-
 firmat autē hoc, quod diximus, magnus apo-
 ſtolus Paulus: qui niſi in paradifum, ueluti in hailu...
 quādā ſecretiſſimā quietē raptus fuiſſet: nūq̄
 profeſſo arcana uerba audire potuiſſet. Que
 ta auris accipiet; a deo grandia. Idcirco & in
 Job quies hæc ſapientiſſima dicebat. Putas ne 00.
 non ſuſcipiet auris mea ab eo ingentia: Solita-
 rius quietus eſt, qui ita omnes abſq̄ odio fu-
 git, nolens intermiſſionem diuinę dulcedinis
 pati: ſicut alius prompte & feſtinus accurreret.
 Perge: bona q̄ tua celerius diſperge. uende. n-
 moram tēporis habet: & da pauperibus mo-
 nachis: ut tibi per orationū ſuffragia ad quietē
 ſolitariā concurrant: & tolle crucem tuā, eam
 per obedientiam baiulans: onus q̄ amputatio-
 nis tuę uolūtatis fortiter tollerans: & tum de-
 mum ueni ſequere me ad coniunctionē bea-
 tiſſimę, & placidiſſimę quietis: & docebo te
 uirtutum intellectualium uiſibilem actionem,
 præclarā q̄ conuerſationē. Nunq̄ ille fatiabun-
 tur in ſæcula ſæculorum laudare conditorem:
 neq̄ is, qui conſū quietis fuerit ingreſſus: unq̄
 fatigabitur

fatigabitur creatorem collaudare. Non erunt de materia solliciti, quibus est natura agilis, & omni materia libera. neq; de alimento ii, qui cum ex materia per naturam sint: materiam tamen omnem exceſſerunt. Non alentur priores illi cibo: neq; indigebunt ſecundi promiſſione. Non erunt ſolliciti illi de pecuniis, uel poſſeſſionibus: neq; iſti de uexatione ſpiritus neq;. Non ineſt cœleſtibus uifiſibilis ullius creature deſiderium: neq; terrenis cœleſtibus ineſt concupiſcentia ullius aſpectus, quem ſenſus attingit. Nunq; deſiſtent illi in charitate proficere. nec iſti quidē quotidie cum illis profeſtu iſto contendere. Non ſunt illis ignotæ profeſtuum diuitiæ: neq; iſtis aſcenſionis amor incognitus. nō deſiſtent quouſq; ad ipſa ſeraphyn perſtingant: neq; vnq; fatigabuntur, quoad angeli ſiant. Beatus, qui ſperat. Ter beatus, qui id futurus eſt, quod ſperat. Angelus, cum id conſectus fuerit, quod ſperat.

DE DIFFERENTIA, ET DISCRETIONE QUIETIS.

Vnt in omnibus diſciplinæ ſtatibus, quod etiā omnibus manifeſtū eſt, ſententiarū, voluntatūq; differentia. neq; enim omnium ſunt omnia perfecta, ob defectum ſtudii, uirtutisq; indigentiam. Sunt igitur qui

qui portasti istū, immo vero pelagus, siue magis fortasse profundū, idcirco ingrediantur: q̄ ad continendum os, atq; ad frenandas anticipationes corporis imbecilliores sunt. Alii: q̄ proni nimium ad iracundiā sunt: & hanc cum multitudine degentes miseri superare nō possint. Alii rursus ideo: q̄ nutu magis proprio atq; consilio, q̄ alioꝝ ductu ex nimia elatione nauigare decreuerint. Alii: q̄ in medio materie constituti materia abstinere non possint. Nonnulli quidem: vt ex secreto solitudinis studiosiores fiant. Alii vt: secretius, & liberius pro culpis seipsoꝝ conterentes verberent. Quidam: vt per hoc sibi gloriam acquirant. Sunt item alii (si tamē dum venerit filius hominis, huiusmodi inueniret super terrā) qui ob delicias, ac sitim diuinæ charitatis & dulcedinis sanctæ huic solitarię quieti coniuncti sunt: qui tamen hoc non prius fecerunt: q̄ omni accidię libellum repudiū darent. eius enim coniunctio priori illi comparata fornicatio existimatur. Secūdam eam, quæ mihi data est, admodum tenuem scientiā, vt architectus parum sapiens scalam ascensionis fabricatus sum. Videat iam vnusquisq; quonā in gradu cōsistat: an vt nutu suo viuat: an vt hominū gloriam captet: an propter imbecillitatem linguæ, siue ob iracundiæ incontinentiā: siue necui rei vitiosæ afficiatur: dum illi opportunitas adsit: siue vt pœnas

nas reatus ab se exigat : siue ut studiosi fiant :
 siue ut diuinę charitatis ignem suauissimum
 acquirant : erunt nouissimi primi : & primi
 nouissimi. Septem quidem sunt hebdoma-
 dę præsentis sæculi operationes : quarum alię
 acceptabiles, alię reprobę sunt. Octaua vero fu-
 turum potius sæculũ significat. Cautius obser-
 uet solitarius mōachus ferarũ belluarũ horas :
 alioquin cōuenientes laqueos tendere nõ po-
 terit. Si iam perfecte discessit, cui repudiũ de-
 di : labor iam necessarius non erit. Sin vero ad-
 huc procacius incūbit : nescio quo pacto quie-
 scere possim. Cur quęso non tanta apud san-
 ctos Fabenensiotas, quanta apud Scythicam
 eremum fuere luminaria? Qui intelligit, intel-
 ligat, ego enim dicere id nequeo : immo vero
 nolo. Degunt in hoc profundo, qui vitia im-
 minuant : item qui psallendo plurimum in ora-
 tione perseuerent : & qui contemplationi in-
 tentius vacent. Secundũ propositum scilicet mo-
 dum problema istud inquiratur : qui capit, in
 domino capiat. Sunt animę quędam negligē-
 tes immorantes in cōnobiis : quarum deficię
 cum materia facile suppeteret : in perditionem
 perfecte præcipitatę sunt. Sunt item, qui negli-
 gentiam per aliorum contubernium, & socie-
 tatem repulerunt. quod non solum negligē-
 tioribus, verum studiosis quoq; ac felicis sæ-
 pe factum est. Eadem regula etiam in solitu-
 dinis

dinis vtamur quiete, dicentes. Plurimos pro-
 babiles suscipiens reprobauit: ideo q̄ nutu suo
 mallent viuere, voluptatis eos esse studiosos
 deprehendens, atq̄ arguens. Alios item susci-
 piens ex metu, & perpetua cura iudicii, ac da-
 mnationis suæ, sollicitos ac feruētes fecit. Nul-
 lus, qui vel furore, vel elatione, vel simulatio-
 ne, vel memoria iniuriarum perturbetur: soli-
 tarię quietis vestigium vnq̄ vel videre audeat:
 ne forte stuporē animi sibi inde lucretur. Qui
 vero his perturbationibus mūdus est: ipse iam
 quod expedit agnosceret: immo ne ipse quidē,
 vt reor. Eorum, qui ratione solitariā arripiunt
 quietem: signa, & studia, & argumēta ista sunt:
 mens tranquilla, nullis q̄ agitata perturbatio-
 num fluctibus: castissima intentio: raptus ad
 dominum: præsens semper cruciatuum me-
 moria: mortis properatio: infatigabilis, atq̄ in-
 fatiabilis oratio: custodia inuiolabilis, nullis q̄
 prædonibus patens: fornicationis mortifica-
 tio: totius mortalis affectionis ignoratio: mun-
 di mors: gastrimargię fastidiū: theologię ma-
 teria: discretionis fons: lacrimæ promptæ sem-
 per, atq̄ in potestate: loquacitatis extermina-
 tio: & siquid eiusmodi est: cui contraria, atque
 infesta solet esse multitudo. Porro eorum,
 qui sine ratione hanc subeunt: ista est diuitia-
 rum inopia: incrementum iracundię: armariū
 memorię illatæ contumeliæ: charitatis immi-
 nutio:

C L I

natio: fastus, ac superbiæ assumptio: sciens, ac prudens tacebo reliqua. Quoniam vero ad id noster sermo, pcessit: necesse est vt de iis quoq;, qui sub obedientia & subiectione viuunt: hic loquamur. Ad eos enim maxime mihi nunc sermo est. Eorum, qui legitime, & caste, atque incontaminate ornatissimæ huic & pulcherri-
 mę virtuti coniunguntur: ista esse argumenta, a' sanctis patribus diffinitum est: quę suo quid-
 dem tempore perficiuntur: quotidie tamen ex-
 tenduntur: & adiectionem, profectum q; susci-
 piunt. Primitiue humilitatis incrementũ, furo-
 ris iminutio, (exinanito enim felle, quid aliud fieri potest?) charitatis assumptio, vitiõrũ alie-
 natio, odii liberatio: quod ex reprehensione fit: imminutio lasciuie, ignoratio accidię, studii accumulatio, misericordiæ dilectio, superbiæ peregrinatio, virtus sane' omnibus optanda, paucis q; proueniens. Cũ fonti aqua deest: iam non proprie dicitur fons. quid sequatur intel-
 ligit, qui mentem habet. Adolescentula, quæ non seruauit thorũ, corpus inquinauit; anima vero, quæ non seruauit pactum; contaminauit spiritum. Et illam quidem consequitur vitupe-
 ratio, odium, verbera, & quod omnibus mise-
 rabilius est, separatio, atq; diuortium. Hanc vero sequuntur iniquationes, obliuio mor-
 tis, inexplebilitas ventris, oculorum incontine-
 tia, inanis gloriæ operatio, somni insatiabili-
 tas,

tas, cordis duritia, insensibilitas, cogitationum
 horretum, captiuitas cordis, turbationis opera-
 tio, inobedientia, contradictio, infidelitas, cor
 nulla certa salutis fiducia securū, multiloquū,
 vitiosa affectio, & quæ omnibus grauior est cō-
 fidētia: quod q̄ omnibus miserabilis est, cot
 ablat̄ vlla cōpunctionis gratia: cui succedit in
 eis potissimū, qui non animaduertūt, in dole-
 tia spirituum, ac lapsū mater. Solitariae q̄-
 tis c̄ntulos quinque ex octo spiritibus, subiectos
 vero tres precipue oppugnant. Solitarius ad-
 uersus accidiam pugnans saepe iacturam facit.
 Tempus enim orationis, atq̄ cōtemplationis
 aduersus hanc excogitando ac luctando con-
 sumit. Cum aliquando in cella sedens desi-
 dia torperem: cellulam q̄ ipsam sese cogitare
 deserere: aduentantes viti quidam, vt solitariū
 summis attollebant laudibus: ac beatum præ-
 dicabāt: citius q̄ negligentie spiritus ab inani
 gloria fugatus excessit. Admiratus q̄ tam
 quomodo spiritibus oibus tribulus iste adhaer-
 fatur. Adspice horis singulis coniugis & con-
 tubernalis tui motus, atq̄ obreptiones, mo-
 tuenta q̄, & cōuersiones, quomodo, & quor-
 tum vergant. Qui per Spiritum sanctum tran-
 quillitatem acquisiuit: solus non ignorat hāc
 speculationem. Principale solitarię quietis o-
 pus est: negocia omnia, siue rationabilia sint,
 siue irrationabilia, negligere. nam qui perue-

101 C L 3 2 1
atque prioribus in sequentia omnino incidet. Im-
pugna oratio, secundum: & tertium, operatio cor-
dis furibus inuiolabilis. Possibile non est, ut
qui literas non didicit, in libris se naturaliter
exerceat. Sed longe est impossibilius: ut qui
prius illud adeptus non est: duo sequentia ra-
tionabiliter arripiat. Cum medium illud arri-
pisset: inter medios effectus sum: ac sitientem
me illuminabat. Et ecce rursus erat in illis quod
quidem in eo erat ante visibilem formam prin-
ceps docere non poterat. neque enim permitte-
batur: quomodo autem nunc est, ut diceret ora-
bam. In propriis quidem, inquit, sed non in
istis. Et ego quenam, inquit, est dextra statio, atque
in auctore sedes? Impossibile est, ait, hac aures
perdiscere. Ego autem quomodo me trahebat affe-
ctus: adhuc me, inquit, ad tempus illud. nodum,
ait, venit hora ob defectum ignis, incorruptio-
nis. Ista siue cum luto hoc, nescio: siue absque eo,
dicere non possum. Difficile, ac durum est esti-
mo maxime tempore excutere meridianum so-
mnum. tunc enim & solum fortasse nequaquam
reiiciendum est opus manuum. Noui accidias
spiritum preparare, ac preire fornicationis spi-
ritum solere: ut valide corpus resoluens, atque
in somnum precipitans, veluti per somnum in-
quinationes quiescentibus inducat. Si illis for-
tissime resistas: oppugnabunt te omnino acri-
ter: ut quasi nihil proficietem, a certaminibus
reuocent.

repositum. Nullum certius argumentum est, q̄
 demones victi a nobis sint: q̄ si nos acerrime
 oppugnent. Cum procedis: congregata custo-
 di. Solent enim aperta ianua inclusæ aues ab-
 volare. tunc vero nullum iam quietis inuenie-
 mus molumentum. Modicus pilus perturbat
 oculum: & modica cura demolitur quietem.
 Quis enim est depositio sensuum, curarum q̄
 rationabilium abnegatio. Is, qui revera quietē
 apprehendit: ne ipsius quidem carnis suæ curā
 ullam geret. Neq̄ enim ille mentitur, qui ait.
 Qui mentem puram deo cupit sistere: curis q̄
 agitatūis ei similis est, qui pedes suos fortiter
 vinciens, celeriter incedere nititur. Rari qui-
 dem sunt, qui secularem philosophiā ad sum-
 mum eruditi sunt. ego vero pauciores esse di-
 co: qui veram quietis sapientiam secundū deū
 noverint. qui deum nondum novit: quieti ido-
 neus nō est: plurima q̄ pericula sustinet. quies
 imperitos suffocat. nam cum dulcedinem dei
 non gustaverint: in captivationibus, & furtis,
 & moribus, & agitationibus animi tempus
 consumunt. qui pulchritudinem orationis at-
 tigent: fugiet turbas vt onager. quis enim nisi
 hæc, dimisit onagram liberum ab omni con-
 sortio hominum: Is, qui passionibus obsessus
 moratur in eremo: horum exercitationi to-
 tus incumbit: sicut & senex sanctus Arsilaites
 Georgius: quem & charitas tua non ignorat:

diosissime se dantur, quatenus ut horum causa
 operarios dei vel parum impedire possint.
 Nota eos, qui sunt huiusmodi o carissime:
 neq; tenuas religiose & pie contristare negli-
 gentes. Fortassis enim ex hac salubri contrista-
 tione circuire desinent. Cave tamen ne, prædi-
 ctæ intentionis occasione frustra, & sine causa
 animam contristes; quæ forte præ sitis ardore
 haurire abs te aquam venit. In omnibus vero
 lucerna tibi opus est. Vita quiescētium, immo
 vero monachorum, secundum conscientiam
 ex intimo sensu cordis fiat. Is, qui rationabili-
 ter currit: studia sua, ac locutiones, & cogitatio-
 nes, & incessus, & motus, omnia secundum deū
 studiosissime, atq; ex affectu cordis coram deo
 operatur. Quod si adhuc subsipit: nondum
 secundū virtutem operatur. Aperiam, ait qui-
 dam in platenio propositionem meā, & con-
 siliū ob defectū hactenus discretionis. Ego
 vero per orationem aperiam volūtatem meā:
 atq; inde semper aliquid ex auditionis indicū
 accipiam. Fides est orationis pennis, quā nisi
 habeat: rursus in sinum meū reuertetur. Fides
 est animo nihil hecans status, atque ad eo fi-
 xus; ut nulla aduersitate motus agitur. fide-
 lis est, non qui deum omnia posse arbitratur:
 sed qui credit: omnino potretur. Fides est
 imperatorum rerum induitrix, atq; hoc latro
 ille felix ostendit. fidem genuit labor, & rectū

C E L I O I

cor. Ex quibus ille quidem nihil hesitantem
 efficit: hoc autem creat. Quiescentium mater est fir-
 ma, & nihil hesitans fides. nisi enim crediderit
 quis: quomodo quiescere poterit? Qui compe-
 ditus in carcere est: torquentis deterretur me-
 tu. qui vero in cella quiescit: timorem peperit
 domini. Non ita prior ille questionem, ut se-
 cundus eternum iudicium metuit. Sui-
 mo tibi metu opus est carissime in solitudine.
 Nihil enim ita persequi, & fugare aedem, ut
 timor potest. Inspectabit assidue reus quando
 iudex adueniat in carcerem. verus autem ope-
 rarius quando qui exire vigeat, venturus sit.
 Alligatum est priori tristitia pondus: sequen-
 ti vero lacrimarum fons. Si patientie quae-
 ris baculum: cito desinent canes impudenter
 agere. Patientia est infractus animi labor: nul-
 lis quae, vel rationabilibus fragoribus profus a-
 gitatur. Patientia est vexationis quotidie expe-
 ctata definitio. Patientia est occasionum am-
 putatio, sua quae sibi cuiusque sollicita vacatio. Non
 ita suo alimento ut patientia operarius indi-
 get. Si enim illud desit: coronam accipiet. si
 vero haec non adsit: perniciem referet. Patientis
 vir ante monumentum mortuus est. Sepulchrum
 enim cellulam suam fecit. patientiam spes, &
 luctus peperit. nam qui absque his duobus est:
 accidia seruus efficitur. Scire debet palestrites
C H R I S T I quos hostes eminus persequi,
 & quibus

& quibus cominus congrredi expediat: lucta-
 tio quippe aliquando coronas ministravit: ali-
 quando vero luctę declinatio improbos fecit.
 Sed hæc verbis edoceri possibile non est: neq;
 enim eisdem omnes, neq; eodem modo affi-
 cimur: neq; qualitas vna omnium est. Vnū spi-
 rituum obserua vigilantius. nam & ille te infa-
 tigabiliter oppugnat, in statu, in transitu, in ses-
 sione, in motu, in accubitu, in oratione, & so-
 mno. Plurimi ex his, q; in sanctæ quietis cursu
 adfident: eam semper in se ipsis operationem
 continent, quam psalmista significauit. Provi-
 debam dominum in conspectu meo semper.
 Neq; enim omnes panes ex cœlesti tritico spi-
 ritualis alimenti eiusdem speciei sunt. Alii in eo
 se exercent: quod dominus ait. In patientia ve-
 stra possidebitis animas vestras. Alii in eo, qđ
 ait. Vigilate: & orate. Alii iterum in eo,
 quod scriptum est. Præpara in exitum tuum
 opera tua. Alii in eo, quod dicitur. Humiliatus
 sum: & saluauit me. Pleriq; id semper inspici-
 unt. Non sunt condignę passionis huius tem-
 poris ad eam gloriam, quæ in nobis reuelan-
 da est. Quidam vero illud, nequando rapiat: &
 non sit qui eripiat: intensissime cogitant. Oēs
 quidem isti currunt: sed vnus ex his brauium
 sine labore accipit. Nō solum vigilans, verum
 etiam dormiens is, qui iam profecit, operatur.
 Vnde nonnulli in ipsis quoq; somnis accedent

tes ad se demones ignominis, & contumeliis afficiunt: impudicas, q; mulierculas de castitate admonent. Ne sis expectatione aduenientiu sollicitus; neq; te ad id antea ppare. Simplex enim totus, ac omni nexu liber est quietis status. Nullus, qui turrim, vel cellam quietis edificare velit; id ante conatur; q; sedens per orationem computet an habeat proprietates perfectionis necessarias; ne forte postq; fundamenta iecerit: risum inimicis suis faciat, operariis q; reliquis impedimentum. Inspice diligentius aduenientem in te suauitatem; ne forte ab amaris medicis, immo vero insidiatoribus subdole tibi preparata sit. Noctu quidem plurimum orationi insiste: psalmodia: parum; die vero rursus pro tuis viribus te parare satage. Solet lectio non mediocriter illuminare, atq; colligere mentem. Verba enim sunt sancti Spiritus: accedentes q; ad se omnino dirigunt, & moderantur. Sit tibi operanti lectio, quae informet actionem. nam si adsit operatio: superflua iam erit lectio. laboribus potius, q; libris salubritatis verba intelligere satage. Noli atq; virtute speciali peditus sis, eos libros legere, qui menti nocere possint. Nam cum verba te uera tenebrosa sint: imbecillioribus tenebras obducunt. Vnius saepe calix vini gustum dedit: vnus q; sermo solitarii iis, qui gustare possunt: omnem illius interiorum actionem, statum q;

statum' q̄ patefecit. Immotum animę oculum
 aduersus elationem cōstanter tene. Nihil q̄
 peinter spiritualia furti hac permissius inue-
 nies. Cum processeris: parca lingua. pluri-
 mos enim labores hec subito spargere, & diffi-
 pare nouit. In eo te statu exerce, qui curiosita-
 tem nesciat. Nihil enim ita quietem inquina-
 re potest, vt curiositas. His, qui ad te cōueniunt:
 necessaria, atq; vtilia propone: corpori scilicet,
 & spiritui. Et si quidem illi sapientiores sint:
 silentio philosophiam indicemus nostram. Si
 autem fratres fuerint: eiusdem' q̄ nobiscū sta-
 tus: moderate ianuā aperiamus. prestat tamen
 omnes superiores nobis existimare. Cū vellē
 iis, qui iuniores adhuc sunt: corporis opus in-
 collectis omnino interdicerē: cōtinuit me, qui
 in ora pallii harenam tota nocte ferebat. Sicut
 rationi aduersantur dogmatis sanctę & increa-
 tę & adorandę Trinitatis, quę de dispensatio-
 ne carnis vnus ex tribus personis eiusdem lau-
 datissime Trinitatis legimus: (nam quę ibi plu-
 ralia, in hoc sunt singularia: & quę illic singu-
 laria, hic pluralia sunt) ita & alia solitudinis
 quieti, alia obedientię & subiectioni studia cō-
 ueniunt. Quis agnouit sensum domini, ait di-
 uinus Apostolus: Ego autem dico, quis agnouit
 sensum hominis & corpore, & spiritu quieti
 solitudinis dediti

De sacra

DE SACRA ET VIRTUTUM MATRE
 tre beata oratione v^t q^u in ea intellectualiter
 ac sensibilibiter assistatur. Gr. XXVIII.

Ratio secundum qualitatem quidem
 suam coniunctio atque vnio est ho-
 minum & dei: secundum actionem ve-
 ro constantia mundi: Reconciliatio dei: Lacri-
 marum mater, earum q^u item filia: Peccatorum
 propitiatio: Tentationum pons: Tribulationum
 interpositus paries: Bellorum contractio: An-
 gelorum opus: incorporearum omnium vir-
 tutum cibus: futura lætitia: infinita operatio:
 virtutum fons: gratiarum ministra: profectus
 inuisibilis: nutrimentum animæ: mentis illu-
 minatio: desperationis amputatio: fidei demõ-
 stratio: tristitię solutio: monachorum diuitias:
 solitariorum thesaurus: irę imminutio: specu-
 lum profectus: mensurarum inditium: status
 insinuatio: futurorum reuelatio: sientibus cle-
 mentię significatio. Oratio eis, qui recte orati-
 cutia, & iudicium, & tribunal domini ante fu-
 turum tribunal est. Exurgentes audiamus sa-
 cram hanc virtutum reginam excelsa ad nos
 vocē clamantem ac dicentem. Venite ad me
 omnes, qui laboratis: & onerati estis: & ego
 vos reficiam. Tollite iugum meum super vos:
 & inuenietis requiē animabus vestris, plagis q^u
 vestris medicinam. iugum enim meum suauē
 est: &

est: & peccata sunt maxima. Quicquid regi nostro, & deo assistet, & colloqui proficiscimur: non imparati cursuri hunc faciamus: ne forte nos absq; armis, & stola regio digna conspectui longanimis ille conspiciens, ministris & famulis iubeat, vt vincies nos a facie sua in exilium mittant: negligentesq; & interruptas orationes nostras in facie nobis exprobrent. Cū vultui domini ad stare proficisceris: sit tibi tunica anime filo amnificatione, id est, oblivionis iniuriarum omnino cōfuta: alioquin nihil ex oratione ipsa lucraberis. Sit tibi totus orationis textus vnus: neq; vlla varietate maculatus. Vno enim verbo & publicanus ille ex euangelio, & prodigus filius deum sibi reconciliauerunt. Vnus quidem est orantium status, sed is ingentem sane varietatem, ac differentiam possidet. Alii nāq; vt amico, & domino illi familiari assistunt, pro aliorum iam, nō pro suo adiutorio vel preces illi vel laudes offeretes. Alii diuitias, & gloriam, & confidentiam amplio-rem sibi dari quæunt. Alii ab aduersario suo omnino liberari exposcunt. Nonnulli vt dignitatem accipiant, precantur: quidam vero perfectam debiti securitatem. Alii custodia liberatorem. Alii criminum solutionem consequi exoptat. Ante omnia in orationis nostre chirographo gratiarū actionē sincerā statuamus: in secundo autem versu obsequium,

& contri-

& contritionem animi ex intimo affectu pro-
 deuntem: atque ita demum regi nostro postula-
 tionem indicemus nostram. Optimus hic quæ
 prædixi, orationis modus est: sicut eisdem ex
 fratribus ab angelo dei demonstratum est. Si
 unquam visibili iudici obnoxius fueris: non tibi alia
 forma iam optata erit, quæ imitari debeas, dum
 orationi insulas. quod si neque ipse reus affutisse
 neque alios examinari perperisti: vel ex infir-
 morum precibus, quas medicis, dum secandi, vel
 vrendi fundunt: huiusmodi aliquid addiscere. Non
 li verbis exultationibus in oratione tua uti. Sa-
 pe enim infantium simplicia & pura, & balbu-
 tentia verba patrem suum, qui est in caelis, pla-
 caerunt. Noli conari multum loqui: ne mens
 tua ad inquisitionem verborum distendatur.
 Unus publicani sermo placuit deum: unumque
 fidele verbum saluauit latronem. Multum in
 oratione loqui, mentem sepe imaginibus il-
 ludit: atque interiorum dissoluit, partem autem,
 aut unum etiam verbum in oratione loqui, col-
 ligere mentem conficitur. Cum in orationis
 verbo vel dulcedine perfundi, vel compungi
 te sentis: in ipso periste. Tunc quippe custos
 nostræ nobiscum orat. Noli confidere: quasi
 talibet mendicia polleas: sed summa potius hu-
 militate ad orationem accede: tuncque amplio-
 rem confidentiam accipies. Etiam si totam vir-
 tutum scalam conscendisti: tamen pro remis-
 sione

fone peccatorum ora; audiens de peccatoribus clamātem Paulum. Quorum primus ego sum. Conditē obsonia oleū solet, & sal. Orationem vero in sublime leuam pudicitia, & laetitia. Si omnem mansuetudinem, & irē vacuitatem te indueris: non multum laborabis, ut eras de captiuitate mētem tuam. Quousq; orationem certam, fixam q; non possidemus: illis, qui infantes ad incedendū initio exercent: similes sumus. Contende ut ad supernā feras, immo vero ut excludas intelligentiam: in orationis verbis q; si debilitata per infantiam ceciderit rursus illam introduce cura. Est quippe propriū mēbris instabilitas. Dei vero propriū sistere omnia posse. Si infatigabiliter cetera adueniet in te pennis, qui mentis mari terminū per gyrum posuit: dicet q; illi. Hucusq; venies: & non transgredieris. Possibile non est spiritum ligare sed ubi cōditur spirituum est: omnia obtemperant. Si Solē unq; sicut oportet, inspexeris poteris illi quoq; decēter colloqui. Si autem quomodo eum, quē non videris, veraciter interpellare poteris? Orationis quidem initium est: fluctus animo aduenientes solo & tacito mentis imperio, ex ipsis initis fugare. Medium vero, cum in illis, quę dicuntur, vel cogitantur: mens tota est. finis aut, raptus ad dominum. Alia letitia est, quem in oratione contingit in congregatione degentibus:

L O C U S 7

tibus: & alia, quæ in solitudine orantibus pro-
 venit. Illa namq; foras phantasia luditur: hæc
 autem humilitate tota plena est. Si te semper
 exerceas ut mens tua nunq; longius vagetur:
 etiam in ipsa mens appositione prope te erit.
 Sin autem effrenem libere vagari patiaris: nunq;
 tecum permanere poterit. Magnus quidẽ ma-
 gnæ & perfectæ orationis operarius, volo, ait,
 quinq; verba mēti meæ dicere: & reliqua. Sed
 hoc a pueris, & iunioribus alienum est, idcir-
 co & nos cum qualitate, etiã quãtitate multi-
 tudine vt imperfecti indigemus. per hoc enim
 postremum ad primum illud peruenitur. Qui
 dat, inquit, orationem mundam impigre oran-
 ti & fordide, & cum labore. Aliud est orationis
 sordidum aliud exterminatio: aliud furtum: &
 aliud macula. Sordes est, deo assistere: & ini-
 quas cogitationes in animo versare. Extermi-
 natio est, ad curas inutiles captiuum pertrahi.
 Furtum est: dum latenter, & sine nostro sensu
 mens aliquo strepitu agitur inchosecus, Ma-
 cula est, qualiscunq; impetus tuus nobis appro-
 prians. quoties soli eo tempore non sumus,
 quo ad orationẽ assistimus: formemus intrin-
 secus orationis habitum. sin vero non adsunt
 laudum ministri: etiam exteriorem habitum
 ad preces componamus. Nam in iis, qui hæc
 nus sunt imperfecti: mens corpori sepe confi-
 guratur. Omnes quidẽ, sed in longe amplius,
 qui

qui debiti remissionem accipere a rege capiunt: ingenti contritione indigent. Si in carcere sumus: adhuc audiamus dicentem Petro. Accingere obedientię linteo, & excalcia te voluntates tuas, atq; his nudus, & liber accede ad dominũ, in oratione tua solius eius voluntatē implorans: tunc q; suscipies deum animæ tuę tenētem gubernacula, ea q; tuto regentem, surgens ab amore seculi, & voluptatũ labe, piice curas; exue intelligentias; abnega corpus. Nihil. n. est aliud oratio, nisi mundi visibilis atq; inuisibilis alienatio. Quid. n. mihi est in cœlo? nihil. Et a te quid volui super terrã? nihil, nisi semper tibi in oratione absq; vlla distractione adhærere. Nõnullis quidem opes in desiderio sunt: aliis gloria: quibusdam mortaliũ quarũlibet retũ acquisitio. Mihi autē adhærere deo bonum est, atq; desiderabile: & ponere in eo spem tranquillitatis meę. fides orationis penina est: qua sine in cœlum euolare nõ potest.

Quicumq; perturbationibus variis obnoxii sumus: oremus instãter dominũ. Omnes enim, qui eiusmodi fuerint: ex perturbationũ tempestate in beatam trãquillitatem profecerũt. Etsi non deum vt deũ metuit iudex: tamē quia sibi molesta sit anima, quæ per peccatum & ruinã viduata fuerat: faciet vltionē eius ex aduersario illius corpore, suis q; inimicis spiritibus. Gratos quidem clemēs negociator noster per celerem

celerem postulationis effectum ad dilectionem suam pertrahit: ingratas vero canam animas per esuriam, petitionisque sitim sibi assidere per orationis studium hortatur. Ingratus enim canis cum panem tulerit ab eo, quid dedit: statim abscedit. Noli, cum in oratione perduras: dicere. Nihil profeci. Iam enim satis perfecisti. Quid enim sublimius esse possit, quam adherere domino: atque in hac cum illo unitate iugiter perseverare? Non sic is, qui condemnatus est: poenae suae sententiam metuit: ut qui orationis curam soletius habet: cum ad illam assistit, trepidat. Quocirca qui sapiens, & acutus est: ex hac memoria maledictum omne, & iracundiam, & curam, & occupationem, & vexationem, & saturnitatem, & retentionem, & cogitationem auersari, & fugere potest. Prepara te antea per sempiternam animae orationem ad assistendum precibus tuis: & cito proficies. Vidi quosdam obedientiae virtute fulgentes, deique memoriam provinibus non negligentes, propterea ad orationis studium recurrere: mentemque suam cito colligere: lacrimasque fontium in mare profundere. Erant enim preparati per sanctam obedientiam. Psalmodiam quidem cum multitudine captiuationes, & mentis agitationes sequuntur: solitariam vero non ita. Sed hanc quidem accidia oppugnat: istam vero alacritas adiuvat. Charitatem quidem militis ad imperatorem suum indicat bellum monachi

nachi vero charitas ad deum maxime, quo se-
 pore orationi adstat, deprehenditur. Statum
 suum oratio tua manifestabit tibi, hanc enim
 monachi esse speculum, theologi rectissime
 tradunt. Qui quodlibet opus incipit & oratio-
 nis tempore adueniente adhuc in illo mora-
 tur: a' demonibus illuditur. Intentio naq; fu-
 ribus est horam per horam a' nobis furari. Cu-
 v' pro anima aliqua postularis vt oressuoli de-
 uitare: etiam si virtutem orationis non possi-
 deas. fides enim petentis etiam cum constri-
 ctione oranti saepe salutis causa fuit. Noli extol-
 li: cum pro alio orans exaudiris. Illius naq; fi-
 des operata est: atq; preualuit. Solent pueri id,
 quod a' magistro didicerint: ab eode' diebus
 singulis exigi ita & mens omnis eam, quam
 a' deo accepit, virtutem in omni oratione iu-
 ste exigetur. Quocirca attendendum solicite
 est: cum vigilantius orare coepit: citius in
 iracundiam oppugnaberis. hoc enim subtili-
 ter moluntur inimici nostri: vt priuemur ora-
 tionis fructu. Ad omnem quidem virtutem,
 precipue tamen oratione summo cordis sen-
 su, & affectu semper exerceri debemus. Tunc
 vero anima sic orat: cum iracundia superior
 euaserit. Ea, quae plurimis precibus, ac tempo-
 ribus laboribusq; acquiruntur: solida sunt,
 atq; durabilia. Qui dominam possedit: non
 iam sibi ipsi in oratione intentionem distabit.

y tunc

tunc enim spiritus pro eo apud seipsum interpel-
 lat gemitibus ineffabilibus. Omnē sensibi-
 lem phantasia noli in oratione suscipere ne
 forte stuporem, atq; a mentia incurras. Omnis
 petitionis nostrae q; suscepta fuerit, certum in-
 ditium maxime in oratione percipimus. Por-
 ro id inditium ambiguitatis liberatio est, in-
 certae q; rei certissima atq; immobilis insinua-
 tio. Misericors esto vehementer: si oratio re-
 uera tibi cordi est. In ipsa quidem centuplum
 accipient monachi: & quod sequitur in futu-
 ro. Ignis quidem adueniens in cor orationē
 excitauit. ea vero excitata, atq; in coelū assu-
 mpta ignis in coenaculū animae descendit. Aiunt
 quidam meliorem esse orationem, q̄ memo-
 riam mortis. Ego vnus substantiae duas essen-
 tias collaudo. Equus probatus, quāto ultra p-
 greditur feruere magis, & cursui adiicere so-
 let. Cursum hymnorū cātum intelligo: equū
 vero virilem animū. Huiusmodi vero de lon-
 ge odoratur bellum: & preparatus iam ad oīa
 insuperabilis permanet. Dirum quidem est,
 aquā ex sitientis ore diripere. sed longe est di-
 rius, animam summo affectu compunctionis
 orantem, priusq; perfecte consumetur oratio,
 seipsam priuare iucundissimo isto, nimium q;
 desiderabili statu. Noli ab oratione desilire,
 quoad videas ignem, & aquam diuina dispen-
 satione cessauisse. Neq; enim huiusmodi tem-
 pus

pus remissioni peccatorum aptissimum fortas-
 sis ultra in omni vita tua inuenies. Qui oratio-
 nis gustum cepit: vno saepe verbo incautus
 emisso, inquinauit mentem: atq; in oratione
 assistēs, quem cupiebat nequaq; vt solebat, in-
 uenit. Aliud est crebrius corde speculari: aliud
 ipsum cor inspectare mentis officio principis
 ac pontificis in morem rationales hostias
 C H R I S T O offerentis. Nonnullos quidem
 (vt ait quidam theologiae appellatus cogno-
 mine) sanctus atq; coelestis ignis adueniens
 comburit, eo q; satis adhuc purgati non sint:
 alios rursus per mensuram perfectionis illumi-
 nat. Idem enim & ignis consumens, & lux il-
 luminans dicitur. Vnde & quidam ab oratio-
 ne exeuntes veluti ex fornace ignis egrediun-
 tur, sordis cuiusdam ac materiae leuamen sen-
 tientes. Alii vero, velut a luce illustrati, atq; du-
 plici humilitatis & exultationis amicti ve-
 ste inde procedunt. Qui vero absq; his duobus
 effectibus ab oratione exeunt: corpore, non
 spiritu (iudaice dixerim) orant. Si corpus per
 tactum appropinquans corpori immutatur
 actione: quomodo non immutabitur qui dei
 corpori manibus innocentibus propinquat
 Possumus ad terreni regis similitudinem no-
 strum quoq; coelestem, & clemētissimum re-
 gem aliquādo per nos ipsos inspicere: aliquā-
 do per amicos: aliquando per seruos: nonnunq;

y 1 vero

Vero etiã incognito modo militibus suis do-
 nativa largientem: iam vero etiam pro qualitate
 tunicę eius, quę in nobis fuerit, humilitatis.
 Quemadmodum terreno regi execrabilis
 est is, qui illi adstat: & domini sui inimicos ab-
 loquitur: ita etiam quocumque dominus abhominatur:
 qui in oratione assistens, in mundas cogitationes
 recipit. Accedentem canem: armis in-
 sequere: & si impudentius latret, non ei cesset
 perire per iustum: per obedientiam quare
 pulsa per longanimitatem. Nam qui sic petit,
 accipit: qui sic querit, inuenit: & sic pulsanti
 aperietur. Obserua cautius, vt non temere ac
 leuiter pro focmina in oratione tua ores: ne ad
 dextris fortasse te predator inuadat. Noli cor-
 poris actus vt sunt, distincte & per partes in
 oratione deo consistere: ne tibi ipsi infidator
 fias. Noli illud orationi tempus deputare: quo
 tibi etiam necessariis, siue spiritualibus negociis
 instandum est: alioquin id, quod prestantius
 est, tibi funille arripuit. Qui baculum orationis
 iugiter tenet: non offendet: sed etsi offenderet
 eum, cõtingeret: non penitus cadet. Quippe ora-
 tio pie deo vim infert. Eius utilitatem ex iis,
 que synaxis tempore cõtingunt: demonum
 impedimentis colligere possumus. Eius iterum
 fructum ex inimici profligatione cognoscimus.
 In hoc enim cognoui, quoniam voluisti
 me: quoniam non gaudebit inimicus meus
 super

super me. Belli tempore clamaui, inquit psal-
 mista, in toto corde meo: videlicet corpore,
 & animo, & spiritu. Vbi enim sunt duo postre-
 mi congregati: illic deus est in medio eorum:
 neq; corporalia, neq; spiritalia omnia omni-
 bus eodem modo insunt. Quibusdā enim
 caletius, quibusdā vero morosius psallere
 profuit: dum hi aduersus captiuationem, illi
 aduersus imperitiam pugnare se dicunt. Si cō-
 tra inimicos tuos regem iugiter interpellaue-
 ris: cum ad te accedunt: confide: non labora-
 bis: ipsi quippe sua sponte abs te discedent.
 Neq; enim impuri, & contaminati spiritus pa-
 tiuntur, dum coronam ex illorum impugna-
 tione suscipis. Præterea velut ab orationis igne
 verberati diffugiēt. Fortissimo semper sis ani-
 mo: deum q; magistrū habebis orationis tuę.
 Non possumus verbis discere a spicere naturā
 enim id sequitur. Neq; orationis pulchritudi-
 nem per alterius doctrinam addiscere poteri-
 mus. Ipsa enim in se ipsa deum habet magi-
 strum: qui docet hominem scientiam: dat q;
 orationem oranti: & benedicit iustor; annos.

DE TERRESTRI COELO BEATA
 trāqllitate, & pfectione & resurrectione aig
 ante cōem resurrectionē. GR. XXIX.

e Cce nos quoq; qui in profundissimo
 ignorantia lacu, tenebrosis q; pertur-

y 3 bationibus

C. L. R. O. J.

bationibus, & umbra mortis futuri. corpora
constituti sumus; summa improbitate & au-
dacia de terrestri coelo philosophari incipi-
mus. Habet firmamentum hoc stellatum pul-
chritudinē. beata vero tranquillitas virtutum
ornamentum. Nihil enim aliud eiusmodi tra-
quillitatē esse reor, nisi mentis intimū coelum
versutias daemonum ludibria iam aestimans.
Ille igitur proprie tranquillus & est, & intelli-
gitur: qui carnem quidem omni corruptionis
labe purgavit: mentem vero supra creaturam
omnem eleuans, omnes illi subiecit sensus:
atq; vultus domini animam sistens supra vi-
rium suarum modum in illum se semper ex-
sendit. Quidam rursus beatam hanc tranquil-
litatem esse definiunt animae resurrectionem
ante resurrectionem corporis. Alii perfectam
cognitionem dei, ab angelis secundam esse
aiunt. Hæc itaq; perfectorum perfecta, & in-
finita perfectio, sicut mihi quidam, qui illius
gustum ceperat, aperuit: ita iam sanctificatus
atq; a terrenis omnibus rapit: vt plurimā iam
carnalis vitæ partem, postq; coelestem hunc
portum occupauerit: veluti in coelo per exces-
sum mentis ad speculationem attollatur. De
quo bene is, qui fuerat expertus, quodā in lo-
co ait. Quoniam dei fortes terræ vehementer
elevationi sunt. Huiusmodi fuisse ægyptium illū
nouimus: qui quoties cum aliquibus orabat:
manus

manus suas diutius in oratione extensas non
 dimittebat. Est inter huiusmodi beatos alius
 alio tranquillior. Alius enim fortiter auerfa-
 tur, atq; odit iniquitatem. alius inexplebiliter
 virtutibus ditatur. Etiam & castitas tranquil-
 litas dicitur. & merito sane. principium enim
 est cōmunis resurrectionis, atq; corruptibilis
 incorruptionis. Tranquillitatem ostendit, qui
 ait. Sensum domini possideo. Hanc autē qui
 insinuauit aegyptius, qui se ait non timere do-
 minum: eam itē ille ostendit, qui vt ad se p-
 turbationes, & tentamenta redirent, orauit.
 Quis ante futuram claritatem ita vt Symon iste
 sacra hac tranquillitate dignus habitus est.
 Nempe celeberrimus inter prophetas David,
 Remitte mihi, inquit ad dominum, vt refrige-
 retur. Hic autem dei athleta, Remitte, ait, flu-
 ctus gratiæ tuæ. Tranquillitatem habet anima,
 quæ ita in virtutum qualitatem, atq; habitum,
 sicuti vitiosi in voluptatum traducta est. Si hic
 finis est gastrimargiæ, se ipsum etiam nō ap-
 petentem auide ad cibum interpellere hic p-
 fectio finis erit continentię, etiam esurientem
 se cōtinere, natura iam libera, atq; nulli rei pe-
 nitus obnoxia. Si hic finis est libidinis: in ipsa
 muta animalia, resq; inanimatas insanite: iste
 profectio castitatis finis erit: in omnibus, veluti
 ea sint sine anima, sensus innocuos seruate. Si
 finis iste auaritię est: nunq̄ cōgregare desine.

re, vel fatiatur hic profecto¹ finis nuditatis erit
 neq; proprio corpori paicere. Si is accidia est,
 finis quãtalibet in requie carere patientia: hic
 erit patientiẽ finis: vt quis in tribulatione quis
 fit, requiem tamen se habere arbitretur. Si hoc
 est inanis gloriã culmen etiam, cum nullus
 adsit, qui laudare possit: fingere simulationis
 operatiõẽ profecto¹ contrariẽ rei species erit:
 si quicq; etiam in conspectu laudantiũ nostrã
 intentioni ab inani gloriã subripiatur. Si hoc
 est iracundiẽ pelagus: nemine præsente iriza-
 ri, atq; efferari: sane istud erit longanimitatis
 profundum: siue sit præsens, siue absens, qui
 inaledictis insequitur: eadem animi tranquil-
 litate durare. Si hoc species perditionis, vel su-
 perbiẽ est: in vili atq; humili habitu extolli:
 istud certe erit saluberrimã humilitatis argu-
 mentum: in excelsis conatibus, & recte factis
 humilem tenere mentem. Si hoc perfecte vi-
 tiositatis argumentum est: omnibus, quã da-
 mones inferunt, protinus cedere: hoc ego bea-
 tissimã tranquillitatis inditium reor: posse ef-
 ficaciter dicere. Declinante a¹ me maligno, nõ
 cognoscebam, neq; quomodo aduenit: neq;
 cuius rei gratia: neq; quomodo abcessit: sed
 omnino ad istiusmodi iam insensibilis sum.
 qui totus hoc statu dignus habitus fuerit: ad-
 huc in carne degens ipsum in se inhabitãtem
 deum in omnibus verbis, & operibus, & cogi-
 tationibus

tationibus: ducem & gubernatorem habet. Vnde & quasi ex diuinę voluntatis adito vocem quandam per illuminationem interiorum percipit: atq; omni doctrina humana celsior factus dicit. Quando veniam: & apparebo ante faciem dei: Neque enim iam fero desiderium, atq; efficaciam: sed quero quã dedisti mihi ante carnis huius lutum immortalem pulchritudinem. Qui eiusmodi est: ne multa dicam: viuit quidem, non iam ipse: viuit autem in eo. CHR I S T V S: ut ait qui bonum certamen certauerat: cursumq; consumauerat: & fidem seruauerat. Non constat ex vno pretioso lapide diadema regum: neq; consumatur beata ista tranquillitas: si vel vnã aliquã virtutem negligamus. Tranquillitatem intelliges tu quidem cęlestis regis in cęlis regiã: multas vero mansiones eas, quę sunt intra ciuitatem istam habitationes. Porro cęlestis huius Hierusalem murum peccatorum remissionẽ intellige. Curramus fratres rogo, curramus, quatenus ingressu thalami regię aulę potiri mereamur. qđ si ex aliquo vel onere, vel anticipatione, vel tempore (o calamitatem non ferendam) præoccupati fuerimus: vel mansionẽ aliquã circa thalamũ ipsum occupare studeamus. sin vero adhuc tepefcimus: & remissi sumus: vel intra moenia ipsa modis omnibus inueniri curemus. Nam qui ante finem vitę in
ea non

ea non fuerit ingressus: immo, vobis illa etiam
 transcenderit in solitudine demonum, ad vi-
 tiorum comorabitur. Idcirco etiam quidam
 orabat dicens. In deo meo transgrediar mu-
 rum. Et alius quasi ex persona dei ait. Non ne
 peccata vestra sunt, quae separant inter me, &
 vos? Perfringamus o' amici medium sepi pa-
 rietem: quem male per inobedientiam exadi-
 ficauimus. Accipiamus hinc debiti solutionem
 eo quod in inferno desit qui sanare, vel debita di-
 mittere possit. Vacemus ergo fratres, & festi-
 nemus. Ad hoc enim in militiam caelestis im-
 peratoris ascripti sumus. Non lubricum, non
 tempus, non opus causari possumus. quicumque
 enim per regenerationis lauacrum dominum
 receperunt: dedit eis potestatem filios dei fieri,
 dicens. Vacate, & videte, & agnoscite quoniam
 ego sum deus, tranquillitas quae, & a vitiis redem-
 ptio. Ipsi gloria in saecula saeculorum Amen.
 Suscitatur quidem a terra mentem inopem:
 atque a stercore vitiorum erigit pauperem
 beata tranquillitas: quae videlicet liberatio a
 vitiis, cordis quae munditia est. laudatissima ue-
 ro, semper quae veneranda charitas collocat cum
 principibus populi domini: & sedere facit cum
 spiritibus angelicis.

De uinculo

DE VINCULO TRIVM PRINCIPALIVM VIRTUTVM FIDEI SPEI & CHARITATIS.

G r . XXX

Vnc itaq; post prædicta omnia manent fides, spes, charitas. Tria hæc, quibus reliqua omnia coniunguntur: atq; artiffime colligata continentur. Maior autem ex his charitas est. Deus enim rite appellatur. Equidem harum virtutum, primam radium, secundâ lucem, tertiam circulum intelligo: ex quibus omnibus vnus splendor atq; vna claritas efficitur. Deniq; prima facit omnia, & condere potest: sequens dei misericordiam circuit, & inconfusam facit: tertia vero nunq; excidit: neq; vnq; currere desistit. neq; eum, qui a' beata infania vulneratus fuerit: vltra quiescere iam finit. qui de charitate loqui instituit: de deo profecto' loqui nititur. Enimvero de deo verba facere, & anceps simul, & periculosum est iis, qui parum caute quid moliantur aduertunt. Sermo de charitate folis angelis notus est: atq; illis ipsis per efficaciam illuminationis est cognitus. Charitas deus est. Eius vero finem qui loqui instituit: cæcus cum sit: in abyffo metiri harenam cupit. Charitas quidem secundum qualitatem similitudo dei est, quanta in hominibus fieri potest: secundum efficaciam autem ebrietas est anime:

anime: secundum proprietatem vero fons est
 fidei: longanimitatis abyssus: altissimū: q̄ hu-
 militatis pelagus. Charitas deniq; perfecta cu-
 iusq; aduersæ prauæ q; intentionis, cogitatio-
 nis q; deposito. Charitas enim nō cogitat ma-
 lum. Charitas, & trāquillitas, & filiorum ado-
 ptio solis nominibus distincta sunt. Sicut enim
 lumen, ignis, & flāma in vnā actionem con-
 ueniunt: ita de his quoq; intelligendum est.
 pro defectu, illustrationis q; mensura timor
 inest animæ. Nam qui sine timore est: aut cha-
 ritate plenus, aut in anima mortuus est. Ex per-
 fecta tamen charitate verus & sanctus timor
 domini nascitur: ex quo rursus dei amor pro-
 ficiscitur. Nihil absurdum, vel iniquum facere
 videbimur: si ab humanis rebus desiderii, &
 timoris, & studii, & zeli, seruitutis q;, & amo-
 ris dei exempla cepimus. Beatus qui tali in
 deum feruet amore: quali turpis, atq; vesanus
 amator in eam mulierem, quā diligit, flagrat.
 Beati, qui sic dominum timent, sicut rei, &
 morte multandi iudicem ac torrem metuūt.
 Beatus, qui ita vera sollicitudine sollicitus erga
 deum est: vt sunt prudentes serui erga domi-
 num suum. Beatus, qui eo zelo virtutibus in-
 uigilat: quo zelotypi circa vxores suas. Beatus,
 qui sic in oratione domino assistit: quemad-
 modum ministri, qui regi adstant. Beatus q̄
 ita dominum vt homines iugiter placare, atq;
 obsequio

obsequio tueri contendit. Non ita mater lactētis puero, ut charitatis filius domino adherere semper cōsuevit. Is, qui veraciter eius, quē amat, semper sibi proponit faciem: eam q; intus summa cum voluptate complectitur: nempe qui eiusmodi est: non iam vel in somnis potest conuiescere; sed tunc quoq; eum, quē desiderat, videt: atq; cum illo vna imoratur. Sic in corporibus, sic ī corporeis rebus fieri solet. Hoc iaculo vulneratus quidam dicebat de se ipso, id quod admiror equidem. Ego dormio, propter naturæ necessitatem; & cor meū vigilat, per amoris magnitudinem. Id insignū tibi erit, o virorum optime; q; cum interierint feræ bellua a' ceruus: anima tunc maxime concupiscit, & deficit ad dominū charitatis igne, veluti quodam spicisso percussa. Famis quidē efficacia, & causa incerta simul & obscura est. Sitis vero aperta atq; manifesta, ardorē q; Solis omnibus significat. Quocirca & is, qui deū cupiebat, aiebat. Sitiuit anima mea ad deum, fontem viuum. Si facies eius, quē diligimus, verissime nos totos immutat; serenos q; & laetos: ac sine mœrore efficit; quid actura est domini facies inuisibiliter in animam ab omni labe mundatam aduenientis? Timor quidem quoties ex intimo cordis prodierit affectu: liquefacere, atq; consumere sordes consuevit. Confige enim inquit a' timore tuo carnes meas.

meas. Sancta autem charitas nonnullos quid-
 dem vastare, & consumere solita est secundum
 eum, qui dixit. Vulnerasti cor nostrum: unline-
 rasti cor nostrum. Quosdam uero etiam exul-
 tare facit: ac totos irradiat. In ipso enim ait,
 sperauit cor meum: & adiutus sum: & refloruit
 caro mea: & gessiente corde uitescit facies. Cū
 uero iam totus homo diuinæ charitati fuerit
 unitus: atq; fere' (ut ita dixerim) commistus:
 tunc etiam exterius in corpore ueluti per spe-
 culum quoddam claritatem serenitatemq;
 animæ ostendit. Eam gloriam consecutus est
 Moses ille dei speculator. Atq; ii, qui hu-
 iusmodi equalē angelis gradum adepti sunt:
 sæpe cibi corporalis obliuiscuntur: immo ue-
 ro illum rarius appetunt. nec sane' mirum. Nā
 si sæpe etiam contraria affectio cibi memoriā
 exclusit: reor eum, qui hæc incorruptibilia gu-
 stauerit: cum supra naturā factus sit: nulla iam
 corporis imbecillitate detineri. Id enim ueluti
 iam incorruptibile effectum, per castitatis flā-
 mam expiatum est: qua scilicet omnis reliqua
 flāma petrupta, atq; extincta est: immo uero
 ne ipsum quoq; sibi oblatum cibum cum uo-
 luptate ulla suscipere omnino posse arbitror.
 Aqua quidem subterranea uirgulti radicem
 irrigat. horum uero animas cœlestis ignis nu-
 trire consuevit. Incrementum timoris initium
 est charitatis. finis uero castitatis theologiae
 argumētū

argumentum est. Cuius deo perfecte sensus
usque sunt: hic ab eo uerbis eius in secreto in-
struitur, atque eruditur. Nisi enim illi deo copu-
lati fuerint: graue, ac periculosum est de deo
loqui. Substantiale quidem uerbum castitate
perficit, presentia sua mortificas mortem. hæc
autem cum mortificata fuerit: protinus theo-
logię discipulus illuminatur. Verbum dei, quod
ex deo est: castum est, permanens in seculum
seculi. Qui enim deum non cognouit: schola-
stice loquitur. Castitas discipulum theologum
facit, per se ipsum asserentem trinitatis dogma-
ta, qui diligit dominum: fratrem suum an-
tea dilexit, prioris enim demonstratio securi-
dum est, qui diligit proximum: nunquam aduer-
sus illum obloquentes tolletabit. Qui se
deum dicit diligere: fratri quoque suo irascitur: simi-
lis ei est, qui in somnis currit. Fortitudo chari-
tatis est spes, per hanc enim mercedem chari-
tatis expectamus. Spes est incertarum diuitia-
rum opulencia. Spes est indubitatus ante the-
saurum thesaurus. hæc laborum requies: hæc
charitatis ianua est: hæc desperationis iugula-
tio: hæc absentium imago est. Spei defectus
exterminatio est charitatis. Simul atque illuxit
spes: charitas apparuit. huic annexi sunt labo-
res: ex hac pendent fatigationes: hanc miseri-
cordia circūdat. Spe subnixus monachus acci-
dię iugulator est, ex illa huius gladio trium-
phans.

phans. Spem parit diuinorum miserum ex-
 perimentum. nam qui hoc expertus non est
 non sine hesitatione prestat. spem soluit ira-
 cundia. hæc enim non confundit: uir autem
 iracundus unquam erit honestus. Caritas p-
 phetie indultrix est. Caritas pudicia fieri pre-
 stat. Caritas illustrationis abyssus est. Chari-
 tas fons ignis est: qui quanto inundat magis:
 tanto sitientem amplius exurendo consumit.
 Caritas angelorum status est. profectus q̄ se-
 culorum. Annuntia nobis q̄ deora inter uir-
 tutes ubi pascis oues tuas: ubi moraris in me-
 ridie. Illumina nos: irriga nos: deduc nos ora-
 mus. iam enim ascendere cupimus ad te. tu
 quippe dominaris omnium. nunc autem in
 intimis penetralibus uulnerasti animam meam:
 nec possum continere flammam tuam. Quo-
 cum te laudauero, proficiscar: Tu domina-
 ris potestati maris: motum autem fluctuum
 eius tu mitigas: atque mortificas. Tu humilias
 ut uulneratum superbam cogitationem: in
 brachio uirtutis tue disperdisti inimicos tuos:
 inexpugnabiles q̄ facis amatores tuos: quo-
 niam uero modo Iacob te scilicet inmixtam uident,
 addiscere festino. . . . Quoeso quænam sit ascen-
 sus istius species auidè sciscitanti mihi loque-
 res: qui modus, quod compendium illius com-
 positionis graduum: quos uelut ascensiones
 in corde suo disposuit amator tuus: quis præ-
 terea

terea sit horum numerus scire scitebam: quantum q̄ cursus illius tēpus sit. Doctores enim annuntiavit is, qui luctam tuam, visionem q̄ didicerat, cæterū clarius aliqd noluit, imo vero non valuit dicere. Illa vero dicam magis proprie, vt puto. Ille vero veluti e' cælo mihi visa regina in auribus anime mee colloquens ait. Nisi soluaris ista crassitudine o' feruens amator: speciem meam cuiusmodi sit addiscere non potes. Scala vero virtutum specialem compositionem te doceat, in ipsius ego vertice firmata sum: sicut de me magnus ille arcanorum cognitor aiebat. Nunc vero manent fides, spes, charitas, tria hæc: maior autem omnibus est charitas.

Is, qui in libro vitæ nomina sua ascribi volunt: optimam cursus viam liber iste apertius ostendit. Hunc enim per legentes inueniemus absq̄ errore sequi se volentes ducere, atq̄ ab omni lapidis offensione seruare illæsos: scalam q̄ nobis a' terrenis vsq̄ ad sancta sanctorum erectam præferentem, deum q̄ dilectionis ipsius culmini innixum indicantem. Quam scalam (vt reor) supplantator ille vitiorum Iacob in cubili exercitationis quiescens vidit. Cæterum ascendamus quæso prompte, atq̄ fideliter intellectualem hunc, atq̄ coelestem ascensum: cuius quidem initium est terrenorum omnium abrenuntia-

z tio:

tio: finis vero charitatis deus.

Scendite fratres, ascēdite, ascensiones
 in corde prompte disponētes, eius q̄
 memores, qui ait. Venite ascendamus
 in montem domini, & in domum dei nostri
 qui perfecit pedes nostros sicut cervi: & super
 exoelsa statuit: vt vincamus in via sua. Currite
 obsecro cum illo, qui ait. festinemus, donec
 occurramus omnes in vnitatē fidei, & agni-
 tionis dei in virum perfectum, in mensuram
 ætatis plenitudinis **CHRISTO**: qui per vi-
 sibilem ætatem triginta annorum baptizatus
 trigessimum gradum in spiritali scala fortitus
 est: Quippe charitas deus est. Illi laus, illi im-
 perium, illi fortitudo, illi bonorum omnium
 causa inest, fuit q̄, & erit in infinita sæcu-
 la. Amen.

FINIS.

EIVSDEM AD PASTOREM SER-
mo, in quo docetur qualis esse debeat
rationalium ouium pastor.

N Inferiori quidem libro extremum
 ego te omnium o' venerande consti-
 tui: in supremo aut' primum omnium
 nostrum fore mihi ipse persuasi. Est enim ve-
 rax illa definitio, qua dicitur. Erunt nouissimi
 sensus humilitate, primi dignitate. Pastor est
 proprie, qui perditas per vitiū rationales oues
 per industriam suam, & orationem requirere,
 & dirigere potest. Gubernator est, qui a' deo,
 propriis'q; laboribus speciali virtute percepta,
 nō solum ex tēpestate, sed ex ipso quoq; pro-
 fundo nauem trahere, atq; illæsam seruate po-
 test. Medicus est, qui corpore, & animo sanus
 atq; integer nullo horum gratia medicamēto
 indiget. Doctor ille re vera est, qui specialem
 librum scientiæ digito dei, videlicet illustra-
 tionis vi & efficacia conscriptum ab illo per
 se ipsum accepit: nulla'q; iam librorum cetero-
 rum illi necessitas est. Minime doctori-
 bus conuenit ex exemplaribus instruere: sicuti
 neq; pictoribus ex tabulis veteribus imagines
 exprimere. Qui inferiores docere instituit: su-
 perne, atq; ex sublimi edoce: & figura atq; ha-
 bitu intimo alterum erudi. Noli eius obliui-
 sci, qui ait. Non ab hominibus, neq; per homi-

rem magistrum accepi, neque edoctus sum.
 neque enim possibile est ut infirmi infirmamquam
 curet. Optimus gubernator seruabit nauem:
 bonusque pastor viuificabit, atque morbidas sa-
 nabit oues. Quanto oues pastorem indefinen-
 ter proficiendo sequuntur: tanto pro eis il-
 le patrifamilias rationem amplius reddet.
 Lapidet sermonibus pastor eas oues, quae vel
 per desidiam, vel per gulae concupiscentiam
 retro remanent. Est enim & hoc boni pasto-
 ris argumentum: Quoties oues ex ardore,
 vel adustione Solis, immo vero corporis dor-
 mitate coeperint: tunc ad caelum intuens pa-
 stor, vehementius pro ipsis, ac super eas inuigi-
 let. Illo enim maxime incendii tempore plu-
 rimae luporum moribus patere solent. Verum
 & si ipse, ut in ouibus visibilibus fieri solitum
 est: illius adustionis tempore caput animae in-
 fra in terram inclinent: habemus eum, qui di-
 xit. Cor contritum, & humiliatum deus non
 spernet. Cum vero perturbationum tenebrae,
 & nox gregem apprehenderit: statue immo-
 biliter canem: qui ad dominum latret in no-
 cturna custodia. Neque enim inconueniens est
 canem animum tuum intelligere belluarum
 interfectorem. Et hanc quippe naturae proprie-
 tatem bonus dominus noster esse voluit: ut,
 cum medicum viderit infirmus: laetetur: etiam
 si nihil ab eo forassis commodi capiat. Sint
 tibi

tibi quoque, o Venerande mihi, emplastra, nouacula, collyria, potiones, spogiaz, vel penicilla, phlebotomia, id est emissoria sanguinis, cauteria, unctiones, medicamina. somnum inducentia, gladius, ligaturę, & ea, quę a nauacia dicitur, videlicet nauisę priuatio. Nam si his omnibus indigemus: non video quomodo astra ostendere possimus. neque enim verbis, sed rebus merces redditur. Emplastrum est medicina passionum visibilium, siue corporaliu. Potio intestinis morbis medetur: sordesque invisibiles euacuat. Nouacula est mors ignominia: quę elationis extergitur putredo. Collyrium est acerba quidem, atque aspera, sed quę post medicum curat. inunctio. phlebotomia est celerissima invisibilis factoris exinanitio. Phlebotomię proprie est dura: procius profalua sanguentium, atque aoris inunctio. Penicillum est ea, quę post sanguinis emissionem, siue chirurgiã, per placidos gratos blandosque ac molles medici sermones sequitur cura, & refrigerium. Cauterium est finis, atque poena, quę ad certum tempus in poenitentiam elementes datur. Vndio est ea, quę post cauteriũ siue per sermonem, siue per breuem admonitionem languentem sequitur consolatio. Somniferum medicamentum est, quod obedientis omnis excipere, ac per subiectionem requiem illi, in somnumque somnum indulgere, san-

etiam'q; cecitatem, per quã bona sua non vi-
 deat, inducere solitum est. Vincula, siue ligatu-
 re sunt, quibus ii, qui inani gloria hactenus so-
 luti mollebantur: per tollerantiam vsq; ad
 mortem vincuntur: atq; in sui odium firman-
 tur. Vltimus omnium gladius est, terminus:
 scilicet, atq; sententia ad excidendum spirita-
 liter mortificatum corpus, ac putre membru-
 ne reliquis quoq; eius cõtagio cõmunis fiat.
 Beata sane est in medicis nausæ priuatio: in
 iis autem, qui præfunt passionum omnium va-
 catio. Illi enim, si non perturbentur a nausæ
 omnis factoris curatiõne impigre occurrent.
 hi veto omnem et mortuam animam suscitare
 poterunt. Atq; hæc vna ex prælati orationi-
 bus sit: quã oret intentius, vt omnibus secun-
 dum singulorum merita affici, atq; conuenire
 possit: ne forte vt Jacob ipse quoq; & dilecti;
 & socios lædat, quod ii pati maxime solent:
 qui nondum animæ sensus exercitatos perfe-
 ctè habent ad discretionẽ boni, mediũ, ac ma-
 li. Summa sane prælato confusio est, id vt di-
 scipulo donetur orare, quod nondũ ipse pos-
 fideat. Sicut qui faciem regis aspiciunt: eius'q;
 sibi amicitias conciliauerunt: possunt iam mi-
 nistros eius omnes fortasse, & ignotos, siue
 etiam inimicos, si velint, reconciliare regi:
 suæ'q; gloriæ participes facere: ita velim & in
 sanctis intelligas. Summos quippe, & veros
 amicos

amicos respiciant amicosque obtemperante
 fortassis vero coguntur ab eis conuenit sane,
 multumque necesse est amicos habere intelle-
 ctuales amicos. Nemo enim aequè ut illi, no-
 bis ad virtutem conferre, atque opulari potest.
 Narravit mihi quidam famulus, atque amicus
 dei: quod semper quidem, maxime tamen in so-
 lennitatibus dominicis annis deus famulos
 suos gratis, ac muneribus donat. Medicus p-
 fecte debet esse, integer, ac vitis liber: ut certo
 tempore possit maxime ita cū dum se fingere.
 nisi enim fuerit huiusmodi perturbationibus
 penitus liber non poterit rursus absque pertur-
 batione ista simulare. Vidi equum adhuc pa-
 rum exercitatum, qui, cum freno astus quietus
 incederet: relaxato modice freno, domino
 suo repete insidiatus est. In duobus spiritibus
 ut plurimum hoc problema consuevit acci-
 dere, qui inquitere hoc volūt: cum labore in-
 quirant, tunc maxime ea, quæ medico data est
 a deo, sapientia cognoscitur: cum eos mor-
 bos, qui plurimis insanabiles fuerunt, ipse tu-
 rare potuerit. Non ille magister admirandus
 est, qui ingeniosos, ac peritos pueros sapien-
 tes facit: sed is, qui imperitos, atque insipientes,
 & eruditos & sapientes efficit. Tunc etiam mi-
 litum laudatur ingenuitas: omnibusque con-
 spicua fit, cum in equis parum idoneis uice-
 rint equosque seruauerint. Si accepisti a deo

gratiam temperatis: pueri dandi pueris: illis
 aperendus, si in nauis sum: alioquin tu nauis fragi
 causa illis eris: qui gubernationem tibi per
 omnibus creditam negligis: securus q̄ obdo
 ris: Vidi medicos, qui tunc infirmis in orbo
 rum causis non patefaciunt sibi ipsis, & il
 lis maximi laboris, & arduina causa fuerint
 quanto is, qui p̄ se subditorum, atq̄ eorum
 etiam, qui & extranei, & sibi crediti non sunt
 maiorem erga se fidem, ac deuotionem vide
 rit ergo debet seipsum omni studio seruare
 eamque in omnibus, que vel agit, vel loquitur
 sciens, omnes in se, veluti in propositam ex
 emplar intueri: q̄ omnia, que ab eo vel sunt,
 vel aliquando diffinita aliquis legem, que pre
 teriri non liceat p̄uide. Verum pastorem cha
 ritas iudicat: propter enim charitatem pastor
 ille supremis cruciatus est: Bona omnia, que
 in aliis videris: tua facere contende per imita
 tionis studium: tibi tam a confusione me
 ritus. Non te pigeat imbecillitatem verbis con
 tristare ad tempus: ne per tunc execrabile si
 lentium infirmus longo tempore egrētes, vel
 moriatur. Multi, cum ex gubernationis silentio
 prospere se nauigate arbitrarentur: impege
 runt repente in saxa, & scopulos. Audiamus
 quid Paulus ad Timotheum dicat. Insta, in
 quit, opportune, & inopportune. Opportune ego di
 ci arbitror, cum ii, qui arguantur: increpationem

nem

nem libenter sustinent. Importune verò, cum
 increpationibus arguuntur, qui corripuntur.
 Nam & nemine saepe faciente fontes emanant
 aquis. Solent, qui profundi per unquam ex humi-
 litate vitare reuerentiam: vilia q̄ discipulis
 repidius dicere: vel etiã omnino iudicare. Sed
 non debent in erudendis formandis q̄ disci-
 pulis magistri officium, atq; auctoritatem de-
 clinare: verũ quid fieri debeat, præcepta q̄ do-
 minica ex diuinis literis docere. Audiamus
 diuinam scripturam dicentem de quibusdam.
 Abscede eam: vt quid etiam terram occupat.
 Et: Auferte malum ex vobis ipsis. Et rursus.
 Noli orare pro populo isto. Et pro Saule Sa-
 muel orare prohibetur. Hęc omnia cognosce-
 re pastorem decet. In quibus, quando, & quo-
 modo fieri debeant: deo quippe nihil verius
 est. Siquis seorsum reprobatus non confun-
 ditur, neq; erubescit hic, si voram multitudinẽ
 corripatur impudentior fiet: ac sponte salute
 sua exerebitur. Et illud solcite reuolue, quod
 a multis infirmis prædentibus fieri vidi, qui cũ
 suam infirmitatem non ignorarent: medicos
 vitio deprecati sunt vt se ligarent: & vi volun-
 taria curarent: eo q̄ spiritus quiden̄ proptus
 esset, propter futuram spem: caro autem infir-
 ma, propter inueteratam consuetudinem. Ego
 itaq; hæc videns, medicos, vt eis acquiesceret,
 orauit. neq; vero vniuersis aduentantibus: dicit
 angustã,

angustam, & arctam viam, setuper praedictos
 sed ne fraude quidem iugis, & onus sepe omni-
 bus polliceri debet: sed ex cogitare magis, atq;
 miscere debet antidota, & illis quidem, qui pec-
 catorum mollibus oppressi faciles, ac proxi-
 desperationem sunt: secundum antidotum co-
 uenit. eis vero, qui ad elationem, suiq; inanem
 existimationem procliuiores sunt: primum il-
 lud utile erit. Quidam iter longum profecturi,
 cum viam ignorarent: sciscitando rectum cur-
 sum tenuerunt: & absq; periculo reuersi sunt.
 Alii, cum viam se scire putauissent: securi pro-
 fecti, circa itineris medium oberrauerunt: aut
 perierunt: vel reuersi imparati ad tribulatio-
 nes inuenti sunt. Vt il felices sunt, qui peritum
 ducem nacti fuerint: ita contra intelligendum
 de iis, quibus contra euenit. Vbi amor dei cor-
 retigit: ibi verborum metus ultra non praeva-
 let. Vbi gehennae timor illuxit: ibi laborum
 omnium tollerantia floruit. Vbi regni species
 insinatur: ibi inferiorum omnium firmatur
 despectio. Debet bonus & probus magister
 militum singularium, qui sub ditione sua sunt:
 stationem, atq; ordinem nosse. Forte enim in-
 ter eos sunt singulares pugnatores: qui ultra
 comilitones suos honorari debeant: & cum
 illo pariter sedere. Non potest gubernator so-
 lus absq; nautarum ministerio seruare nauem:
 neq; medicus infirmum curare, nisi prius ab
 eo exoratus

eo exortatus fuerit: ac prodendo vulnus tota
 fide ad illum infirmus conuertatur. Qui eru-
 bescant medicos: vulnera putrescere fecerunt.
 Dum pascuntur oues: non desinat pastor ser-
 monis instrumento uti: atq; id maxime, cum
 obdormire coeperint. Nihil enī ita lupo me-
 uit: vt pastoralis instrumenti concentum. Is,
 qui præest: neq; semper seipsum irrationabi-
 liter humiliare, neq; rursus insipienter debet
 extollere. Cum Paulum videat in vtraq; re cau-
 tissime pergentem. Plerunq; dominus subdi-
 totum oculos, ne quosdam ducis sui defectus
 aspiciant, claudit: quos ipse aperiens infideli-
 tem genuit. Vidi eum, qui præerat: sua ex hu-
 militate propriis filiis consulere. Vidi itē aliū,
 qui, cum insipientem suam sapientiam per sū-
 mam elationem manifestare vellet: eis maxi-
 me nocuit. Raro quidem, casu tamen aliquo
 vidi vitiosos, cum ab omni labe puris præfuis-
 sent: paulatim subditos veteri coepisse: pro-
 pria q; vitia circumcidisse. Hoc autem (vt reor)
 eorum merita, qui sub eis saluabantur, egerūt:
 factus q; est eis vitiosus conatus deponendi
 vitia occasio. Attendendum cautius nequāde
 ea, quæ in portu collegimus, dispergamus in
 pelago. Horum, quod dictum est ii, qui ad ex-
 teriores tumultus nondū exercitati sunt. Ma-
 gnum quidem re vera, & admirabile est, equa-
 nimiter, & fortiter solitudinis incendium, trā-
 quillitatē q;

quillitatem'q;, & curarum omnium deposi-
tionem tollere: neq; extra cellulę naticulę
leues processus, & consolatiunculas quærere
ut faciunt negligentiores nautę, quos trāquil-
litatis tempore in undis natate delectat. Ma-
ius uero incomparabiliter, atq; mirabilius, no-
tumultus quidem trepidare, sed inter illorum
crepitus imperterritum, & immobilem corde
persistere, cum hominibus quidem extra, in-
tus uero cum deo immorando. Sit tibi o' ad-
mirabilis exteriorum iudiciorum habitus, &
status nostrorum argumentum. Accedit alius
in nostrum terribile, uerax'q; iudicium reus.
Alius item insons: Ambo ad dei opus atq; ser-
uitium properant. Contrarius omnino est
utriusq; accessus: propria'q; ambo indiget in-
stitutiōe. Interrogetur ante omnia is, qui reus
aduenit: seorsum tamen quęnā illius per sin-
gulas species fuere opera: fiet id uiliter duarū
rerum causa: ut scilicet ex hac confessionis ve-
recundia semper compungatur: & nunquā si-
duciam sumat: Et præterea ut sciens nos vul-
nerum suorum conscios, qualis'q; apud nos
peccata deposuerit, ad diligendum ardentius
excitetur. Ne istud quidem te lateat o' vene-
rande, sicut neq; latet (absit id penitus) debere
scilicet considerari & loca, & respicientias, &
habitus rerum apud deum. Est enim earum
rerum summa varietas, atq; differentia. sæpe
enim

enim is, qui fuerit infirmior: humilior esse corde inuenitur. Quocirca leuius quoq; puniri a spiritualibus iudicibus debet. Quid autem contrarium sit, liquet. Atquum non est vt leo oues pascat, ita nec tutum est, vt qui adhuc vitiosus est, vitiosis præsit. Turpe spectaculum est, iter aues vulpes, sed sane nihil turpius iracundo pastore. Illa enim aues, hic rationales animas perturbat, & perimit. Caue ne sis nimium scrupulosus minimorum inquisitor. iam enim non eris dei imitator. Habeas ipse quoq; deum moderatorem, ac ducem tuorum omnium interiorum, & exteriorum veluti gubernatorem quendam optimum: ac per illum voluntatem tuam abscidens eris tu quoq; securior nutu illius, & solo actu. Et hoc tibi, atq; omnibus querendum est: ne forte ex accedentium fide, & non ex nostra purgatione gratia diuina plurima per nos operari disposuerit. Nam & pleriq; vitiosi eo modo, quo prædiximus, mirabilia fecerunt. Si multi, inquit, dicent mihi in die illa: Domine, domine, nõne in tuo nomine prophetauimus? & quæ sequuntur: incredibile non est id, quod prædiximus, capitulum. Qui deum sibi proprie, & germane placauit, & propitium fecit: is fatigatis quibusq; clam, & sine vilo sensu hominum ferre opem valet: duoq; maxima lucrabitur: q; se ipsum ab inani gloria, veluti ab ea, quæ dicitur erugo

erugo, seruabit illęsum: & eos, quibus misere-
 tur, soli deo gratias agere parabit. Eis qui-
 dem, qui cursu iuuenili robore atq; nimium
 strenue maxima vię spacia præteruolant: præ-
 stantiores semper, atq; excellentiores cibos
 præpara. eis vero, qui retro vel sententia, vel
 moribus eunt: lac velut infantibus præbe. ha-
 bet enim tempus suum quęq; consolatio. Ea-
 dem esca quibusdam alacritatis, aliis defectio-
 nis causa plerunq; fuit. Ad seminum susceptio-
 nem præsentibus attendendum est in tempo-
 re, persona, qualitate, & quantitate. Quidam,
 cum regiminis officium, ac iudiciũ nihil æsti-
 marēt: animas sine ratione regere conati sunt
 & certe, cum multas antea diuitias haberent:
 vacuis inde manibus profecti sunt: aliis q; ex
 assumpto regimine illas distribuerunt. Sicuti
 sunt proprii, & legitimi filii: sunt item alii ex
 bigamia, atq; ex ancillulis: alii pgeniti: alii q;
 proiecti: ita & huiusmodi assumptionum plu-
 rima consona esse noscuntur. Est igitur assu-
 ptio regiminis proprie animã pro fratris ani-
 ma per omnia ponere. Est item præcedentium
 solum delictorum, & est sequentium solum,
 & est præceptorum propriorum solum onus
 per spiritalis virtutis indigentiam, atq; tran-
 quillitatis inopiã subire. Et in ipsa quoq; pri-
 ma ac pfecta susceptione regiminis onus etiã
 ferimus per amputationem proprię volunta-
 tis.

177
 tis. Charus, ac legitimus filius in absentia ma-
 xime patris agnoscitur. Inspiciat diligenter is,
 qui praest: & summa cura denoret, qui sibi ex
 grege suo contradicant, & reluctantur: eos q̄
 coram aliquibus maioribus natu grauissimis
 obiurgationibus increpet, vt aliis incutiat me-
 tum: etiam si grauius illi per has ignominias
 angantur. Est enim perutile, & necessarium
 ita vnū ledi, vt plurimi ex ea laesione corrigantur.
 Sunt nonnulli, qui speciali charitate indu-
 cti ultra vires suas onera aliorum susceperunt,
 illius memores, qui ait. Maiorem hac dilectio-
 nem nemo habet, & que sequitur. Sunt item
 alii, qui, cum vires ad id onus suscipiendum a
 deo fortassis acceperint: non se libeter frater-
 ne salutis gratia oneribus subiiciunt. Sed hos
 ego vt charitatis expertes miserimos duxi.
 de illis autem prioribus quodam in loco di-
 ctum inueni. Si separaueris pretiosum ab indi-
 gno: quasi os meum eris: & quemadmodum
 fecisti, fiet tibi. Et illud queso sollicitè inspice.
 Sepe fit vt praelati peccatum sola cogitatione
 admissum detetius ac perniciosius iudicetur:
 quā quod subditus actu etiam admisit. Si
 quidem & leuius est militis peccatum, q̄ du-
 cis pessimum consilium. Admone subiectos
 vt corporalia quidem, atq; lasciuiora, non per
 species singula consistantur: reliqua uero oia
 per species nocte ac die mente sollicita reuol-
 uant

nant delicta: Simples quidem: omnia esse
adimicem eos, qui tibi subiecti sunt, iube: atq;
in hoc eos maxime exerce: ipsum illis exem-
plum ac formam ad imitandum præbens: pru-
dentes autem valde aduersus demones, Non
te omnium tuarum in suis affectibus lateat intē-
tio. Student enim lupi sollicitos quosq; negli-
gentiorum exemplo dissoluere. Non pigeat,
cum requireris, etiam pro omnino negligē-
tibus orare: non id orans ut misericordiā con-
sequatur (hoc enim interim possibile non est,
nisi illi cooperentur) sed ut a deo excitentur
ad studium postulans. Infirmi quidem in fide
cum hereticis non comedant: sicut patrum re-
gulis sancitum est. Qui vero in domino po-
tentes, atq; in fide sunt solidi: si ab infidelibus
orientur: & pergere volunt: pergant ad gloriā
domini. Noli ignorantiam obtendere. nā qui
nesciens digna plagis fecerit: ideo, quia non
didicit, vapulabit. Confusio pastoris est, mortē
metuere: quando quidem obedientia, mortis
contemptus esse definitur. Inquire sollicitus
o' beatissime, quæ virtus est, sine qua nemo vi-
debit deum: atq; illam præ omnibus filiis tuis
conciliare stude, molli omni ac forminea fa-
cie omnino abs te reiecta. Erūt itaq; omnibus,
qui sub nobis degunt: instituta, atq; habitatio-
nes pro corporeæ ætatis uarietate differentes.
Neq; enim quisquam reijci a porru debet ante
secularem

secularem legitimam, quae per se debet: nihil
 cito nulli imponam, nisi forte omnes aliquid
 in aetate discretionis ignari abducat, cui post
 modum seiro iam, atque intelligere coperint:
 unus, atque certum forte non possint, atque de
 uoluantur ad seculum, quod eis, qui oblate
 runt, neque tutum erit, neque integrum. Quis er
 go huiusmodi ex deo dispensator est, qui sus
 ultra fontibus, laboribusque non indigens, est
 iam pro purgatione aliorum assiduum, ut ait
 deum. Nunquam desinas sordidas animas, & cor
 pora maxime extergere, ac nitescere, ut non so
 lus propriam, sed alienarum quoque anima
 rum coronas ab agonizantibus nostris publice
 requiras. Vidi infirmum infirmi alterius mor
 bum ex fide mundasse, improbitate laudabili
 ad deum pro illo orantem: animamque suam
 pro illius anima in humilitate tamen ponentem,
 ac sic per illius curam seipsum quoque em
 rauisse. Vidi item, qui ex elatione similiter fa
 ceret, audisse cum increpatione dicentem. Me
 dice cura te ipsum. Potest id, quod bonum est,
 maioris boni causa deuitari: ut fecit qui mar
 tyrium non formidinis causa, sed ob eorum,
 qui ab se seruabantur, utilitatem declinauit.
 Est item, qui se ipsam ob honorem aliorum
 ignominiae exponat: qui tamen a plerisque vo
 luptati deditus existimetur, tamen ut seductor,
 & verax persistit. Si is, qui sermonem utilita
 & tis habet:

tis habet enim, q̄ ubertim non comunicatini
 panis non erit. quanto illi se periculo expo-
 nunt, o' amicum caput, qui cum possint ex ipso
 etiam operum studio afflictis opem ferre, &
 conlaborare: facere id renunt. Libera, qui a
 deo liberatus es: salua, qui saluatus es, eos, qui
 ducuntur ad mortem: neq; parcas eos eriere,
 qui a' demombus iam iam necadi erant. hoc
 enim maximi est apud deum meritis omnē q̄
 siue actionem, siue contemplationem morta-
 lium excedit. Se enim re vera veluti adiutore
 incorporearū, intellectualium q̄ virtutū indi-
 cati qui per indulgiam sibi a' deo munditiam
 aliorum detegit sordidatq; de maculatis in
 maculata deo munera offert. hoc enim & so-
 lum diuinorum ministrorū semper opus est.
 Omnes quippe, qui sunt in circuitu eius: offe-
 rent munera, & animas. Nihil deniq; ita con-
 ditoris nostri bonitatem, summam q̄ clemen-
 tiam indicat: vt nonaginta annis in deserto
 derelictio, & vnus, quę aberrauerat, studiosa
 inquisitio. Attende igitur & tu, o' admirabilis:
 & omne studium tuum, omnem q̄ charitatē,
 & diligentiam, feruorem q̄, & ad deum sup-
 plicem postulationem super eum, qui valde
 aberrauerat, & contritus fuerat, ostende. Nam
 vbi maiores morbi, & vulnera deteriora sunt:
 inde proculdubio maior merces acquiritur.
 Inspiciamus, obseruemus, faciamus. Nō enim
 semper

semper iustitiam preferre prelatas debet, pro-
 pter imbecillitatem scilicet. Vidi ego duos
 apud sapientissimum iudicem iudicari: qui
 iniustum quidem veluti iustitiam iustificauit
 iustum vero tanquam iniustum: quia iustum, ac
 magnanimum sciebat, condemnauit: ne iusti-
 tię scissura fieret maior. Secorsum tamen, ac se-
 cretius singulis postmodum proprie, & vere
 locutus est: & ei maxime qui morbo animas
 tenebatur. Herbidus campus, & virens omni-
 bus omnibus aptus est. doctrina vero, mortis, &
 admonitio, rationalibus omnibus accomoda-
 tissima est: ex qua scabies omnis sanari potest.
 Explora magnanimos: eosque frustra coram
 infirmioribus fratribus ignominie officere: vt
 per alterius medicinam vulnus alterius cures:
 mollioresque patientes fieri doceas. Nunquam
 audiam confessionem deus publicasse ceni-
 tur: ne confitentes per hanc vulgationem fran-
 geret: iamque illos insanabiliter egrotare face-
 ret. Et si prescientię participes simus: nunquam
 nos lapsis errata sua antedecere incipiamus: sed
 magis per signa aliqua eos ad confitendum
 prouocemus. Non enim mediocri venia illis
 ex hac ad nos confessione promittitur. Post
 confessionem vero maiori illos confidentia,
 quam antea habuerint ad nos, maiori que cura & di-
 ligentia dignemur. Ex hoc enim eximie in fi-
 de nostra & dilectione proficiunt. Summa
 & 2 preterea

per te salutem militatis formam illis ostendit
 debemus; atq; ut ad nostram rem habeant, in
 stantia in omnibus patientissimè te esse oportet:
 præterq; in eorum, que iussis, inobediencia.
 Cave de tua vitra debita humilitas cari
 bones ignis supra filiorum tuorum caput exag
 geret. Explora sollicitus, si forte videas in agro
 tuo arbores terram occupantes, que in altero
 agro fructum fortasse ferre possint. Eas vero
 per charitatis evulsionem consilio nostro trahi
 ferre non evitemus. Interdum is, qui præst
 tuto videlicet frequentationibus, & voluptati pe
 ximis in locis in propriis virtutem operatur.
 Igitur in pecorum susceptione diligenter ins
 piciat: neq; enim omnis transgressio, & simu
 lata auctio nobis a deo interdicitur. Siquidè
 adsit spiritali medico intima quies animi: nō
 vsque adeo corporali indiget ad agrotarium
 curam. At si prioris expertus est: utatur secūda.
 Nullum a nobis munus deus gratus suscipit,
 q̄ cum illi rationales animas per poenitentia
 offerimus. Mundus totus dignus non est, qui
 cum anima vna conferatur. Ille enim transit:
 hæc immortalis & permanet, & est. non itaq;
 eos beatos dicas: qui pecunias offerunt, virosq;
 optime: sed qui rationales oues C H R I S T O
 domino litat. Immaculatum fac holocaustū.
 nihil enim terrenum, ac mortale deo gratum
 est: sicut illud intelligendum est. Oportet qui
 dem

semper ad filium hominis. Ve autem hominibus
 per quem traditum. Ita mihi e contra intelliger
 multos quidem saluari oportet: omnes peni
 tas. qui saluari cupiunt merces vero illis red
 ditur, qui post idem inuitis salutis causa illis sa
 tisfiant. Antea uero spirituali nobis uicinis
 opus est. o' amarissimum: ut quos in sancta san
 ctuam inducere uiamque & quibus: C. M. R. I
 S. I. V. M. in mystica & secreta mensa recom
 bente in ostendens conamur: quia uerba in
 pedice uolentium affligi, atque angustiam uide
 ritus: in ipsis maxime ingressionis ianuis ap
 prehensa illo uelut infantium manum, eos
 a cogitationum turbis liberemus. Quod si
 parui adhuc, & nimis imbecilles sunt super
 humeros nostros: eos tollere: & quousque
 nam ingressionis uere angustiam pertin
 seant, portare necesse est. Illic enim maxime
 omnis offocatio, omnis que angustatio fieri so
 let. Quocirca de illa quida' aiebat. Hoc labor
 est ante me, donec intrem in sanctuarium dei.
 Dictum quidem iam a nobis est, o' patrum pa
 ter, etiam in prioribus de illo patre patrum, &
 doctore doctorum: cuiusmodi fuerit, superna
 sapientia totus amictus, absque simulatione
 reprobator diligens, pudicus, pius, misericors,
 animo latus, & splendidus: & quod mirabi
 lius est, quoscumque saluari cupientes uideret,
 eos excellentiori quodam diligentia audie
 bat.

& 3 bat.

habere quos ita voluntatem aliquam propriam
 vel affectionem habere fecisset ita illos ipse
 presbiterum iam domine caute observarent, ne
 vlla profus in re voluntatem se habere vllam
 propriam ostenderent. Habebat autem id in
 excusatione scribandis illis huius esse aliquos
 ex monasterio expellere: si voluntatem pro
 priam hunc implere permittere. Si quae enim is
 qui expulit, sic fugatum humilitatem fecit &
 suaeque danti voluntatis inuicem constituit.
 Qui vero quasi sub clementia, & misericordia
 obtentu talibus indulget, facit ut exitus scire
 posse se illi miserabiliter, ut qui magis se felix
 fuit, quam profuerit, excusetur. Erat igitur dulce
 spectaculum, expletis vesperinis orationibus
 videri magnam illam, veluti regem in solio
 sedentem, cuius seors quidem ex lignis fabrica
 facta intrinsecus vero spiritibus gratis or
 natus quod circumstabat veluti sapientes apto
 decorus ille coetus, & congregatio eius, quae
 impusitanque dei verba auscultabant. & vultus
 quidem L. alius, xxx. alius. Cuius psalmos ante
 somnum memoriter dicere: ab eis toties ge
 nua flexerat: alius vero sedendo somnum ca
 pere videbantur. Hic definitam legendi horam,
 ille similiter ad orationem standi acciperet.
 Constituerat ad hoc duos fratrum inspecto
 rumque die quidem congressus, & colloquia,
 & beneficentiam sollicita aspicerent, & prohibe
 rent:

agerit, sic veniunt in passibus quibusdam, & que scriptura tradere fas non est, arceant. Non solum autem in hoc, sed in sumendo etiam magnus ille summi cuius ordinem distribuerat, neque enim undique pariter vultu diuersi generis, neque simile: sed singulis pro status sui qualitate diuisum. Aliis hinc, austeriore, aliis remissiore, viduum populatus dispensatione decernebat. Et quodam rursus sita tabula, in umbra singuli quodam sibi videbatur, persisterant, quasi id hec eis dicitur precepissent. Hinc precepta huic venerabili subiecta de laura: in qua ex monasterio eos, qui ad soliditatem mentis idonei, constituebantur, qui in omnibus perfecti erant. Noli obsecro simplices quoque versutus cogitationum institutos, ac varios facere, in quo vero, si fieri potest, variis quodlibet ad simplicitatem transire, quod est profectio mirabile. Is, qui ad summa mundi que peruenit, ex tranquillitate summa, ut dicitur, iudex summa, etiam diligencia utitur. Defectus enim ejusmodi tranquillitatis, contrudicis, perit, nec sanis secundum merita punire, et per purgare. Ante omnia fidei inuiolabilis, pro mundi dogmatum hereditatem filiis relinque: ut non solum filios, sed & totam futuram progeniem ad dominum peruiam recte fidei perducas. Sanos, & vegeto corpore iuuenes mortifica re atque laboribus edomare ne desinas: neque illis

& 4 ut misericors

ut misericors patas. Laudabunt enim, & gratias tibi referent ex tunc sub tempore. Magnus ille Moyses & hoc quodq; tibi forma sit: qui quilibet obediens. Infinitas non prius a Pharaone, & Agypto liberare potuit, & cum lactucis agrisq; azyma comederent. Azyma est anima voluntatis proprie anticipatio, ex qua inflari non exolli possit, destituta. Azyma enim sumpressior, atq; humilior sit. Laetitia agris dominam, & frigiditatem intelligimusque subditis, quando conungitur. Ad similitudinem vero iustitiae afflictionem, & laborum. *in p. 205. in p. 206. in p. 207.*

audiam. *Go in q. patrum pater eximie, et ista p. 207. ad te scriberem: timor ne dicentem sibi non audiam. Qui alium docet: te ipsum quidem non docet. Iam vero finiendus est orationis cursus, cum hoc solum addideris. Anima, quae per mundiciam unita deo est, attendit verbo, & doctrina non indigebit, cum sempiternum verbum in se ipsa felicissime ferat: a quo feretis mysteris habuitur: & a quo de quocumq; & in se ipsa illuminatione, & perfectione sua beata est.*

in p. 207. in p. 208. in p. 209. in p. 210.

F I N I S.

in p. 210. in p. 211. in p. 212. in p. 213.

Comendatio

in p. 213. in p. 214. in p. 215. in p. 216.

COMMEMORATIO EIVSDEM IO-
 annis Scholastici libri q̄ a se adia
 abbe Ioanne Abbate Raitensis mo-
 nastri, vbi liber fere totus
 breuissime ac mystice
 exponitur lauda-
 tur q̄ scribēs.

VALEM me esse oportere feri
 p̄sistatē esse profecto tuum
 sanctissimum & mitissimum &
 splendidissimum verticē didici.
 Didici autem non verbo exili-
 sed opere, & experimento castissimam volun-
 tatem tuam, atq; institutum reliquis quidem
 virtutibus precipue tamē humilitate bellua-
 rum petditice, ac mansuetudine conseruare pe-
 nitus agnoscēs illius maximi legiferi in mor-
 tum, cui patientissime atq; per ordinem vera-
 citer inherens, semper q̄ ad altiora progrediēs
 illum fere etiam diuinis superasti, per conti-
 nentię scilicet, castitatis q̄ gloriosa certamina
 per q̄q; melius, atq; excellentius q̄ per cetera
 appropinquare deo possumus, mā dūscimo sci-
 licet, virtutis q̄, & suprę tranquillitatis in-
 dultori, & adiutori, & per eas virtutes a terra
 in cœlum eos transfereatis, qui adhuc in cœ-
 lis versantur, & mare hoc protellosissimū na-
 uigant. Quibus profecto tu super ignē car-
 rum,

rum, ut ille castissimus Helias ascendens, apparuit: factusque divini eloquii conductor in triginta pedibus otiositate reiecta, non solum occidisti Aegyptium: atque in humilitatis sabulo triumphum operuisti: sed ad montis excelsa cucurristi: deumque per rubrum, & quinosam, ac beluis inuiam, & inaccessam conversationem vidisti: divinamque vocem, & luminis fulgorem supernè suscepisti: calcamentum quoque, mortalia scilicet velamenta omnia soluisti: & caudam hoc est finem eius, qui ex angelo in draconem conversus est approbavisti: eumque veluti in fovea sua, & in lacu inferiore in Aegypto, & tenebris vincens, in caligine aeterna confusionem tradidisti: sublimemque & superbum Pharaonem superasti: Aegyptios quoque plagis percussisti: & quod manus omnibus est, illorum primogenita triumphans occidisti. Atque ideo tibi dominus fratrum principatus credidit: ut te duce illi dirigerentur, quos a Pharaone, & sordida luti, & laterum operacione liberaveras: ipsique divini ignis ac nubis, castitatis scilicet flamas omnes vitiorum extinguentis visionem affatim exhibuisti. Neque vero id solum: sed & rubrum, & flammeum mare in quo plurimi periclitari soliti sumus: divisisti: tuaque virga, & pastorali scientia victores, ac triumphatores Israelitas eos omnes, qui se persequabantur: in suam summergere fecisti.

facti non solum autem hos, sed & postmodum superbum Amalech, postquam in mari tritum pleauerant, victoribus cum armis occurrerem manuum ostensione pugnantis debellasti: ac pro populo tibi credito, atque a deo illuminato medius inter actionem, & contemplationem stans misisti gentes & in supernæ, ac felicissimæ tranquillitatis altissimum montem eos, qui tecum sunt, induxisti: sacerdotes quoque constituis, circumcessionem tradidisti: per quam qui mandati non fuerint, videre deum non poterunt. In altitudinem supertrans ascendisti: nebulam omnem, & caliginem, & procellam, nebulosas scilicet ignorantie, & insipientie tenebras propulsans, atque discutiens. Appropinquasti luci longe reuerentiori, venerabiliori, atque clariori: quam fuerat olim illa lux rubi. Dignus effectus est voce: dignus speculatione: dignus prophetia. Vidisti fere adhuc in terris degens, que multo post futura sunt: futuram scilicet post hoc seculum nouissimam scientie illuminationem: demum per vocem audisti, que non videbit homo. Quocirca & in profundis foveam humilitatis vallem ex dei inspectione deuenuisti: faciem quoque & corporis & anime glorificatam preferens, attulisti insuper & tabulas secretæ spiritualis quoque ascensionis. Ve simulachro formati: tituli, meæ enim congregationis hoc est. Ve tabularum confessioni. Deinde apprehensa

hensemana populi desertum. pertudessuquid
 dum sui ignis flamma & fluaret: Aliquantulo s'fob
 tem aqua lacrimarum per lignu, crucifixione
 scilicet carnis cum vitis & concupiscentis pu
 duxisti: expugnans ab his gentes; atq; ignem
 domini consumens, cas. Venisti ad Iordanem
 (nihil enim, me prohibet historiam paulatim
 progredi.) Diuisti populum: veluti fesus
 Priores deniq; aquis desistere, in mare salu
 ginis, & amaritudinis precepisti. Charitatis
 vero sublimes aquas in oculis tuorum omnia
 spiritualium Israelitarum sursum, erectas stare
 fecisti. Lapidem postea, xii. portati iubes: sicut
 apostolice perfectionis columnis subiectis,
 & superedificans: sicut octo genium, vel vitio
 rum victoriam, & quatuor maxime generalium
 virtutum assumptionem laudans. Mare demum
 mortuum, ac sterile retrosum: omnino con
 uerti fecisti. Ad urbem inimicorum venisti,
 teba, q; orationis personans, septeno hoc hu
 mane vite circuitu eandem diuisti, & vicisti;
 ita vt iam latus contra spiritalem pugnatore;
 inuisibilem q; inimicum decates: manuum mai
 defecerunt framee: in finem ad vitiosum meo
 rum ciuitates destruxisti. Loquar ex animo,
 atq; ex sententia id, quod omnibus & singula
 rius & potius est. Ascendisti in Hierusalem, vt
 lionem scilicet perfectae pacis animatum.
C. H. R. I. S. T. V. M. miles pacis dnm. contabo

IOHANNES DE IORDANIA SCHEDEL

in utroque, ac preclarus miles: concredifixus
 es carne, uirtus, & concupiscentiis. & merito
 sane. Quippe qui & ipse Pharaonis, totiusq;
 aduersus eius potestatis deus effectus es. Con-
 sepelitus in ira: atq; uia ad infernum descendis:
 theologie scilicet, atq; secretissimorum myste-
 riorum immensam altitudinem. Vnguentis
 postmodum, & odoribus perfunderis a co-
 gnatis, & amicis mulieribus, siue uirtutibus.
 Quid enim me prohibet & istud dicere: qua-
 doquidem etiam in caelo ad dexteram sedes
 consistis? Ouulgatum fuit. Resurgis & ipse
 die tertia post uictoriam suam tyrannorum
 siue forte (ut germanius loquar) post uictoria
 corporis & animae, & spiritus: aut etiam post
 purgatione tripartite anime, affectus scilicet,
 itacundie, & rationis. In montem oliuarum
 uenisti. Oportet enim circuncidere sermonem
 nec plura loqui, q̄ satis sit: cum potissime scri-
 bamus ad te, totius sapientie plenum, & scien-
 tia omnes, qui ante nos fuerunt, excedentem.
 De quo monte (ut reor) cursor quidam opti-
 mus aiebat. Montes excelsi ceruis, animabus
 scilicet serpentes necantibus. Huc igitur & ipse
 cursu sequens, atq; una currens ad motis ascen-
 sum peruenisti: aspiciens q̄ in caelum (ut ce-
 lestis uerbi formam ad sermonis nostri ratio-
 nem reducam) & nos discipulos tuos bene-
 dicens. Vidisti preparatam, firmatam q̄ uir-
 tutum

IO. RAITH. EPIST. AD IO. S. CHOL.
tutum. scalam: cuius tu secundum tibi datam
a deo gratiam, vt sapientis architectus funda-
mentum posuisti: immo veto & ipsam perfe-
cisti: quis tu a nobis brutis, atq; insensatis ex
humilitate fordidum os nostrum extollens, ne
ista mutuasle asseras: atq; ita videri velis. O sed
minimū. Solitum est enim & Mosis, secundum
historiæ propositam formam, se ipsum exiliis
vocis, impeditioisq; linguæ appellare. Sed
ille quidē optimo ministro fruebatur. Aaron:
qui quid dici uellet iungeret. At tu o arca-
torum cognitor, nescio vnde iduci potueris;
vt ad fontem sine aqua ægyptiis raris, immo
uero carbonibus plenum aduenires. Quoniā
uero minime cōuenit orationis de te cursum
imperfectum relinquendo perire, o cœlestis
cursor: tuæ rursus pulchritudinis breuē nar-
rationem subtexentes, ita dicimus. Appropin-
quasti item sancto monti: intētisq; in cœlum
luminibus, atq; in ascensu pedem ponens, &
cucurristi: & recurristi: & exultatus es: & ascē-
disti super cherubin uirtutū: & uolasti: & ascē-
disti in iubilatione: uersis in fugam inimicis:
uiāq; præuius ipse fecisti: & præcessisti: immo
uero nūc quoq; ducis: & præcedis nos oēs ad
ipsum sanctę scalę recurrentem verticē, unitusq;
charitati. Charitas autē deus est. Amen.

Finis.

Venetis per Io. Antonium, & fratres
de Sabio. M D X X X I.

Quid est enim aliud foedere nisi sanctarum
exercitijs actionum tram mentis et corpori
excolere [Mendicare erubescit] Ne forte m
dicat sicut et fatuus uirginibus. Ne forte no
sufficiat nobis et uobis etc. Est mendicatio
bona et mendicatio mala. Mendicatio
bona hic. Hic enim bñ mendicamus a Do
ctoribus sapientiam et doctrinam. A sanctis medi
camus in Letanijs; ut orent pro nobis. In
alia uita mendicatio erubescenda. Ibi no
prodest alieni boni mendicatio, ubi deficit
omne bonum suum: cum unicuique uix sua
sufficiat, et iustus uix saluabitur. Scio qd
faciam ut cum amatus fuero a uillicatione
recipiant me in domos suas. Salubre co
siliu[m] repperit ad finem q[m] male dispesat
uullicationem: sicut daret pauca receptur
multa [Conuocatis itaq[ue] singulis debitoribus
dñi sui dicebat primo. Quantum debes dño
meo. At ille dixit. Centum cados olei] No
solu[m] iubemur diligere deum; s[ed] et proximum.
Debitor es ergo sumus dei: debitor es sum
et proximi. Deo tñ totum debemus, etiã
id quod ad proximu[m] referimus. Habemus
aut[em] spualia bona, habemus et corporalia.
Spualia, ut fidem, iustitiam, charitate[m]
etc. Corporalia, aurum, argentum, triticum

e. c. un' deo seruiamus et proximo adiuuamur
Quid melius p oleum possimus intelligere
q spualia, quod rarius est et leuius triticea
soliditate et lumen fouet et cultus uirtu-
tum illuminat. Timentes ad intuendam
ueritate, o prestat omnibus liquidis ut spua-
lia corporalibus. Quid p triticu nisi corpo-
ralia. Siquidem p spem sepe genus intelligit
Villicus aut primu debitori loqr olei. Quia
priora sunt spualia corporalibus. Qui debet
centu cados olei, quia debet deo quidquid
spualis habet boni. Sic em sunt olei cado pte
sic spualis boni mita species. Vas em olei e
tenarium, spes designat om spualiu bono-
rum. Nam o centenarius plenitudinem saepe
significat, et fructus saepe ponit pro infinito
Debet q centu cados olei, q debet deo pfectio-
is spualis boni. Sz mltrm pximo ptinet de hoc qd
debetur Deo. Mltrm n offendimus, nisi fide
iustitia et charitate pximo reddamus. Cu
v' de centum cado olei villicus quinqqta
scribi iubet: qd debetur Deo confirmat scripto
quia no dimittit quod sibi debetur, no iubet
scribi quia dimittit. Dimittit qd suu est,
relinquitur quod dei est, vn' seqr Accipe cau-
trionem tuam et sedecato et scribe quinqj

Ac si diceret quod mihi debes dimitto ti
quod debes Deo cautelam assume. Et qui
perbus stas sede cito et humiliare, et quod
pari pendebas, ut obliuione p nihilo duc
bas, scribe in tabulis cordis et memoria te
ne, ut frequenter poeniteas et expies, do
nec D^{us} ipm dimittat tibi. Sede cito. i ne
differas de die in diem. Scribe quinquaginta
Quinquaginta scribunt, et quinquaginta
dimittuntur. Similis numerus similem
scat offensione, in deum et homine. [Dem
dixit alio. Tu uero quantum debes. Qui ait
Centum choros tritici] Cadus liquorum
mensura est, Et Chorus seminū. Vn trinct
est nobis q plenitudinem corporalium be
norū debemus proximis. Debemus D^o tñ
nō soluimus, debemus totū et uix parum
soluimus. Quid erge faciemus? Si nō possu
mus soluere totum quod debemus alijs. di
mittamus saltem quod debetur nobis. [S
Ait illi accipe bras tuas & scribe octoginta]
Qui enim de centum scribit octoginta, qui
tam partem dimittit, quia de corpe
bus hoc debet proximo quod quinq se
corporis exigunt. Hoc scripto conuendatur
quod diuina grā p octonariū relinqtur

Et tunc in quo ~~signus~~ ^{signus} ~~pro~~ ^{pro} ~~terro~~ ^{terro} ~~pur~~ ^{pur} ~~o~~ ^o
Sed ubi in terra signus et in terra

Rapisti meum; abstulisti praestitum;
negasti comendatum. Si dimitto tibi
mea refert, scribe octoginta
memoria' eges venia diuinae gratiae
Si quidem Euangelium gratia scaturit per
octonarium, sicut austeritas legis per septem-
narium. Sed meretur octonarii gratiam qui
precepta custodit quae scantur per decem, ut
per octonarium iuncto quindenario orationem
intelligamus insitam precepto, ut qui scri-
bit octoginta per decalogi custodiam per-
ueniat ad octonarii gratiam. [Et laudavit
dominus villicum imitatis qui prudenter
fecisset] Vere prudenter egit, qui Deum
molitur facere debitorem suum, ut exi-
gat ab eo debitam remissionem, qui remisit.
[Quia filii huius saeculi, prudentiores filii
lucis] Filii laborant et vix merentur
pretium, currunt, et vix perueniunt ad vo-
lum. filii saeculi post fraudes et illecebras
modo dimittunt, et Deum debitorem tenent
parentis et parit eis, condonat et donant.
Ideo sunt prudentiores ~ ~ ~ f

THE
OFFICE OF THE
SHERIFF
OF THE COUNTY OF
SHERBORN
HANTS.

1890

11

11

LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF TORONTO
100 St. George Street
Toronto, Ontario
M5S 1A5

